

36. ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI SZEKCIÓ

REZÜMÉKÖTET

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
DEÁK FERENC ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR

GYŐR, 2023. ÁPRILIS 3-5.

A 36. OTDK Állam- és Jogtudományi szekciójába
nevezett pályamunkák összefoglalói

36. ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI SZEKCIÓ

REZÜMÉKÖTET

SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM
DEÁK FERENC ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR

GYŐR, 2023. ÁPRILIS 3-5.

Szerkesztette:
Dr. Ganczer Mónika
Dr. Pődör Lea
Dr. Takó Dalma
Pálmai Zsóka
Lőrincz Gergő

©Szerzők, 2023
©SZE DFK, 2023
©OTDT, 2023

ISBN 978-615-6443-14-4

Kiadja:

Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar
9026 Győr, Áldozat u. 12. • www.dfk.sze.hu

Felelős kiadó:

Prof. Dr. Smuk Péter dékán

A 36. OTDK Állam- és Jogtudományi Szekciója a Kulturális és Innovációs
Minisztérium támogatásával a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs
Hivatal közreműködésével a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési
és Innovációs Alapból valósul meg.

TARTALOMJEGYZÉK

OTDT Állam- és Jogtudományi Szakmai Bizottság	8
Szakmai Bizottság vezetése	
Szakmai Bizottság tagjai	
Rezümék tagozatok szerint	10
Agrár- és Környezetvédelmi Jogi Tagozat	11
Alkotmányjogi Tagozat 1.	20
Alkotmányjogi Tagozat 2.	27
Alkotmányjogi Tagozat 3.	39
Alkotmányjogi Tagozat 4.	49
Büntető-eljárásjogi Tagozat	60
Büntető-eljárásjogi és Kriminálisztikai Tagozat	69
Büntetőjogi Tagozat 1.	79
Büntetőjogi Tagozat 2.	87
Büntetőjogi és Kriminológiai Tagozat	99
Egyetemes és Összehasonlító Jogtörténeti Tagozat	112
Európai Jogi Tagozat 1.	123
Európai Jogi Tagozat 2.	131
Fogyasztóvédelmi Jogi és Versenyjogi Tagozat	139
Infokommunikációs Jogi Tagozat	148
Jog- és Állambölcseleti Tagozat	158
Közigazgatási Jogi Tagozat 1.	172
Közigazgatási Jogi Tagozat 2.	183
Magyar Állam- és Jogtörténeti Tagozat 1.	194
Magyar Állam- és Jogtörténeti Tagozat 2.	205
Munkajogi Tagozat 1.	214
Munkajogi Tagozat 2.	224
Nemzetközi Jogi Tagozat 1.	233
Nemzetközi Jogi Tagozat 2.	240
Pénzügyi Jogi Tagozat	248
Polgári Eljárásjogi Tagozat	258
Polgári Jogi Tagozat 1.	266
Polgári Jogi Tagozat 2.	277
Polgári Jogi Tagozat 3.	289
Polgári Jogi Tagozat 4.	299
Római Jogi Tagozat	308

DÉKÁNI KÖSZÖNTŐ

A Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kara nevében szeretettel köszöntöm a 36. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Állam- és Jogtudományi Szekciójának valamennyi résztvevőjét!

Az Országos Tudományos Diákköri Konferencia a hazai tudományos élet szereplőit tömörítő egyedülálló rendezvény, mely a hallgatói tehetséggondozás fellegváraként a tudományos munka iránt elkötelezett hallgatók számára megmérettetési, bemutatkozási lehetőséget biztosít. Az OTDK ezen felül kiemelt jelentőségű szakmai fórum, melynek Állam- és Jogtudományi Szekciója keretében valamennyi jogász hivatásrend képviselteti magát.

A győri jogi kar a hazai jogászképzés nyugati központjaként kreatív, jókedvű és támogató közösségével, barátságos légkörrel kíván e rangos esemény helyszínéül szolgálni. Karunk 18 év elteltével immár

második alkalommal lát el szervezői feladatokat, s külön öröm számunkra, hogy 2023-ban az OTDK Országos Megnyitójának is otthont adhatunk. Ennek fényében az Állam- és Jogtudományi Szekció ügyvezetése a Kar oktatóinak és hallgatóinak példaértékű együttműködésével, elhivatottsággal és szorgalommal készült a rendezvényre, bízva abban, hogy hazánk legélhetőbb városában és legdinamikusabban fejlődő egyetemén minden résztvevő szép és örök élményekkel gazdagodik majd.

A Kar nevében sikeres szakmai tanácskozást és maradandó élményeket kívánok!

Győr, 2023. április 3.

Prof. Dr. Smuk Péter
dékán

OTDT ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI SZAKMAI BIZOTTSÁG

Szakmai Bizottság vezetése

Elnök

Dr. Balogh Judit

habilitált egyetemi docens
Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

Elnökhelyettes

Dr. Gosztonyi Gergely

habilitált egyetemi docens
Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar

Elnökhelyettes

Dr. Kecskés Gábor

egyetemi docens
Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Titkár

Dr. Pogácsás Anett

egyetemi docens
Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar

Állam- és Jogtudományi Szakmai Bizottság Pro Scientia Aranyérmesek Társasága képviselője

Dr. Csöndes Mónika

egyetemi docens
Budapesti Corvinus Egyetem Számviteli és Jogi Intézet

Doktoranduszok Országos Szövetsége Jogtudományi Osztály képviselője

Dr. Udvarhelyiné Dr. Sági Edit

egyetemi adjunktus
Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

Szakmai Bizottság tagjai

Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

Tudományos Diákköri Tanács elnöke: Dr. Balogh Judit habilitált egyetemi docens
Tudományos Diákköri Tanács titkára: Dr. Molnár Judit egyetemi docens

Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar

Tudományos Diákköri Tanács elnöke: Prof. Dr. Hoffman István egyetemi tanár
Tudományos Diákköri Tanács alelnöke: Dr. Gárdos-Orosz Fruzsina habilitált egyetemi docens
Tudományos Diákköri Tanács titkára: Dr. Képegy Imre egyetemi tanársegéd

Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

Tudományos Diákköri Tanács elnöke: Prof. Dr. Boóc Ádám tanszékvezető egyetemi tanár
Tudományos Diákköri Tanács titkára: Dr. Schlachta Boglárka Lilla egyetemi tanársegéd

Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

Tudományos Diákköri Tanács elnöke: Dr. Erdős Éva egyetemi docens
Tudományos Diákköri Tanács titkára: Dr. Varga Zoltán egyetemi docens, dékánhelyettes

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Tudományos Diákköri Tanács elnöke: Dr. Peres Zsuzsanna egyetemi docens
Tudományos Diákköri Tanács titkára: Dr. Orbán Anna mesteroktató

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

Tudományos Diákköri Tanács felelőse: Dr. Kiss Tibor egyetemi adjunktus
Tudományos Diákköri Tanács titkára: Horváth Hermina egyetemi tanársegéd

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar

Tudományos Diákköri Tanács elnöke: Dr. Erdődy János egyetemi docens, tudományos dékánhelyettes
Tudományos Diákköri Tanács titkára: Dr. Pogácsás Anett egyetemi docens
Tudományos Diákköri Tanács titkárhelyettese: Dr. Kurunczi Gábor egyetemi adjunktus
Tudományos Diákköri Tanács titkárhelyettese: Dr. Varga Ádám egyetemi adjunktus

Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar

Tudományos Diákköri Tanács elnöke: Dr. Balogh Ágnes egyetemi docens
Tudományos Diákköri Tanács titkára: Dr. Korsós Dr. Delacasse Krisztina egyetemi adjunktus

Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

Tudományos Diákköri Tanács elnöke: Dr. Ganczer Mónika egyetemi docens, tudományos és nemzetközi dékánhelyettes
Tudományos Diákköri Tanács titkára: Dr. Takó Dalma PhD-hallgató

Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar

Tudományos Diákköri Tanács elnöke: Prof. Dr. Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár
Tudományos Diákköri Tanács titkára: Dr. Pétervári Máté egyetemi adjunktus

Tudományos Diákkörök Határok Nélkül

Tudományos Diákköri Tanács felelőse: Dr. Kokoly Zsolt egyetemi adjunktus

TAGOZATOK

- Agrár- és Környezetvédelmi Jogi Tagozat
 - Alkotmányjogi Tagozat 1.
 - Alkotmányjogi Tagozat 2.
 - Alkotmányjogi Tagozat 3.
 - Alkotmányjogi Tagozat 4.
- Büntető-eljárásjogi Tagozat
- Büntető-eljárásjogi és Kriminálisztikai Tagozat
 - Büntetőjogi Tagozat 1.
 - Büntetőjogi Tagozat 2.
- Büntetőjogi és Kriminológiai Tagozat
- Egyetemes és Összehasonlító Jogtörténeti Tagozat
 - Európai Jogi Tagozat 1.
 - Európai Jogi Tagozat 2.
- Fogyasztóvédelmi Jogi és Versenyjogi Tagozat
- Infokommunikációs Jogi Tagozat
- Jog- és Állambölcseleti Tagozat
 - Közigazgatási Jogi Tagozat 1.
 - Közigazgatási Jogi Tagozat 2.
- Magyar Állam- és Jogtörténeti Tagozat 1.
- Magyar Állam- és Jogtörténeti Tagozat 2.
 - Munkajogi Tagozat 1.
 - Munkajogi Tagozat 2.
- Nemzetközi Jogi Tagozat 1.
- Nemzetközi Jogi Tagozat 2.
- Pénzügyi Jogi Tagozat
- Polgári Eljárásjogi Tagozat
 - Polgári Jogi Tagozat 1.
 - Polgári Jogi Tagozat 2.
 - Polgári Jogi Tagozat 3.
 - Polgári Jogi Tagozat 4.
- Római Jogi Tagozat

Agrár- és Környezetvédelmi Jogi Tagozat

*Tagozat örökbefogadója:
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara*

FÁBIÁN VANESSZA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Pánovics Attila
egyetemi adjunktus, PTE ÁJK*

Fenntarthatóság, élelmezésbiztonság és a fogyasztók tájékoztatásának szabályozása

Dolgozatomat az élelmezésbiztonság definíciója kialakulásának bemutatásával kezdtem, majd ismertettem az élelmezésbiztonságot alkotó négy pillért, azaz a rendelkezésre állást, a hozzáférhetőséget, a felhasználást, illetve a stabilitást.

Ezt követően felvázoltam a globális élelmezésbiztonság jelenlegi helyzetét, mely nemcsak a különböző országokat, hanem a gazdákat, a vállalati szektort, a kutatókat és a civil szférát is kihívások elé állítja, és kiemeltem, hogy a Világbank milyen tevékenységekkel járul hozzá az élelmezésbiztonság eléréséhez. A következő fejezetben a fenntartható élelmiszerrendszerekre történő áttérés fontosságával foglalkoztam az Európai Unióban, és rávilágítottam arra, hogy az uniós élelmiszerláncot szabályozó jelenlegi jogi keret kevésbé alkalmas a kihívások átfogó kezelésére, ezért egyet értek azzal a törekvéssel, hogy kerüljön kidolgozásra és elfogadásra egy új keretjogszabály az uniós élelmiszer-rendszer fenntarthatóságáról, mely a gazdasági és társadalmi hatások mellett, környezeti előnyökkel is járna.

Tanulmányom egyik fő témája az élelmiszer veszteség- és pazarlás, mely napjaink egyik legsúlyosabb problémája, hiszen növeli az élelmiszer-ellátás bizonytalanságát, valamint az alultápláltsággal és a vízfelhasználással összefüggő problémákat. Az Európai Unió 2019 óta az európai zöld megállapodás keretein belül küzd az élelmiszerveszteség- és pazarlás visszaszorításáért. A „termelőtől a fogyasztóig” stratégia pontokba szedi, hogy miért fontos egy fenntarthatóbb, rövid ellátási láncokra és biogazdaságokra épülő élelmiszer-rendszer kiépítése. Az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatás hatékonyabb szabályozása, egy fenntartható élelmiszer-címkézési keret létrehozása növelné a fogyasztók tudatosságát az élelmiszerek előállításának és fogyasztásának módjával kapcsolatban, és ennek következtében hozzájárulna egy fenntartható jövő felé történő elmozdulásban.

GABI LUCA RÉKA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Bércesi Zoltán
címzetes egyetemi docens, PTE ÁJK*

A termőföld védelmének jogi eszközei

A dolgozat, első hányadában, a termőföld fogalom meghatározását, majd a földpiaci jellegzetességeket tárgyalja, később rátért a tulajdonjog átruházás egyes esetköreire és lehetőségeire, utóbb foglalkozik a termőföld védelmét célzó ügyészi eszközök fontosságával és végül kiemelten tárgyalja a semmisségre vezető okok bírósági megállapításának gyakorlati kérdéseit.

A kutatás elsődleges célja, annak meghatározása volt, hogy a hatályos hazai szabályozás mennyire hatékony a zsebszerződésekkel szembeni küzdelemre való tekintettel és milyen lehetőségi adódnak az ügyésznek, törvényességi és közérdekvédelmi hatáskörének gyakorlása során, illetve milyen szerepkör jut a bírósági szervezetnek és az egyéb hatóságoknak. Mindezt teszi, átfogó keretbe helyezve, a téma Európai Unió vonatkozásainak megvilágításával és összehasonlítva a korábbi történelmi korok, valamint a közelmúlt jogi szabályozására való tekintettel, bemutatva a főbb jogszabályi változtatásokat és magyarázva azok indokait valamint megjelölve várható következményeit.

A tanulmányban kiemelt szerepet kap a gyakorlati jogalkalmazás kérešköre és annak konkrét, részletező kibontása. Mindezek mellett a dolgozat összefoglalja a semmisségi okok megállapítására vonatkozó bírósági gyakorlat sajátosságait és felvetést tartalmaz az észlelt problémák egy lehetséges megoldásának vonatkozásában. Konkrétan az ügyész által, annak kereseti kérelemben megjelölt semmisségi okok kimerítő bírósági vizsgálatára fókuszál, mellyel összefüggésben felhívja a figyelmet arra, hogy a jogi szabályozás esetleges hiányosságait és „szürke-zónáit”, a bírósági gyakorlat, egyfajta zsinórmérték kialakításával segíthetné kompenzálni, ezzel is együttműködve az ügyésszel és maradéktalanul ellátva közérdekvédelmi feladatát.

Összességében a tanulmány levonja a következtetést, miszerint a hatályos hazai szabályozás megfelelő és hatékony. A termőföld tulajdonjogának védelmére számos jogi eszköz szolgál, azonban a gyakorlati jogalkalmazás megosztott és nem figyelhető meg egységes állásfoglalás e tekintetben. Mindezt alátámasztja aktuálisan folyamatban lévő jogesetek bemutatásával, végül kidolgozott javaslatot tartalmaz, elsősorban a jövőre való tekintettel és levonva a kellő következtetéseket.

KÁLMÁN FELÍCIA

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Hegyes Péter
egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK
Dr. Sziebig Orsolya Johanna
egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

A húspótlás “divatos” kérdéseinek élelmiszerjogi megközelítése

Napjainkban a fenntarthatóságra törekvés központi céllá vált, az Európai Unióban a közelmúltban megalkotott Zöld Megállapodásban foglalt irányvonalak tükrözik ezt az elhatározást. Az átfogó programcsomag az agrárszektorra is érinti, különös tekintettel arra, hogy a nagyüzemi állattartás a környezeti problémákhoz nagymértékben hozzájárul. Megoldásként jelenik meg az egyes húspótlók előtérbe helyezése, amelynek a jogszabályi háttere is adott az új élelmiszerekre vonatkozó rendelet keretében.

A kutatás célkitűzése a jelenleg piaccal rendelkező húspótló élelmiszerek jogi szempontok alapján történő feltérképezése volt a rendelkezésre álló szakirodalmakra támaszkodva, másrészt azok környezetre gyakorolt hatásának áttekintése.

A dolgozatban az élelmiszerekre irányadó általános, uniós jogforrások áttekintését követően az új élelmiszerekre vonatkozó speciális szabályozás, valamint az ahhoz kapcsolódó engedélyezési eljárás került kifejtésre. Két húspótló termék került közelebbi megvizsgálásra, a növényi alapú, valamint a rovarból készült élelmiszerek, amelyek piacukat, fogyasztói célcsoportjukat tekintve is elkülöníthetőek. Mindemellett a környezetvédelmi szempontból kedvezőbb hatások (amelyeket a hússal összehasonlítva népszerűsítene) is némileg árnyaltabb képet mutatnak.

A szektorra vonatkozó szabályozás (különösen a rovarokat illetően) negligál bizonyos speciális kérdésköröket, így álláspontom szerint a piac szélesítésével a hatályos jogszabályi háttér felülvizsgálatára, illetve továbbfejlesztésére lesz szükség.

LINDT ROLAND

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Hornyák Zsófia
egyetemi adjunktus, ME ÁJK*

Az egyes európai államokban fennálló hulladékgazdálkodás rendjét védő felelősségi rezsimek összehasonlító vizsgálata

Jelen dolgozat célja, hogy a fenntartható fejlődési célok elérését elősegítendő a környezetvédelem egy meghatározó területén, a hulladékgazdálkodás rendje védelmének tárgykörében adjon betekintést egyes államok szabályozási modelljébe, melynek segítségével a vonatkozó hazai joganyag hibáinak felismerése, a fejlesztési lehetőségek feltérképezése várható.

Hazánkban kiemelt fontosságú a hulladékpolitika, illetve az annak megvalósítását célzó szabályanyag. E tényt mi sem bizonyítja jobban, minthogy a néhai Innovációs és Technológiai Minisztérium által készített „Klíma- és Természetvédelmi Akcióterv” nyolc pontja közül több foglalkozik explicit módon hulladékkal kapcsolatos kérdésekkel, valamint hogy Európában egyedülálló módon alkotmányos szinten került megfogalmazásra hulladékgazdálkodási norma. Kijelenthetjük tehát, hogy Magyarországon a hulladékgazdálkodás rendje nem csupán szakigazgatási kérdés, annak védelme már-már alkotmányos szinten érvényesül.

A kutatás teljessége végett – mint környezetjogi kérdésekben általában – elengedhetetlen a főbb vonatkozó szupranacionális normák összegzése, melyek keretei között megvalósulhatnak a nemzeti szabályozások. Kiemelendő, hogy e tárgykörben uniós szinten az irányelvi jellegű jogalkotás dominál, ezáltal a vizsgált államok esetlegesen komoly eltéréseket mutathatnak. Mivel a hulladékgazdálkodás rendjét biztosító szankciórendszer komplexitása okán az elemzett jogrendszerek valamennyi témába vágó rendelkezésének bemutatása e dolgozat kereteit meghaladja, ezért minden esetben a kardinális szabályok kerülnek kiemelésre. Habár a környezetjogi felelősség kérdésköre magába foglalja a magánjogi felelősség témakörét is, e helyzetben a közjogi védelmi mechanizmusok élveznek prioritást. A magyar szabályanyag mellett francia, spanyol és német jogforrások képezik a vizsgáldás alapját.

A felelősségi rezsimek összevetéséből ugyan kitűnik, hogy – bár a magyar szabályozás nem tekinthető elmaradottnak a nyugat-európai példákhoz viszonyítva – számos ponton meríthet a hazai jogalkotó a külföldi jogtechnikai megoldásokból, valamint a környezetvédelmi célokat szolgáló egyes felelősségi alakzatokból és speciális szankció típusokból mind a polgári, mind a büntető-, mind a közigazgatási jogi eszközök területén.

NAGY MÁRTON

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Csák Csilla

egyetemi tanár, dékán, ME ÁJK

A termőföldeken fennálló osztatlan közös tulajdon felszámolásának legújabb lehetőségei és gyakorlati sajátosságai

Dolgozatom tárgya lehatárolhatóan a mező- és erdőgazdasági területeken fennálló osztatlan közös tulajdon felszámolásának részletes jogi tanulmányozása, különös tekintettel a 2021. január 1. napjával hatályos új modellre. Célom az esetleges ambivalens rendelkezések feltárása, adott esetben de lege ferenda javaslat tétel az ellentmondásos vagy alulszabályozott kérdések tekintetében.

Kutatómunkám során de lege ferenda javaslatot fogalmazok meg azzal kapcsolatban, hogy miként lehetnének megelőzhetőek a visszaélések a három éves tulajdonlási kikötéssel történő többlétszerzés esetében. Kutatásom gyakorlati eredményeként a jogalkotó a kezdeményezésemet és javaslatomat figyelembe véve alkotta meg módosító törvényjavaslatának erre vonatkozó pontját.

Továbbá azt a következtetést vonom le, hogy a bekebelezési eljárás kezdeti szakaszában történő jogszabályváltozás problémája kiküszöbölhető lenne azzal, ha a törvényben a kiértécsítés szabályait módosítaná a jogalkotó. Tudományos munkámban vizsgálom az osztatlan közös tulajdon megszüntetéséből adódó ingatlan nyilvántartási adatváltozás hatását a földhasználati szerződésre nézve és egyes problémákra megoldással szolgáló egy ingatlan nyilvántartási igazolás közbeiktatásának javaslatával.

Munkám során gyakorlati javaslatot fogalmazok meg a bekebelezendő eszmei hányadon fennálló jelzálogjog esetében, amellyel elkerülhető lenne a teljes tulajdonolt terület jelzálogteher alá vonása.

Dolgozatomban de lege ferenda javaslatot fogalmazok meg a bekebelező eszmei hányadon fennálló végrehajtási jog esetében történő ellenérték teljesítésével kapcsolatban.

Konklúzióként összefoglalható, hogy az általam vizsgált téma egy speciális, multidiszciplináris, többszörösen komplex szabályozási rendszer, amelynek vizsgálata kellő kihívást jelent számomra a téma feldolgozása során. A magyar birtokpolitikai célok megvalósulása a hazai agrárágazat fejlődésének nélkülözhetetlen záloga. Ehhez a folyamathoz szeretnék hozzájárulni a dolgozatomban megfogalmazott észrevételeimmel és de lege ferenda javaslataimmal.

* 1 A Kulturális és Innovációs Minisztérium ÚNKP-22-2 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

* 2 A Magyar Jogász Egylet ösztöndíjának támogatásával megvalósult Agrárjogi Fórum nyomán készült.

PÓKA LILI

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Sulyok Katalin
egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK*

Perelhetnek-e a halak? Avagy az EUB és az EJEB jogfejlesztési gyakorlatának elemzése különös tekintettel az eljárási jellegű környezeti jogok helyzetére

A címben megjelenő kérdés Eleanor Sharpston Főtanácsnok megjegyzésére utal, amely a Trianel-ügy tárgyalásán hangzott el: "The fish cannot go to court." Ezzel a Főtanácsnok arra hívta fel a figyelmet, hogy a környezet nem tudja önmagát megvédeni a bíróságon, tehát mindenképpen nekünk, embereknek kell megtennünk ezt, többek között az eljárási jellegű környezeti jogok segítségével.

Dolgozatomban arra tettem vállalást, hogy bemutassam, valamint összehasonlítsam az Európai Unió Bíróságának, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának jogfejlesztési gyakorlatát és aktivista tendenciáit a környezeti jogokkal kapcsolatban, kiemelt tekintettel a procedurális környezeti jogokra. A tanulmányban igyekszem ámutatni a két bíróság eltérő felfogására és dogmatikai rendszerére a környezeti jogokkal kapcsolatban.

Mivel a strasbourgi és a luxembourgi bíróság intézményi jellegénél fogva kifejezetten eltérő eljárásokat alkalmaz, a kutatás során törekedtem arra, hogy az összehasonlítható tárgyú ítéleteket vizsgáljam meg, így főként az Európai Unió Bíróságának „aarhusi ítéleteit”, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának részvételi és eljárási jogokkal kapcsolatos ítélkezését vizsgálom.

TASI CSENGE

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

*Tahyné Dr. Kovács Ágnes
egyetemi docens, PPKÉ JÁK*

A környezeti károk elleni fellépés büntetőjogi eszközei - a szabályozás kérdései és problémái

A XXI. században már vitán felül áll, hogy egy modern jogállam szakpolitikai között kiemelt prioritás jut a környezeti politikának, aminek eredményeképpen mind a nemzetközi, mind a hazai jogalkotók komoly erőfeszítéseket tettek a jogtárgy védelme érdekében. Ennek ellenére az emberi magatartások és gazdasági tevékenységek okozta környezeti katasztrófák mégsem tűntek el, sőt, mondhatni egyre gyakoribbak. Ezen gondolatmenet mentén kezdtem el jelen tudományos diákköri dolgozatom megírását is, melynek célkeresztjében a környezeti károk elleni fellépés büntetőjogi lehetőségei állnak.

Kutatásomban elsősorban arra keresem a választ, hogy a környezet-, illetve természetvédelem területét uraló közigazgatási, szabálysértési és polgári jogi felelősségi formák között van-e létjogosultsága a büntetőjognak, s ha igen, az mennyire lehet hatékony e területen. A feldolgozott szakirodalmak, kutatási eredmények, statisztikai adatok és jogforrások mentén megállapított következtetéseim eredményeképpen tanulmányomat az alább ismertetett konklúziókkal zártam.

Dolgozatom legfontosabb megállapítása, hogy a büntetőjog a környezetvédelem szükséges eszköze, azonban ahogy azt a 30/1992. (V.26.) AB határozat is hangsúlyozta, a büntetőjog a jogi felelősségi rendszerben az ultima ratio, a jogrendszer egészének legvégső eszköze. Ebből adódóan a környezetvédelem elsődlegesen továbbra sem a büntetőjog feladata, s annak alkalmazása számos kérdést felvet, melyek körüljárása után megfogalmazásra kerültek de lege ferenda javaslataim is. Tanulmányom a hiányosságok mellett rávilágított a szabályozás üdvözlendő eredményeire is, rámutatva arra, hogy a hatályos büntetőjogunk olyan modern szabályozást tartalmaz a jogtárgy védelmével kapcsolatban, amely figyelembe veszi a társadalmi-gazdasági folyamatokat, illetve a vonatkozó európai uniós és nemzetközi jogi normákat is. Megállapítottam továbbá, hogy az élővilág és a természeti értékek védelme a jelen és a jövő generációinak mindenkor közös érdeke, amelyben legalább akkora szerepe van a társadalmi felelősség vállalásnak, mint az államoknak.

Bár a téma bővebb kifejtése sajnos túlfeszítette volna dolgozatom kereteit, jelen tanulmány alapot szolgáltat a jövőre tekintettel további kutatások folytatásához.

TÖMÖRI LÁSZLÓ JÁNOS

Adó-és pénzügyi nyomozó
BA, 5. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Zsigmond Csaba

címzetes rendőr alezredes, mesteroktató, NKE RTK

A természetkárosítás bűncselekmény gyanúja miatt indult büntetőeljárások során felmerülő jogalkalmazói problémák

Tudományos diákköri dolgozatom tárgya a természetkárosítás bűncselekménye. Ezzel kapcsolatban kutattam a jogalkalmazás során felmerülő problémákat és ezekre próbáltam megoldásokat keresni. Kutatásom alapjául az Országos Bírósági Hivatal anonimizált határozatok tárában fellelhető, természetkárosítás bűncselekményében indult büntetőeljárások szolgáltak, melyek a 2004 és 2019 közötti időszakot érintették. Ezen felül tanulmányoztam a Repülőtéri Rendőr Igazgatóságon 2015 és 2020 között felmerült, releváns büntetőügyeket, valamint szakirodalmi kutatást végeztem és megvizsgáltam a magyar nyelvű szakirodalomban talált bűnügyeket.

Összesen 117 db ügyet elemeztem, mely során igyekeztem feltárni és csoportosítani, hogy azokban milyen jogalkalmazói problémák merültek fel. Az aktakutatás során jogértelmezési problémákat tártam fel a jelentős mérték, továbbá az egyed fogalma kapcsán. Ezen felül jogértelmezési problémaként merült fel a tévedés eltérő megítélése. Jogalkalmazás során felmerülő probléma volt az online rendelések előkészületként való téves értékelése és a keretjogszabályozásból eredő problémák, illetve - a tényállás nem teljeskörű tisztázásából adódóan - a nyomozó hatóság hanyagsága, a szakértőknek hiánya, valamint a nemzetközi szálak felderítetlensége. Dolgozatomban vizsgáltam a bíróság által alkalmazott szankciókkal kapcsolatos problémákat is.

A feltárt jogértelmezési kérdésekre adandó válaszokhoz egy országos szintű felmérés szolgálhatna alapul, míg a nem jogértelmezésből adódó problémák megoldására az ügyekben eljáró szakemberek rövidebb ideig tartó, specifikus tanfolyamok, belső tréningek keretében történő képzése jelenthetne segítséget. Mindemellett prevencióssal jellegettel fontosnak tartom a lakosság számára nyújtandó átfogó, értelmezést segítő tájékoztatást.

Alkotmányjogi Tagozat 1.

*Tagozat örökbefogadója:
Alapvető Jogok Biztosának Hivatala*

DOMJÁN BOGLÁRKA

Jogász
Osztatlan, 4. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Erdős Csaba
dékánhelyettes, egyetemi docens, SZE DFK*

A különleges jogrendi alapjog-korlátozás kérdései

A veszélyhelyzet bevezetésével egy teljesen új problémakörrel találta szembe magát az Alkotmánybíróság (a továbbiakban: AB) az alapjogok érvényesülése és korlátozása tekintetében. Az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdését, mint a különleges jogrendi alapjogkorlátozásról szóló klauzulát ugyanis a koronavírus-világjárvány miatt elrendelt veszélyhelyzet elrendelését megelőzően nem alkalmazta az AB. Az elmúlt hónapokban született alkotmánybíróági határozatokból azonban már kirajzolódnak az eleddig ismeretlen klauzula értelmezési keretei és az azzal kapcsolatos kihívások.

Ezek megértéséhez a normál jogrendi alapjogkorlátozás standardjaiból indulok ki, azokat vetítem a különleges jogrend időszakára. Így kitérek annak bemutatására, hogy az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése hogyan módosítja az általános alapjogi tesztet, hogyan alkalmazható a speciális alapjogi tesztekre. Vizsgálom azt is, hogy – bár az 54. cikk (1) bekezdése nem alkalmazandó rájuk, de – a kényszer tilalmához hasonló abszolút tilalmak értelmezését befolyásolta-e a veszélyhelyzet. Kitérek arra is, hogy a járványhelyzet felerősített-e olyan alapjog-korlátozással összefüggő kérdést, ami nem kötődik kizárólagosan a veszélyhelyzethez.

Mindezek alapján dolgozatom célja annak bemutatása, hogy az 54. cikk (1) bekezdése hogyan érvényesül az Alkotmánybíróság gyakorlatában, valamint, hogy a cikk milyen értelmezési kérdéseket vet fel.

Kutatásom során az alapjog-korlátozás elméleti megalapozásának bemutatásához különböző tanulmányokat, tanulmányköteteket használtam, míg a felmerülő gyakorlati kérdések, kihívások vizsgálatához aktuális AB határozatokat vettem alapul.

DOMOKOS ERIKA

Államtudományi
Osztatlan, 7. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezető:

Dr. Horváth Attila
egyetemi docens, NKE ÁNTK

Az elveszett adatok nyomában - Információszabadság a koronavírus árnyékában

Dolgozatomban a közérdekű adatokhoz való hozzáférés érvényesülését mutatom be a koronavírus okozta járvány idejére vonatkozóan, kiemelt figyelmet fordítva Magyarországra.

A 2019-es év végén megjelenő új vírustörzs az egész világ működésére hatással volt.

A mindennapi életünk teljes egészében megváltozott, hiszen a kormányok különféle intézkedéseket eszközöltek a járvány megfékezése érdekében, korlátozások sorának lehettünk szemtanúi. A korlátozások az emberi jogok viszonylag nagy részét érintették. Gondolhatunk itt a gyülekezéshez való jog korlátozására vagy az információszabadság érvényesülésének szigorú korlátok közé szorítására.

Az információ szabad áramlásának a garantálása rendkívül fontos feladata az államnak. Az állam a polgárok bizalmát csak akkor tudja elnyerni, ha számukra átláthatók azok a folyamatok, amelyek a mindennapi életüket meghatározzák, így ebben a kontextusban a koronavírussal kapcsolatos fontos adatokra, információkra kell gondolnunk.

A járványhelyzet idején sok kritika érte a Magyar Kormányt a járvány kezelése miatt, többen sérelmezték, hogy a fontosabb adatok nyilvánossága a gyakorlatban nem érvényesül.

Kutatásom során azt vizsgáltam, hogy hogyan alakult az információszabadság jogi háttere a járványt megelőzően, valamint a járvány idején, illetve kitértem az információszabadság érvényesülésére is a járványhelyzet idején Magyarországon.

Választ adtam arra a kérdésre, hogy a negatív narratívák tévesen ítélték-e meg a hazai információáramlás hibáit a járvány idején.

Ennél a témánál úgy gondolom kiemelten fontosak a saját megfigyelések, észrevételek, így elsősorban összevettem a magyar adatszolgáltatást a Kelet-Közép európai országok megoldásával, valamint Észtországéval is.

A témakörrel kapcsolatos szakirodalmak főként az információszabadság szabályozásának történelmi hátterét tárgyalják, illetve annak érvényesülének kihívásait a napjainkban. Nagyon kevés számban találtam olyan szakirodalmat, amely a koronavírus tekintetében mutatja be. Ezáltal azt gondolom, az írásom hiánypótló lehet a tárgyalta kérdések miatt.

FAZEKAS TAMÁS

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Sólyom Péter
egyetemi docens, DE ÁJK*

A COVID-19 járvánnyal összefüggő különleges jogrendi helyzetek alkotmányos problémái Közép-Európában

A TDK dolgozatom keretében öt Közép-európai ország, köztük Magyarország alkotmányos szabályozását, a koronavírus világjárvány hatására bevezetett rendkívüli intézkedéseit és az azzal kapcsolatos bírói gyakorlatot elemeztem és hasonlítottam össze.

A dolgozatom elején áttekintettem a különleges jogrend elméleti hátterét és elvégeztem a kivételes helyzetek tipizálását, melyet az elemzés szempontrendszerének nemzetközi jogi és szakirodalmi forrásokra alapozott kidolgozása követett. A vizsgált államok alkalmasnak bizonyultak az összehasonlításra, ugyanis míg Csehország és Szlovákia Magyarországhoz hasonlóan különleges jogrendet hirdetett ki, addig Lengyelország és Ausztria a fennálló törvényi keretek közt valósította meg a járvány elleni védekezést. Az alapvető jogrendbeli különbségek ellenére a COVID-19 világjárvány hatására mind az öt államban bevezetésre kerültek az elmúlt majd három évben olyan súlyos alapjogi aggályokat felvető rendkívüli intézkedések, mint az általános kijárási tilalom vagy a karanténkötelezettség.

A nemzetállami bíróságok aktivitásának köszönhetően gazdag bírói gyakorlatot tekinthettem át, amelyből egyértelműen az a következtetés vonható le, hogy a gyorsaság képességén túl sokkal fontosabb szerepet tölt be az arányosság követelménye. A kivételes állapotok, különösen a COVID-19 világjárvány nem mindig ugyanolyan intenzitásúak, nem ugyanolyan mértekű veszélyekkel járó jelenségek, azok folyamatos változásban lehetnek.

A helyes járványkezelés pedig ezt szüntelen figyelemmel kíséri, s a rendkívüli intézkedések jelentette korlátozást a kivételes helyzet alakulásához igazítja.

Az elemzés eredményeképpen arra a megállapításra jutottam, hogy nem kell magától értetődőnek tekinteni a különleges jogrend intézményének alkalmazását egy pandémia idején. Ha viszont a jogalkotó amellettt dönt, hogy az alkotmányában szabályozza és a gyakorlatban alkalmazza a különleges jogrendet, akkor azt tegye úgy, hogy megfeleljen a jogállamiság egy olyan tartalmi elképzelésének, amely nemcsak azt foglalja magába, hogy ne legyen megkérdőjelezhető a rendkívüli intézkedések jogi felhatalmazásának érvényessége, hanem az ideiglenesség követelményének betartását is, és nem utolsó sorban biztosítsa az alapjogkorlátozások bírói felülvizsgálhatóságát.

HERMÁNYI BENCE

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Kurunczi Gábor
egyetemi adjunktus, PPKE JÁK*

A veszélyhelyzeti jogalkotás problematikája – A Covid-19 világjárvány vonatkozásában

2019. december 11-én Wuhanban új koronavírus törzset azonosítottak, a SARS-CoV-2-t, a COVID-19 megbetegedés okozóját. 2020 március 11-én a WHO nemzetközi veszélyhelyzetet hirdetett, és pandémiának minősítette a megbetegedést. Európában 2020 első hónapjaiban rendkívüli gyorsasággal terjedt a járvány, így Magyarországon is március 4-én megjelentek az első igazolt fertőzöttek. Magyarország kormánya a helyzetre reagálva az Alaptörvény alapján 2020. március 11-én kihirdette a veszélyhelyzetet, mint különleges jogrendi állapotot.

Különleges jogrendben olyan rendkívüli helyzetekről van szó, amelyek valamilyen társadalmi vagy természeti események folytán oly módon veszélyeztetik a fennálló alkotmányos rendet, hogy annak biztonsága normál államműködés mellett nem garantálható. Ahhoz, hogy ez biztosítva legyen, a különleges jogrendi szabályozás szükségszerűen magával vonja a hatalmi ágak egyensúlyi rendszerének megváltozását, ennek következtében többletjogosítványok megszerzését, a gyors döntéshozatalt, illetve a centralizációt, amely a kormány rendeleti jogalkotásában jelenik meg annak érdekében, hogy az állam működése biztosítva legyen.

Dolgozatom a veszélyhelyzeti jogalkotás során felmerült problémákra keresi a választ. E válasz megadásához először a különleges jogrend intézményét, annak célját, a veszélyhelyzet kihirdetését övező problémakört, illetve a normál jogrend jellemzőit fogom bemutatni. Ezt követően, a veszélyhelyzet idején kihirdetett törvényeket és kormányrendeleteket fogok vizsgálat alá venni annak érdekében, hogy igazoljam azt, hogy e jogszabályok a jogalkotás és a jogbiztonság elvéből fakadó követelményeknek nem feleltek meg.

Tekintettel arra, hogy különleges jogrend idején a többletjogosítványok jogosultjává a kormány válik, a hangsúly a kihirdetett kormányrendeleteken lesz. Véleményem szerint a téma az aktualitása miatt érdemel különös figyelmet, hiszen a XXI. században egy precedens nélküli helyzetre kellett reagálnia az államok kormányainak, kihívás elé állítva nemcsak a társadalom tőrő, hanem a gazdaság működőképességét is. A veszélyhelyzetnek a végső célja az, hogy a jogrend visszaállhasson eredeti állapotába, megakadályozva ezáltal a felhatalmazással való visszaélést, és a kodifikációs hibáktól való eloldódásnak a lehetőségét.

PREISINGER NIKOLETTA

Jogász
Osztatlan, 8. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Ganczer Mónika

dékánhelyettes, egyetemi docens, SZE DFK

Dr. Erdős Csaba

dékánhelyettes, egyetemi docens, SZE DFK

Karanténba lehet-e zární a gyermekjogokat?

2020. tavaszán hazánkban is megjelent a koronavírus világjárvány, mely új helyzet elé állított bennünket. Széles körben ismert, hogy veszélyhelyzetekben a leginkább érintett csoportok azok közül kerülnek ki, akik már eleve sebezhetőek, ebbe a kategóriába kétségtelenül a gyermekek is beletartoznak. A világjárvány minden egyes ember, így a gyermekek számára biztosított alapvető jogok védelmét is próbára teszi.

A járványhelyzet következtében hozott rendelkezések számos személyes szabadságjogot korlátoznak. A dolgozat rávilágít a gyermekek alapvető jogaira azáltal, hogy elemzi azok alakulását a járvány idején, kiemelten foglalkozik a gyermekek oktatáshoz és kapcsolattartáshoz való jogával.

A kérdés, melyet vizsgálódás tárgyává tesz, hogy ez a korlátozás arányos-e a veszélyhelyzettel. A világjárvány kezdete óta a nemzetközi és nemzeti gyermekjogi szervezetek számos sürgős intézkedést javasolnak a gyermekeket érintő lehetséges károk enyhítését célozva, melyeket a dolgozat vizsgálat alá von. A járvány terjedésének lassítása és megfékezése céljából bevezetett rendelkezések számos, gyermekekre gyakorolt negatív hatást hordoznak magukban. Fennáll a veszélye az oktatásban megjelenő különbségek tovább mélyülésének. Negatív következményként jelentkezhet az erőszaknak és a kizsákmányolásnak való kitettség, hiszen mindezek következtében gyermekmunkára, házasságra és korai gyermekvállalásra kényszerülhetnek. Az online tanulás kreatív alternatívája a tantermi tanulásnak, azonban kihívást jelent azon gyermekek számára, akik korlátozottan vagy egyáltalán nem férnek hozzá az internethez, digitális eszközökhöz vagy nem rendelkeznek megfelelő szülői támogatással. Az oktatásban megjelenő digitalizáció a diákok magánéletének megsértését is magában hordozza. Nem hagyható figyelmen kívül a gyermek és a külön élő szülő közötti kapcsolattartás nehézsége sem, mely a „szokásos” körülmények között is gyakran kihívást jelent, a jelenlegi helyzetben azonban ez tovább fokozódik.

A dolgozat mindezen problémák járvány alatti szabályozását vizsgálja nemzetközi és hazai szinten egyaránt, továbbá javaslatot tesz a jövőre nézve a gyermekek érdekeinek és védelmének fokozottabb biztosítása érdekében.

SZANYÓ JÚLIA

Államtudományi MA
Osztatlan, 9. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezető:

Dr. Horváth Attila
egyetemi docens, NKE ÁNTK

Egy mindenkiért, mindenki egyért! - A Covid-19 oltások alkotmányjogi dimenziói

A kötelező oltások, ezen belül pedig a Covid-19 oltások kiemelt figyelmet kaptak az elmúlt években. Nem véletlen, hiszen számos alapjog korlátozhatósága felmerül a problémakör kapcsán, ráadásul a kérdés jelentős társadalmi megosztottságot generált.

A dolgozat kötelező Covid-oltások igazolhatóságát vizsgálja, illetve az összehasonlító módszertant alapul véve feltárja a témában született bírósági és alkotmánybírósági határozatok érvelését. A pályamunka elsőként a vakcinák célját tárgyalja, majd ezt követően a hazai, életkorhoz kötött kötelező oltások témakörét járja körül, feldolgozva a kapcsolódó alkotmánybírósági döntéseket. Lévé, hogy a fő téma a Covid-oltások, szükséges volt meghatározni, hogy a SARS-CoV-2 járvány miben más, mint az eddigiek, majd meg kellett vizsgálni az oltás kötelezővé tételének indokait, kitekintve a külföldi esetekre és gyakorlatra. Ezt egyes európai országok (Görögország, Olaszország, Spanyolország, Franciaország, Németország, Ausztria és Magyarország) alkotmánybírósági és bírósági határozatainak tükrében végezte el a dolgozat, majd vetette össze azokat, párhuzamba állítva a testületek döntését és az általuk alkalmazott általános (alkotmányjogi) érveket.

Hangsúlyozandó, hogy az (alkotmány)bírósági döntések szinte mindegyike a közérdek érvényesülésére, illetve a szükségesség és arányosság elvére hivatkozva állapította meg, hogy nem alkotmányellenesek a kötelező Covid-oltások, és hogy az érintett alapjogok nem korlátozhatatlanok, még az emberi méltóságból levezetett önrendelkezési jog és az egészséghez való jog sem.

Alkotmányjogi Tagozat 2.

*Tagozat örökbefogadója:
Országgyűlés*

BABOS DÓRA RÉKA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Csink Lóránt
egyetemi tanár, PPKE JÁK*

A mérleg két oldalán – Az államfő, mint a Kormány ellensúlya

Bár a hatalommegosztás rendszerének fő célja a hatalomkoncentráció és a túlzott mértékű hatalmi fúzió elkerülése, azonban ezek kialakulásának lehetősége nem zárható ki teljes bizonyossággal. Kialakulásának esélye viszont jelentősen csökkenthető olyan garanciák államszervezetbe való beépítésével, mint amilyen a fékek és ellensúlyok rendszere, vagy a semleges hatalmi tényezők, mint az Alkotmánybíróság, az ombudsman, vagy az államfő léte.

Kutatásom fő célkitűzései között szerepelt azon állítások vizsgálata, miszerint, ha az államfő és a kormányfő eltérő pártállású, akkor az államfői aktivitás élénkülése észlelhető, ezzel szemben azonos pártállás esetén a köztársasági elnöki aktivitás visszaszorulása jellemző; az, hogy amennyiben az államfő és a kormányfő azonos pártállású, úgy fennáll a hatalomkoncentráció kialakulásának lehetősége, amely szemben áll az Alaptörvényben deklarált hatalommegosztás elvével; továbbá az, hogy az Alaptörvény egyes államfői hatáskörök kapcsán fennálló, olykor ellentmondásosnak bizonyuló szabályozása, továbbá a szükségállapotra vonatkozó rendelkezéseknek a kilencedik Alaptörvény módosítás következtében való lényeges átstrukturálása következtében valószínűsíthető tény, hogy nincs az ellensúlyozást elősegítő, érdemi hatásköre a köztársasági elnöknek.

Az eszközölt vizsgálódások során megállapítottam, hogy a politikai társberlet kialakulásának természetes következménye mind az államfői aktivitása, mind annak változatlansága, így nem lehetséges pusztán az államfő alkotmányossági és politikai vétóinak számából az ellensúlyozás hatékonyságára következtetni, azonban az államfő nem rendelkezik igazán hatékony eszközzel a mindenkori Kormány ellensúlyozására. De lege feranda javaslatomban megfogalmaztam, hogy az ellensúlyozás hatékonyságának növelése érdekében célszerűnek tartom az Alaptörvény szükségállapotra vonatkozó rendelkezéseinek 2022. október visszaállítását, mivel az immanens kapcsolatban áll az államfő jogállásának Alaptörvény 9. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott elemével, mely szerint az államfő „örkődik az államszervezet demokratikus működése felett.”

BÁCSFALVI SOMA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Tribl Norbert
egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK*

A jogállamiság, mint a dichotóm önkény játékszere az Európai Unióban

Napjainkban, aki követi elmúlt évek politikai és alkotmányjogi vitafórumait, az tudhatja, hogy ezeknek az egyik elsődleges területe a jogállamiság kérdése volt. Az ekörül létrejött vita paralel módon jelent meg a demokráciák recessziójával, amely folyamat megközelítőleg 2006 óta figyelhető meg.

Ennek az egyik legszembetűnőbb példája a témámnak választott jogállamiság, illetve annak eróziója, amelynek, mint alapvető értéknek jelenleg az elhittelenítését, szubjektivizálását figyelhetjük meg úgy a modern demokráciákban, illetve azok alapjául jogrendszerekben. Mindez pedig összefügg egy másik problémával is, nevezetesen azzal, hogy a jogállamiság politikai témává züllesztése -legyen szó hazai, vagy akár uniós felfogásról- lehetőséget biztosít(hat) önkényes értelmezésekre, amely aláássa, illetve alááshatja a demokratikus intézményekbe vetett hitet a társadalmainkban. Ennek következtében a jogállamiság fogalma bizonyos értelmezések szerint politikai terméké vált.

Márpedig, véleményem szerint a jogállamiság eszménye az európai, majd mára a teljes nyugati világ alkotmányos értékeinek talán egyik legjelentősebb vívmánya, egyben célja. Hiszen mi is a jogállam célja? Nem más, mint, hogy meggátolja az önkényes hatalomgyakorlást, illetve, ha valaki – birtokában akár az alkotmányozó többségnek – mégis erre az útra lépne, akkor létezzen egy olyan intézményi garanciarendszer, amely ezeknek a törekvéseknek –vagyis az önkényes hatalomgyakorlásnak- gátat tud szabni. Dolgozatom során azt kívántam vizsgálni, hogy létezik-e olyan fogalom, amely képes egy átfogó és normatív fogalmat biztosítani a jogállamiság alapelveként. Kutatásom keretében áttekintettem a jogállamiság fejlődéstörténetét, az egyes jogállamfelfogásokat, illetve az Európai Unió által kialakított különböző eljárásokat, mechanizmusokat és rendeleteket.

Kutatásom alapján, egyrészt helytálló az a megállapítás, miszerint EU egyes tagállamaiban a jogállamiság helyzete számos tekintetben sérült az elmúlt években, de ahogy ma már a talio elvet sem tartjuk követendőnek, úgy az uniónak sem megengedhető, hogy olyan elveket sértsen, amelyeket tagállamain éppen számon kíván kérni. Illetve, -másrészről- úgy vélem a jogtudománynak vissza kell terelnie a jogállamiságot a tudomány területére, mivel annak politikával való összemosása nem vezethet sikerre.

DENICH RUDOLF RICHÁRD

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Sólyom Péter

tanszékvezető egyetemi docens, DE ÁJK

A többségi elv egyszerű, minősített és sarkalatos kérdései

A dolgozatban egy rendkívül összetett probléma vizsgálatára tettem kísérletet, mely számos alkotmányjogi, politika-filozófiai és demokraci elméleti kérdést is felvet. Ezekre egyértelmű válasszal ugyan nem tudtam és nem is kívánhattam volna szolgálni, célom pusztán a sarkalatos törvények és a szupertöbbségi elv kevésbé vizsgált aspektusaira történő figyelemfelhívás volt, illetőleg a kétharmados minősített többségi döntéshozatal szükségességének megkérdőjelezése.

Munkám során igyekeztem azon normatív álláspont mellett érvelni, mely szerint általában a többségi elv feleltethető meg jobban az egyenlőség elvének, illetőleg az ebből levezethető követelményeknek. E felvetés alátámasztása érdekében elsődlegesen abból a politikai-filozófiai megállapításból indultam ki, hogy a demokrácia és a demokratikus legitimitás a választópolgárok egyenlőként való kezelésén, valamint az érdekek pluralitásának érvényre juttatásának biztosításán alapul.

A kétharmados többség megkövetelése azonban ezen kritériumokkal szemben hathat, ugyanis jóval törekenyebbé teszi az alkotmányos rendszer igazolhatóságát azért, mert szükségszerűen sérti a semlegesség kívánalmát, hisz a status quo fenntartásának kedvez, illetve egyúttal kétségbe is vonja a választók, a döntéshozatalban való részvételhez szükséges képességeit bizonyos kiemeltebbnek minősített tárgykörökben. A sarkalatos törvények, mint a szupertöbbségi elv hazai megjelenési formái létjogosultsága tekintetében, utóbbiak mellett a tartós kisebbségek kialakulásának elkerülése is alapvető feltétele a normatív érvényességnek. Természetesen ez még nem jelenti azt, hogy az egyszerű többségtől ne lehetne eltérni, viszont mindenképp szükség van egy olyan speciális érvre vagy körülményre, mely indokolttá teszi az egyenlőség követelményének sérelmét.

A politikai konszenzusteremtésre tipikusan ilyen igazoló érvként szoktak hivatkozni, amely a formális mellett a tartalmi legitimitációt is elviekben biztosítani hivatott. Tartalmi, normatív igazolhatósággal a szupertöbbségi elv, s így a sarkalatos törvények is csak akkor rendelkeznek, ha valóban garantálni tudják a szembenálló politikai aktorok közötti együttműködést, azaz a kormánytöbbség és a mindenkori ellenzék között. Ehhez pedig az alkotmányos rendszer egyéb szabályainak is igazodnia kell.

EINVÁG BENJÁMIN MÁTÉ

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Köbel Szilvia

intézetvezető, habilitált egyetemi docens, KRE ÁJK

Az építő jövőkép pusztító realizmusa, Szkepszis a fejlődéssel szemben: mesterséges intelligencia

A mesterséges intelligencia permanens fejlődése napjainkban már elvitathatatlan. Azonban számos területen a jog nehezen képes lépést tartani a technológia ilyen mértékű fejlődésével. Az exponenciálisan gyorsuló fejlődésnek azonban megvannak a maga dilemmái. Ray Kurzweil jóslata alapján az évszázadunk végére megvalósul a technológiai szingularitás, amikor az ember és a technológia visszafordíthatatlanul elválik egymástól.

A mesterséges intelligencia gyorsuló evolúciójának egyik szimptomája a robotika látványos előretörése. A 2017-ben bemutatott Sophia névre keresztelt robot az első hozzá hasonló mesterséges entitás, ami állampolgári jogokat tudhat magáénak Szaúd-Arábiában. Az egyik kérdés, amely felmerül, hogy vajon egy ember által teremtett non-humán entitásnak lehetnek-e jogai? Szerezhet-e jogokat és kötelezettségeket, vagy egyáltalán az alanya és nem csupán a tárgy lehet-e? Az alkotmányjogi szempontú vizsgálódás véleményem szerint választ adhat a felmerült kérdésekre.

A mesterséges intelligencia a szoftveralapú felhasználási területen is látványos ütemben fejlődik. Kínában már a bíróságokon és ügyészségeken asszisztensi funkciót lát el, továbbá a totális megfigyelési rendszerben is hibátlan pontossággal dolgozik. A deepfake technológia megjelenésével pedig a mesterséges intelligencia képes a valóságunkat is a végletekig manipulálni, abba vetett bizalmat megtörni. A felvázolt jelenség milyen hatással van az alapvető emberi jogi intézményekre? Milyen garanciák biztosítják a polgártásainknak az adatai és a saját életének a biztonságát? További aggályokat vet fel, hogy a mesterséges intelligencia fejlesztése és annak felhasználása nem csupán a saját életünk javítását szolgálják.

Dolgozatom célja, hogy a mesterséges intelligencia két nagy felhasználási területét – a robotika és a szoftver – az alkotmányjog, illetve az interdiszciplináritás eszközének segítségével bemutassa, továbbá felhívja a figyelmet a jelenlegi jogi keretek hiányosságaira. A technológiába vetett építő jövőkép mögött sajnos a pusztító realizmus rejlik.

ÉDER ÁRON

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Pozsár-Szerntmiklós Zoltán
habilitált egyetemi docens, ELTE ÁJK*

Dualista alkotmánymodell a magyar alkotmányjogi valóságban

A dolgozat egy egyszerű kérdést vet fel: lehetséges-e kiépíteni a tökéletesnek vélt, Bruce Ackerman által kidolgozott dualista alkotmányosságot a magyar alkotmányjogban? A kérdés, bár egyszerű, a válasz korántsem az. Alapozásként dolgozatomban Richard Bellamy professzor értekezésének segítségével bemutatom a jogi és a politikai alkotmányossági paradigmákat, melyek jellemzésekor szeretnék aprólékosan odafigyelni azok egymással szemben álló előnyeire és hátrányaira. Sort kerítek a két alkotmányossági paradigma elhelyezésére az elmúlt bő negyven év magyar alkotmánytörténetében, mely során Antal Attila szakirodalmi segítségemre.

Felvetem a kérdést, hogy a 90-es évek sikeres alapjogi fundamentalizmusa után hogyan estünk át ilyen gyorsan a ló túloldalára, hogy lehetséges, hogy a 2012. január 1-jén hatályba lépett Alaptörvényünk ennyire ki van téve a politikai alkotmányosság által a politikai többségnek, miközben az alapvető jogok védelme a többség belátására van bízva, az Alkotmánybíróság felülvizsgálati hatásköre pedig az eljárási szabályok betartására lett korlátozva. A kétféle alkotmányelmélet közötti feszültséget a dolgozatban Bruce Ackerman amerikai jogtudós dualista alkotmányfelfogása oldja fel, mely az alkotmánymódosítással kapcsolatos kérdéseket a nép ünnepélyes döntéseként, úgynevezett magasabb törvényalkotásként fogja fel, a kisebbségek jogainak alkotmánybírósági védelmét pedig az ily módon igen széleskörű társadalmi legitimitációval biztosított alkotmányhoz köti. Így megteremtve az egyensúlyt a jogi alkotmányosság hívőinek alapjogi fundamentalizmusa, és a politikai alkotmányosság procedurális demokráciafelfogása között. A dolgozat második fele ezen az elképzelésen, és Ackerman további tételein alapszik.

A magyar alkotmányos rendszerhez négy alcím szerint nyúl hozzá: a Higher Lawmaking kontextusa alcím alatt a nép döntésének lehetséges magyar kontextusát elemzi, a Higher Lawmaking folyamata alcím alatt magában az ackermani folyamatban megjelenő lépéseket tárgyalja, az Alkotmánybíróság és Parlament alcím az Alkotmánybíróság dualista rendszerben való feladatával foglalkozik, az Idő és Társadalom alcím pedig a magyar társadalom olyan sajátosságait szándékozik kiemelni, amelyek befolyásolják a dolgozat fő kérdését: intézményesíthető-e a dualista alkotmányosság a mai Magyarországon.

KECSKÉS CSOMA PÁL

Jogász
Osztatlan, 10. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Varga Zs. András

tanszékvezető egyetemi tanár, a Kúria elnöke, PPKE JÁK

Nemzeti és alkotmányos identitás az Európai Unió elsődleges jogában, valamint a német és a magyar alkotmánybírósági gyakorlatban

Az európai integrációt európai szuverén nemzetállamok indították útjára. Az integráció mélyülése, az Európai Unió létrehozása, majd a Lisszaboni Szerződéssel (2007) megvalósult intézményi reform a tagállamok részéről egyre több hatáskör átengedésével járt, mely az integráció által érintett területeken szükségszerűen korlátozta azok szuverenitását. A hatáskörátruházás pedig a tagállamok – mint a „szerződések urai” – részéről alkotmányos felhatalmazást igényel

Bár soha egyetlen alapító szerződés sem mondta ki az uniós jog abszolút primátusát a tagállami jogrendszerek és elsősorban a nemzeti alkotmányok felett, ennek gyakorlatát az Európai Bíróság már az Unió létrehozása előtt kialakította a Costa kontra Enel ügyben hozott ítéletben. Az uniós jog abszolút értelemben vett primátusa megkérdőjelezi a tagállamok szuverenitását, zárójelbe teheti a nemzeti törvényalkotást és ítélezési gyakorlatot. Ezért került bele már az Európai Uniót létrehozó Maastrichti Szerződésbe is az úgynevezett identitás klauzula, melyet a Lisszaboni Szerződés a tagállamok „alapvető politikai és alkotmányos berendezkedésére” való utalással alkotmányos jellegűvé tett.

A klauzula szerződésben szab korlátot az Unió hatásköreit, így az uniós jogalkotást és jogérvényesülést tekintve, mégpedig a nemzeti identitás fogalmának mentén. A Lisszaboni Szerződés uniós jogforrás, így kizárólag az EUB hivatott értelmezni. A tartalom, melyről a klauzula szól, elsősorban a nemzeti alkotmányokból lenne kiolvasható, melyeknek értelmezésére az alkotmánybíráskodást ellátó tagállami bíróságok hivatottak – az ő értelmezésük azonban az EUB-t nem köti.

Jelen dolgozatban először a nemzeti identitás klauzula fejlődését tekintem át az uniós jog elsődleges forrásául szolgáló szerződésekben, keresve annak beiktatása mögött rejlő jogalkotói szándékot és a klauzula tartalmának a szerződéses kontextusban jelentett értelmét. Ezt követően a német, valamint az erőteljesen német mintát követő magyar Alkotmánybíróság gyakorlatát alapul véve arra keresem a választ, hogy melyek lehetnek az alkotmányos berendezkedéseknek azon területei, amelyek a vizsgált ország „integráció-álló” alkotmányos identitását adják, milyen eszközök állnak az alkotmánybíróságok rendelkezésére ezen identitás védelmére, valamint ez a védelem mennyiben kapcsolható az EUSZ szerinti nemzeti identitás klauzulához.

KORPONAI ÁKOS

Jogász

Osztatlan, 10. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Sántáné Dr. Szakály Zsuzsa
egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

Dr. Tribl Norbert

egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

Érvényesülhet-e a népszuverenitás Bosznia-Hercegovinában? Mérlegben a választójog gyakorlásának kérdései

Dolgozatomban a népszuverenitás érvényesülésének kérdését vizsgálom Bosznia-Hercegovina alkotmányos rendszerének vonatkozásában, amelyet mindmáig a nemzetközi közösség által 1995-ben elfogadott, az országban lezajlott háborúnak véget vető Daytoni Megállapodás határoz meg.

A témakör multidiszciplináris szemléletmódot igényel, ezért a dolgozat első részében államelméleti szemszögből tanulmányozom Bosznia-Hercegovina alkotmánytörténetét. Ezt követően a Daytoni államberendezkedés elemzése révén feltérképezem a népszuverenitás korlátait, különös tekintettel Bosznia-Hercegovina Alkotmánybíróságának a választójog gyakorlásával kapcsolatos esetjogára. A választási rendszer problematikájára a legvilágosabban Mostar városának esete világít rá, ahol 2008-tól 2020-ig nem tartottak helyi önkormányzati választásokat. Az ügy alapjogi aspektusainak bemutatása után megfogalmazom a levont következtetéseimet és a javaslatom.

Bosznia-Hercegovina állami intézményrendszerének a népszuverenitás kiindulópontjából történő vizsgálata újszerű megközelítést takar, amelynek segítségével sikeresen azonosítottam a népszuverenitás korlátait képező alkotmányos rendszerelemeket. A jogsuverenitás és a hatalommegosztás mellett a nemzetközi, illetve etnikai jellegű elemek kiemelt helyzete demokratikus deficitet eredményez. Továbbá a föderalizmus és a konszociális jegyeket egyaránt magán viselő döntéshozatali rendszer jelentős mértékben csökkenti az államszervezet hatékonyságát. Javaslatom Bosznia-Hercegovina területi integritásának megőrzésére törekedve kívánja lehetővé tenni a népszuverenitás egyenrangú érvényesülését a jogsuverenitással és a hatalommegosztással, az alkotmányos demokrácia minél teljesebb mértékű megvalósulása érdekében.

MAGONY GELLÉRT

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:
Dr. Sulyok Márton
egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK
Dr. Pongó Tamás
egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

Állam és metaverzum. Liberland létjogosultságának alkotmányjogi kérdései

Dolgozatomban azt vizsgálom a Montevideói Egyezmény államfogalma alapján, hogy a Duna partján 7 km² területen, Szerbia és Horvátország közé ékelt területen megalapított Liberland vajon államnak tekinthető-e. Mivel Liberland terra nullius területen jött létre, és kikiáltására a Duna mentén fennálló szerb-horvát határvita adott alapot, ezért kitérek a határvita eredetének kérdésére és annak a szempontnak az elemzésére is, hogy e kérdés mennyiben határozza meg Liberland létét, és általában is egy állam létezése mennyiben függ más államok elismerésétől. Bemutatom az államok (eredeti) keletkezéséről és elismeréséről szóló irodalmat, összehasonlítom Liberland és az elismerésért más hasonló törekvésekkel fellépő mikronemzetek koncepcióját és jogi „küzdelmét”. Liberland alkotmánytervezetét felhasználva megvizsgálom elképzelt állam- és kormányformáját, megvalósíthatósága feltételeit, az „alapító” elnök státuszának legitimitását.

Liberland megvalósítását alapítója – a valóságos, fizikai térrel párhuzamosan – a metaverzumra is (azaz a sok tekintetben állam módjára viselkedő virtuális térre is) kiterjeszteni tervezi. Dolgozatom második egységében ezért röviden ismertetem e tervezetet, majd áttekintést adok a metaverzumok eredetéről és fogalmi meghatározásáról. Megindokolom, hogy a kérdés vizsgálata miért vált aktuálissá, melyek azok a trendek, amelyek alapján úgy tűnik, hogy a metaverzumokat létrehozó technológiai óriásvállalatok állami funkciókat és ezekből eredő hatásköröket kezdenek el gyakorolni. Ezt követően a Montevideói Egyezmény államisági kritériumainak metaverzumokra vonatkozathatóságát vizsgálom, vagyis azt, hogy lehetséges-e jogi értelemben vett metaverzumbeli államot létrehozni, van-e ennek értelme és relevanciája a jelenben, vagy lehet-e a jövőben.

Összegzésképpen, röviden kitérek más államfogalmak metaverzumnak való megfeleltethetőségére, majd a dolgozat lezárásaként megkísérlem egy saját államfogalom létrehozását, amely egyaránt alkalmazható a fizikai térben létező államokra és a metaverzum-államokra. Erre azért van szükség, mert könnyen elképzelhető, hogy az elkövetkező évtizedekben, a metaverzumokon keresztül, a technológiai óriásvállalatok olyan mértékű hatalmat fognak gyakorolni, hogy már nem lesz annyira távoli és elméleti kérdés az államfogalom újradefiniálásának szükségessége.

SZABÓ ERZSÉBET-ZSÓFIA

Jog

BSc, 4. félév

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

Kolozsvári Kar

Témavezető:

Dr. Varga Attila

egyetemi docens, RO EMTE KVK

A közpénz felhasználás szabályozásának és ellenőrzésének alkotmányjogi vonatkozásai

A Számvevőszék azzal a céllal jött létre, hogy felügyelje és ellenőrizze a közpénzek felhasználási módját, ellenőrzést gyakoroljon a társadalom javára. Azóta az intézmény számos jelentős változáson ment keresztül, de legfőbb célja mind a mai napig az lenne, hogy ellenőrzést gyakoroljon az állami és a közszféra pénzügyi forrásainak kialakítása, igazgatása de legbőbbképpen a törvényes felhasználása felett, valamint a Parlament, a hatóságok, a közintézmények és az adófizetők számára jelentést készítsen az intézmények pénzügyeinek hatékony felhasználásáról és igazgatásáról. Az intézmény fejlődése fontos szerepet tölt be, vitatott kérdések fognak felmerülni összehasonlító alkotmányjogi szempontokból, megvizsgálva más nemzeti Számvevőszékek hatáskörét és ennek megfelelően következtetéseket vonni le.

TELEKESI BÁLINT

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Szabó Zsolt
habilitált egyetemi docens, KRE ÁJK*

Salátatörvények: múlt, jelen - jövő?

Napjainkban a hazai elnevezéssel salátatörvényeknek hívott jogszabályok kérdése ugyanúgy aktuális a magyar jogalkotásban, ahogyan a külföldi jogtudományi gondolkodásban.

Dolgozatom célja az, hogy bemutassa a gyűjtőjogalkotás jelenségének hatékonyságát, illetve lehetséges jövőbeli veszélyei mellett, meglévő anomáliáit és visszasságait, mindezt külföldi, illetve a kevés magyar empiria segítségével. A dolgozatban tárgyalásra kerül mind az elmélet, mind a kialakult gyakorlat.

A dolgozat elején bemutatásra kerül a gyűjtőjogalkotás fogalma nemzetközi kontextusban, majd a jogalkotási módszer nemzetközi összehasonlítása. Ennek során számos ország szabályozását és múltbéli, valamint aktuális gyakorlatát vizsgáltam.

Ezt követően kerültek bemutatásra a magyar szabályok és gyakorlat, a módszer alkalmazásának tendenciája az elmúlt 32 év során, valamint néhány szemléltető példa is. Dolgozatom végén a nemzetközi tapasztalatokból merítve, de figyelembe véve a hazai jogalkotás sajátosságait, de lege ferenda javaslatot teszek a salátatörvények hazai szabályozásának konzekvens megvalósítására.

VEREBÉLYI VIKTÓRIA

Jogász
Osztatlan, 8. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Erdős Csaba
dékanhelyettes, egyetemi docens, SZE DFK

Nemzeti tulajdon vagy örökség? Avagy a közgyűjteményben őrzött, vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadására irányuló eljárás egyes alkotmányossági kérdései

Visszaadni nem mindig könnyű. Igaz ez az állam esetében is, ha közgyűjteményben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javakról van szó.

A vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadására irányuló eljárás nem az említett vagyontárgyak tulajdonjogát, hanem a birtokosi helyzet rendezését szolgáló eljárás. Az eljárás szabályai az elmúlt évtizedben két alkalommal is koncepcionális változáson mentek keresztül. Dolgozatomban a téma specialitása okán nélkülözhetetlen fogalmi áttekintést követően, igyekszem bemutatni a kulturális javak visszaadására irányuló eljárás szabályainak változását. A szabályozás különböző időállapotainak bemutatása és összehasonlítása mellett megkísérlem feltárni a változás mögött húzódó jogalkotási koncepciót.

A vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadására irányuló eljárás szabályainak változása és a megváltozott szabályok alkalmazása számos lehetséges alkotmányossági kérdés is felvet, ahogy erre az Alkotmánybíróság 3042/2021. (II.19.) számú határozatának indítványa is rámutat. Dolgozatomban röviden ismertetem az említett alkotmánybírósági határozatot, bemutatva a megjelenő legfontosabb alkotmányossági kérdéseket, és az Alkotmánybíróság álláspontját.

Végül, a témát tágabb kontextusba helyezve, dolgozatom utolsó szerkezeti egységében a felmerülő emlékezetpolitikai kérdésekre szeretnék rávilágítani. A probléma ugyanis elvezet egy örök kérdéshez, nevezetesen: hogy vajon ennyi év távlatából még mindig felmerül az történelmi igazságosság kérdése? Ha igen, vajon melyik szabályozás felel meg a történelmi igazságosság törekvésnek: a jogszerűtlen állami tulajdonszerzés okozta birtoklás minél egyszerűbb megszüntetését célzó vagy a kiadott kulturális javak állam általi visszakövetelését lehetővé tevő? Egyáltalán mi adja a korábbi rendszerhez való viszonyulás okát? Mitől lesz a korábbi rendszer tulajdonszerzése jogszerűtlen, és vajon meddig lehet visszamenni az időben ennek megítélésekor?

Alkotmányjogi Tagozat 3.

*Tagozat örökbefogadója:
Magyar Alkotmányjogászok Egyesülete*

CSIBOR FERENC

Államtudományi MA
Osztatlan, 9. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezető:

Dr. Auer Ádám

egyetemi docens, NKE ÁNTK

A korlátozott precedensrendszer érvényesülésének kihívásai az angolszász gyakorlat tükrében

A Kúria kiemelt alkotmányos feladata a jogegység, vagyis az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása. Ezen feladatának ellátásban hozott jelentős változást a korlátozott precedensrendszer 2020-as hatályba lépése. A rendszer lényege, hogy a Kúria összes 2012. óta meghozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (BHGY) közzétett határozata kötőerőt nyert, így kötelezően követendő a kúriai határozatokban foglalt jogértelmezés az alsóbb bírói fórumok által. A Kúria közzétett határozatától eltérni csak indokolás mellett van lehetőség, az eltérés pedig megnyitja a lehetőséget felülvizsgálat, majd a korlátozott precedensrendszer részeként bevezetett jogegységi panasz előtt. A rendszer bevezetése jelentős változást hozott el a magyarországi bíróságok életében, mivel a korábbi gyakorlatban az egyes kúriai határozatok általában nem bírtak kötőerővel. Ebből kifolyólag egy kiemelt kérdés, hogy mennyire teljeskörű módon képes érvényesülni a gyakorlatban.

A dolgozat reakció és reflexió a korlátozott precedensrendszer bevezetésére, célja javaslatok megfogalmazása a BHGY továbbfejlesztésére, amelyek által hatékonyabban lehetne keresni és gyűjteni a Kúria közzétett határozatait. A hatékonyság növekedése által jobban elterjedne a gyakorlatban a Kúria határozataira történő hivatkozás, ezáltal kiteljesedhetne a korlátozott precedensrendszer.

A javaslatok megfogalmazásához empirikus módszertannal felmértük milyen kihívások, nehézségek jelentkeznek a gyakorlatban a jelenlegi rendszer alkalmazásakor. A vizsgálat során kérdőívet juttattunk el a jogász szakma hazai képviselői részére. Az empirikus felméréssel párhuzamosan a javaslatok készítésekor mélyrehatóbban megvizsgáltuk a precedens értékű bírósági ítéletek közzétételének angolszász, más elnevezéssel common law jogterületen, első sorban Angliában kialakult gyakorlatát. Abból az okból kifolyólag fókuszáltunk az angol gyakorlatra, mivel a common law jogrendszerek meghatározó vonása a kötőerővel rendelkező bírói precedens. Ebből kifolyólag kiemelt fontosságú kérdés, hogy mennyire hozzáférhető az új precedenst lefektető bírósági ítéletek. Így megalapozott hagyományokkal rendelkező kimunkált gyakorlata van a bírósági ítéletek közzétételének, amely iránymutatásként szolgálhat a magyar rendszer és gyakorlat továbbfejlesztéséhez.

Az elkövetkezendő kiemelt fontosságú kérdése a korlátozott precedensrendszer érvényesülése. A rendszer kiteljesedése magával vonná a jogegység megszilárdulását.

DEME ADRIÁN ÁKOS

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

dr. Burján Evelin

egyetemi tanársegéd, ELTE ÁJK

Függőség vagy függetlenség? - A bírói kinevezések alkotmányos követelményei és gyakorlata

A bírói függetlenség elve a jogállam alkotmányának gerince, a demokrácia és az alkotmányosság állócsillaga, a történeti alkotmányunk vívmánya. A bírói függetlenség külső oldala az igazolhatatlan politikai befolyás és hatalmi nyomással szemben védi az igazságszolgáltatást. A belső függőség azonban létrejöhet a bírák kinevezésébe történő finom, de igazolhatatlan beavatkozás által. A kinevezések vizsgálata azért fontos, mert egy bírói tesztet összetétele – tekintettel az EJEB gyakorlatára – érdemben határozza meg annak függetlenségét.

Kutatásomban az Országos Bírói Hivatal és a Kúria elnökének bírói kinevezési gyakorlatát kvalitatív empirikus módszerrel vizsgáltam, amelynek eredményeképp több eljárás szabálytalanságot azonosítottam. Ezek közül kiemelkedik a Kúria elnökének contra legem jogértelmezése, mely lehetővé tette a rangsortól való eltérést az OBTE egyetértése kikérése nélkül és egy negyedik helyen rangsorolt pályázó kinevezését, melyre a törvény nem ad lehetőséget. Az OBH elnökének mérlegelésen alapuló, a pályázatot eredménytelenné nyilvánító határozatai nem felelnek meg a törvény által előírt indokolási kötelezettségnek. Ennek hiánya az objektív szempontrendszeren nyugvó, az önkény kizárását garantáló pályázati rendszert illuzórikussá teszi, mert az elbírálás folyamata ellenőrizhetetlen. Önmagában annak a látszata, hogy a bírókiválasztás nem objektív szempontok mentén zajlik érdemben ássa alá azt a bizalmat, ami egy demokratikus társadalom működéséhez elengedhetetlen.

A kutatásom alapján a gyakorlatban feltárt visszasságok miatt javaslatot teszek olyan kontrollmechanizmus létrehozására, amelyben egy független szerv a hatalmi ágak elválasztását szem előtt tartva képes kikényszeríteni az okszerű és kimerítő indokolási kötelezettséget, garanciát nyújtva a jelenlegi rendszer hiányosságaira és egy olyan megoldást javaslok, mely felhasználható lenne az egyidőben, azonos ügyszakra kiírt pályázatok elbírálásakor.

CSIBOR FERENC

Államtudományi MA
Osztatlan, 9. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezető:

Dr. Auer Ádám

egyetemi docens, NKE ÁNTK

A korlátozott precedensrendszer érvényesülésének kihívásai az angolszász gyakorlat tükrében

A Kúria kiemelt alkotmányos feladata a jogegység, vagyis az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása. Ezen feladatának ellátásban hozott jelentős változást a korlátozott precedensrendszer 2020-as hatályba lépése. A rendszer lényege, hogy a Kúria összes 2012. óta meghozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (BHGY) közzétett határozata kötőerőt nyert, így kötelezően követendő a kúriai határozatokban foglalt jogértelmezés az alsóbb bírói fórumok által. A Kúria közzétett határozatától eltérni csak indoklás mellett van lehetőség, az eltérés pedig megnyitja a lehetőséget felülvizsgálat, majd a korlátozott precedensrendszer részeként bevezetett jogegységi panasz előtt. A rendszer bevezetése jelentős változást hozott el a magyarországi bíróságok életében, mivel a korábbi gyakorlatban az egyes kúriai határozatok általában nem bírtak kötőerővel. Ebből kifolyólag egy kiemelt kérdés, hogy mennyire teljeskörű módon képes érvényesülni a gyakorlatban.

A dolgozat reakció és reflexió a korlátozott precedensrendszer bevezetésére, célja javaslatok megfogalmazása a BHGY továbbfejlesztésére, amelyek által hatékonyabban lehetne keresni és gyűjteni a Kúria közzétett határozatait. A hatékonyság növekedése által jobban elterjedne a gyakorlatban a Kúria határozataira történő hivatkozás, ezáltal kiteljesedhetne a korlátozott precedensrendszer.

A javaslatok megfogalmazásához empirikus módszertannal felmértük milyen kihívások, nehézségek jelentkeznek a gyakorlatban a jelenlegi rendszer alkalmazásakor. A vizsgálat során kérdőívet juttattunk el a jogász szakma hazai képviselői részére. Az empirikus felméréssel párhuzamosan a javaslatok készítésekor mélyrehatóbban megvizsgáltuk a precedens értékű bírósági ítéletek közzétételének angolszász, más elnevezéssel common law jogterületen, első sorban Angliában kialakult gyakorlatát. Abból az okból kifolyólag fókuszáltunk az angol gyakorlatra, mivel a common law jogrendszerek meghatározó vonása a kötőerővel rendelkező bírói precedens. Ebből kifolyólag kiemelt fontosságú kérdés, hogy mennyire hozzáférhető az új precedenst lefektető bírósági ítéletek. Így megalapozott hagyományokkal rendelkező kimunkált gyakorlata van a bírósági ítéletek közzétételének, amely iránymutatásként szolgálhat a magyar rendszer és gyakorlat továbbfejlesztéséhez.

Az elkövetkezendő kiemelt fontosságú kérdése a korlátozott precedensrendszer érvényesülése. A rendszer kiteljesedése magával vonná a jogegység megszilárdulását.

DEME ADRIÁN ÁKOS

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
dr. Burján Evelin
egyetemi tanársegéd, ELTE ÁJK*

Függőség vagy függetlenség? - A bírói kinevezések alkotmányos követelményei és gyakorlata

A bírói függetlenség elve a jogállam alkotmányának gerince, a demokrácia és az alkotmányosság állócsillaga, a történeti alkotmányunk vívmánya. A bírói függetlenség külső oldala az igazolhatatlan politikai befolyás és hatalmi nyomással szemben védi az igazságszolgáltatást. A belső függőség azonban létrejöhet a bírák kinevezésébe történő finom, de igazolhatatlan beavatkozás által. A kinevezések vizsgálata azért fontos, mert egy bírói testület összetétele – tekintettel az EJEB gyakorlatára – érdemben határozza meg annak függetlenségét.

Kutatásomban az Országos Bírósági Hivatal és a Kúria elnökének bírói kinevezési gyakorlatát kvalitatív empirikus módszerrel vizsgáltam, amelynek eredményeképp több eljárási szabálytalanságot azonosítottam. Ezek közül kiemelkedik a Kúria elnökének *contra legem* jogértelmezése, mely lehetővé tette a rangsortól való eltérést az OBT egyetértése kikérése nélkül és egy negyedik helyen rangsorolt pályázó kinevezését, melyre a törvény nem ad lehetőséget. Az OBH elnökének mérlegelésen alapuló, a pályázatot eredménytelenné nyilvánító határozatai nem felelnek meg a törvény által előírt indokolási kötelezettségnek. Ennek hiánya az objektív szempontrendszeren nyugvó, az önkény kizárását garantáló pályázati rendszert illuzórikussá teszi, mert az elbírálás folyamata ellenőrizhetetlen. Önmagában annak a látszata, hogy a bírókiválasztás nem objektív szempontok mentén zajlik érdemben ássa alá azt a bizalmat, ami egy demokratikus társadalom működéséhez elengedhetetlen.

A kutatásom alapján a gyakorlatban feltárt visszasságok miatt javaslatot teszek olyan kontrollmechanizmus létrehozására, amelyben egy független szerv a hatalmi ágak elválasztását szem előtt tartva képes kikényszeríteni az okszerű és kimerítő indokolási kötelezettséget, garanciát nyújtva a jelenlegi rendszer hiányosságaira és egy olyan megoldást javaslok, mely felhasználható lenne az egyidőben, azonos ügyszakra kiírt pályázatok elbírálásakor.

FRISCH BENCE

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Allamtudományi Kar

*Témavezetők:
Dr. Varga Ádám
egyetemi adjunktus, PPKE JÁK
Dr. Zakariás Kinga
egyetemi docens, PPKE JÁK*

Az alkotmányjogi panasz eljárás szűrési mechanizmusának egyes anomáliái

Kutatásom az alkotmányjogi panasz eljárás szűrési mechanizmusának egyes anomáliáinak elemzésére irányult, amik megszüntetésével az eljárást lehetne átláthatóbbá lehetne tenni anélkül, hogy az eljárás lényege megváltozna. Így Alkotmánybíróság főtítkári előkészítő és befogadási eljárást vettem alapul. Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének vizsgálata során megállapítottam, hogy mind a régi, mind a jelenlegi gyakorlat nem megfelelően utasítja vissza az indítványokat, ami abból fakad, hogy vagy nem megfelelő törvényi hivatkozással, vagy Ügyrend alapján történik a visszautasítás a végzésekben.

Továbbá jogalkotói mulasztás eredménye, hogy törvényi szinten nem rendezett az alkotmányjogi panasz, a felülvizsgálati-és jogegységi panasz, illetve a perújítás közötti viszony.

Ezt követően az Alaptörvényben biztosított jogokat elemeztem, ahol megállapítottam, hogy a szabályozás és pontos megjelölés hiánya jogbizonytalanságot okoz az eljárás során és az Alkotmánybíróság az, ami a szabályozás hiányában meghatározza az Alaptörvényben biztosított jog fogalmát. Ezért az Abtv. 29. § pontos meghatározása sem lehetséges, hiszen alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés és bírói döntést érdemben befolyásoló alkotmányellenességet csak esetenként lehet meghatározni.

Végül a kötelező jogi képviselés hiányát vizsgáltam, ami hozzásegítené az indítványozókat a panasz megírásához. Arra a megállapításra jutottam, hogy önmagában nem a kötelező jogi képviselés az, ami a problémát okozza, hanem ha a kötelező jogi képviselés nincsen megfelelően szabályozva. Ezáltal ellehetetlenítene egy szociálisan hátrányban lévő, kiszolgáltatott társadalmi réteget. Azonban az meg kell teremteni tanulási lehetőséget a jogászcsoportnak, mert a statisztika alapján arra lehet következtetni, hogy a jogi képviseléssel ellátott indítványozók is hasonló eséllyel indulnak, mint azok, akik személyesen adják be az alkotmányjogi panaszt. Mivel a főtítkári előkészítő eljárás nem nyilvános, így a statisztika egyszerre lehet megtévesztő és tanulságos. Tanulságos abból a szempontból, hogy önmagában a jogi végzettség nem elegendő ahhoz, hogy valaki megírjon egy indítványt, illetve megtévesztő, mert azt a hamis látszatot kelti, hogy a laikus személyek hasonló eséllyel írnak meg egy indítványt.

KOCSIS BÁLINT

Jogász
Osztatlan, 4. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Erdős Csaba
dékánhelyettes, egyetemi docens, SZE DFK*

A tömeges indítványok kezelése az Emberi Jogok Európai Bíróságának és az Alkotmánybíróság gyakorlatában. A pilot eljárás szerepe és korlátai az alapjogvédelmi mechanizmusban

Az alapjogvédelmi szervek működőképességük megőrzése érdekében erős jogkörökkel rendelkeznek az indítványok megszürésére: ilyenek tekinthetők a befogadási szűrőrendszer enyhébb, vagy szigorúbb követelményei. Ezek rendeltetése, hogy csak korlátozott számban jussanak el az indítványok az eljárás érdemi szakaszába. A dolgozat viszont ezen intézmények más “önvédelmi mechanizmusaira” helyezi a hangsúlyt, mégpedig a tömeges indítványozással szembeni eszközökre. Az alapjogvédelmi szervek eljárásrendjét elsősorban az egyedi panaszok kezelésére találták ki, azonban szembesültek azzal a jelenséggel, hogy ugyanazon jogi problémára, lényegükben azonos érveléssel hivatkozik több száz vagy több ezer indítványozó.

A dolgozatomban azt próbálom bemutatni, hogy az alapjogvédelem két legfontosabb intézményének, az Alkotmánybíróságnak (AB) és az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) az eljárással kapcsolatos szabályai és gyakorlatuk mennyire alkalmas a tömeges indítványozás által támasztott kihívásokra. A probléma megoldására az ún. “pilot eljárás” szolgál, amely a nemzetközi jogban és a belső jogban is alkalmazható intézmény. Az EJEB eljárásrendjét a joggyakorlat és a szakirodalom is ismeri. Az AB hasonló eljárása azonban még ismeretlen és a szakirodalom sem foglalkozott vele, amelyet az AB Ügyrendjének 30. § (5) bekezdése szabályoz.

A két pilot eljárást külön-külön is bemutatom, azonban a még ismeretlen alkotmánybírósági eljárásra nagyobb hangsúlyt fektetek: elemzem a res iudicata és az egyesítés rendszerében, valamint megvizsgálom, hogy a vonatkozó szabályozás és alkalmazásának gyakorlata összhangban van-e a jogbiztonsággal, illetve a tisztességes eljárás követelményével.

Álláspontom szerint ugyanis meg kell találni az egyensúlyt az AB működőképességének és az indítványozói jogok érvényesülése között.

LUTRING ERIKA

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Tilk Péter
egyetemi tanár, PTE ÁJK*

A korlátozott precedensrendszer gyakorlati tapasztalatai és következményei – avagy a bírói függetlenség új kihívásai az alkotmányosság jegyében

Témaválasztásom alapjául a 2020. év április elsejével hatályba lépett „A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról” szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) módosítása szolgált, melynek következtében a magyar jogrendszerre jellemző kontinentális modellben elmozdulás következett be az angolszász jogrendszerekben ismert precedensrendszer felé. A korlátozott precedensrendszer, valamint a jogegységi panasz eljárás a Kúria, és elsősorban annak elnöke és elnökhelyettese kezébe olyan hatalmat adott, amely többek szerint megkérdőjelezheti a bírói függetlenség, mint alkotmányos érték és követelmény, valamint a Kúria által biztosított joggyakorlat egységessége feletti örökös közötti arányosság fennállását. Felmerül annak kérdése, hogy mennyiben szolgálja hatékonyan a joggyakorlat egységesítését a jogegységi panasz, amely csak kúriai határozattal szemben nyújtható be.

Vizsgálatot érdemel az is, mennyiben kívánja a gyakorlatban „keretek közé szorítani a korlátozott precedensrendszer” – azaz, hogy a Kúria valamennyi egyedi döntése is kötelező az alsóbb bíróságokra – a bírói jogértelmezést, mennyiben érinti ez a bírói függetlenséget, és az egyes esetek egyediségének értékelési lehetőségét, szabadságát. Kérdéses lehet az is, hogy ez a megoldás – az alsóbb bírói döntések kúriai ítéletek általi „meghatározottabbá” válása – mennyiben sérthet alapvető jogokat és mennyiben mozdíthatja el a bírói döntésekkel szembeni sikeres alkotmányjogi panasz-eljárások számát.

A kutatás célja a korlátozott precedensrendszer és a jogegységi panasz eljárás jogalkalmazásra és ezzel a jogalkotásra is kiható hatásainak vizsgálata, elsősorban a bírói függetlenség szempontjából. A téma újszerűsége lehetővé teszi új konzekvenciák levonását is, így a gyakorlatban láthatjuk, hogy nem feltétlenül húzódik merev határ a különböző jogrendszerek és jogalkalmazási módszerek között. Emellett érdemes vizsgálni annak gyakorlati és tudományos jelentőségét, hogy valóban egységesül-e ennek köszönhetően a joggyakorlat, vagy célszerűbb lett volna a jogalkotó részéről inkább más metodikát választani e régen kitűzött cél érvényesítésére. A kutatás haszna annak feltérképezése is, hogy az új eszköz mennyiben szorítja keretek közé az alsóbb bíróságokat és a peres felek viszonyában mennyiben szűkül be a jogérvényesítés lehetősége, az érvelési technikák alkalmazhatósága, mennyiben „borítékolható” a felsőbb bíróság döntésének ismeretében az alsóbb bíróság döntése.

NAGY GELLÉRT

Jog
BSc, 3. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Kolozsvári Kar

*Témavezető:
Dr. Varga Attila
egyetemi docens, RO EMTE KVK*

A sokszínű alkotmánybíráskodás

Az alkotmányok megjelenésével szükségessé vált azok elsőbbségének védelme, törvények feletti létének garantálása. Ezen okból kiindulva jöttek létre az első alkotmánybíráskodási feladatokat ellátó intézmények, amelyek mára elengedhetetlen kellei egy magát demokratikusnak valló államnak.

Ugyanakkor, az alkotmánybíráskodást az egyes országok eltérő módon, eltérő szervek révén valósítják meg. Találkozhatunk olyan megoldással, ahol az alkotmánybíráskodást egy minden hatalmi ágon kívülálló intézmény végzi, de olyan modell is akad, ahol ezen feladatokat egy parlamenti bizottság látja el.

Dolgozatomban három ország alkotmánybíráskodási modelljének bemutatásával kívánom szemléltetni az egyes módszerek közötti hasonlóságokat és eltéréseket, és ezáltal felhívni a figyelmet a különböző modellek erősségeire és gyenge pontjaira. A román, a magyar és a finn modellek bemutatásával olyan intézményi sajátosságok is előtérbe kerülnek, amelyek az adott társadalmak, kultúrák jellegzetességeit hordozzák magukban (pl. a magyar alkotmányjogi panasz intézményének romániai hiánya). Módszertani szempontból tanulmányom a komparatív alkotmányjog elemeire építkezik, azonban a kompiláció technikáját is alkalmazza.

TÓTH SZERÉNA

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Lápossy Attila
egyetemi tanársegéd, ELTE ÁJK*

A többszintű ombudsmani jogvédelem és annak igazolhatósága a felsőoktatás világában

A dolgozat tárgyát a felsőoktatásban tanuló hallgatók által igénybe vehető ombudsmani intézmények jelentik: az általános hatáskörű, országos biztos (első szint), a szintén országos hatáskörű, de szakosított biztos (második szint) és az egyetemi ombudsman (harmadik szint). A dolgozat elemzi, hogy mi indokolja az eltérő, párhuzamos ombudsmani eljárások létét, és a vizsgálódás tárgyát képezi az is, hogy e fórumok kiegészítik-e egymást, vagy viszonyrendszerük diszfunkcióhoz vezet-e.

A dolgozat hipotézise, hogy a hallgatók mint speciális csoport sajátosságai, védendő alapjogaik jellege és az egyetemek intézményi autonómiája igazolják a hallgatók többszintű ombudsmani védelmét. A hipotézis igazolásához a három intézményt egyenként vizsgáltam, e tekintetben a hazai szabályozásra egyfajta illusztrációként tekintettem. A három szint esetében egy négyelemű módszertani vizsgálatot végeztem: elsőként az adott szintnek a hagyományos ombudsmani idea kritériumaihoz mért megfelelését vizsgáltam, majd a jogvédelmi szint jogállását, a jogvédelem alanyaihoz való viszonyulását, végül az igazolhatóságát elemeztem. A feltevés az volt, hogy a jogvédelem többszintűsége akkor igazolható, ha a szintek mindegyike rendelkezik olyan önálló funkcióval, mely a rendszer egésze szempontjából „hozzáadott” értéket jelent. Az országos, általános hatáskörű biztos létét és a hallgatói panaszok általa való vizsgálhatóságát adottnak tekintettem. A második szint igazolhatóságát az ombudsmani intézmény szakosítását általánosságban megalapozó érvekre építettem, e tekintetben a hallgatók mint védendő jogalanyok sérülékenységét, a hallgatói jogok jelentőségét tekintettem kiemelt szempontnak. A harmadik szint esetében a fő igazolási érvet e fórum helyi jellege, a hallgatók köréhez való közelsége és a felsőoktatási intézmény autonómiájához való kapcsolódása jelentette. A dolgozat konklúziója, hogy a többszintű ombudsmani jogvédelem a hallgatói jogok érvényesülése szempontjából megalapozható és szükséges is, a három különböző jogállású ombudsmani intézmény léte igazolható. Kérdéseket vet fel ugyanakkor e szintek egymás általi esetleges ellenőrizhetősége, illetve az, hogy indokolt-e kötelezővé tenni az egyetemi ombudsman intézményét.

Alkotmányjogi Tagozat 4.

*Tagozat örökbefogadója:
Aurum Alapítvány*

DÖNDŐ CSILLA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Tilk Péter

egyetemi tanár, PTE ÁJK

A szülői felügyeleti jog megjelenése a jogalkotásban, a jogalkalmazásban és a gyermekek jogaival való kapcsolata

Napjainkban a szülői felügyeleti jog kérdésköre rendkívül aktuális a házassági bontóperek egyre növekvő számára tekintettel. Az érintettek számos esetben fordulnak az Alkotmánybírósághoz a rendes bíróságok előtti eljárásokat követően. Dolgozatomban a releváns alkotmányjogi panasz indítványok lehetséges szempontjait mutatom be konkrét példákon keresztül. Ismertetem az indítványok alapját képező ügyek tényállását, az indítványozó által kifogásolt jogsérelmet, valamint az Alkotmánybíróság érvelését az egyes határozatokban és végzésekben.

HARSÁNYI VIVIEN

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Paulovics Anita
egyetemi tanár, ME ÁJK*

A nők önrendelkezési jogának megítélése hazánkban és az Amerikai Egyesült Államokban

A TDK dolgozatom célja, hogy hazánk és az Egyesült Államok tekintetében megvizsgáljam az abortusz kérdését, mind az anya önrendelkezési joga, mind pedig a magzatot megillető jogok alapján. Témaválasztásom indoka az, hogy a terhesség megszakítás kérdésköre napjainkban aktuálissá vált. A dolgozat bevezető részében az alapjogok általános kérdéseit vizsgálom, majd ebből kiindulva elemzem az élethez való jog területét.

A következő fejezetben a magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvényt elemzem az anya oldaláról az önrendelkezési jog, a saját test feletti önálló rendelkezéshez való jog, a magzat oldalán pedig az élethez való jog szempontjából. Ehhez kapcsolódóan a magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény végrehajtásáról szóló 32/1992. (XII.23.) NM rendelet módosításáról rendelkező 29/2022. (IX. 12.) BM rendeletet veszem górcső alá, mely az abortusz szabályozásában változást hozott.

A témával összefüggésben az Alkotmánybíróság két abortuszkérdést érintő határozatát is elemezni kívánom.

A hazai jogi szabályozás mellett összehasonlító jogi módszer alkalmazásával vizsgálom az Amerikai Egyesült Államok jelenlegi helyzetét figyelembe véve a jogrendszer sajátosságait, továbbá szociológiai szempontokat is szem előtt tartva. Elemzem az 1973-as Roe kontra Wade elnevezésű Legfelsőbb Bírósági döntést, annak eredményeként a jogi szabályozás változását, aminek eredménye, hogy az államok rendelkezhetnek a terhességmegszakítás legalizálásáról.

A kutatás eredményeként a szabályozási hasonlóságokra és különbségekre kívánok rámutatni, továbbá arra, hogy a jövőben milyen irányú jogi szabályozást tartanék kívánatosnak.

HERÉDI GERGŐ

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Kurunczi Gábor
egyetemi adjunktus, PPKE JÁK*

Mitől lesz egy jelkép önkényuralmi?

Az önkényuralmi jelképek tiltásával kapcsolatban az egyik legnagyobb dilemma annak a megválaszolása, hogy egyáltalán mi alapján dönti el a jogalkotó, mely jelképek tekinthetők önkényuralminak, amelyeket ezáltal tiltani kell, mert veszélyeztetik a demokratikus rendet, vagy mások emberi méltóságát sértik.

Vizsgálatom során arra a megállapításra jutottam, hogy a társadalom közös történelmi tapasztalata, kollektív emlékezete az, amely egyes rendszereket, és az ezen rendszerekhez társítható szimbólumokat önkényuralmiként értékeli, a jogalkotó pedig erre épít, és egyben formálja is ezt, amikor a jog eszközeivel büntetendővé nyilvánítja bizonyos jelképek nyilvános viselését, terjesztését stb. Az egyes jelképek tiltása mögött ugyanis a mindenkori politikai szándék is megjelenik, amely értékválasztást folytat, üzenetet közvetít azáltal, hogy egyes jelképeket tiltani rendel, ezáltal elhatárolja magát a jelképek által szimbolizált rendszerektől, azokkal szemben pozicionálja magát.

A magyar Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának a gyakorlata is alátámasztja a dolgozatban vizsgált fő problémákat: az előbbi gyakorlatából látszódik, hogy a magyar önkényuralmi jelképeket tiltó norma nem biztosítja kielégítő módon, hogy a káros, büntetendő magatartásokat egyértelműen meg lehessen különböztetni azoktól, amelyek a véleménynyilvánítás szabadságának védelmébe tartoznak, ezáltal e szabadságjog aránytalan korlátozására ad lehetőséget. A strassbourgi bíróság joggyakorlatáról pedig elmondható, hogy nem egységes, a különböző önkényuralmi rendszerekhez tartozó jelképeket – egyértelműen meghatározható indok nélkül – eltérően ítéli meg, melynek legnagyobb oka a kultúrális relativizmus, vagyis annak ténye, hogy az egyes jelképek társadalmanként eltérő jelentéssel bírnak.

Ezekből következően a jelképek büntetőjogi tiltásával összefüggésben azt a javaslatot teszem, hogy ahhoz, hogy annak érdekében, hogy a vélemények jelképhasznalat útján történő kifejeződésének korlátozása arányos legyen, szükséges annak vizsgálata, hogy az elkövető milyen megfontolásból, milyen célból viseli a jelképet – így büntetőjogi felelősségrevonásnak csak akkor van helye, ha megállapítható, hogy a cselekmény mások méltóságának sérelme, vagy provokáció céljából történt. Az EJEB gyakorlatával kapcsolatban pedig amellettt érvelek, hogy célszerű lenne a mérlegelési jogkör doktrínáját többször és következetesebben alkalmazni a jelképhasználattal kapcsolatos esetekben.

KAISINGER ANDRÁS DOMINIK

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Győry Csaba
egyetemi tanársegéd, ELTE ÁJK*

A kötelező szavazás elméleti megközelítése – vízió egy új demokráciáról?

A pályamunka a kötelező szavazás intézményének elméleti megközelítéséről szól, különösen két főkérdésre keresve a választ. Először is arra, hogy hogyan igazolható a kötelező szavazás igazságossága a huszonegyedik századi egyén és társadalom viszonylatában. Másodsor, megalapozott-e az abbéli remény, hogy a kötelező szavazás a populizmus hatékony ellenszere, vagy ezzel ellentétben pont szálláscsinálója.

A témaválasztás relevanciáját bizonyítja a populista / illiberális erők globális viszonylatban észlelhető előretörése, illetve az a körülmény, hogy ezen jelenségekre adható lehetséges válaszként csak mostanában kezdte a szakirodalom komolyan fontolóra venni a kötelező szavazás intézményét. A dolgozatban először magát a kötelező szavazás jelenségét járom körbe, majd kitérek a szorosan kapcsolódó témák egymáshoz és intézményhez való viszonyának elemzésére. Ezen fejezetek teremtik meg a két alapkérdés fogalmi biztonsággal való megközelíthetőségét.

Ezt követően a liberális demokrácia megítélésének változására irányítom a figyelmem, a későbbiekben ráközelítve az egyén és a politika viszonyára, hogy aztán megkíséreljem társadalmi igazságtalanságokon keresztül új megvilágításba helyezni az intézményt. Végül a demokrácia önvédelmét helyezem górcső alá, hogy a második alapkérdésre adható válaszhoz is közelebb kerüljek. Ebben segítségemre a militáns demokrácia elmélete siet, amelyet a többi önvédelmi úttal szintetizálva igyekszem továbbfejleszteni. Konklúzióm, hogy a kötelező választási részvétel nemcsak igazságos az egyén szempontjából, hanem egyben informáltabb, aktívabb, népuralom iránt elkötelezettebb politikai közösséghez is vezet ideális körülmények mellett, így alkalmas a demokrácia önvédelmi céljának szolgálatára is. A legfontosabb saját magamnak tulajdonított kutatási eredménynek Fraser elméletének politikai igazságtalanság kategóriájával való bővítését, illetve a kötelező szavazásnak az általam képzett, úgynevezett inkluzív militáns demokrácia osztályába való ágyazását és a demokrácia más önvédelmi útjaival való kibékítését tartom.

A későbbi kutatási irányok közé sorolom a kötelező szavazás apologetikus hazai alkotmányjogi vitáinak elkészítését, az intézmény magyar jogtörténeti és nemzetközi komparatív vizsgálatát, illetve a magyar társadalom koncepcióhoz fűződő attitűdjének feltárását.

KONCZ PÉTER

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Sulyok Márton

egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

Az alapjogok horizontális hatálya - egy elemzés a hazai alkotmánybíróági gyakorlat alapján

Dolgozatomban az alapjogok horizontális hatálya körül kialakult és a hazai alkotmánybíróági gyakorlatban felmerült problémákat elemzem. Kutatási célként annak bemutatása és elemzése fogalmazódott meg, hogy az Alkotmánybíróság miként viszonyul az alapjogok magánfelek közti érvényesüléséhez, milyen elméletek mentén dolgozik. Fontos elemként kívántam továbbá rámutatni arra, hogy az alapjogok horizontális hatályára vonatkozó jogfejlődés jelenleg hol tart, és hogy milyen tendenciák figyelhetők meg e területen, valamint, hogy a közvetlen horizontális hatály elismerése milyen esetekben jelentkezhethet a magasabb alapjogvédelmi szint elérésének eszközeként.

Dolgozatomat a következő konklúziók foglalják keretbe. Megállapítható, hogy az alapjogi relevanciával bíró ügyekben a bíróságok sok esetben nem veszik figyelembe az ügy alapjogi érintettségét, és ez a minta a Kúria joggyakorlatában is jelentkezik. A közvetlen horizontális hatály tana és a „konkuráló alapjogi pozíciók” viszonya kapcsán arra a következtetésre jutottam, hogy a két koncepció mögött ugyanazon gyakorlati megfontolás, viszont eltérő dogmatikai alap húzódik meg. Annak okát pedig, hogy az Alkotmánybíróság az állam védelmi kötelezettségéből vezette le az alapjogok horizontális alkalmazását abban látom, hogy az alapjogok horizontális hatálya egy olyan konkrét, „Alaptörvényen kívüli” tan, amit az alkotmányok nem rögzítenek kifejezetten. A védelmi kötelezettséggel nemcsak az alapjogok harmadhatályának alkotmányos legitimitációját szilárdította meg, hanem egyúttal annak szakmai elfogadottságát is. Az alapjogi bíráskodás követelményei és a „konkuráló alapjogi pozíciók” viszonyáról elmondható, hogy ahhoz, hogy a bíróság a konkuráló alapjogi pozíciók tana szerint tudjon eljárni, először eleget kell tennie az alapjogi bíráskodás követelményeinek. A konkuráló alapjogi pozíciók tanának alkalmazása ezért az alapjogi bíráskodás speciális eseteként is felfogható.

Végül pedig a közvetlen horizontális hatállyal összefüggésben megállapítható, hogy annak elismerése fokozottabb alapjogvédelmi szintet jelenthet olyan aszimmetrikus jogviszonyokban, amelyekben a két magánjogi jogalany közti jogviszony – az egyik fél nagyfokú jogi önállóságánál fogva – az állam és az egyén közti hierarchikus jogviszonyhoz hasonlít.

KÖBEL DÁVID

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Tóth J. Zoltán
tanszékvezető egyetemi tanár, KRE ÁJK*

Az önrendelkezési jog és az életvégi döntések jogdogmatikájának nemzetközi összehasonlítása

A méltó halál kérdése iránt a mai társadalomban egyre nagyobb érdeklődés mutatkozik a halál körül stigmák erodálását követően, így a halállal kapcsolatos életvégi döntések egyre fontosabbak. Dolgozatom során az életvégi döntések magyar szabályozását kívántam bemutatni, egy nemzetközi összehasonlítás kontextusában.

A dolgozatom elején tárgyalom az életvégi döntésekkel, az eutanáziával kapcsolatos fogalmi zavart, röviden hivatkozva e jelenség esetleges okaira, szakirodalmi hátterére.

Magyarországon kívül vizsgáltam a német, holland, illetve kanadai szabályozást. Ennek során bemutattam a magyar Alkotmánybíróság két eutanáziahatározatát, illetve a külföldi országokban egy-egy új, kiemelkedő fontosságú, legfelsőbb fórumokon meghozott ítéletet. Ennek során kifejezetten a szabályozás kialakulását vizsgáltam, illetve azt, hogy e kialakulás, illetve a gyakorlatban való érvényesülés kapcsán a bíróságok konzekvensek voltak-e. Dolgozatom végén röviden összehasonlítom az országokat, és a jövőbeli szabályozás kapcsán, de lege ferenda javaslatot teszek, melyben kifejtem mely lépéseket kellene megtennie az Alkotmánybíróságnak, illetve a magyar jogalkotónak.

LUKÁCS DOMOKOS

Jogász
Osztatlan, 11. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Milánkovich András
egyetemi tanársegéd, ELTE ÁJK*

A közérdek vizsgálata és jelentéstartalmai az alkotmánybírósági gyakorlatban

A dolgozat áttekinti a közérdek elméleti alapjait és az Alkotmánybíróság gyakorlatában való megjelenését az Alaptörvény hatálybalépése óta. Ezt követően arra a következtetésre jut, hogy a közérdek fogalma érdemi, tartalmi jelentéssel az alapjogok területén bír, így az általános alapjogi tesztben mint legitim cél és a tulajdon korlátozásra vonatkozó teszt első lépcsőjében, a közérdekűség vizsgálatakor jelenik meg.

A dolgozat három saját szempont szerint vizsgálja mindkét tesztben az alkotmánybírósági gyakorlatot (formai önállóság, tartalmi önállóság, Alaptörvényre való hivatkozás). A gyakorlat elemzésével arra a következtetésre jut el, hogy az Alkotmánybíróság aktívan vizsgálja felül a közérdek meglétét, emellett viszont gyakran támaszkodik külső instrumentumokra (indokolásokra, preambulumokra, amicus curiae beadványokra) és az Alkotmány alatti gyakorlattól eltérően egyre inkább az Alaptörvényből közvetlenül nem levezethető közérdekeket állapít meg úgy, hogy ezzel párhuzamosan nem használ koherens szempontrendszert.

A dolgozat végül egy öt elemből álló szempontrendszert ad (érintetti kör azonosítása és nagysága, magánérdeken túli elemek, a közérdek tartós fennállása, közérdek forrásának meghatározása, nemzetközi szempontok), amely egy érdek közérdekűségének mérlegelésekor segítheti a jogalkalmazást.

MADARAS RÉKA JUDIT

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szabó Zsolt

habilitált egyetemi docens, KRE ÁJK

Az apa alkotmányos jogai de lege ferenda: a terhesség-megszakítás és a kétséges apai jogállás betöltésének kérdése

Az Alaptörvény kilencedik módosításával került be az „apa” és az „anya” szó a normaszövegbe, így az L) cikk (1) bekezdése kimondja, „Az anya nő, az apa férfi.”, de ezen kívül nem találkozhatunk e kifejezésekkel a törvényben. Ebből arra következtethetünk, hogy az Alaptörvény nem tárgyalja az apa vagy az anya alkotmányos jogait. Az OTDK dolgozatom az apa szerepét emeli ki, azon belül is két főbb témát tárgyal: a terhesség-megszakítás kérdését az apai oldalról, illetve azt, hogy szükséges lenne-e a vér szerinti apának keresetindítási jogot biztosítani a vélelmezett apával szemben (utóbbinál a 13/2020. (VI. 22.) Alkotmánybírósági határozat volt irányadó).

Nem többletjogokat szeretnék a vér szerinti apák számára, csak azt kívánom megvizsgálni, hogy az egyenlőség elve alapján és az észszerűség keretein belül lehetséges-e, hogy az apáknak is biztosítva legyenek az anyának már biztosított jogok. Úgy vélem, hogy egy igazságosabb változást lehetne eszközölni e kérdéskörökben. Két jogot javasolnék az apák számára; jogot a terhesség-megszakításról hozandó döntésben való pénzügyi alapú részvételre, illetve az apaság vélelmének megtámadására.

Kötelezettségek terén a családjától különvált apától, a társadalmi közmegegyezés szerint, az anyagi felelősségvállalás az elvárt, így a pénzügyi terhesség-megszakítás (melynek lényege, hogy az apának se jogai, se kötelezettségei nem lennének) jogszabályi biztosítása és gyakorlatba helyezése megfelelő megoldása lehetne a nemek közti egyenlőség biztosítására a terhesség-megszakítás kérdéskörében.

A szülői státuszok betöltésének kérdésénél meg kell vizsgálni, hogy a gyermek számára mi a leghatékonyabb megoldás. Kialakítható lenne egy bizottság, ami minden érintettet ellenőrizne a keresetindításnál, megvizsgálná mi szolgálná a gyermek érdekét a legjobban és feltérképezné a meglévő kapcsolatok minőségét. Elképzelésem szerint a Ptk. 4:109. § (1) bekezdését ki kell egészíteni a vér szerinti apa keresetindítási jogával, így esélyt adva számára az apaságra, melynek eredménye egy váláshoz hasonló családmódel lehetne. A vér szerinti apa nem élne a gyermekkel, de kapcsolattartási kötelességének és jogának eleget téve találkozhatna vele, illetve tartásdíjjal is támogathatná őt.

Mindent egybevetve arra a megállapításra jutottam, hogy a vér szerinti apa e két kérdéskörben hátrányos helyzetben van, az egyenlőség elve sem érvényesül, mivel különbséget tesz a jog a vér szerinti apa és az anya, valamint ő és a vélelmezett apa között.

SZÉCHENYI ISTVÁN ÁGOSTON

Jogász
Osztatlan, 6. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Cservák Csaba
tanszékvezető egyetemi tanár, KRE ÁJK*

A véleménynyilvánítás szabadsága és korlátai a közösségi médiában

Facebook. Három milliárdan vagyunk a Földön, akiknek van felhasználói fiókja rajta. De ha még se lennénk regisztrálva rá, akkor is ismerjük, ahogyan a Twitter, a YouTube, az Instagram és a Tiktokot sem idegen számunka.

Tagadhatatlan, hogy a közösségi média alapjaiban megváltoztatta az életünket: a véleménynyilvánítás legjelentősebb színterévé vált. Ha már említettem a közösségi média fogalmát: vajon miért nevezhetőek a feljebb említett platformok közösségi médiáknak, és mitől függ, hogy míg a feljebb említett platformok közösségi médiáknak, addig a Tinder társskereső applikáció vagy az Airbnb lakáskiadást elősegítő oldal nem minősül közösségi médiának. Pedig ezeken a szolgáltatásokon is kapcsolatba tudnak lépni egymással a felhasználók. Így adja magát a kérdés: mi egyáltalán a közösségi média?

Tanulmányomat hasonló, a fogalommeghatározásnak jelentőséget tulajdonító problémák feloldásával kezdem, majd áttérek a dolgozatomat végig kíséző fő dilemmára: a közösségi média globális, a véleménynyilvánítás szabadságának meghatározása azonban lokális. Ez eredményezi azt, Koltay András példájával élve, hogy ami Európában a szólásszabadság által védett vélemény, az iszlám államban blaszfémia lehet. Egy másik példa a globális világ megosztottságára: míg az azonosnemű felnőttek házasságának lehetősége a nyugati világban sok helyen az emberi méltóságból levezethető alapjog, a világon közel hetven országban kriminalizálva van az azonosnemű felnőttek közötti, beleegyezésen alapuló nemi viszony.

Láthatjuk, hogy a világ megosztott számos alapjogot érintő kérdéskörben. Valami mégis mindenhol ott van: a közösségi média.

Tanulmányomban azt vizsgálom, hogy a világ három legjelentősebb gazdasági térsége, azaz az Amerikai Egyesült Államok, az Európai Unió illetve Kína hogyan szabályozza a közösségi média platformokat. Első sorban ezen térségek jogi szabályozásait hasonlítom össze egymással, mely során igyekszem mindegyik modell előnyére és hátrányára egyaránt rávilágítani. Ami a dolgozatom konklúzióját illeti, előjáróban egészen biztosan nem árulok el nagy titkot azzal, hogy elérkezett az ideje az alapjogok globális újragondolásának, különösen a véleménynyilvánítás szabadságára és az ezzel gyakran összetűzésbe kerülő emberi méltóságra tekintettel.

SZEMÁN GYÖRGY ACSÁD

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Kurunczi Gábor
egyetemi adjunktus, PPKE JÁK*

Az elektronikus választás lehetőségei és kihívásai, különös tekintettel az e-szavazásra

Ha a választás napját követően megkérdezzük egy választópolgárt, hogy volt-e szavazni gyakran azt a választ kapjuk, hogy: „nem, mivel sok időt vesz igénybe” vagy „voltam, viszont kettő órát álltam sorba konkrétan három percért.” Az imént említett gyakori példákon kívül számos más eshetőséget figyelembe véve a választással kapcsolatban arra a következtetésre jutottam, hogy miért ne lehetne a technológia eszközével könnyebbé és gyorsabbá tenni ezt az egész folyamatot. Ennek hatására egyre inkább előtérbe kerül az elektronikus úton történő voksolás, illetve tágabb értelemben a teljes választási eljárás elektronizálásának az igénye. Ahhoz, hogy egy választás (különösen, ha az elektronikusan történik) gördülékenyen lebonyolítható legyen, egy megfelelő szavazórendszer szükséges hozzá. Dolgozatomban a fentiek alapján a választási rendszert vizsgálom abból a szempontból, hogy a jelenlegi magyar választási eljárásban mely ügymenetek folyhatnak elektronikusan, illetve milyen változtatások lennének még bevezethetők.

A COVID-19 világjárvány pozitívumaként tapasztalható, hogy egyre több államban hoztak olyan rendelkezéseket, amelyek közvetlenül nyitnak az online tér felé, így pl. lehetővé teszik a választási eljárás egyes lépéseinek elektronizálását, beleértve a szavazást is. A technikai fejlődés előrehaladásával és a digitalizáció egyre szélesebb körben történő elterjedésével az elektronikus módszer a szavazásban utat tör magának, azonban vannak falak, illetve akadályok, melyek áttörésére nem biztos, hogy készen áll a világ. Az e-szavazást két féle megközelítésből célszerű véleményem szerint megvizsgálni. Az első, hogy adottak-e a megfelelő technikai feltételei az elektronikus voksolásnak (pl. megfelelő elektronikus eszközök, elektronikus tér, hacker támadások kiküszöbölése), másrészt pedig, hogy a társadalom egyes tagjai elég érettek-e ahhoz, hogy megbízzanak ezen innovatív helyzet meglépésében. Az imént említettek törvényes, szabályozott keretét a jogalkotónak kell létrehoznia, azonban bízok benne, hogy a precedensként jelen lévő elektronikus módszert alkalmazó államok vizsgálatával és megfelelő kompromisszumok árán Magyarországon is kivitelezhető lehet az e-szavazás.

ZSIDI ZSOMBOR

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Erdős Csaba
dékanhelyettes, egyetemi docens, SZE DFK

A közösségi méltóság koncepciója és alkotmányjogi védelme – elméleti gyökerek és alkotmánybíróság gyakorlat

Az, hogy a közösségek védelme lehet-e és hogyan lehet a szólásszabadság egyik korlátja, már a rendszerváltás óta egy rendszeresen visszatérő probléma a magyar közéletben, ami olykor heves és indultatos vitákat generál. Ezen diskurzus legújabb elemeiként 6/2021. (II.19.) AB határozat, a 7/2021. (II.19.) AB határozat, valamint a 3165/2021. (IV.30.) AB határozat azonosítható, amelyek fókuszában a közösségek méltósága állt. Az e döntésekhez csatolt párhuzamos indokolások és különvélemények pedig a kérdés megosztó jellegéről, a problémához kapcsolódó megoldások heterogenitásáról is tanúskodnak.

A dolgozatomban kitérek a méltóság-fogalom megjelenésére, illetve a közösség mint fogalom eredetére, majd a közösségek méltóságának, védelmének alkotmányjogi aspektusait mutatom be, elsősorban arra koncentrálva, hogy az Alkotmánybíróság és az Országgyűlés hogyan és járultak hozzá a közösségek méltóságának mint sajátos alkotmányjogi koncepciónak a megjelenéséhez és védelméhez.

A közösségek méltóságvédelme tehát megannyi próbálkozás ellenére is egy problémás kérdéskör maradt három évtized távlatában is, napjainkban azonban változások érzékelhetők e téren. Az Országgyűlés az Alaptörvény és annak módosításai, valamint a közelmúltban hatályba lépett új Büntető Törvénykönyv és az azt megelőzően elfogadott új Polgári Törvénykönyv elfogadásával a fentebb ismertetett status quo-n kívánt kíván változtatni. Mindezt oly módon, hogy a közösségi méltóság védelmének javára jelentősen kitágulhatnak a véleményszabadság korlátozásának határai. Az Alkotmánybíróság fent megjelölt határozatai már az Alaptörvény új, közösségek méltóságát védő normáján alapulnak, így a tudományos szféra érdeklődésére is számot tarthatnak. A közösségek méltóságának megértéséhez egyrészt a méltóság, másrészt a közösség fogalmainak tisztázása szükséges, mivel ezen fogalmak alapján jutunk el a végső közösségi méltóság-koncepcióhoz. Erre tekintettel a dolgozat először ezekkel foglalkozik, s ezen – szükségszerűen elméleti, jogfilozófiai keretekbe ágyazott – áttekintés után végzem el a dolgozat apropóját adó alkotmánybírósági határozatok és az ahhoz kapcsolódó versengő narratívák elemzését.

Büntető-eljárásjogi Tagozat

*Tagozat örökbefogadója:
Magyar Ügyvédi Kamara*

DEÁK ANNA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Hack Péter
tanszékvezető egyetemi tanár, ELTE ÁJK*

A beismerés jelentősége, különös tekintettel a terhelti együttműködés intézményrendszerére

„Az idő múlásával az igazság az, ami elenyészik” – tartotta Edmond Locard. Dolgozatomban a következő jogintézményeket vizsgálom a terhelti együttműködés komplex rendszerén belül: az ügyészségi intézkedés vagy határozat kilátásba helyezése, egyezség a bűnösség beismeréséről, az előkészítő ülésen történő bűnösség beismerése, továbbá az ún. együttműködő gyanúsított speciális szabályozása. Míg a beismerő vallomás az angolszász rendszerben a bizonyítékok királynőjének számít, addig a magyar eljárásjogban a hatályos törvény azon a gyakorlaton változtat a kifejtésre kerülő jogintézmények által, hogy az csupán egy enyhítő körülmény a büntetés-kiszabáskor.

A vizsgálat hipotézise, hogy az eljárás minden résztvevője számára a leghelyesebb megoldás, ha az eljárás minél előbbi szakaszában érdemben lezárul, továbbá az anyagi igazság is a bűncselekmény elkövetéséhez közeli időpontban állapítható meg leginkább. A vizsgálat célja annak megállapítása, hogy melyek a legcélszerűbb megoldások a hatóságok tehermentesítése, eljárások gyorsítása és egyszerűsítése szempontjából, és melyek előnyösebbek a terhelt számára a fenti jogintézmények közül, illetve hogy ezek azonosak-e.

A dolgozat azon hatályos jogintézményeknek az átfogó vizsgálata, amelyekről részletes, különálló írások találhatók, de egyetlen műben összegzett és egymással összevető elemzésük nem. Elemzi a jogintézményeket mind elméleti, mind gyakorlati szempontból. Rámutat továbbá arra, hogy problematikus és a jogintézmények gyakorlati alkalmazásának elmaradását okozhatja, hogy vannak olyan esetek, amikor a terhelt részéről érkező megállapodási kezdeményezést az ügyészség visszautasítja, vagy a már jóváhagyott beismerő vallomást utóbb mégsem fogadja el a bíróság, és bár ezek bizonyítékként nem használhatók fel, a terheltet beismerési hajlandóságát visszatartják, továbbá az ártatlanság vélelmét utóbb kérdésessé tehetik.

IMRE GERGŐ MARCELL

Jogász
Osztatlan, 6. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Bartkó Róbert
habilitált egyetemi docens, SZE DFK*

Amici curiae - a büntetőeljárás résztvevőinek védelme és eszközei

A büntetőeljárások alapelvei és az igazságszolgáltatáshoz vezető processzuális rendelkezések koronként és államtípusonként változtak és változnak. A bűncselekmények elkövetői az eljárás tárgyainak minősültek, a sértettek, tanúk pedig kiszolgáltatottak maradtak a további jogséremlmekre. Az államok a 19. század vége felé ismerték fel, hogy nemcsak anyagi, hanem proceszsuális garanciákat kell nyújtani az eljárás résztvevőinek. Dolgozatom célja ezen felismerés, illetve az ehhez vezető hosszas folyamat vizsgálata volt az egyes államok eljárásjogi rendelkezéseinek tükrében.

Kutatásom során az angolszász és a kontinentális jogrendszerek három-három képviselőjét választottam ki. Választásom oka jellemzően az adott állam szervezett bűnözési problémáival volt kapcsolatos, de figyelemmel akartam lenni a hazánkhoz jogi alapokban hasonló Németországra is. Az egyes nemzeti jogszabályokon túl vizsgáltam nemzetközi szervezetek vonatkozó szabályozását, így az EU és a Nemzetközi Büntetőbíróság joganyagait is, különös tekintettel utóbbinak az egyes fejlődő országokban nyújtott, precedensértékű tevékenységeit illetően.

Vizsgálatom eredményeként értékelem azt a megfigyelést, hogy az eljárási védelmet megkésve ugyan, de jól implementálták az egyes államok, azonban kiemelten fontosak az említett, további eljárásjogi intézkedések a hatékony védelem érdekében. A tanúzási kedv biztosítása, a kettős viktimizáció elkerülése, valamint a bűnüldöző szervekkel kooperáló elkövetők olyan kulcsfogalmak a témában, amelyek súlyos hatást gyakorolnak a büntetőeljárásokra, sokszor a nagyobb tárgyi súlyú bűncselekmények esetében is.

KORMÁNYOS JUDIT KATALIN

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Dobrocsi Szilvia
egyetemi docens, KRE ÁJK

Az előkészítő ülés múltja, jelene és jövője a magyar büntetőeljáráásban

Negyedévesen, mikor elkezdtem a kötelező szakmai gyakorlatomat a bíróság szervezetében, keltette fel az érdeklődésemet, hogy vajon milyen cél vezethette arra a szakmát, valamint a jogalkotót, hogy egy korábban alkalmazott, azonban az 1998. évi XIX. törvény szabályozása szerint egy kissé elhanyagolt jogintézményt az új Be. vagyis a 2017. évi XC. törvény hatálybalépésével ismét kötelezővé tegyen?

Feltett szándékom volt a múltat is kutatni, hiszen feltételeztem, hogy nem egy teljesen új jogintézménnyel állunk szemben. 2017-ben, mint ismert számunkra, gyakorlatilag az összes eljárásjogi törvényünk megváltozott, amely változások egyértelmű célja az eljárások gyorsítása volt, akár, ha a polgári eljárásban a perfelvételi szak szabályait, valamint témámat érintően az előkészítő ülés szabályozását nézzük. A kutatás során a hipotézisem az volt, hogy az elkészítő ülés egyrészt gyorsítja az eljárást, másrészt nagyobb arányban eredményez a vádlottak körében az eljárás e pontján beismerést, és ezáltal ítélethozatalt. Kutatásom során gyakorlati jellegű kérdések is merültek fel bennem hipotézisemmel kapcsolatban. Milyen arányban eredményez beismerést és ezt követően ítélethozatalt az előkészítő ülés? Valóban gyorsítja az előkészítő ülés a büntető eljárást? Megfigyelhető-e visszaélés a terhelték részéről az előkészítő ülésen történő beismerést illetően? Van-e erre irányulóan statisztika az elmúlt évekből? 2018 óta az elmúlt években gyakrabban élnek-e a beismeréssel a terhelték az előkészítő ülésen?

A vizsgált statisztikák alapján elmondható, hogy az elmúlt években az egy évben befejezett ügyek átlagosan hatvanhét-hetven százaléka egy éven belül befejeződik. Határozottan állítható, hogy az előkészítő ülésnek van helye jogrendszerünkben. Az új Be. szabályozásával véleményem szerint hatékonyabbá vált a büntetőeljárás. Dolgozatom mindenképpen újdonság abban az értelemben, hogy az előkészítő ülés elemző bemutatásán túl a gyakorlati tapasztalatokat is elemzem, amelyekről nem lelhető fel szakirodalom.

KOVÁCS LILI

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Elek Balázs
tanszékvezető egyetemi tanár, DE ÁJK*

Egység a törvényi egységben - A bűncselekményegység szabályozásának egyes eljárásjogi kérdései

Jelen dolgozatban a bűncselekményi egység eljárásjogi vetületeit vizsgáló, átfogóbb kutatásom alaphipotézisére támaszkodva szeretném a kérdéskör néhány kiemelt jelentőségű aspektusát elemezni. A témaválasztást alapvetően a költségvetési csalás bűncselekménye kapcsán megfigyelhető ellentétes bírói gyakorlat, illetve a Btk. 2022. március 1. napján hatályba lépett módosítása inspirálta. A tanulmány egyik legfőbb felvetése az, hogy büntetőkódexünk új rendelkezése nem felelhet meg a 6/2009. BJE határozat által támasztott követelményeknek. Ugyanis elmondható, hogy: ténylegesen már nem a bíróság jogerős határozata, hanem a vádemelés határolja be és zárja le a cselekményegységet a megszületéséig terjedő időszak tekintetében. Ennek azért van kiemelt jelentősége, mert a jogegységi határozatban kifejtettek alapján a természetes vagy törvényi egység, mint egy rendbeli bűncselekmény különböző részselekményeit egy eljárásban kell elbírálni. Ha pedig erre valamilyen okból nem kerül sor, az utóbb ismertté vált részselekmények elbírálását a res iudicata kizárja.

Hangsúlyozni kell, hogy a cselekményegységet nem lehetséges mechanikusan, egyetlen időponthoz kötötten lehatárolni, számos egyéb tartalmi, illetőleg anyagi jogi tényező és a joggyakorlat által kimunkált elvek figyelembevétele szükséges a kérdés helyes megítéléséhez. Ezzel szemben a jelenleg hatályos Btk. alapján az ügyészség diszkrecionális eljárási cselekménye konstituálja a cselekményegységet, mellyel olyan joghatásokat válthat ki, melyek az Alaptörvény alapján kizárólag a bíróság jogerős ügydöntő határozatához fűződhetnek. Továbbá annak meghatározása, hogy mely momentum zárja le a cselekményegységet, olyan kérdéseket is eldönthet, mint hogy: van-e helye egy újabb büntetőeljárásnak vagy perújításnak; érvényesül-e az ítélt dolog védelme; vagy kapcsolódhat-e hozzá befejezettség, s így járulékos bűncselekményként pénzmosás.

Munkámban elsősorban a Btk. módosítás következtében előállt anyagi és eljárásjogi helyzet ellentmondásaira fókuszáltam és ezzel alátámasztottam álláspontomat, mely szerint a 6/2009. BJE határozattal, valamint az alapján született eseti kúriai döntésekkel és a magyar büntető jogdogmatika elvi tételeivel az állna összhangban, ha a bíróság jogerős ítélete keletkeztetné a cselekményegységet.

LÁSZLÓ KITTI

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Tóth Andrea Noémi
egyetemi adjunktus, DE ÁJK*

A pótmagánvádas eljárás szabályainak változása

A dolgozat a pótmagánvádas eljárásra vonatkozó szabályok változását mutatja be a 2006. évi LI. törvénnyel módosított büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (korábbi Be.) és a jelenleg hatályos büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) alapján, elsősorban az összehasonlító elemzés módszerével. A korábbi Be. szerteágazóan - 18 különböző fejezetben, 41 szakaszban - tartalmazta a pótmagánvádas eljárás szabályanyagát, így a gyakorlat részéről felmerült az igény a jogintézmény szabályanyagának rendezésére. A kritikákra reflektálva a Be. már külön eljárásként rendelkezik a pótmagánvádas eljárásról. A dolgozat célja az összehasonlító elemzéssel annak vizsgálata, hogy a hatályos Be. - jogtechnikai módosításként - csupán egy csokorba gyűjtötte-e a szabályokat vagy a formai rendezésen túl abban tartalmi módosítást is végrehajtott-e. Az összehasonlító elemzés alapjául azon rendelkezések szolgáltak, amelyek a gyakorlatban kérdéseket vetettek fel és BH-ként megjelent kúriai döntések, jogegységi határozatok és alkotmánybírósági határozatok alapját is képezték.

A dolgozat érdemi része alkotmányjogi alapvetéssel kezdődik, hiszen az Alkotmánybíróság több határozatában is foglalkozott a pótmagánvádas eljárás vizsgálatával, legutóbb a kondicionalitási eljárással összefüggésben bevezetett új vádkorrektíva kapcsán. A következő fejezet jogtörténeti áttekintéssel bemutatja, hogy a pótmagánvádas eljárás nagy múltra tekint vissza a büntető eljárásjog történetében, majd az ezt követő fejezetek tárgyalják a pótmagánvádlókénti fellépés feltételeit, a pótmagánvádas eljárás szabályait, valamint az előbbi körbe nem illeszthető speciális kérdéseket. A dolgozat utolsó fejezete az új vádkorrektívát és a pótmagánvádas eljárás szabályait veti össze abból a szempontból, hogy az előbbi a pótmagánvádas eljárás elvi alapjain nyugszik – hiszen bizonyos bűncselekmények esetén közvédas ügyben nem az ügyész képviseli a vádat – azonban mégis jelentős különbség mutatható ki közöttük.

A dolgozat konklúziója, hogy a Be. rendszert teremtett a pótmagánvádas eljárás szabályaiban, s ezzel nemcsak a szabályanyag „formai átrendezése” történt meg, hanem annak a gyakorlati igényekhez igazítása is.

MÓRA NIKOLETT

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Prof. Dr. Karsai Krisztina
egyetemi tanár, SZTE ÁJK

Dr. Gál Andor
egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

A mobil eszközön tárolt kriptográfiai adatok felhasználhatósága a büntetőeljárásban az EncroChat-ügy fényében

Az EncroChat-ügy tekintetében az érintett országok megkérdőjelezték a bizonyítékok beszerzésének jogszerűségét. Az EncroChat-et leginkább a szervezett bűnözés tudta hasznosítani kábítószer-kereskedelem és egyéb más súlyos bűncselekmények elkövetésénél.

Dolgozatomban szeretnék rávilágítani arra, hogy mi történne, mi lenne a hazai eljárási folyamat, ha Magyarország is érintett lenne ilyen jellegű kérdésben. Az EncroChat esetében az ENYH alapján kellett bizonyítási cselekményeket különböző tagállamokban végrehajtani. A végrehajtó tagállam nemzeti joga szerint hajtották végre az eljárási cselekményt, de a kibocsátó államban kellett felhasználni. A francia hatóságok az ügyet tovább göngyöltették és a mi előkészítő eljárásunknak megfeleltethető leplezett eszközök alkalmazásának cselekményét hajtották végre a francia szabályok szerint és így ebből is született egy más tagállamban való bizonyítékok felhasználhatóságával kapcsolatos probléma. Az uniós jog és az eljárás jogi harmonizációnak a hiánya, az eljárásjogok különbözősége az, ami a tagállamokban - pl. Olaszország, Németország, Egyesült Királyság, stb. - eljárásjogi kérdésekhez vezetett. A vizsgálat létjogosultságát továbbá az is alátámasztja, hogy magyar vonatkozása is van az EncroChatnek. Nem csak ebben az ügyben, hanem a jövőre való tekintettel is fontos tisztázni a felmerült aggályokat, mert a jelen dolgozatban kifejtett problémák és eljárásjogi szabályok harmonizációja nélkül a jogbiztonság, mint alapelv is sérül(het) a kölcsönös bizalom és együttműködés mellett.

POLÓNYI TAMÁS KRISZTIÁN

Rendészeti vezető

MA, 3. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Rendészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Budaházi Árpád

rendőr őrnagy, egyetemi docens, NKE RTK

A tanúvédelem szabályozása – Határainkon innen és túl

A tanúvédelem egy olyan szegmense a magyar rendészetnek, amely nem illeszthető igazán sem klasszikusan a bűnügyi, sem a közrendvédelmi/személyvédelmi vonalhoz, azonban hatékony eszköz a büntetőeljárások, különösen a szervezett bűnözői csoportok elleni eljárások lefolytatásának segítésében. Tudomásul kell vennünk, hogy a magyar tanúvédelemnek meg vannak a maga határai. A dolgozatban arra keresem a választ első-sorban, hogy e határok mennyiben tágíthatók, bevezethetőek-e külföldi gyakorlatban már bevált szegmensek itthon is?

Fontos, hogy definiálni tudjuk, ki is a tanú a büntetőeljárás-jog és a tanúvédelmi terminológia szerint. A magyar szabályozásban fontos megemlítenünk azt, hogy egyáltalán mely jogszabályok biztosítják a tanú védelmét az eljárás különböző szakaszaiban. Végül pedig megállapodjunk abban, hogy a védelem ultima ratio-ja a Tanúvédelmi Szolgálat által biztosított Védelmi Program.

A 2001. évi LXXXV. törvény a büntetőeljárásban résztvevők, az igazság-szolgáltatást segítők Védelmi Programjáról definiálja azokat a feltételeket, amelyeket mérlegelés tárgyát képezik és amelyek meghatározzák, ki léphet Védelmi Programba. Ugyanez a törvény rendelkezik a megszüntetésről és arról is, hogy milyen jellegű segítségre számíthat, aki egy ilyen jellegű program részese lesz.

Fontos megismernünk a magyar szabályozásnak alapot adó külföldi, első-sorban az olasz és a német tanúvédelmi törvényeket, kiemelve a hazaihoz viszonyított különbségeket és esetlegesen hasznosítható megoldásokat.

Megkerülhetetlen Olaszország, Németország és az USA által folytatott tanúvédelem szabályainak rövid ismertetése, valamint azon szegmensek kiemelése, amelyek átütemezése a magyar törvénybe növelhetné a biztonságot és a hatékonyabb „programozott tanúvédelmet”.

Végül a Tanúvédelmi Szolgálat végrehajtó állományának soraiban végzett kérdőíves felmérés alapján szeretnék rámutatni arra, hogy melyek a Védelmi Programok céljai, hogyan képzelhető el a fejlesztésének a menete és milyen kihívásokkal kell szembenéznie a Védelmi Programban dolgozó kapcsolattartóknak.

A Tanúvédelmi Szolgálat vezetője pedig a dolgozat egészét átívelő interjújában cáfolja vagy támasztja alá az általam felállított feltevéseket.

Összegzésként elmondható, hogy szükség van arra, hogy a védelmet szavatoló törvény kövesse az idő múlását és lépést tartson a technika és a védett személyeket fenyegetők által használt technológiák fejlődésével. Dolgozatomban igyekszem rámutatni, mi lehetne a fejlődés iránya.

Büntető-eljárásjogi és Kriminálisztikai Tagozat

*Tagozat örökbefogadója:
Szócs és Társa Ügyvédi Iroda*

BICZI DOROTTYA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Kecskés Gábor
egyetemi docens, SZE DFK*

A kínzás és embertelen bánásmód tilalma az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatában - Különös tekintettel a magyar vonatkozású ügyekre

A dolgozat célja, hogy feltárja a Bíróság döntésein keresztül az emberi jogok védelmének fontosságát, kiemelve a kínzás és embertelen bánásmód tilalmát.

A dolgozat magyar vonatkozású „vezető” ügyeket vizsgál, kitérve azokra, amelyekre a Bíróság visszautal hivatkozási alapul (egyfajta precedensként), illetve amelyek hazánk esetében jogszabályok módosítását eredményezték. Munkámban az inadekvát fogvatartási körülményekkel, a rendőri bántalmazás hatékony kivizsgálásának hiányával és a tényleges életfogytiglan létjogosultságával összefüggésben felmerült jogsérelmekre csoportosítva elemeztem az ügyeket.

Álláspontom szerint a kínzás tilalma leginkább a fogvatartottak alapjogainak tekintetében elemezhető, ezért helyeztem ezen döntésekre a hangsúlyt. Elengedhetetlen volt a legfontosabb univerzális és regionális dokumentumok áttekintése is, hiszen így vázolható fel a nemzetközi közösség álláspontja az emberi jogok védelméről.

Vizsgáltam továbbá, a nemzetközi szerződésekhez kapcsolódó kontrollmechanizmusokat, illetve a szerződések gyakorlati értelmezését segítő kommentárokat. Kutatásom eredményeként megállapítható, hogy habár a nemzetközi szinten is kiemelt szerepe van az emberi jogok védelmének, valójában ennek állami szinten kell megvalósulni. Sok esetben az állam csak adminisztratív módon felel meg az előírt követelményeknek, hogy teljesítse az elvárásokat és nem a valódi problémát és az emberi jogok tiszteletben tartását tartja fő célnak.

Az alapvető jogok tiszteletben tartásának egy biztosítéknak kell lennie az egyén részére az állami hatalommal és annak esetleges túlkapásaival szemben. Az államoknak fel kellett ismerniük, hogy közös érdekük is az egyén védelme, hiszen csak így tartható fenn a béke és biztonság. Az elmúlt fél évszázadban az emberi jogok védelmi rendszere hatalmas fejlődésen ment keresztül, ezt pedig jól példázza a Bíróság döntéseinek hatásai, ennek ellenére továbbra is számos jogsértés merül fel, amit kiemelten kell kezelnie az államnak.

CSETE RÓBERT

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Prof. Dr. Fenyvesi Csaba
egyetemi tanár, PTE ÁJK

Dr. Hohmann Balázs
egyetemi adjunktus, PTE ÁJK

Mesterséges intelligencia a kriminalisztikában - alkalmazások és tapasztalatok

Dolgozatomban a Mesterséges Intelligencia kriminalisztikai alkalmazását és az ahhoz fűződő tapasztalatokat vizsgálom az összehasonlító kritikai elemzés kutatási módszerével. A téma vizsgálata időszerű, ugyanis az újabb és újabb technológiai megoldások mérsékelhetik, illetve kezelhetik az egyes társadalmak bűnüldözéssel összefüggő problémáit. Legyen szó a rendfenntartó szerveknél fellépő munkaerőhiányról, a nagyhatású társadalmi krízisekről vagy az elkövetői oldal fejlődéséről.

A munkám során megállapítottam, hogy már számos országban alkalmaznak MI-alapú rendszereket kriminalisztikai feladatok ellátására. Ezen feladatok között szerepel többek között a felderítés, a megelőzés, a kutatás, a szemle és az elfogás is. A bemutatott technológiai megoldások változatosak, különböző területeken alkalmazhatók. Megvizsgáltam egyebek mellett a pilóta nélküli repülő szerkezetek, a robotok, a kamerarendszerek és a határvédelmi rendszerek képességeit, felhasználási lehetőségeit. Hazai és külföldi példákat is felvonultattam, mint a technológiai megoldások, úgy a jogi szabályozás terén is.

Úgy gondolom, ezeket a fejlesztéseket és technológiai megoldásokat alkalmazni szükséges, azonban ennek megvalósítása a jogrendszerek alapos és arányos módosítását, továbbá a rendfenntartó szervek megfelelő felkészítését követeli meg, amelyhez kapcsolódó javaslataimat a dolgozatban részletezem.

HERMELI ESZTER

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Koósné Dr. Mohácsi Barbara
egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK

A letartóztatás intézményének vizsgálata az alapjogok érvényesülésének tükrében

A letartóztatás teljes szabadságelvonással járó kényszerintézkedés. Dolgozatomban a letartóztatás intézményének alapjogokkal vetekedő mivoltát mutatom be, valamint az ehhez kapcsolódó határozatok indokolásának lényegességét. A téma jelentősége kiemelkedő, hiszen a letartóztatással érintett élete pillanatok alatt megváltozik. A szabadságelvonás olyan jelentős mértékű beavatkozás, amely kihatással van mind a letartóztatott, mind hozzátartozói életére. Habár rengetegen fogalmaztak már meg kritikát a letartóztatással kapcsolatban, megoldás még mindig nem született, és a gyakorlat továbbra sem mutat javuló tendenciát az alapvető szabályok betartásával kapcsolatban

Röviden a kényszerintézkedések rendszerére, azok rendeltetésére, alkalmazásuk során vizsgálendő elvekre is kitérek. Számos garanciális szabály létezik ugyan a kényszerintézkedések kapcsán, mégis a szükségesség és arányosság, valamint a fokozatosság elvét emelem ki, hiszen ezeket tartom a legfontosabb biztosítékoknak. A témához kapcsolódóan röviden ismertetem a szabadsághoz és személyi biztonsághoz való alapjogra vonatkozó legfontosabb rendelkezéseket

Említésre kerül a magyar joggyakorlat, és az abból következő elvi megállapítások, valamint az elmúlt években történő szemléletváltás, amelyet a jogalkotó a büntetőeljárás törvény strukturálása szintjén vezetett be. Korábban törvényi szinten is a letartóztatás-centrikus felfogás rögzült, de a fokozatosság elvének értelmében ma már ultima ratio jelleggel kerül szabályozásra a letartóztatás. Ez a módosítás a határozatok indokolásának irányát hivatott megváltoztatni, és egyben azt a várakozást keltette, hogy a gyakorlatban az alternatív kényszerintézkedések alkalmazása fog előtérbe kerülni, de legalábbis csökkeni fog a letartóztatások száma. Érdekes lesz látni a Be. hatálybalépését követő ezzel kapcsolatos statisztikai adatokat. A strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságának Magyarországot elmarasztaló döntéseinek keresztül mutatom be a letartóztatásra vonatkozó határozati indokolások jelentőségét, és a magyar bíróságok ezzel kapcsolatos gyakorlatát. Zárásként a jogalkalmazói, valamint a jogalkotói szinten megvalósuló problémákról, hiányosságokról teszek említést.

JUTAI ANITA BERNADETT

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Fenyvesi Csaba
egyetemi tanár, PTE ÁJK*

Mesterséges intelligencia és szerepe a digitális kriminalisztikában

Az elmúlt két évtizedben a technológia hatalmas mértékben fejlődött. Noha ez a fejlemény számos pozitív módon szolgálta a nemzetet, negatívumok is előkerültek. Az egyik ilyen negatívum a számítógépes bűnözés. Ez a bűnözés olyan gyorsan nőtt, hogy a jelenlegi digitális kriminalisztikai eszközök lemaradásban vannak fejlesztések és képességek terén, negatívan befolyásolva e bűnözési típusok kezelését.

Lényegében egy eset elemzése túl sok időt vesz igénybe és a számuk ezáltal egyre növekszik, amely nem megfelelően kivizsgált eseteket eredményez. Ez pedig egyre több függőben lévő és megoldatlan ügyet generál. A digitális kriminalisztika a számítógépes bűnözés elleni küzdelem alapvető eszközévé vált, biztosítva a digitális bizonyítékok megszerzésére, vizsgálatára és elemzésére szolgáló eljárásokat és eszközöket.

A technológia felhasználása azonban egyre nagyobb ütemben bővül, mivel az egy felhasználó által kezelt eszközök száma növekszik, ezen eszközök adatkapacitása már a terabájtokat is eléri. Fejlődik az alapul szolgáló technológia (például a felhőszolgáltatások használata).

Ennek eredménye hihetetlen kihívást jelent az igazságügyi szakértők számára, hogy hatékonyan és eredményesen dolgozzanak fel és elemezzenek egy esetet.

Jelen dolgozat a vizsgálatok és elemzések fázisaira épül, illetve mérlegeli, hogy lehetséges-e a folyamat automatizálása.

KISFONAI BERNADETT

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Prof. Dr. Fenyvesi Csaba
egyetemi tanár, PTE ÁJK*

A valós idejű bűnügyi előrejelzés. Az adatbányászat használata a bűncselekmények előrejelzéséhez és megelőzéséhez

Az internet összeköt, és emiatt mindenki kiszolgáltatott. A világ egyre nyitottabbá válik. A bűnözőknek az új technológiák alkalmazása előnyt ad a hatóságokkal szemben. Mit tehetünk?

A bűnözés „kiszámíthatatlan”, de nem feltétlenül véletlenszerű. Jelenleg olyan korszakot élünk, amelyben a mesterséges intelligencia (MI) valóság, és mély hatást gyakorol mindennapi életünkre. A bűnügyi adatok sokféle dimenziójából nehéz a rendelkezésre álló fontos tudást manuálisan kinyerni. Az adatbányászat koncepcióját használva, strukturálatlan adatból nyerhetünk ki korábban ismeretlen, hasznos információkat. A bűnüldözési folyamatok gyorsítása és javítása fontosabb, mint valaha, ezért dolgozatomban számos adatbányászati modellt vettem össze a prediktív rendészet személyi és hely alapú megközelítésével, amely segíthet a bűncselekmények gyorsabb megoldásában.

Hiszem, hogy a mai magyar rendészet fejlesztése érdekében a külföldön kikísérletezett modellekből, bűnügyi mintákból tanulva, költségghatékonysági szempontokat is figyelembe véve az adatbányászat adta lehetőségeket ráirányíthatjuk a kriminalisztikai mellékfunkcióként szereplő bűnmegelőzésre.

A világ számos pontjáról származó adatbányászati kutatásokat azért fontos elemezni, megérteni és empirikusan összehasonlítani, hogy megértsük, megismerjük az előrejelző rendszerek teljesítőképességét és határait. Kutatásom során a témához fűződő, főleg angol nyelvű szakirodalmat tekintettem át, elemeztem, és vettem össze. Kiemelten kezeltem a kép- és videó elemzést, hangjelzést, végül a bűnügyi előrejelzéseket. Emellett a legnépszerűbb algoritmusokat elemzem különböző szempontok szerint egy összesítő táblázatban.

Kutatásom eredménye egy javasolt modell, amely 5 fontos adatbányászati feladatsort ötvöz. Jobb elméleti ismeretekre van szükség ahhoz, hogy a gyakorlati bűnmegelőzési megoldásokat konkrét helyen és időpontban alkalmazhassuk. Minden bizonnyal a jövőben a mesterséges intelligencia részben kiváltja a hagyományos prediktív rendészeti módszereket. Remélhetően - ha nem is túl hamar, de - a magyar rendőrség számára is rendelkezésre állhatnak majd a külföldön már alkalmazott modern technikai vívmányok.

MIHÓK BOGLÁRKA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Nagy Anita
egyetemi tanár, ME ÁJK*

Reintegráció a büntetés-végrehajtási intézetben

Jelen dolgozatban a szabadságvesztés büntetéssel sújtott fogvatartotta reintegrációs lehetőségeit vizsgálom hazai viszonylatban. Célom, hogy átfogó módon bemutassam, hogy a különböző módszerek milyen módon járulhatnak hozzá ahhoz, hogy a társadalomba történő be-/visszailleszkedés sikeres legyen, tekintettel arra, hogy a folyamat során az elítéltnak fel kell ismernie cselekményének társadalomra való hatását és lehetőségéhez mértén képes legyen enyhíteni, jóvátenni azt.

A rendszerváltás után Magyarországon is megjelennek korrekciós nevelési törekvések, melyek nemcsak a család, iskola és munka viszonylatában, hanem a büntetés-végrehajtás területén is éreztetik hatásukat.

Feltételezem, hogy azok a fogvatartottak, akiknek lehetősége nyílt valamely reintegrációt elősegítő ellátásban részt venni kevesebb eséllyel követnek el újabb bűncselekményt.

Dolgozatomban elemzem a hazai szakirodalmi publikációkat a reintegráció témakörében, bemutatom a reintegrációhoz kapcsolódó jogszabályi előírásokat, szakmai fogalmakat, módszereket, a hazai reintegrációs programok működését és korlátait.

MOLNÁR MAJA

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Fenyvesi Csaba

egyetemi tanár, PTE ÁJK

A kriminalisztikai szövegnyelvészet legújabb eredményei

Tudományos dolgozatomban arra a kérdésre kerestem a választ, hogy a nyelvészeti munka, az írás és a beszéd vizsgálata mennyiben és hogyan tudja segíteni a felderítők munkáját, ezáltal pedig a nyomozást. Azért választottam ezt a témát, mert úgy gondoltam, nem kap elég figyelmet a kriminalisztika és a nyelvészet, illetve szövegnyelvészet kapcsolatának kérdése, így szerettem volna rávilágítani erre a tudományközi viszonyra, és ennek a gyakorlati felhasználásának lehetőségeire is.

Kutatásom során áttekintettem a kriminalisztika és a kriminalisztikai szövegnyelvészet fogalmát, történetét, illetve azt is, hogy ezek hol helyezkednek el a tudományok rendszerében.

Emellett arra is hoztam példákat, hogy a felderítés, nyomozás során mely aspektusokban lehet hasznosítani a kriminalisztikai szövegnyelvészet eredményeit, és hogy melyek a legújabb eredmények, a legmodernebb technikák, amelyekkel lehet dolgozni a kriminalisztikai problémák megoldásakor.

Kutatásom azt az eredményt hozta, hogy a beszéd és írás nyelvészeti elemzése is fontos kiegészítő bizonyítékot szolgáltathatnak. Különösen az írás vizsgálata, hiszen ahogy egyre több digitális írás keletkezik, egyre kevesebb kézi írásképi jellegzetesség adatik az írásszakértők számára; ám a nyelvészeti elemzőknek informatívak ezek a szövegek is; a technológia és a szoftverek folyamatos fejlődése pedig egyre pontosabb elemzést tehet lehetővé, egyre nagyobb mértékben segítve az azonosítást is.

MIHÓK BOGLÁRKA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Nagy Anita
egyetemi tanár, ME ÁJK*

Reintegráció a büntetés-végrehajtási intézetben

Jelen dolgozatban a szabadságvesztés büntetéssel sújtott fogvatartotta reintegrációs lehetőségeit vizsgálom hazai viszonylatban. Célom, hogy átfogó módon bemutassam, hogy a különböző módszerek milyen módon járulhatnak hozzá ahhoz, hogy a társadalomba történő be-/visszailleszkedés sikeres legyen, tekintettel arra, hogy a folyamat során az elítéltnak fel kell ismernie cselekményének társadalomra való hatását és lehetőségéhez mérten képes legyen enyhíteni, jóvátenni azt.

A rendszerváltás után Magyarországon is megjelennek korrekciós nevelési törekvések, melyek nemcsak a család, iskola és munka viszonylatában, hanem a büntetés-végrehajtás területén is éreztetik hatásukat.

Feltételezem, hogy azok a fogvatartottak, akiknek lehetősége nyílt valamely reintegrációt elősegítő ellátásban részt venni kevesebb eséllyel követnek el újabb bűncselekményt.

Dolgozatomban elemzem a hazai szakirodalmi publikációkat a reintegráció témakörében, bemutatom a reintegrációhoz kapcsolódó jogszabályi előírásokat, szakmai fogalmakat, módszereket, a hazai reintegrációs programok működését és korlátait.

POHL DÓRA LUCA

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Herke-Fábos Barbara Katalin
egyetemi tanársegéd, PTE ÁJK*

Ki nevel a végén? A büntető igazságszolgáltatás szerepe a bűnelkövető gyermek nevelésében

A dolgozatomat a témaválasztásom megindoklásával és a tézisem megfogalmazásával kezdtem. A fejezeteket átívelő tézisem szerint jobban szolgálja a bűnelkövető gyermek nevelését és a társadalom hasznos tagjává válását a megbocsátáson és jóvátételen alapuló resztoratív igazságszolgáltatás a büntetésen alapuló retributív igazságszolgáltatáshoz képest.

A következőkben meghatároztam a bűnelkövető gyermek fogalmát. Majd azzal foglalkoztam, hogy miért van szükség az érdekekben eltérő bánásmódra, amiért nem a felnőttekkel azonos módon szankcionáljuk a fiatalok elkövetőit.

Ezután a történeti áttekintés következett, melyre azért volt szükség, hogy a nevelés eszméjének a Csemegi kódextől napjainkig való megjelenését figyelemmel tudjam kísérni a magyar büntetőjogban. A büntetőjogon belül egyrészt vizsgáltam a büntethetőség objektív és szubjektív feltételrendszerét, valamint azt, hogy az életkor és a belátási- és beszámítási képesség fennállása vagy hiánya hogyan határozza meg a gyermekkorú és fiatalok nevelésének az eszközeit, lehetőségeit.

A történeti áttekintés után a nemzetközi és regionális kitekintéssel folytattam, ahol felsorolásszerűen tértem ki az ENSZ fiatalokakra vonatkozó rendelkezéseire és az Európa Tanács ajánlásaira.

A dolgozatom következő fejezeteit a nevelés elve fogja össze. Tanulmányomban ennek a részében vizsgálom a fiatalok bűnelkövetők javítását és nevelését szolgáló alternatív megoldások érvényesülését a büntetőeljárásban, így a bírói útról való elterelést, a pártfogó felügyeletet és. helyreállító igazságszolgáltatást.

A dolgozatom zárásaként pedig az összegzésben vontam le a megállapításaimat. Áttekintve a kriminalizálódott gyermek nevelése érdekében tett állami intézményvédelmi garanciákat megállapítottam, hogy a kriminalizálódott gyermek reszocializációs nevelését a gyermekvédelem, a büntető anyagi és eljárásjogi normák is proiritásként kezelik.

Büntetőjogi Tagozat 1.

*Tagozat örökbefogadója:
Magyar Ügyvédi Kamara*

AGÓCS PETRA MÁRTA

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Molnár Erzsébet

egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

A felróható előmagatartások szerepe a büntetőjogban

Kutatásom témája azon cselekmények köre és felelősségalkító szerepe, amelyek a bűncselekmények előtt jelennek meg. Célom az, hogy ezen magatartásokat logikai rendszerbe foglaljam, mindezzel bemutassam és átláthatóbbá tegyem a büntetőjogi felelősséggel összefüggésben mutatkozó szerepüket. Az effajta rendszerképzés az átláthatóság, koherencia szempontjából és a logikai tisztaság segítségével megfelelően támogatni tudja a jogalkalmazást.

A felróható előmagatartások – habár elszórtan szerepelnek a Büntető Törvénykönyvben – számos törvényi tényállásban tudják alakítani a büntetőjogi felelősséget. Léteznek olyan esetek, amikor egy ilyen magatartás képes megalapozni, vagy akár súlyosítani is az elkövető felelősségét, azonban adott esetben enyhébb minősítés megállapítására is adhat okot.

Előfordul az is, hogy a jogellenességet kizáró okok körét befolyásolja, vagy a büntetéskiszabásban, illetve a büntetőeljárásban jutnak szerephez. Mivel jelentős mértékben gyakorolnak hatást a felelősségre, és rendszerezett bemutatásukra még nem született tanulmány, úgy gondolom, indokolt a témaválasztás. A kutatásom eredményeként megállapítható, hogy a felróható előmagatartásokat öt nagy csoportba lehet osztani: ezek a felelősségalkapító, -fokozó és -enyhítő magatartások, azok, amelyek a jogellenesség síkján, valamint a büntetéskiszabás és büntetőeljárás során befolyásolják az elkövető felelősségét.

Dolgozatomban számos magyar és német szakirodalmat használtam fel a minél szélesebb körű ismeretanyag megszerzéséhez.

BREZNYÁN GERGŐ ANDRÁS

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Ambrus István
tanszékvezető, habilitált egyetemi docens, ELTE ÁJK*

A bünszervezet bírói gyakorlata az új törvényi definíció tükrében

A kilencvenes évek óta nagyon népszerű téma hazánkban a szervezett bűnözés kérdése, illetve hogy milyen eszközei vannak az államnak az ellene folytatott küzdelemben. Mind a szakmai berkekben, mind a társadalomban széleskörű egyetértés van abban, hogy a bűnözés ezen formája különösen káros a gazdaságra és teljes mértékben ellentétes a jogrendszerünk legalapvetőbb értékeivel. Habár a bünszervezet jogi szabályozása viszonylag fiatalnak tekinthető a magyar büntetőjogban, 25 év alatt a már a negyedik módosítását láthattuk 2019-ben. Miért van az, hogy egy ilyen általános jelleggel elítélt, káros jelenség kapcsán ilyen rövid idő leforgása alatt ennyiszor vált szükségessé a törvényi rendelkezések korrigálása?

A dolgozatomban többek között ezt a kérdést vizsgálom meg kiemelt szerepet szánva a 2001 és 2019 közötti, illetve a jelenlegi bírói gyakorlatnak. Annak ellenére, hogy a téma napjainkban is nagyon aktuális, mindenképpen szükségesnek tartottam a szabályozás előzményeit és legfontosabb változtatásait is áttekinteni, annak érdekében, hogy még körültekintőbben lehessen értékelni a jogalkalmazással kapcsolatos legújabb kérdéseket. Tekintettel arra, hogy a jogi szakirodalom is megosztott ezekben, igyekeztem az álláspontok áttekintése után magam is véleményt formálni.

A kutatásomban egyrészt a Kúria, másrészt az Ítéltáblák gyakorlatát vizsgáltam meg összehasonlítva a 2019-es módosítás előtti és utáni jogértelmezésüket. Ennek keretében magam is elvégeztem az új törvényi definíció értelmezését. Több határozat áttekintése után arra a következtetésre jutottam, hogy a bünszervezet szabályozásával kapcsolatban kialakult hazai judikatúra nagyon súlyos alkotmányossági aggályokat vet fel, valamint a jogalkotó és jogalkalmazó szervek közötti súlyos konfliktus eskalálódásával fenyeget.

GYURIK ZITA

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Molnár Erzsébet

egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

A bűncselekmény elkövetésére irányuló szándék kinyilvánításának büntetőjogi értékelése

A dolgozat témáját az előkészület fogalmi határainak vizsgálata, szűkebb nézőpontból pedig a bűncselekmény elkövetésére irányuló szándék kinyilvánításának büntetőjogi értékelése képezi. A Kúria által két közelmúltban kibocsátott joganyag, a BH2015. 322. számú eseti döntés, valamint a 3/2019-es számú büntető jogegységi határozat az előkészületi magatartások verbális fordulatainak – felhívás, közös elkövetésben megállapodás, vállalkozás – tekintetében határoz meg elvi tételeket. A kutatás egységes módszertant követ mindkét joggyakorlati matéria esetében; az érvrendszerük elemzése és az ezekhez fűzött észrevételek után a hozzájuk kapcsolódó bírói gyakorlat ismertetése következik. A 3/2019-es BJE kapcsán e kritériumokon túl a „vállalkozik” fordulat nyelvtani interpretációjának egy lehetséges aspektusa is megjelenik. A kutatás alapját két fő kérdés adja: az előkészület verbális elkövetési magatartásainak megvalósulásával kapcsolatos elméleti és gyakorlati tendenciák feltárása, valamint annak vizsgálata, hogy a Kúria által alkalmazott nyelvtani megközelítés ugyanazon eredményre vezethet-e, mint ha pragmatikai-szemantikai módszerek is érvényesülnek a jogértelmezés során.

A 2015-ös eseti döntéssel kapcsolatban azt a következtetést lehet levonni, hogy bár a legfelsőbb bírói testület az előkészület hármasszempontrendszerének elemeivel ellentétben a közvetettséget is elegendőnek tartotta ezen stádiumtani kategória megvalósulásához, a bírói gyakorlat ezt nem igazolja. Eszerint uralkodó az az álláspont, hogy a komolyság, konkrétság és közvetlenség szükségesek az előkészület felhívás és közös elkövetésben megállapodás fordulatai fogalmi elemeinek teljesüléséhez. További konklúzió, hogy a határozat történeti tényállásában is fellelhetők a szükséges és könnyítő feltételek biztosításának elemei, így csupán ezt alapul véve megállapítható lett volna az elkövető bűnössége. A BJE vonatkozásában érvelésének három pilléréhez fűzhető kritika: a nyelvtani, a történeti értelmezéshez, valamint a határozat ratio decidendi-jének lehatároltságához. A történeti interpretáció kiindulópontjaként megjelölt jogszabályhely helytelen idézése miatt ezen értelmezési mód nem ad megfelelő választ a fordulat egyoldalú kinyilvánításának megítélésére, míg nyelvtani szempontból kijelenthető, hogy a kommunikációs modellek által megvalósított pragmatikai-szemantikai vizsgálat több esetben cáfolta a Kúria álláspontjának helyességét a vállalkozás egyoldalúságának tekintetében.

HORVÁTH FANNI

Jogász
Osztatlan, 6. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Lévay Miklós Sándor
egyetemi tanár, SZE DFK*

Az életfogytig tartó szabadságvesztés alapjogi szempontból, különös tekintettel a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre

Az életfogytig tartó szabadságvesztés jelentősége a halálbüntetés eltörlését követően nőtt meg. Ennek a büntetésnek a súlyosabb formája a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés (TÉSZ), amely szankciónak a célja a társadalom védelme, az elkövető teljes és végleges izolálásával.

A ténylegesen életfogytig tartó szabadságvesztés alapjogkonformitása viszonylag hosszú ideje vita tárgya egész Európában. Európa egyes államaiban alkotmánybíróságai közül az első jelentős döntést 1977. június 21-én a Német Szövetségi Alkotmánybíróság (Bundesverfassungsgericht) hozta meg, amelyben a testület az emberi méltósággal összeegyeztethetetlennek nyilvánította a büntetést. A határozat nyomán Európa más államaiban is megkérdőjelezték ennek a büntetésnek az alkotmányosságát, Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) pedig a Kafkaris- ügytől kezdve, a lorgov (II) v. Bulgaria ügyön át, egészen a Vinter and Others v. United Kingdom nagykamarai ítéletig új judikatúrája alakult ki. Utóbb említett ítéletben az EJEB kimondta, hogy a TÉSZ sérti az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikkét, amely kimondja: „Senkit nem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni”. A TÉSZ azért különleges, mert a szabadságvesztés más formái esetében mód nyílik a büntetés- végrehajtás során a büntetési célok vizsgálatára, ennek megfelelően kedvezményben részesíthető az elítélt. Egyetlen esetben sem az ítélelhozatalkor dől el, hogy az elkövető megjavítható-e. Egyedül a TÉSZ esetében áll fenn, hogy a bíró előre kinyilváníthassa, hogy a társadalom védelme indokolja, hogy elítélt kitöltse teljes büntetését.

Dolgozatomban az életfogytig tartó szabadságvesztés, ezen belül a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés alapjogi, büntetőjogi, büntetés-végrehajtási jogi vetületével foglalkozom, koncentrálna a fentebb említett 1977. június 21-i Német Alkotmánybíróság döntésére. Áttekinetem a vonatkozó nemzetközi szerződéseket, majd bemutatom, hogy a Német Szövetségi Alkotmánybíróság 1977. évi határozatának elvei, megállapításai miként befolyásolták az Emberi Jogok Európai Bíróságának az életfogytig tartó szabadságvesztéssel kapcsolatos gyakorlatát.

SIMON ZSUZSANNA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Nagy Gábor
megbízott oktató, PPKE JÁK*

Mentesség vagy „megúszás” – A mentelmi jog szabályozásának büntetőjogi problematikái hazai jogunkban

A jogalkotó szerint a jog és a törvény előtt minden személy egyenlő, azonban a jogalkotónak mindig az adott társadalmi elvárásokat, társadalmi változásokat is figyelembe kell vennie a jogszabály megalkotásánál.

Hogyan tud mégis mindennek megfelelni a jogalkotó, amikor a mentelmi jog rendkívül sérülékeny intézményét szabályozza? Megtalálható-e az egyensúly a mentelmi jog büntethetőségi akadályként érvényesülése és az állam büntetőjogi igényének érvényesítése között?

A mentelmi jog jogintézménye meglehetősen megosztó napjainkban, és véleményem szerint megosztó volt megalakulásától kezdve. Ennek ellenére meglétét azonban, minden kétséget kizáróan megkívánja a modern parlamenti rendszer ennek a büntethetőségi akadálynak a jelenlétét.

Kutatásom során összefoglalva azt állapítottam meg, hogy a mentelmi jog ma hatályos szabályozása ilyen formájában, nem kielégítően szabályozza ezt a büntethetőségi akadályt. Jelenléte jogrendszerünkben mindenképpen indokolt, azonban a jelenlegi szabályozás által egy nagyon törékeny, sokakban kérdéseket felvető elemként jelenik meg.

Álláspontom szerint – de lege feranda – az állam büntetőjogi igényének érvényre juttatása szempontjából tisztább és átláthatóbb eljáráshoz vezetne az, hogyha minden nyomozati tevékenység a mentelmi jogosultakat érintő ügyekben az Országgyűlés és a Nemzetbiztonsági bizottság elnökének értesítéséhez kötve, a bizonytalanságok eloszlátása végett.

Kutatásomban a mentelmi jogról történő lemondást vizsgálva arra a következtetésre jutottam, hogy mentelmi ügyek elhúzódását orvosolhatná, valamint mind a mentelmi jogosult, mind az ügyészség munkáját is megkönnyítené az, ha a mentelmi joggal rendelkező személynek lehetőséget biztosítanának a mentelmi jogról történő lemondásra a felelősségmentesség tekintetében minden cselekmény esetén.

Végül, de nem utolsó sorban tapasztalataim alapján, a szabályozás pontosításával – a törvény előtti egyenlőség elvének megfelelően – egy sokkal szilárdabb alapon álló elemként érvényesülhetne jogrendszerünkben a mentelmi jog egésze.

KELEMEN BÁLINT

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Prof. Dr. Szomora Zsolt
intézetvezető-helyettes, egyetemi tanár, SZTE ÁJK*

A fiatalkorúak büntetőjogi belátási képességének elméleti és gyakorlati kérdései

Az egyes jogalkotóknak régóta törekvése, hogy a büntetőjogi felelősség kezdetét úgy határozzák meg, hogy az a gyermek indokolatlan sérelméhez ne vezethessen, de a társadalomvédelmi cél megtartott maradjon. Feltehetően ez a cél lebegett a magyar törvényhozás szeme előtt is, amikor a hatályos büntető törvény megalkotásakor újrakodifikálták a büntetőjogi belátási képesség jogintézményét. Az új szabályozás persze azonnal kérdésként vetette fel, hogy pontosan mit is takar e kategória, hiszen ahhoz legáldefiníció e sorok papírra vetéséig nem társult. Ez indított arra, hogy jelen dolgozatomban megkíséreljem meghatározni, hogy mit jelent a belátási képesség Btk.-beli kategóriája.

Ennek során elsőként arra a következtetésre jutottam, hogy a belátási képesség nem a beszámítási képesség felismeréséhez kapcsolódó kategória, hanem egy olyan jogintézmény, amelynek dogmatikai helyiértéke önállóan, a beszámítási képességtől függetlenül határozandó meg. Ezt követően a feltártam a belátási képesség hatályos jelentéstartalmát, amelyhez egyrészt a fogalom jogtörténeti fejlődésének tapasztalataiból indultam ki, másrészt elérhető anonim bírósági döntések elemzésével és a Szegedi Járási Ügyészségen végzett aktakutatással igyekeztem a fogalom joggyakorlati vizsgálatát és értelmezését feltárni. Elemeztem továbbá a Btk. 16. §-át vizsgáló 2022. évi alkotmánybírósági határozatot. Mindezek alapján a belátási képességet úgy határoztam meg, mint a 12-14 éves elkövető azon képességét, amelynél fogva képes felismerni, hogy az általa kifejtett cselekmény olyan tilalomba ütközik, amely megszegéséért őt hátrány érheti, és azzal a társadalom rosszallását váltja ki. E fogalom-meghatározásból kiindulva a belátási képesség kategóriáját elhatároltam a beszámítási képességtől, a tévedéstől és az elvárhatóságot kizáró okoktól, ezzel megadva e sui generis bűnösség-fogalmi elem rendszertani helyét.

IMRI ZOLTÁN

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Allamtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Belovics Ervin

egyetemi tanár, Legfőbb Ügyészség főtitkára, PPKE JÁK

Alkalmatlan kísérlet a német és a magyar büntetőjog tükrében

Köztudott, hogy minél megfejthetlenebbnek tűnik egy jogi probléma, annál csábítóbb vele foglalkozni. Dolgozatom témája az alkalmatlan kísérlet, már több mint két évszázada jelent meg a jogirodalomban, azonban annak megítélése napjainkig vita tárgyát képezi. Kutatásom során tekintettel a magyar és a német büntetőjog interferenciájára azon aspektusból vizsgáltam meg a témakört, hogy milyen módon igyekezett a két nemzet kivezetni magát ezen problematikából, továbbá, hogy nyugvópontra került, vagy kerülhet-e valaha is ez a periférikus jogterület, kialakítva ezzel egy letisztult ítélkezési gyakorlatot.

Pályamunkám során láthatóvá vált a két nemzet szabályozásának eltérő kiindulási pontja, valamint annak dogmatikai háttere, továbbá a szerkezeti megoldások közti különbség, melyből azt a konklúziót vontam le, hogy a német jogszabály jogtechnikai szempontból következetesebb, mint a hazai.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy mind a magyar, mind a német jogalkalmazásban bizonytalanság fedezhető fel, ugyanakkor véleményem szerint a magyar szabályozás következetlensége jelentősebb eltérést okozott az ítélkezési gyakorlatban, mint a német, amit a közelmúlt bírói gyakorlata igyekezett korrigálni.

De lege ferenda javaslatom a hazai törvényalkotással összefüggésben, hogy – a kísérlethez hasonlóan – az alkalmatlan kísérlet esetében is, logikusabb és következetesebb lenne egy az osztrák szabályozáshoz hasonló objektív megoldás.

Mindent összevetve kétségtelen, hogy egyik hatályos törvény sem tudta nyugvópontra helyezni az alkalmatlan kísérlet kérdését, amit mi sem bizonyít jobban, mint hogy mindkét országban számos szerző napjainkban is elégedetlenségének ad hangot. Azt gondolom, hogy abban viszont mindkét nemzet jogtudósai egyetértenek, hogy e jogterület eredményes alkalmazásához szükség van a jogirodalom és a jogtudomány elméleteire és elemzéseire egyaránt.

Büntetőjogi Tagozat 2.

*Tagozat örökbefogadója:
Legfőbb Ügyészség*

ANDÓ EDIT

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Molnár Erzsébet
egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK*

A „bosszúpornográfia” megítélése a büntető anyagi jogban

A XXI. századi digitális fejlődés és az internet használatának széleskörű elterjedése a büntetőjog területén is számos változást hozott, hiszen a technológiai innováció gyors üteme olyan új jogellenes cselekmények megjelenését eredményezi, amelyekre a jogrendszer képtelen gyorsan és rugalmasan reagálni. Felfigyelhetünk olyan bűncselekményekre, amelyek az offline és az online világban egyaránt előfordulnak, azonban ezek jelentős különbségeket mutathatnak az elkövetési magtartások tekintetében.

Az online térben is megvalósítható az erőszak, amelynek egyik esete az úgynevezett „bosszúpornográfia”, ami a szexuális tartalmú képfelvételeknek az ábrázolt személy hozzájárulás nélkül történő készítését, illetve közzétételét jelenti. Ez jellemzően, de nem kizárólagosan úgy valósul meg, hogy a sértett hozzájárul ahhoz, hogy a párja magánjellegű, intim képeket, illetve videókat készítsen róla, vagy ezeket a sértett maga készíti és küldi el a párjának. A kapcsolat megromlását követően a sértett volt párja abból a célból, hogy a sértettet megalázza, bosszúvágyból nagy nyilvánosság számára közzéteszi ezeket a felvételeket. A bosszúpornográfia nem csak szégyenérzetet, és az áldozat társadalmi megítélésének negatív változását idézheti elő, hanem az áldozat egzisztenciájára is kihathat, valamint a leg súlyosabb esetben önsértéssel is végződhet. Felismerve a jelenség súlyát, számos ország önálló bűncselekménnyé nyilvánította a bosszúpornográfiát, azonban Magyarországon egyelőre nem látszik ilyen irányú törekvés.

A hatályos Büntető Törvénykönyv alapján a bosszúpornográfia nem képez önálló bűncselekményt, azonban az elkövető magatartása több törvényi tényállásába is illeszkedhet. Ennek ellenére a jelenlegi szabályozás nem nyújt kielégítő védelmet a sértetteknek. A jogtárgy-vizsgálat során megállapítottam, hogy a magánszférához és a szexuális önrendelkezéshez való jog is a bosszúpornográfia jogi tárgyát jelenti, amely értékekkel szembeni támadásra a magyar Btk. jelenleg nem rendelkezik megfelelő eszközökkel. Ezen hiányosságok kiküszöbölése a bosszúpornográfia kriminalizálása által érhető el, amely egy sui generis törvényi tényállás megalkotását teszi szükségessé.

DÖMÖTÖR DÓRA VERONIKA

Jogász

Osztatlan, 10. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Horváth Katalin Renáta
megbízott oktató, PPKE JÁK

Dr. Varga Ádám
egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

A nemi élet szabadságának érvényesülését érintő legújabb kérdések - avagy a stealthing és a reproduktív kényszerítés dogmatikai elemzése

Nagy utat tett meg a szexualitás szabad megélését sértő bűncselekmények szabályozása az elmúlt 150 évben, és emiatt azt hihetnénk, hogy a hazai büntetőjog szinte teljes körű szankcionálást biztosít. Azonban a közelmúltban felmerült a nemi élet szabad megélése megsértésének lehetősége két sajátos esetkörben, a stealthing és a reproduktív kényszerítés kapcsán, amire a büntetőjog válasza világszinten hiányos.

Stealthing során a konszenzuálisan óvszeres védekezés mellett megkezdett nemi aktusban az egyik fél a másik tudta és beleegyezése nélkül eltávolítja az óvszert, reproduktív kényszerítés esetén pedig a bármilyen védekezés meglétéről történik megtévesztő tájékoztatás.

Mindezekből talán sejthető, hogy a büntetőjogi megoldás nem egyszerű, azonban álláspontom szerint feltétlenül szükséges. Dolgozatomban ezért célul tűztem ki, hogy a külföldi – igen szegényes – joggyakorlatot és a hazai jogi szabályozást alapul véve, a vitás cselekményeket dogmatikai szempontok alapján végigelemezzem. Az elemzés eredményeképp egyrészről megfeleltettem őket hazai bűncselekményeknek, másrészről de lege ferenda javaslatot tettem, hogy a lehető legteljesebb és legpontosabb szankcionálás valósulhasson meg.

FRIDRICH MÁRK

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Domokos Andrea
intézetvezető egyetemi tanár, KRE ÁJK*

Kratom és kábítószeres a társadalom és jog tükrében

Dolgozatom célja, hogy bemutassa a magyar társadalom véleményét, tudását és hozzáállását a kábítószeres használatához, továbbá betekintést nyújtson a kábítószer használat indokaiba és ismertesse a kratom jelenséget. Feladatomban az volt a dolgozattal, hogy bemutassam a jog és társadalom ütközését és az ezekből fakadó ellentétekre, problémákra és terhekre felhívjam a figyelmet.

Dolgozatomban vizsgáltam a magyar társadalmat, a magyar jogrendszert és más államok kábítószer szabályozását a kutatási eredményeimből vontam le következtéseket a kábítószer és kratom szabályozással a kapcsolatban.

KOVÁCS AMANDA LAURA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Ambrus István
tanszékvezető, habilitált egyetemi docens, ELTE ÁJK*

Büntetőjog-dogmatikai adalékok az új típusú szexuális bűncselekmények megítéléséhez

Az új típusú szexuális bűncselekmények nemi vonatkozással is rendelkező, a digitalizáció nyomán társadalomra veszélyesnek tekinthető magatartások. Jelenlegi ismereteink alapján ide az upskirting-downblousing páros („szoknya alá fényképezés, „dekoltázs fényképezése”), a cyberflashing (nemi szerv megvillantása vagy arról készült felvétel küldése), és a revenge porn ((bosszú)pornográfia, tipikusan a volt partner bosszúból, a sértettről készült jellemzően meztelen, vagy szexuális tevékenységet végző felvételt hoz nyilvánosságra), és a deepfake (képi rámontírozás egy gyakorta szexuális tevékenységet végző más ábrázoló felvétellel) sorolható.

Kontinentális és angolszász területen egyaránt kihívást jelentő problémáról van szó, hiszen olyan többletet jelenítenek meg, amelyeket a hatályos szabályozások – egyes esetektől eltekintve – kiterjesztő tiltott analógia alkalmazása nélkül nem tudnak választ adni. Dolgozatomban a büntetőjogi dogmatikára és a jogtárgyharmonikus megközelítésre helyezem a hangsúlyt, többek között aszeméremcsértés, a személyes adattal visszaélés, a becsületcsorbítására alkalmas hamis hang- vagy képfelvétel készítését és nyilvánosságra hozatalát vizsgálom. Saját fogalomkészlettel és csoportosítással dolgozom, munkám az intim felvétel meghatározását helyezi középpontba. A recens irodalomban fellelhető helyenként földtől elrugaszkodott példák helyett több saját esetet dolgoztam ki, melyek jobban rávilágítanak egyrészt a pönalizálás hiányának fenntarthatatlanságára, másrészt azonban a digitális térben rejlő többletre is. Felmerül a büntetőjogi ultima ratio elvének kérdése több jogágbeli szabályozás miatt.

Figyelembe veszem végül az Európai Unió új irányelvének vonatkozó passzusait, és az Intim felvétel beleegyezés nélküli nyilvánosságra hozatala, illetve az Intim felvétel beleegyezés nélküli készítése de lege ferenda javaslat bevezetését szorgalmazom. Az említett magatartásokat együttesen taglalom a koherencia fenntartása végett, a súlyponti dogmatikai materiát ellenben akkurátusan igyekszem feltárni.

LASKAI FANNI

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Karsai Krisztina
intézetvezető egyetemi tanár, SZTE ÁJK*

Az “OnlyFans” kihívásai a büntetőjogi szabályozórendszerben

Az OnlyFans egy – főként más országokban – igen ismert weboldal, amelynek célja röviden összefoglalva egy olyan privát felület létrehozásának lehetősége, amelynek elérése előfizetés útján lehetséges. Eredeti céljával ellentétben népszerűségét az oldalon közzétett tartalmak nagy részét kitevő pornográf felvételeknek köszönheti. Ebből és sajátos működési mechanizmusából kifolyólag az OnlyFans gyorsan tett szert nagy népszerűsége. A weboldal jogilag szabályozatlan szegmensein számos megoldatlan, büntetőjogilag releváns kérdéssel találkozhatunk, mely szabályozatlanság teret enged többek között a gyermekpornográfia, az internetes zaklatás, valamint szerzői jogsértések megvalósulásának.

Kutatásom célja az internetes gyermekpornográfia megvalósulásának vizsgálata, melyet elsősorban az OnlyFans weboldal példáján keresztül szemléltetek, az internet globális jellegéből fakadó problémákat is számba véve, a magyar büntetőjog rendszere szerinti értékelés mentén haladva. A pandémia idején, amely az online térbe kényszerítette a társadalmat, megnőtt az weboldal felhasználóinak száma, ebből kifolyólag a 2016-ban indult weboldal ismét aktuális és népszerű lett.

Kutatásom során arra a kérdésre kerestem a választ, hogy milyen mennyiségben fordul elő passzív alany által önmagáról készített gyermekpornográf tartalom az OnlyFans-en és az ehhez hasonló weboldalakon, illetve hogyan kerülhet ezekre az online felületekre, milyen felderítési nehézségekbe ütközik, illetve hogyan fordulhat elő a gyakorlatban, valamint ki és milyen jogcímen vonható felelősségre ezen tartalmakkal kapcsolatban a magyar szabályozás alapján.

Megállapítható, hogy a Magyarországon is elérhető OnlyFans weboldal számos büntetőjogi akadályba, problémába ütközik mind a tényállások minősítését, mind a felelősségre vonást illetően. A felelősségre vonás tekintetében az egyes megvalósulási esetek nem azonosíthatóak egyértelműen és minden kétséget kizáróan a magyar büntetőjogi szabályok alapján. E problémát elsősorban az okozza, hogy a passzív alanyt a magyar szabályozás semmilyen esetben sem teszi büntethetővé a saját magáról készített pornográf felvételekkel kapcsolatban tényállásszerűség hiányában.

MARSOVSZKI SÁRA

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

*Prof. Dr. Karsai Krisztina
intézetvezető egyetemi tanár, SZTE ÁJK
Dr. Sziebig Orsolya Johanna
egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK*

Arany, ami nem fénylik - Az illegális hulladékkereskedelem és -lerakás bűncselekményeinek vizsgálata az Európai Unió jogában, különös tekintettel az elektronikus hulladéokra

Az illegális hulladékkereskedelem és -lerakás bűncselekménye a modern, digitalizált világunkban rendkívül súlyos károkat okoz mind a környezet egészségében, mind a gazdasági élet tisztaságában. Dolgozatomban arra kerestem a választ, hogy a jelenleg hatályos, e kérdéssel kapcsolatos EU-s irányelvek mennyiben járulnak hozzá a hulladékbűnözés visszaszorításához, illetve megfelelnek-e ezen célnak. Másik kutatási kérdésem, hogy mi az oka a bűncselekményt jellemző magas látenciának.

Kutatásom során arra az eredményre jutottam, hogy a környezet büntetőjog általi védelméről szóló irányelv nem érte el célkitűzéseit és nem sikerült a vizsgált bűncselekmény megvalósulását visszaszorítani. A második kérdést érintően megállapítottam, hogy a látenciának több oka is van, ilyenként említhető különösen a hulladékgazdálkodás összetettsége, illegális elemek keveredése legális elemekkel, fehér-, illetve zöldgalléros elkövetői magatartás, az igazságszolgáltatás szaktudásának hiánya stb.

Kutatásom során összefoglalva azt állapítottam meg, hogy a bűncselekmény visszaszorításához és a felderítettség javulásához több megoldás adható. Meglátásom szerint, a hatékony, arányos és visszatartó erejű szankció, az egyéb bűncselekményekkel való kapcsolódásának felismerése, a tagállami eljárások ösztönzése és edukálása a témában, a legális hulladékgazdálkodás kedvezőbbé tétele és a fogalmi keretek tisztázása segíthetne a bűncselekményekkel felmerülő problematikákon. Továbbá, fontos kihangsúlyozni, hogy e bűncselekménynél is a tagállamok megfelelő bűnügyi együttműködése és együttes fellépése elengedhetetlen a célok elérése érdekében.

OSZVALD BÁLINT

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Nagy Zoltán
egyetemi docens, PTE ÁJK

Dr. Nagy Melánia
egyetemi adjunktus, PTE ÁJK

A cyberbullying nemzetközi vonatkozásai és a hazai joggyakorlat

Dolgozatomban az elmúlt évtizedek egy új, „cyber-enabled crime”-nak tekinthető bűncselekménytípusáról, a cyberbullyingról, vagyis az internetes zaklatásról értekezem.

Az esszében a rövid történeti bevezetőt, illetve a fogalmi nehézségek tárgyalását követően négy állam jogalkotását, illetve jogalkalmazását vizsgáltam, ezek: az Amerikai Egyesült Államok, Anglia, Kína, illetve Magyarország. A választás indoka, hogy a vizsgált országok alapján mind az angolszász, a kontinentális, valamint a tradicionális jogrendszer gyakorlata, illetve sajátosságai is bemutatásra kerülnek.

Kutatásom tárgyai az országok büntető-, illetve oktatási törvényei voltak, ugyanakkor a metajurisztikus, valamint a társadalom oldaláról jelentkező ad hoc megmozdulásokat is vizsgáltam. Hangsúlyt fektettem továbbá egy általam, több mint száz gimnazista tanuló megkérdezésén alapuló kutatásomra is, amellyel célom egyrészt a dolgozatomban felvezetett hipotézisek igazolása, másrészt az oktatási intézmények figyelmének a devianciára való felhívása volt.

Legfontosabb megállapításaim között szerepel többek között, hogy az angolszász jogrendszer országai előrehaladottabb megoldásokkal rendelkeznek a cyberbullyinggal folytatott küzdelem relációjában, noha eltérő módszerek jellemzik őket. Az USA valamennyi tagállama expressis verbis említi a jogszabályokban az internetes zaklatást, büntetendővé téve azt. Ezzel szemben, az Egyesült Királyságban nincsen konkrét tényállása a bűncselekménynek, viszont az, meghatározott feltételek fennállása esetén szubszumálható a brit büntetőjogi tényállások alá.

Kína, illetve hazánk joggyakorlata kezdetleges, nincsenek konkrét normák, amelyek a bűncselekményről rendelkeznének. Kínában ez visszavezethető arra, hogy az országban a jog ultima ratio szereppel rendelkezik a jogviták megoldásában. Magyarországon, noha a zaklatás tényállása bizonyos esetekben támpontot szolgáltat, nem nyújt kielégítő segítséget az áldozatoknak. Esszémben részletesen foglalkoztam ennek hátterével, az internetes zaklatás fogalmi elemeinek vonatkozásában.

De lege ferenda javaslataim között szerepel többek között a zaklatás büntetőjogi tényállásának megváltoztatása, illetve- az elsősorban egyesült államokbeli gyakorlat nyomán- az oktatási intézmények hatáskörének kifejezett felhatalmazással történő bővítése annak érdekében, hogy a cyberbullying esetszámainak- a COVID következtében egyre inkább- növekvő tendenciájának gátat szabjon az ország.

PÁLINKÁS GRÉTA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Sántha Ferenc
egyetemi docens, ME ÁJK*

A kiberbűnözés szabályozása a hazai és a nemzetközi jogban

A TDK dolgozatom célja, hogy komplex módon bemutassam a kiberbűncselekmények hihetetlen mértékben szerteágazó rendszerét, hiszen a technika fejlődésének legnegatívabb oldala az a tény, hogy az ezen technikai innovációk által nyújtott lehetőségeket a bűnözők minden esetben ki is használják, így a számítógépes bűnözés világméretűvé nőtte ki magát.

Témaválasztásom indoka a kiberbűnözés aktualitásában, permanens fejlődésében rejlik, hiszen fejlődésével újabb és újabb eddig talán számkunkra is ismeretlen bűnözési formák alakultak és alakulnak ki mind a mai napig. A dolgozat bevezető részét követően a kiberbűnözés fogalmának meghatározását ismertetem, majd felvázolom a szabályozás jogtörténeti előzményeit is.

A következő fejezetben a kiberbűncselekmények bemutatására, jellemzőire, lehetséges elkövetési módjaira térek ki. A kiberbűncselekmények csoportosítása vonatkozásában két jól elhatárolható rész tekintetében vizsgálódok, majd a hazai szabályozásra térek ki. Fontosnak tartom a kiberbűncselekmények jellemzőinek a vizsgálatát, valamint a bűnelkövetők és a célpontok karaktereinek a meghatározását a téma könnyebb megértése érdekében.

A következő hangsúlyos fejezet a kiberbűnözés elleni nemzetközi és Uniós fellépés dokumentumait foglalja magában, amelyben többek között kitérek az Európai Parlament és a Tanács 2013/40/EU irányelvére az információs rendszer elleni támadásokról. Külön fejezetben foglalkozom a Nemzeti Kiberbiztonsági Stratégiával is, amelynek elsődleges célja a kibertérben jelentkező és a kibertérből érkező fenyegetések kezelése. A dolgozat utolsó fejezetében a kiberbűncselekmények empirikus vizsgálatát tűztem ki célul, amely tekintetében néhány kiberbűnözéssel kapcsolatos esetet ismertetek.

A kutatásom eredményeként de lege ferenda javaslat megfogalmazására is kísérletet teszek. A dolgozattól kitűnik, hogy a kibertámadások száma egyre csak növekvő tendenciát mutat, gyakoribbak az olyan támadások, amelyek kritikus infrastruktúrákat érintenek. A kiberbűnözés elleni küzdelmet megnehezíti többek között, hogy az online tér megnyitja az anonimitás lehetőségét, nehezítő körülményként mutatkozik a kiberbűncselekmények nemzetközi jellege, illetve a magas fokú látencia.

PETE MIKLÓS

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Sipos Ferenc
egyetemi adjunktus, DE ÁJK*

Genetikai lottó-csalás – a humán csíravonalas génszerkesztés szabályozása a hazai büntetőjogban

A csíravonalas génszerkesztés az utóbbi évtizedekben robbanásszerű fejlődésen ment át: a genetikai beavatkozás képes lehet arra, hogy emberi életet, sőt, az egész emberiséget drasztikusan érintő változásokat idézzon elő.

E fejlődést azonban a jogi, és különösen a büntetőjogi szabályozás nem követte, a génszerkesztés fejlődésére adott büntetőjogi válasz idejétmúlt, nem eléggé kifinomult és a büntetési tétel elrettentő ereje sincsen arányban a cselekmény tárgyi súlyával.

Dolgozatomban nagy vonalakban bemutatom a géntechnológia fejlődését, annak etikai-társadalmi kockázatait, az ezekre reflektáló nemzetközi, illetve egyes államok belső regulációját, a hazai szabályozást és hiányosságait, valamint utóbbiak orvoslására – mintegy tapasztalataim szintéziseként – de lege ferenda javaslatot fogalmazok meg, törekedve a lehető legmegfelelőbb büntetőjogi szabályozás megalkotására. Javaslatom célja elsősorban a csíravonalas génszerkesztés specifikusabb, korszerűbb és bizonyos szempontból szigorúbb büntetőjogi tényállások révén történő regulációja, mely egyszerre óvja az egyént, a társadalmat, az emberiséget és a veszélyeztetett társadalmi érdekeket a humán csíravonalas génszerkesztés küszöbön álló elterjedése miatt várható veszélyektől.

STOCKER CARMEN

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Dobrocsi Szilvia
egyetemi docens, KRE ÁJK*

A szexuális bűncselekmények jogértelmezési kérdései

Kutatásom és dolgozatom tárgya a szexuális bűncselekmények jogértelmezési kérdéseinek vizsgálata. A szexuális bűncselekményekre vonatkozó szabályozás évtizedek óta a büntetőjogi gondolkodás középpontjában áll és jelentős módosításokon ment keresztül az elmúlt időszakban. A szexuális bűncselekmények a sértett legalapvetőbb jogait sértik, ezért fontosnak tartom a szabályozás áttekintését és kritikai elemzését.

A témakör átláthatósága érdekében először olyan fogalmi elemeket vizsgálok – mint a szexuális cselekmény, szemérem sértő cselekmény, közösülés, – amelyek részletesebb körülmények után átláthatóbbá és érthetőbbé válik a jogalkotó szándéka a Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) vonatkozó, a nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni bűncselekmények fejezetének megalkotása és az abban foglalt törvényi tényállások kapcsán.

Dolgozatomban röviden kitérek alkotmányjogi és büntetőjogi szempontból a szexuális önrendelkezés fogalmára, továbbá a hazánk felé támasztott nemzetközi elvárásokra, illetve különböző nemzetközi alapelvekre.

Vizsgálódásom a sértett beleegyezésével megvalósuló szexuális bűncselekmények előtt, leginkább a sértett beleegyezése nélkül létrejövő szexuális bűncselekményekre, a szexuális kényszerítés és szexuális erőszak témakörének jogértelmezésére koncentrálódik.

Dolgozatom célja a szexuális bűncselekmények elemeinek elemzése az új szabályozás és a hozzá tartozó eltérő megközelítési módok vizsgálatával, szemléltetve azokat különféle bírósági határozatokkal, jogesetekkel. Véleményemet az egyes témaköröknél is kifejtem, továbbá javaslatokat fogalmazok meg a jogalkotó számára az egyes problémák kezelése, az egyes jogintézmények átláthatóbb, hatékonyabb szabályozása kapcsán.

SZIKSZAI DÓRA

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Miskolci Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Jacsó Judit

dékanhelyettes, tanszékvezető egyetemi tanár, ME ÁJK

Az öngyilkosságban közreműködés büntette a modern világ tükrében

Szikszai Dóra vagyok, negyedéves jogász hallgató a Miskolci Egyetemen. Már 5. félévemet töltöm a Bűnügyi Tudományok Intézetének demonstratóraként, melynek keretében számos nemzetközi konferencián vettem részt nem csak, mint hallgatóság, hanem mint fordító is. Ezenfelül fordításaim már több alkalommal is megjelentek jogi folyóiratokban. Ehhez német jogi szakfordító vizsgával is rendelkezem. Tudásomat a büntetőjog területén túl a polgári jogban, a büntető eljárási jogban, illetve a munkajogban is volt szerencsém megmutatni perbeszédversenyeken való eredményes szereplésemmel, mely utóbbiból országos helyezett is voltam.

A TDK dolgozatom célja, hogy bemutassam az online tér egyik legtragikusabb következményével járó büntetést, az öngyilkosságban közreműködést.

A dolgozat első fejezetében jogtörténeti szempontból elemeztem a tényállás szabályozását. A dolgozat következő fejezetében a Btk. 162. §-ában szabályozott tényállást különböző szempontok alapján vettem górcső alá, beleértve a jogi tárgyat, a passzív alanyt, az elkövetési magatartást, valamint az elkövető személyét. Külön figyelmet szenteltem az öngyilkosságban közreműködéssel elkövetett emberöléstől való elhatárolás kérdésének (Btk. 160.§ (5) bek.).

Ezenkívül megvizsgáltam az online térben való megvalósulás tipikus eseteit és végül kitértem a felderítés nehézségeinek lehetséges okaira is.

Összehasonlítottam a külföldi és a magyar szabályozást néhány európai ország példáján keresztül, majd áttértem a gyakorlati kérdésekre. Egy az USA-ban előforduló jogesetet hívtam segítségül annak ismertetésére, miként valósulhat meg efféle bűncselekmény az online térben.

A befejező részben arra a kérdésre kerestem a választ, hogyan lehetne megvédeni a modern világ emberét, különösen a leginkább veszélyeztetett korcsoportot, az áldozattá válástól. De lege ferenda javaslatokkal zártam a dolgozatomat.

Összegezve arra a következtetésre jutottam, hogy habár ez a jelenség hazánkban még nem számottevő, ugyanis bizonyítást még egyszer sem nyert ilyen módon történő bűnelkövetés, azonban több bejelentés is érkezett, miszerint fiatalok internetes kihívások felhívására vettek véget önként életüknek. Véleményem szerint előrelépés lenne preventív intézkedések megtétele annak érdekében, hogy a nemzetközi tendencia ne söpörjön végig Magyarországon is. Ilyen intézkedésre jó példa a jogszabály kiegészítése az internet új elkövetési helyszíné nyilvánításával, illetve a büntetőjogon kívüli eszközök, mint a fiatalkorúak edukációja

Büntetőjogi és Kriminológiai Tagozat

*Tagozat örökbefogadója:
Magyar Jogász Egylet*

JAKAB ZSUZSANNA

Jogász

Osztatlan, 12. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Domokos Andrea

dékanhelyettes, intézetvezető, tanszékvezető egyetemi tanár, KRE ÁJK

A hálapénz mint jogtalan előny

A hálapénz kérdése a magyar egészségügy vonatkozásában nem újkeletű téma. Számos tanulmány foglalkozott ezzel a kérdéssel az elmúlt évtizedekben. Megfigyelhető az a tendencia, hogy a hálapénznek a mai társadalomban már egyre kevésbe van köze a hálához. A téma tanulmányozása során egyértelművé vált, hogy annak gyökereit a társadalom gazdasági, politikai eseményeinek, valamint az egészségüggyel kapcsolatos törvényi szabályozások tartalmában érdemes keresni. Jelentősegteljes fordulatot hozott a hazai szabályozásban a 2021. év januárjától bevezetett Büntető Törvénykönyv módosítása, melynek korrupciós bűncselekményekről szóló fejezete kiegészült azzal, hogy az egészségügyi szolgáltatás nyújtásával összefüggő jogtalan előny szerzését büntetni rendeli. A Büntető Törvénykönyv ezzel a módosítással a hálapénz kriminalizálását tartalmazza, valamint megállapítja, hogy ezt a törvényi tényállást az 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről módosítása magyarázza, illetve az egészségügyi tevékenységgel kapcsolatos vesztegetést e törvény értelmében kell megítélni. Jelentős paradigmaváltás a korábbi szabályozáshoz képest, mely alapjaiban strukturálta újra a rendszert. A téma tekintetében alapvető fontosságú a jogtalan előny fogalmának tisztázása. A dolgozatban rámutatok arra, hogy a szakirodalmi kutatás alapján a jogtalan előny meghatározására, valamint a vesztegetés formáinak ismertetése alátámasztja a hálapénz korrupciós megítélését.

BOJTOR ANDRÁS ZSOLT

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Jacsó Judit
dékanhelyettes, tanszékvezető egyetemi tanár, ME ÁJK

A versenyszférában működő vállalati veszteségmegelőzés és compliance viszonyának büntetőjogi alapkérdései

A dolgozat téma választásában a fő motivációt a jogterület és a témakör újszerűsége, valamint kvázi “érintetlensége” jelentette. Ezen “érintetlenség” vonzata lehet, hogy hosszútávon jól kutatható és kifejthető a témakör, valamint keresztülfekvő jellegéből adódóan könnyen kapcsolható más büntetőjogi területekhez vagy akár más jogágakhoz. Célja elsősorban megmutatni a versenyszférában működő vállalati compliance kötőanyag-szerű jelenlétét, egyúttal demonstrálni, hogy az miképpen illeszkedik a büntető anyagi jog rendszerébe, hogyan kapcsolja a nem kívánatos belső magatartások preventív és az anyagi joghoz képest korlátozott mennyiségű represszív szankciós eszközeit a büntető anyagi joghoz. Emellett természetesen az eljárásjogi vetület felvázolása sem maradhatott ki. A dolgozat felépítése hagyományosnak mondható, az alapfogalmak kifejtése után bemutatom a vállalati veszteségmegelőzési szervezetrendszeren keresztül a vállalati compliance jelentőséget, majd az eszköz és szankciórendszer ismertetése, valamint egy jogeset feldolgozása után kitekintéssel és végső konklúzióval zárom írásomat. Mivel a dolgozat témája egy igen szerteágazó és komplex területet érint, így munkámat egy általános áttekintésnek szánom, amely jó alapot szolgáltat a későbbiekben további mélyebb és a részterületekre jobban fókuszáló kutatásokhoz. A dolgozathoz szükséges kutatás módszertanában túlnyomó részt kvalitatív dokumentum- és a tartalomelemzést végeztem, a rendelkezésreálló releváns magyar és angol nyelvű szakirodalom felhasználásával. A kutatás végrehajtása és a dolgozat megírása után felvetésem a következő: működő compliance funkció nélkül a globális versenyszférában ma már lehetetlen a kölcsönös bizalom kiépítése bármilyen partneri együttműködésben, vagy akár hatékony belső szervezetrendszerben. A funkcionális compliance továbbá megakadályozza a súlyosabb reputációs és pénzügyi veszteségeket és az esetleges büntetőjogi felelőségre vonást, hiszen a vállalati működés minden területét átszöve garatálja a hatékony és szabályos működést. Ebből következik, hogy a jól felépített vállalati compliance szervezet képes meghatározni a „hogyan” és a „miért” felvetésekre a választ. Dolgozatommal tehát ezen fenti hipotézisemet kívánom alátámasztani.

DOBOS ADRIENN

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Belovics Ervin

egyetemi tanár, Legfőbb Ügyészség főtitkára, PPKE JÁK

Igazság mint követelmény, igazságosság mint eredmény – A hamis vád és a hamis tanúzás pónalizálása az igazságszolgáltatás védelme érdekében

Az igazságszolgáltatás kialakulásával az azt szolgáló eljárások sikerességét és hatékonyságát gátolni törekvő cselekmények is kibontakoztak. Az igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények köréből kiragadott, a dologzat témáját adó deliktumok, a hamis vád és a hamis tanúzás pónalizálása által a jogalkotó ahhoz igyekezett hozzájárulni, hogy a hamisság ilyen formában való megjelenését korlátozza, így fokozott védelemben részesítse azt az igazságot, amin a materiális igazság követelményének megfelelően a büntető igazságszolgáltatásnak alapulnia kell, és azt az igazságosságot, amit az ítélet eredményezni képes. Mind a hamis vád, mind a hamis tanúzás az igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények körében történő szabályozásuk által tudnak a leghatékonyabban hozzájárulni az említett cél eléréséhez. A dolgozatban bemutatásra kerültek olyan, a jogirodalmat napjainkban is megosztó dogmatikai kérdések, amelyek megoldása ide, a védett jogi tárgyhoz vezethető vissza. Összességében, a szabályozás kialakulásának felkutatása, valamint a dogmatikai (a jogirodalom részéről egységesen elfogadott, illetve az azt megosztó) kérdések és az azokba foglalt bírói gyakorlat vizsgálata alapján álláspontom szerint a szabályozás jelenlegi formájában eléri a célját, azon a törvény keretei között szigorítani nem szükséges és nem is lehetséges. Az immáron 10 éves Büntető Törvénykönyv hatálybalépése óta a regisztrált bűncselekmények száma folyamatosan csökkent, ez a tendencia olvasható ki a vizsgált két deliktum statisztikai adataiból is. A szabályozás így közvetett módon azt is szolgálja, hogy a bíróságoknak ne kelljen a hamis vád alapján indult ügyekben is eljárni, illetve egyéb hamisságon alapuló deliktum miatt olyan felesleges eljárási cselekményeket lefolytatni, amelyek negatív kihatással lehetnek a bíróságok munkájával szemben fennálló követelmények érvényesülésére.

HADHÁZI DALMA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Pápai-Tarr Ágnes
egyetemi adjunktus, DE ÁJK*

Az erősebb mindent visz? Iskolai kortárserőszak Magyarországon

Az erőszak egyidős az emberiséggel. Erőszakos magatartás minden olyan helyzetben előfordulhat, ahol társas kapcsolatok vannak, ahol emberek lépnek interakcióba egymással. Tudomásul kell vennünk, hogy a bűnre való hajlandóság, az ember sajátja, azért, mert társas viszonyaiban a bűncselekmény, az egyik reális, kézenfekvő viselkedési mód. Nincs ez másként a fiatalabb korosztályban, sőt! Mivel pedig ez a korosztály jellemzően tanköteles és iskolába jár, az erőszak és agresszió természetes módon az iskolákban is jelen van, és az iskolai agresszió a gyakorló pedagógusok számára talán nem hétköznapi, de mindennapos probléma. Napjainkban a digitalizáció és a közösségimédia felületek térhódításával párhuzamosan az iskolai erőszak már nem csak a fizikai, hanem az online térben is megjelent. Az online zaklatás kérdése talán még sosem volt annyira aktuális, mint a Covid-19 járvány idején, amikor is a preventív célú kijárási korlátozások és a karanténkötelezettség miatt a diákok az eddiginél sokkal nagyobb mértékben fértek hozzá az internethez és az elszigeteltség az erőszak fokozódását vonta maga után. Azt szerettem volna kideríteni, hogyan alakult az iskolai erőszak az elmúlt két év korlátozó rendelkezéseinek végrehajtása során, illetve annak hatására a későbbiekben. Valóban áttolódott-e az iskolai zaklatás az online térbe, ténylegesen érzékelhető-e annak növekedése? Mivel egyre többször voltam szemtanúja diákok körében előforduló erőszakos eseteknek, arra az elhatározásra jutottam, hogy saját empirikus kutatást fogok végezni, amelynek célja annak felmérése, hogy az iskolai erőszak és ezen belül különösen a cyberbullying az elmúlt időszakban fokozódott-e, mely korosztályt és milyen mértékben érint. Az iskolai erőszakkal kapcsolatos ismeretek elengedhetetlenek már csak azért is, mert egyre gyakrabban kerülnek be a híradásokba. Így a biztonságérzet csökkenését eredményezve közvetlenül növelik a bűnözéstől való félelmet, aminek kezelése a jogalkotó feladata is. Kérdés, hogy a büntetőjognak milyen eszközök állnak a rendelkezésére, illetve az is, hogy ezek az eszközök, a büntetőjog ultima ratio elvét is szem előtt tartva, mennyire hatékonyak. Felvetésem az, hogy az iskolai kortárserőszak és az online zaklatás problémája nagyon speciális és nehezen kezelhető kérdés, hiszen az elkövetők javarésze fiatalkorú vagy gyermekkorú, akikkel szemben a büntetőjog vagy teljességgel eszköztelen, vagy annak ultima ratio jellege miatt a gyakorlatban valójában nem is érvényesül.

HEGEDŰS SÁRA ÖRZSE

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Sipos Ferenc
egyetemi adjunktus, DE ÁJK*

Adjak vagy ne adjak? - A hálapénz büntetőjogi megítélése

„Adjak vagy ne adjak?” – A hálapénz kriminalizálását követően gyakran fogalmazódtak meg ilyen és ehhez hasonló kérdések a betegek többségében.

Általánosságban ugyan azt valljuk, hogy az egészséget nem lehet megfizetni, ugyanakkor mégis azt tapasztalhatjuk, hogy a hálapénz egy mindenkit érintő és mindenki által ismert társadalom-lélektani jelenség, amely hosszú évtizedek óta áthatotta a magyar egészségügyi rendszer működését. A paraszolvencia viszonylag váratlan kriminalizálásával hamar az érdeklődés középpontjába került a jelenség büntetőjogi megítélése, mind az orvostársadalom, mind a betegek részéről egyaránt, ezért egy igazán érdekes és aktuális témaválasztásnak gondolom a hálapénz jelenségének több aspektusból történő vizsgálatát. Dolgozatomban elsősorban büntetőjogi szempontból világítom meg a jelenség komplexitását, de igyekszem ezen túlmutatóan is bemutatni a hálapénz-jelenséget más megközelítések szerint is. Ezen belül a szülész-nőgyógyászat területének kiemelésével további speciális területét is vizsgáltam a jelenségnek.

A hálapénz hagyományának kivezetése érdekében számos intézkedést hoztak, azonban a 2020. évi C. törvény egy meglehetősen határozott fordulópontot jelent a paraszolvencia megítélésével kapcsolatban. Ettől függetlenül számos kérdés merülhet még fel az értelmezéssel és a szabályozás alkalmazásával kapcsolatban, a megengedhető és elfogadható jogszerű előny kapcsán is. Fontos kiemelni, hogy a hálapénz végleges megszüntetése érdekében a legnagyobb eredményt a betegattitűdők megváltozása fogja eredményezni. Ennek ellenére a paraszolvencia elleni küzdelemben hatékony megoldásnak bizonyul a vizsgált szabályozás, amely elsősorban a megelőzést szolgálja, ugyanakkor büntetőjogi fenyegetettséget is kilátásba helyez.

Már csak az a kérdés maradt, hogy vajon tud-e válaszolni a feltett kérdésre a jogi szabályozás? – „Adjak vagy ne adjak?”

LINDT ROLAND

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Csemáné Dr. Váradiné Erika
egyetemi docens, ME ÁJK*

A szerencsejáték-függőség interdiszciplináris vizsgálata különös tekintettel a büntetőjogi aspektusokra

A bűnügyi tudományok – különösen a kriminológia – rendszeresen foglalkoznak az addikciók kérdéskörével, azonban az alkohol- és a drogfüggőséghez képest egy harmadik devianciát, a szerencsejáték-függőséget meglehetősen mostohán kezel a hazai szakirodalom, holott hasonlóan súlyos problémáról beszélhetünk.

A szerencsejáték-függőség elhatalmasodása hosszú távon veszélyeztetheti a függőségben szenvedő személy és családja megélhetését, továbbá előfordulhat, hogy a játékban való részvételhez szükséges összeg biztosítása érdekében a játékos vagyon elleni bűncselekmény elkövetőjévé válik, ekképp közvetetten a társadalomra is veszélyt jelentő devianciáról beszélhetünk.

Jelen munka célja, és így kutatási módszere is kettős: egyrészt kérdőíves kutatás révén empirikus módszerrel igyekszik rámutatni egyes összefüggésekre a szerencsejáték-függőség megjelenése, kialakulása, valamint a megkérdezettek egyes személyiségjegyei, körülményei között, másrészt a fennálló hazai jogi szabályozást összegzi, majd a büntető- és szabálysértési jogi aspektusokra fókuszálva összeveti azt egyes európai államok megoldásaival.

A dolgozat olvasója ekképp egy teljesebb képet kaphat a hazánkban megjelenő szerencsejátékkal kapcsolatos társadalmi problémákról, valamint megismerheti azokat a szabályozási metódusokat, amelyekkel Európában igyekeznek kezelni e jelenséget a büntetőjog eszköztárának felhasználásával.

Az összehasonlítás eredményeként megállapítható, hogy a magyar büntető- és szabálysértési jogban a tiltott szerencsejáték kérdéskörének szabályozása elnagyoltnak tekinthető a vizsgált államokhoz képest. Ebből következően célszerű lenne a meglévő tényállások és az alkalmazható szankciók körének kibővítése. A közigazgatási szabályozásban pedig kívánatos lenne a kötelező személyazonosítási eljárás körében elrendelni a játékosok ellenőrzését abban a tekintetben is, hogy jogosultak-e valamilyen időszakosan nyújtott pénzbeli támogatásra szociális helyzetükből kifolyóan, az ilyen jogosultsággal rendelkező játékosok esetében pedig megtagadni a játékban való részvételt, ezáltal csökkentve a rossz anyagi helyzetű személyek veszélyeztetettségét.

MÉSZÁROS LILLA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Bolyky Orsolya
megbízott oktató, PPKE JÁK

Az állatkínzás és a személy elleni erőszakos bűncselekmények elkövetésének kriminológiai összefüggései

„Az állatölést a gyilkosságtól csak egyetlen lépés választja el, az állatkínzás pedig emberkínzáshoz vezet” – állítja Lev Tolsztoj. Mára a krimiknek és a közvélemény által hirdetett teóriáknak köszönhetően egyértelműen kialakult egy bizonyos mértékű félelem az állatkínzást elkövető – főként fiatal – személyekre irányulóan. Ennek oka, hogy napjainkban a tudomány is egyre több esetben feltételezi az állatokkal való kegyetlenkedés és a későbbiekben elkövetett súlyos, személy elleni erőszakos bűncselekmények végrehajtása közötti kölcsönhatások fennállását. De valóban léteznek-e ezek a gyakran hivatkozott összefüggések? Tényleg előfordulhatnak olyan kóros mentális elváltozások, melyek fennállása esetén egyenes út vezethet a Btk. 244. §-ának kimerítésétől a több ember sérelmére elkövetett emberölésekig?

Kutatásom fő célja az volt, hogy igazoljam a kriminológiai hipotézist, mely szerint fennáll a gyermekkori, illetve fiatalkori állatkínzás és a későbbi erőszakos bűnelkövetői magatartás közötti kapcsolat. Mindezek vizsgálata során igyekeztem feltárni az állatkínzás elkövetése hátterében leggyakrabban meghúzódó mentális zavarokat, illetve korrelációt keresni az állatok bántalmazása és az emberölés, a családon belüli erőszak, illetve a szexuális bűncselekmények elkövetése között a fellelhető statisztikai adatok alapján. Dolgozatomban választ keresek arra is, hogyan érdemes differenciálni az állatokkal kegyetlenkedők között, mely tettesi kategóriák rejtegetik magukban a legnagyobb veszélyt, valamint – a jelenleg rendelkezésre álló statisztikai források alapján – mi jellemzi az állatkínzás magyarországi elkövetőit. Mindemellett bemutatom azokat a külföldön alkalmazott módszereket, melyek talán hazánkban is hozzájárulhatnának a szóban forgó bűncselekmények visszaszorításához.

Az általam feldolgozott téma nem is lehetne ennél aktuálisabb, hiszen a jogalkotó által 2022-ben, az állatkínzás büntetőjogi tényállása tekintetében eszközölt változtatások újféle kutatási és összehasonlítási szempontok vizsgálatát tették szükségessé. Egyértelmű, hogy az állatok helyzetére irányuló egyre nagyobb fokú figyelem elsődleges oka nem az állatkínzó elkövetők további, súlyosabb bűnelkövetésétől való félelem. Igyekeztem azonban dolgozatomban arra a kérdésre is választ találni, hogy az állatkínzás mostanra viszonylag komplexsé vált magyar szabályozása a bűncselekmény hosszútávon tapasztalt társadalomra veszélyességére tekintettel szoruló-e még további változtatásokra.

NYILASI BOGLÁRKA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Udvarhelyi Bence
egyetemi adjunktus, ME ÁJK*

A pénzmosás elleni küzdelem, különös tekintettel a kriptovaluták jelentette kihívásokra

Dolgozatom célja annak vizsgálata, hogy pénzmosás deliktuma hogyan definiálható a kriptovaluták világában, figyelembe véve azt, hogy a hazai büntetőjog rendszerben, illetve nemzetközi viszonylatban is e büntetendő magatartás még nem teljeskörűen szabályozott. Az elmúlt évtizedekben a világ vezető államaiban is az érdeklődés középpontjába kerültek a pénzmosást keletkeztető bűncselekmények, illetve magából a pénzmosásból eredő problémák. A technológiai forradalom hatására olyan nemzetközi gazdasági környezet alakult ki, amely segítségével a világ egyik pontjából a másikba pénzügyi tranzakciókat bonyolíthatunk le szinte másodpercek alatt. A modern kor emberére teljes mértékben jellemző, hogy az élet minden területén egyszerűbb, gyorsabb, változatosabb, fejlettebb megoldásokat keres, ez alól a pénzügyek sem jelentenek kivételt. Így jöhet szóba elsők között a kriptovaluta, mint a digitális kor számára készült „készpénz”. A kriptovaluták egyik legfontosabb pozitívuma, hogy világviszonylatban nézve egyenlő esélyeket teremt a felhasználók között, hiszen használatukhoz elegendő csupán annyi, hogy az illető rendelkezzen internettel és telefonnal. Ahogy azt a dolgozatom további részében bővebben kifejtem, ez a pozitívum teszi lehetővé azt, hogy a felhasználók másodpercek alatt küldhetnek és fogadhatnak egymás között pénzt, anélkül, hogy valamelyikük rendelkezne bankszámlával vagy akár anélkül, hogy bármilyen pénzügyi közvetítő intézményt igénybe vennének. Azonban számos előnye mellett fontos szót ejteni a kriptovalutákkal kapcsolatban felmerülő veszélyekre. Dolgozomban a kriptovaluták jelentette jogi kihívásokra fókuszálok, elsősorban a pénzmosás elleni küzdelemre.

ORBÁN CINTIA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Tóth Mihály
MTA doktora, professor emeritus, KRE ÁJK*

A pénzmosás elleni hazai fellépés kérdőjelei és kihívásai

Dolgozatomban bemutattam, hogy mit jelent a pénzmosás fogalma, ezen felül ismertettem néhány pénzmosási technikát is, amelyet az elkövetők gyakran alkalmaznak. Bemutattam hogyan épül fel a pénzmosás megelőzését szolgáló intézményrendszer, amelyet piramis ábrával szemléltettem. Elkülönítettem az ügyfél-átvilágítás során alkalmazott egyszerűsített és fokozott ügyfél-átvilágítást és feltérképeztem, hogy mi alapján érdemes a pénzügyi szolgáltatóknak elkészíteni a kockázat-értékelésüket, szem előtt tartva, hogy minden szolgáltatónak más szempontok szerint kell megalkotni a saját kockázat-értékelését.

Kutatásom során annak az okát kerestem, hogy a jelenlegi jogszabályi környezet mellett miért alacsony azoknak a bűnügyeknek a száma, amelyekben megállapítottak büntetőjogi felelősséget a pénzmosásra vonatkozóan.

Vázoltam azokat a hazai és nemzetközi szervezeteket, amelyeknek fő céljuk a pénzmosás megelőzés, ebből következtettem, hogy a pénzmosás elleni hatékony fellépést kizárólag nemzetközi összefogással tudjuk biztosítani.

Dolgozatomban megállapítottam, hogy a hazai marasztalással végződő ügyek tekintetében nem válik el egymástól térben és időben az alpbűncselekmény és a pénzmosás. Következtetésképpen a pénzmosás- megelőzési jogszabályok legalizálás-ellenes és vagyonvisszaszerző funkciója a gyakorlatban olykor megkérdőjelezhető. Igazán hatékony küzdelem e területen akkor lehetséges, ha a veszélyes vagyon-legalizáló bűnös magatartásokat az alpbűncselekményt természetesen figyelembe véve, de független, külön eljárásban is értékelni lehetne.

PINCÉSI BOGLÁRKA

Jogász

Osztatlan, 10. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Molnár Erzsébet

egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

A hálapénzzel kapcsolatos magatartások jogellenességi szempontú vizsgálata

A jogalkotó 2021. január 1-jét követően pontot tett egy olyan, régre viszonyuló vita végére, amely szerint bűncselekménynek kell-e tekinteni az egészségügyi szolgáltatást követően hálaképpen, köszönetképpen nyújtott juttatást. A törvényhozás ugyanis a Btk. 290. § (6) bekezdésében kriminalizálta az egészségügyi szolgáltatás nyújtásával összefüggésben megvalósuló aktív korrupciós magatartásokat, amely tényállás egy új jogalkotási terméknek tekintendő.

A dolgozat fókuszában a tényállás büntetőjog-dogmatikai elemzése áll, amellyel összefüggésben vizsgálom az egyes alapelvek sérelmének lehetőségét. A vizsgálat tárgyát képezi továbbá a deliktum kriminálpolitikai értelmezése, amely indokolja a tényállás elhelyezését a büntetőjogi rendszerben. Dolgozatomat alapvetően a deliktum jogellenességi szempontú vizsgálata jellemzi, így ennek fényében - a jogi tárgyban történő állásfoglalást és a kriminálpolitikai jogértelmezést követően - elemzem bűncselekmény elkövetési tárgyát kitérve az előny fogalmára, annak kerettényállási jellegére, valamint a tényállásban szereplő jogtalan jelzőt kitöltő más jogági norma szabályaira, illetve a tényállásban betöltött szerepére. Ezt követően vizsgálom a Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvényben található szabályozás szerepét, mikénti érvényesülését a büntetőjogi szabályrendszerben, valamint kriminálpolitikai diszfunkcióját. A továbbiakban vizsgáltam még a deliktum rendszerbeli elhelyezéséből adódó problémákat, kitérve a tényállás szerkezeti felépítésére, valamint a büntetés korlátlan enyhítésének, mellőzésének a jogintézményére.

A vizsgált tényállás dogmatikai karaktere magába foglalja az interdiszciplináris kutatómódszertan alkalmazásának követelményét, amely nemcsak vertikálisan, hanem horizontális jelen van a dolgozatban, hiszen a dogmatikai elemzést kriminológiai, valamint kriminálpolitikai szemlélet jellemzi. Továbbá a vertikális kutatómódszert indokolja a tényállásban szereplő jogtalan jelző, amelynek interpretációja csak más jogági szabályok értelmezésével történhet. A dolgozat témájával kapcsolatban kérdőíves kutatást is végeztem, melynek eredményét a fejezetek végén ismertettem, egyes feltevéseim alátámasztása vagy megcáfolása céljából. Végezetül azon lehetőségeket vizsgáltam, hogy miképpen van lehetőség a fennálló alapelvek sérelme kiküszöbölésére, valamint megoldást kerestem arra, hogy milyen módon tud érvényesülni a szabályozás kapcsán a jogrend egységének elve.

STADINGER JOHANNA HELÉNA

Kriminológia

MA, 2. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Lévy Miklós

egyetemi tanár, ELTE ÁJK

Paradigmaváltás a kriminálpolitikában? A Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiája (2003) és a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2013) komparatív elemzése

Arra a kérdésre keresem a választ, hogy a kriminálpolitika két ideáltípusa – exkluzív és inkluzív kriminálpolitika – közül melyik jelenik meg nagyobb mértékben Magyarországon napjainkban. Ennek érdekében dolgozatomban a 115/2003. (X.28.) OGY határozattal elfogadott a Társadalmi Bűnmegelőzés Nemzeti Stratégiája (továbbiakban: TBNS), valamint a 1744/2013. (X.17.) Korm. határozattal elfogadott Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (továbbiakban: NBS) komparatív elemzését és átfogó vizsgálatát végzem el.

Munkámban ismertetem a bűnmegelőzés alapelveit, a magyarországi bűnmegelőzésről való gondolkodás, illetve a bűnmegelőzés intézményszerűsülésének történetét. Mindezt kiegészítem a politikai intézményrendszerért, a szélesebb értelemben vett társadalompolitikai, valamint a kriminálpolitikai változások bemutatásával, amelyek önmagukban orientálják az exkluzivitás és inkluzivitás elemeinek megjelenését a hazai környezetben.

A TBNS és az NBS komparatív összehasonlítása során bemutatom a két stratégia felépítését, valamint azok főbb gondolatait az aktuális bűnözési tendenciákról. Ezt követően a két stratégia közösnek tekinthető beavatkozási területeit vetem egybe azok cselekvési és intézkedési terveik alapján. Elemzésemet végezetül konkrét intézkedések fogalmi vizsgálatával – a Michael Freeden nevéhez kötődő morfológia módszer alkalmazásával – egészítem ki és tárom fel a bűnmegelőzési stratégiák mögötti szellemiséget.

Vizsgálatom legfőbb eredménye az, hogy 2009-et követően kriminálpolitikai szemléletváltásról beszélhetünk, elvégre a korábban inkább inkluzív jegyeket mutató kriminálpolitika onnantól kezdve egyre inkább az exkluzivitás felé tolódott el. Mindezt kimutatható a TBNS és az NBS komparatív, illetve fogalmi morfológiai elemzéséből is. Összességében tehát a kriminálpolitika egyik alrendszerének vizsgálatával járulok hozzá a kriminálpolitika egészének megítéléséhez.

VÁCZI KRISTÓF

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Prof. Dr. Szomora Zsolt
intézetvezető-helyettes, egyetemi tanár, SZTE ÁJK

A kiskorú veszélyeztetése elleni állami fellépés hatékonyságát csökkentő tényezők egy aktakutatás alapján

Dolgozatom témája a kiskorú veszélyeztetése elleni állami fellépés kriminológiai szempontú hatékonyságvizsgálata, amelyet egy korábban elvégzett aktakutatáskor tapasztalt, hatékonyságot csökkentő tényezők feldolgozásán keresztül valósítottam meg. Az aktákban tapasztalt problémákat ezután félig strukturált interjúk segítségével, egy konkrét probléma tekintetében pedig egy kérdőíves kutatás eredményeinek feldolgozásával vizsgáltam meg közelebbről.

A dolgozatomban vizsgálat alá vettem a gyermekvédelmi jelzőrendszer működését, amely ugyan nem része a büntető igazságszolgáltatási rendszernek, azonban a kiskorú veszélyeztetése elleni fellépés szempontjából kiemelt fontosságú. Ezért kitérek a gyermekvédelmi jelzőrendszer hatékonyságát csökkentő tényezők részletesebb vizsgálatára, amelyeket a jogirodalom már számos alkalommal említett, azonban ezidáig egy írás sem dolgozta fel részletesen ezeket. Az aktakutatással és félig strukturált interjúkkal sikerült feltárnom több, a jelzőrendszer munkájával kapcsolatos problémát, amelyeknek lehetséges okairól és megoldásairól is részletesen értekezek.

Az aktakutatás során sikerült egyéb problémapontokat is feltárni, így a fegyelmezési jog jelenlétét és a jelző- és a büntető igazságszolgáltatási rendszerek közötti információcsere hiányosságait.

Vizsgáltam továbbá a büntetőigazságszolgáltatási rendszeren belül jelentkező nehézségeket, amelyek elsősorban a kiskorúak törvényes kihallgatásával, másodsorban a kisebb, sérülést nem okozó bántalmazások vitatható megítélésével voltak kapcsolatosak.

A vizsgált akták és a megkérdezett szakemberek véleménye alapján kijelenthető, hogy a feltárt problémák nagyban csökkentik a kiskorú veszélyeztetésével szembeni állami fellépés hatékonyságát, és az egyes szakemberek egyéni erőfeszítései több esetben nem tudtak és nem tudnak rendszerszintű fellépéssé összeállni.

Egyetemes és Összehasonlító Jogtörténeti Tagozat

*Tagozat örökbefogadója:
Magyar Jogász Egylet*

ANGYAL RÉKA

Jogász
Osztatlan, 3. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Berkes Lilla
egyetemi docens, PPKE JÁK

Az osztrák és a magyar nőoktatás jogi szabályozásának története a XVIII. századtól a XX. század elejéig

Dolgozatom fókuszába azért a XVIII. századtól a XX. század elejéig terjedő időszakot helyeztem, mert ekkor kezdődött meg annak az útnak a kiépülése, mely aztán forradalmi változásokat hozva lehetővé tette, hogy a teljesen alárendelt szerepet játszó családanyak a mai, egyenjogú nőkké váljanak. E paradigmaváltásnak a legelső, elengedhetetlen lépése a nők oktatáshoz való hozzáférése volt, hiszen ezáltal nyílhatott rá lehetőség, hogy a munka világában is érvényesülhessenek, majd szavazati joghoz jussanak. A kutatás során az Osztrák-Magyar Monarchia országai közül a mai Ausztriát és Magyarországot hasonlítottam össze, kiemelve az állami jogalkotás hatását a folyamatra mindkét területen.

Anyaggyűjtésem során egyenlő arányban vizsgáltam magyar és német nyelvű forrásokat, valamint a nemzetközi kontextusba helyezéshez angol nyelvű szakirodalmat is használtam. Az eredeti jogforrások felhasználásával részletesen összehasonlítottam a két országban a korszak oktatási szabályozását rendező jogszabályait. Felhasználtam a korszak szakmai vitákat, előremutató javaslatokat közlő szakfolyóiratait és a közvéleményt tükröző legnagyobb napilapokat is, illetve a különböző nőegyletek vagy az állam által létrehozott iskolák éves beszámolóit, országgyűlési naplókat.

Kutatómunkám során számos kérdésre kerestem a választ. A magyar vagy az osztrák megoldás volt-e fejlettebb? Hol volt megengedőbb az állam a különböző oktatási intézmények nők előtti megnyitását illetően? Az összekapcsolódó történelmi múlt mennyiben befolyásolta az események hasonló lefolyását? Hatott egymásra a két terület? Milyen okok miatt vált elkerülhetetlenné a nőoktatás fejlesztése? Milyen iskolatípusok jöttek létre? Hogyan működtek ezek az iskolák, mi volt a céljuk? Hogy viszonyult a társadalom a nőkérdéshez? Milyen mértékben hatott a társadalmi környezet (pl. sajtó, egyesületi szerveződés, petíciók) a reformokra?

A kutatásom elvárt eredménye az volt, hogy átfogó tudást szereznek a vizsgált korszakban a magyar és az osztrák nőoktatás fejlődéséről, valamennyi iskolatípust érintve, az alapfokú oktatástól kezdve a felsőoktatásig. Ezt az eredményt sikerült elérnem: áttekintettem a vonatkozó szabályozási környezetet, az egyes iskolatípusok működését, a reformok bevezetésének indokait és fogadtatásukat, illetve az azt övező kihívásokat.

CSERI MÁTÉ

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Prof. Dr. Herger Csabáné
MTA doktora, egyetemi tanár, PTE ÁJK*

Megkeresztelt gazdaság: az angol céhszabályzatok és a céhes élet szakrális vetülete

Dolgozatomban igyekszem bemutatni, hogy a középkori (1066-1534 a vizsgált időszak) angol céhek szabályzataiban hogyan jelennek meg a gazdasági-jogi rendelkezések mellett a spirituális szempontok. A középkori céhek – függetlenül attól, hogy a kontinens mely országáról van szó – hasonlóan épültek fel, és hasonlóan működtek. Szigorú hierarchia, hármas tagozódás jellemezte felépítésüket: a szakma elsajátításáért, ellátásért ingyen dolgozó inasokból, az önállóan dolgozó legényekből és a céhek vezetőiből, a mesterekből állt.

A kereszténység, mint a kor szellemi ereje, minden szempontból meghatározta a céhek működését. A céhek alapításának elsősorú célja a lelkek üdvössége volt. Nem profitorientált szervezetekről van szó, kitűztek liturgikus (részvétel szentmiséken, temetéseken), karitatív (adományalapítás, szegények segítése) és rendvédelmi célokat is a maguk számára.

A középkori angol céhek szabályzatai eddig magyarul nem jelentek meg, munkámban néhány szabályzatból idézek saját fordításomban.

DEÁK MELINDA ZÓRA

Államtudományi MA
Osztatlan, 3. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Pókecz Kovács Attila
egyetemi tanár, NKE ÁNTK

A Mediciek és Andrea Doria: Pénzemberek a reneszánsz itáliai városállamok kormányzatában

A reneszánsz Itáliában a városállamok domináns szerepet játszottak. Ezek közül kiemelkedik Firenze és Genova, két nagyváros, amelyek eltérő földrajzi jellemzőkkel és eltérő politikai rendszerrel rendelkeztek. A tárgyalt időszak a 15. és 16. század, a Cinque- és Seicento, amely dinamikus időszak mind a gazdasági-társadalmi fejlődés, mind a konfliktusok szempontjából. Az olasz városállamok működése a 16. században jelentős, de kevésbé vizsgált terület mind a politika-, mind a gazdaságtörténetben. A Mediciek kiemelkedő szerepének egyik oka a banki tevékenységük és kiterjedt európai bankhálózatuk. A firenzei köztársaság kormányzatában és annak befolyásolásában játszott szerepük azonban jóval kevésbé részletesen kutatott terület. A 16. századot a genovaiak évszázadának (*secolo dei genovesi*) is nevezik, ami a politikai osztálykülönbségek megszűnésének és az állami banki háttérnek tudható be. A század egyik meghatározó eseménye az 1528-ban elfogadott államreform, amelynek célja a régóta fennálló politikai megosztottság megszüntetése volt, mely folyamat kulcsfigurája Andrea Doria volt. Amellett, hogy új alapokra helyezte a genovai politikai erőviszonyokat és légkört, saját érdekei számára is igyekezett előnyöket és pozíciókat biztosítani. A 15. századi Firenze és a 16. századi Genova állammodelljeinek összehasonlításakor hasonló tendenciák figyelhetők meg, a hatalom egyre kevesebb kézben való koncentrálódásáé. Míg Firenzében ez egy bújtatott formában, a törvényekben soha meg nem jelenő módon érvényesült, addig Genovában alkotmányba is voltak foglalva az előnyök. Ezek a folyamatok végül egy oligarchikus köztársasági államformában csúcsosodtak ki.

FAZEKAS FANNI

Jogász
Osztatlan, 1. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Jámbor Adrienn
egyetemi adjunktus, ME ÁJK*

Mérföldkövek az állatvédelmi jog történetében

Témaválasztásom indoka az volt, hogy az álltvédelem kérdése már évek óta érdekel, és úgy gondolom, hogy a jelenlegi jogi szabályozás megértéséhez szükséges a történeti előzmények megismerése és elemzése.

Az állatvédelem jogi szabályozására megítélésem szerint nem fordított kellő figyelmet a szakirodalom. Meglehetősen kevés magyar nyelvű forrás található a témával kapcsolatban.

Dolgozatom első részében egy elméleti megalapozást készítettem, amely bemutatja azokat a filozófusok, jogtudósok által kidolgozott elméleteket, amelyek az állatvédelem jogi szabályozásának létjogosultságát igazolták, és ezáltal lendületet adtak az állatvédelmi jog fejlődésének.

Munkám második részében a hazai állatvédelmi jog szabályozásának történetét mutatom be, illetve elemzem. A dolgozat további részében célom volt a külföldi állatvédelmi jog szabályozásának áttekintése is. A külföldi szabályozás áttekintését két nagyobb egységre tagoltam. Egyrészt az angolszász jogterület állatvédelmi jogának történeti alakulását mutattam be, elsősorban angol nyelvű források felhasználásával, másrészt a kontinentális államok egy részének állatvédelmi jogfejlődését elemeztem. Ez utóbbihoz elsősorban német nyelvű források kerültek feldolgozásra.

A külföldi szabályozás bemutatását azért is tartottam fontosnak, mert a külföldi jogfejlődés elemzése által képet kaphatunk arról, hogy az egyes országok állatvédelmi jogfejlődése hatott-e egymásra, és ha igen, akkor milyen módon.

Dolgozatomban leíró, elemző és összehasonlító jogi módszert alkalmaztam.

Kutatómunkám során mind a hazai, mind a külföldi szabályozást illetően törekedtem önállóan értékelni a jogfejlődési tendenciákat, és kiemelni azokat a pontokat, amelyek hozzájárultak a modern értelemben vett, és mára fejlettnek mondható állatvédelmi jog szabályozásához.

HONTI-KISS REBEKA

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Pókecz Kovács Attila

egyetemi tanár, KRE ÁJK

A közvetlen demokrácia és a népszavazás jogtörténeti jelentősége és megvalósulása Svájcban a 19. és 20. században

Svájcban a népszavazás használata a modern állam kezdetéig nyúlik vissza, 1848-ig, amikor az ország viszonylag autonóm kantonjait szövetségi köztársasággá egyesítették. Kutatásom során megvizsgáltam, hogy a nép hangjának sokszori megszólaltatása hátráltathatja-e a döntéshozókat, valamint összehasonlítom a különböző jogalkotási időszakokat, melyek változást hoztak a népszavazás intézményének szövetségi és kantonális megítélésében is. Válaszokat kerestem Svájc múltját és jelenét is meghatározó események sorozatában, melyek nagy hatással voltak a kor aktuális politikai és társadalmi helyzetére. Svájcban három típusát különböztetjük meg a népszavazásnak. Kötelező, fakultatív és népi kezdeményezés útján fejthetik ki véleményüket közvetlen módon a polgárok. Megkülönböztethető aszerint is, hogy szövetségi vagy kantonális szinten történik egy kérdés eldöntése. Svájcban napjainkban is szinte hetente tartanak népszavazást, mely tisztán tükrözi a közvetlen demokrácia töretlen népszerűségét az országban. A szavazás nem a vitafolyamat végeredményét jelöli, hanem a folyamat egyik időközi következménye. Svájc színes jogtörténete során három olyan alkotmány elfogadását bocsátotta népszavazásra, melyeket csak módosításokkal kellett tökéletesíteni az évek során. Ez is azt bizonyítja, hogy egy olyan ország számára, mely föderális alapokon áll, elengedhetetlen a kantonok közti különbségek kiküszöbölésére a polgárok rendszeres bevonása a demokráciába.

KOVÁCS BENCE ZSOLT

Jog
BSc, 8. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Kolozsvári Kar

*Témavezető:
Dr. Székely János
egyetemi adjunktus, RO EMTE KVK*

A roma rabszolgaság intézménye a két román államban jogtörténeti szempontból

Jelen dolgozat célja, hogy a roma rabszolgaságot, mint Havasalföldön és Moldvában az idők folyamán megjelenő sui generis jelenséget vegye górcső alá jogtörténeti szempontból annak mintegy 500 éve alatt. A tanulmány vizsgálódási tárgyát képezi továbbá, hogy a rabszolgatartó két román állam társadalmi és gazdasági rendszerébe hogyan épült be szervesen ez a jogintézmény. Ennek érdekében szó fog esni ennek az intézménynek a kialakulásáról, a rabszolgák különböző kritériumok szerinti kategorizálásáról, ezek jogállásáról és a rabszolgaságot szabályozó normákról, majd a jogintézmény 19. századi megszüntetéséről és annak utóhatásairól.

PALATINUS DÁNIEL

Munkaügyi és Társadalombiztosítási Igazgatási
BA, 6. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Kelemen Roland
egyetemi adjunktus, SZE DFK*

A bevándorlás jogi szabályozásának története és a származási alapú diszkrimináció az Amerikai Egyesült Államokban

Dolgozatomban a bevándorlás jogi szabályozásának történetét és az ezzel szűkebb és tágabb értelemben összefüggő származási alapú diszkriminációt veszem górcső alá az Amerikai Egyesült Államok tekintetében. Az USA-ban nagyon sokáig a származás és a bőrszín dominált az állampolgárság megszerzését illetően. Ez egyben azt is jelentette, hogy azon bevándorlók, akik nem szerezhettek állampolgárságot, jogi értelemben nem válhattak teljes és egyenlő értékű tagjává a társadalomnak, hiszen például szavazati jogot sem kaptak és nagyon sok esetben a bíróság előtt sem egyenlő félként bántak velük. Ez az időszak az 1790. évi állampolgársági törvénytől kezdve, egészen 1952-ig terjed, amikor is megreformálják az addig jogszabályokat és számos diszkriminatív rendelkezést eltörölnek, amelynek értelmében többé nem lesz mérvadó sem a bőrszín sem a származás az állampolgárság megszerzését illetően. A származási alapú diszkrimináció azonban csak 1965-ben szűnik meg teljesen, amikor eltörlik az ilyen jellegű kvótarendszert. A célom az, hogy ezen idősakra vetítve feltárjam és kifejtsem azon jogszabályokat és az ezekkel összefüggő joggyakorlatot, különböző ikonikus jogeseteken keresztül, amelyek a bevándorlás szabályozásának alakulásában jelentősek voltak. Látni fogjuk, hogy ezen idősokban miként formálódott a jogalkotás és miként szigorodtak, majd később enyhültek az állampolgárság megszerzésének feltételei, valamint azt, hogy milyen bánásmódban részesültek azok, akik nem kaphattak állampolgárságot. Ezáltal azt is, hogyan alakult ki és gyűrűzött az amerikai társadalomban több évtizeden keresztül egy egész nemzet elleni gyűlölködő hangulat, amely később átterjedt más népcsoportokra is.

RÓZSA CSONGOR ERNŐ

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Herger Csabáné

MTA doktora, egyetemi tanár, PTE ÁJK

A nők jogállása a Leges Anglo-Saxonum rendelkezései alapján

Pályamunkám során az angolszász nők jogállását vizsgáltam a Kr. u. VI-XI. században keletkezett és népnyelven íródott törzsi szokásjoggyűjtemények alapján. Kutatásom során okleveleket, valamint 11 ún. törvényt néztem át és válogattam ki belőlük manuálisan a nőkre vonatkozó rendelkezéseket, amiket később magam fordítottam le. A felhasznált szakirodalom főképp a 19-20. században íródott, ugyanis ez volt a fellendülő germán jogtörténeti kutatások korszaka, nevesül a történeti jogi iskola működésének az ideje. A szakirodalom nagyrészt angol, illetve német nyelvű, ugyanis a magyar igen csekély. Dolgozatom célja a forrásfeltárás, összehasonlítást csak akkor és annyiban alkalmaztam amikor és amennyiben szükségesnek mutatkozott (az angolszász szokásjogot így elsősorban a kontinentális germánnal hasonlítottam össze, valamint kisebb részben a római joggal, illetőleg a korszak után száz évvel kialakuló angol joggal).

Kutatásom során két, egymásnak gyökeresen ellentmondó elmélettel találkoztam, így számomra később szükségessé vált az állásfoglalás. Az első elmélet szerint az angolszász nő közel egyenlő volt a férfiakkal, ez volt a nők „aranykora” (a 19-20. századhoz viszonyítva természetesen). A másik szerint a nők rendkívüli elnyomásban éltek, gyakorlatilag dolognak számítottak a korban, ekképp ez a hatszáz év volt az „elnyomás kora”. A két teória kialakulása annak köszönhető, hogy a kutatások csak a legritkább esetben voltak objektívek, a kutatók mindig igyekeztek a saját szubjektív véleményüknek alárendelni a múltat.

A dolgozatom négy fő részre osztható. Ezek a házasság, az öröklési jog, a földtulajdon kérdése, illetve a bűncselekmények nők sérelmére, illetve nők által. Kutatásom végeztével azonban egyértelmű eredményt mutathatok fel. Indokolt az eredeti fordítások felülvizsgálása, illetve új fordítások készítése, ugyanis dolgozatom során kétszer is felmerült a félrefordítás gyanúja. Az angolszász nők egyértelműen kedvezőbb jogi helyzetben voltak a kontinentális rokonaikhoz képest, a szokásjog sokkalta több (sajnos elméleti) lehetőséget biztosított a számukra, hiszen ezek többnyire nem mutatkoztak meg a gyakorlatban. A kezdeti két teóriát tekintve pedig logikusan a kettő között foglal helyet az arany középúton az angolszász nő jogállása. Elnyomottnak egyáltalán nem tekinthető, a garanciák, illetve a jog adta lehetőségeknek köszönhetően pedig inkább az „aranykor” felé mutat ez a valóság.

SCHEPP ZORKA ANNA

Jogász

Osztatlan, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Herger Csabáné

MTA doktora, egyetemi tanár, PTE ÁJK

Regina Mundi és Marienkron. A ciszterci monostorok jogállása Ausztriában és Magyarországon az Osztrák-Magyar Monarchia széthullását követően

A Ciszterci Rend európai monostorainak feltérképezése során találkoztam Regina Mundi (1945) és Marienkron (1955) rendházakkal, melyek időben egymáshoz közeli alapítása tökéletes kiindulópontként szolgál a kutatási témám kiválasztásához.

Pályamunkámban a ciszterci monostorok közjogi státuszát vizsgálom és arra az alapvető kérdésre törekszem választ adni, hogy az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlását követően hogyan alakult az osztrák és a magyar állami egyházjog, és ezen belül ciszterci monostorok jogállásában milyen változások következtek be. A vizsgálat az egyházi autonómia fogalmából kiindulva közelít a témához. Kutatásom során – az összehasonlító jogtörténet és az 'oral history' munkamódszerét alkalmazva, empirikus kutatást végezve – német és magyar nyelvű szakirodalmat használtam, valamint két monostoron keresztül szemléltetem a rend közjogi státuszának változását a jogforrások, más források és interjú segítségével.

A XX. században Európa országainak sorsa ugyan gyakran hasonlóan alakult, az állam és az egyház tekintetében ez Ausztria és Magyarország vonatkozásában nem mondható el. Tíz év különbséggel alapították a két monostort, így nem evidens, hogy sorsuk ennyire különböző lenne. A két monostor példáján keresztül érzékelhető, hogy mekkora szakadék keletkezett a két ország között. Ausztriában harminc évvel előrébb járt a fejlődés és a vallásszabadság kérdése, míg Magyarországon a stabilitást az 1990-es évektől kezdődően lehet felfedezni a jogállást tekintve. A Regina Mundi monostor sorsa egészen a rendszerváltásig hanyattatott és bizonytalan volt. Marienkron az alapítását követően akadálymentesen építhette fel azt a szerzetesi életet.

Dolgozatom részét képezi egy interjú, melyet a Ciszterci Rend Regina Mundi monostorának tagjával, Ágnes nővérrel készítettem. Bepillantást enged a kutatásom tárgyát képező Rend tagjainak mindennapjaiba és részletes történetekbe. Interjúmon keresztül reményeim szerint kézzel foghatóvá válik a magyarországi ciszterciek hanyattatott sorsa.

Regina Mundi és Marienkron monostorok példáján keresztül igyekeztem szemléltetni a lemaradást a XX. században az állam és az egyház konfliktusainak rendezettségét illetően Magyarország és Ausztria között. Bár egy rendbe, egy közösségbe tartoznak, történetük jelentősen eltér.

SOLTÉSZ TAMÁS

Jogász

Osztatlan, 3. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Balogh Judit

habilitált egyetemi docens, DE ÁJK

A klasszikus büntetőjog 68 éve - Az 1810. évi francia Code Pénal és a Csemegi-kódex szankciórendszere a kodifikációs hatások és a klasszikus irányzat fejlődésének tükrében

A XIX. századi magyar jog tekintetében köztudottan az osztrák-német hatás volt meghatározó. A büntetőjog európai fejlődésének történetében azonban a XVIII. század végétől kezdődően a francia hatás dominált, a klasszikus büntetőjogi irányzat első nagyhatású kódexe, az 1810. évi Code Pénal a XIX. századi büntetőtörvénykönyvek modelljéül szolgált. Az első hatályba lépett magyar büntetőtörvénykönyv (1878. évi V. tc.) és a francia büntetőkódex viszonya azonban – részben a német befolyás elsődlegességébe vetett hit, részben a nyelvi korlátok miatt – manapság is kevésbé kutatott terület.

Tény, hogy a napóleoni büntetőtörvénykönyv a több nyelven, köztük franciaul is beszélő ifjú Csemegi Károly kedvenc olvasmányai közé tartozott, aki későbbi munkássága idején is kitűnően ismerte a francia büntetőjogászokat és tőlük tanulta, miképp kell a törvény fogalmait a tudomány eredménye-
ihez képest alkalmazni.

Ebből az alapvetésből kiindulva dolgozatom a klasszikus büntetőjog első jelentős kódexe, illetve az irányzat egyik utolsó „fellángolása” szankciórendszerének, ezen belül pedig a halálbüntetés és a szabadságvesztés lényeges kérdéseinek összehasonlítására és feltérképezésére törekszik. A francia Code Pénal közkeletű hatása volt a bűncselekmények trichotóm rendszerének átvétele, témaválasztásomat azonban Csemegi gondolata indokolja, amely szerint a büntetési rendszer „a büntető törvénykönyv legfontosabb, s horderejében legmesszebb ható része.”

Dolgozatomban – a halálbüntetéssel és a gyakorlati fontosságuk révén ezt is túlszárnyaló szabadságvesztés-büntetésekkel – kapcsolatos XIX. századi változások szemléltetésére vállalkozom a jogösszehasonlító módszer, valamint a normaszövegek értelmezésének segítségével, de vonalvezetésemben a (jog)történeti kontextusban történő elhelyezés és a fejlődési folyamatok értékelése is jelentős szerephez jut. A tények és elméletek elemzése során három kutatási kérdésre keresem a választ: Volt-e hatása a francia büntetőtörvénykönyvnek a magyar kodifikátorra és rajta keresztül a Csemegi-kódexre? Amennyiben igen, mindez milyen formában nyilvánult meg? Mennyiben tekinthető haladónak a 68 évvel „fiatalabb” magyar törvénykönyv frankhoni elődjéhez viszonyítva? Az első hatályba lépett magyarországi büntetőkódexet ért kritikák megállják-e a helyüket, ha a törvényt a klasszikus irányzat egy korábbi kódexével, jelen esetben a francia Code Pénalal összhangban értékeljük?

Európai Jogi Tagozat 1.

*Tagozat örökbefogadója:
Győri Közjegyzői Kamara*

BALOGH MÁRTON

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Mohay Ágoston

dékanhelyettes, habilitált egyetemi docens, PTE ÁJK

Az uniós közös kül- és biztonságpolitika és az Európai Bíróság hatásköre: konfliktus vagy egyensúly?

A Közös Kül- és Biztonságpolitika (KKBP) az Európai Unió egyetlen kormányközi politikája a Lisszaboni Szerződés hatályba lépése óta. A KKBP az uniós jogban hatalmas jelentőséggel bír, az Európai Unió Bíróságának (EUB) joghatósága a kormányközi együttműködésben mégis korlátozott. Az EUB prima facie két esetben járhat el a KKBP-ben: vizsgálhatja a KKBP és egyéb uniós szakpolitikák elhatárolását, valamint a KKBP-ben hozott korlátozó intézkedések jogszerűségét. Az utóbbi években konkrét jogvitákban kérdések vetődtek fel a Bíróság előtt annak hatásköreit illetően is. Dolgozatomban a felmerült kérdések közül arra keresem a választ, hogy mi indokolja (illetve indokolható-e) az EUB kiterjesztő jogértelmezését.

A dolgozat módszertanát illetően a KKBP-re vonatkozó speciális dogmatika bemutatásával kezdem, ezt követően elsősorban az EUB elé került KKBP ügyeket vizsgálom, különös tekintettel az uniós ítélkezési gyakorlatban a KKBP és az EU egyéb politikái között fennálló szoros kapcsolatra, valamint az EUB „lopakodó” hatáskörének relációjára, illetve a releváns angol, magyar, francia illetve német nyelvű szakirodalom kritikai vizsgálata alapján reflektálok a szakirodalmi álláspontokra is. A látszólag korlátozott bírósági hatáskör tapasztalataim alapján különösen megengedővé vált az elmúlt években, azonban meg kell jegyeznem, hogy ez nem újdonság: az EUB a Les Verts ítélet óta túlterjeszkedik a Szerződések szövegén.

A kutatás során megállapítottam, hogy az EUB joggyakorlata a „minden, ami nem tiltott az megengedett” jogi maximára épülve túllép a szerződésekben expressis verbis rögzített hatáskörein. A kiterjesztő jogértelmezést, ill. jogfejlesztést az EUB az Unió jogállami működése előfeltételének tekintett teljes jogorvoslati rendszer biztosítása szükségességével indokolja. A teleologikus jogértelmezés folytán a KKBP és az egyéb szakpolitikák határai az EUB hatásköre tárgyában egyre inkább elmosódnak.

BALTÁS OLGA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kertészné Dr. Váradi Szilvia
egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

„Hány egység Európát adhatok?” – avagy az európai egység és integráció kihívásai az ukrán-kérdés tükrében

A kutatási témám fókuszpontjába Ukrajna európai családba történő békés integrációjának lehetőségeit állítottam, amelynek vizsgálathoz számos magyar és angol nyelven fellelhető szakirodalmat felhasználtam a minél szélesebb körű ismeretanyag elsajátítása érdekében. A téma aktualitását az adja, hogy Ukrajna 2022. június 24-én Moldovával karöltve hivatalosan is uniós tagjelölti státuszt nyert, amit azonban Európa polgárai mégis nagyon vegyes fogadtatásban részesítettek. A boncolgatott téma versenyelőnye ugyanaz, mint a hátránya: annak túlzott aktualitása, minthogy a dolgozat elsősorban a négy hónappal ezelőtt történt eseményeket igyekszik feldolgozni. Ez olyan szempontból jelent előnyt, hogy a dolgozat létjogosultságát megkérdőjelezhetetlenné teszi, hiszen a téma még alig feldolgozott a szakirodalom által. A hátránya viszont, hogy teljesszűrésége a téma kimerítése terén szükségszerűen a kézirat lezárásának pillanatáig terjed.

A dolgozat célja, hogy megkíséreljen választ adni a következő kérdésre: Vajon az ukrán tagjelölti státusz mögött csupán az Európai Unió, illetve a nemzetközi közösség által kifejezett szolidaritás áll, vagy a tagjelöltség Ukrajna reális csatlakozási esélyének az indikátora? Amennyiben mégsem, akkor léteznek-e jelenleg egyéb integrációs alternatívák? Ennek megválaszolásához az EU mindenkori integrációs politikájának mélyreható vizsgálatán, Ukrajnával folytatott eddig kapcsolatának, aktuálpolitikai helyzetének, valamint az EU erről alkotott véleményének feltérképezésén keresztül vezet az út.

Kutatásom alapján megállapítható, hogy jelenleg nem született olyan integrációelmélet, amely teljesszűrésű magyarázója lehet az európai integrációnak. Továbbá, hogy az EU integrációpolitikája annak minőségét tekintve változott: a célok és érdekek azonosak, csupán nemzetközi státusza megerősödése révén az feltételalakító alkupozícióba került.

Kutatásom alapján arra a következtetésre jutottam, hogy jelenleg nem mutatkoznak reális esélyek Ukrajna tagállamként való csatlakozására az Európai Unióhoz, azonban elméleti síkon három alternatív integrációs opció is közelebb hozhatja ezt az államot az európai egységhez. Ezen általam javasolt lehetséges alternatívákat dolgozatomban részletesen elemzem.

CSAPODI MÁRTON

Jogász

Osztatlan, 10. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:

Prof. Dr. Schanda Balázs

tanszékvezető egyetemi tanár, alkotmánybíró, PPKE

Dr. Pócza Kálmán

intézetvezető-helyettes, habilitált egyetemi docens, NKE EJKK

Útkeresés az alkotmánybíróóságok és az EUB viszonyában

Az elmúlt években több szerző arra a következtetésre jutott, hogy szükség van az EUB intézményi reformjára, és egyesek ennek megfelelően reformjavaslatokat is terjesztettek elő. Ez a tanulmány röviden ismerteti azokat az okokat, amelyek miatt ilyen reformokra valóban szükség lehet, tekintettel arra is, hogy a luxemburgi bírósággal szembeni „nemzeti alkotmányos ellenállás” a jelek szerint egyre gyakrabban fordul elő. A dolgozatban bemutatok néhány intézményi reformjavaslatot, amelyek a tudományos diskurzusban eddig megjelentek, és néhány kritikai észrevételt teszek ezekkel az elképzelésekkel kapcsolatban. Ezek a javaslatok a következők: fordított előzetes döntéshozatali eljárás bevezetése a nemzeti identitással kapcsolatos ügyekben; politikai felülbírálati mechanizmus; az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezési jogának korlátozása a felsőbbbíróságokra (bár kivételekkel); és végül egy új, hatásköri bíróság létrehozásának ötlete. Talán az utóbbi javaslat a legnépszerűbb, bár különböző szerzők lényegesen eltérő konstrukciókat javasolnak. Arra a következtetésre jutottam, hogy a hatáskörökre szakosodott szubsidiaritási bíróság hatékony eszköz lehetne a nemzeti alkotmányos szempontok jobb uniós szintű képviseletéhez, ami alapvető fontosságú lenne, ha el akarnánk kerülni a nyílt ellenállást. Javaslok továbbá egy előzetes döntéshozatali eljárást kiegészítő mechanizmust, amely lehetővé tenné az alkotmánybíróóságok számára, hogy részt vegyenek az európai alkotmányos párbeszédben.

KISSOVÁ KITTI

Jogász
Osztatlan, 6. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Knapp László
dékánhelyettes, egyetemi docens, SZE DFK*

Nemzeti parlamentek az Európai Unióban: Együttes fellépés a szubszidiaritás elvének érvényesítésére

A tagállami parlamentek Európai Unión belüli szerepének megerősítését célozta a Lisszaboni Szerződés által megreformált, a szubszidiaritás és az arányosság elvéről szóló jegyzőkönyv által kialakított előzetes figyelmeztetési eljárás, amely során a parlamentek indokolt véleményben állás foglalhatnak arról, hogy a megosztott hatáskörök tárgykörébe tartozó jogalkotási javaslat összeegyeztethető-e az Európai Unió egyik alapelvével, a szubszidiaritás elvével. A munkámban két kérdésre kerestem a választ: Valóban működik a nemzeti parlamentek által történő szubszidiaritás elvének felügyelete? Sikerült-e demokratikusabbá tenni az EU működését? Ennek megválaszolása céljából bemutatom a szubszidiaritás elvét, elemzem az előzetes figyelmeztetési eljárást, végül megvizsgálom az eljárás hatékonyságát, a felmerült problémákat és a megoldási javaslatokat.

A vizsgálat eredményéből megállapíthatóvá válik, hogy az előzetes figyelmeztetési eljárás nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, az eljárás ugyan alapvetően hozzájárul a demokratikus legitimitás növeléséhez, azonban az uniós jogalkotásra gyakorolt hatása meglehetősen csekély, amit alátámaszt az a tény is, hogy a kontrollmechanizmus 2009-es, Lisszaboni Szerződés által történő bevezetését követően mindössze három alkalommal került sor a sárga lapos eljárás alkalmazására, narancssárga lapos eljárásra viszont egyszer sem. Nézetem szerint a hatékonyság növelése szempontjából szükséges olyan eljárási módosítások megtétele, amelynek következtében akár a javaslat az arányosság elvével való összeegyeztethetőséget vizsgálja a nemzeti parlament, valamint mérlegelni kellene egy kollektív vétőjog bevezetését is (piros lap), hiszen eddig a Bizottság egyszer sem vont vissza a szubszidiaritás elvének megsértésére hivatkozva jogalkotási javaslatot. Véleményem szerint, ha létezik egy eszköz a szubszidiaritás elvének tagállami parlamentek által történő ellenőrzésére, erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy az jobban működjön.

MEDVEGY DALMA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Prof. Dr. Blutman László
tanszékvezető egyetemi tanár, SZTE ÁJK
Dr. Schiffner Imola
egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

Az uniós hatásköri klauzulák értelmezése: kiterjesztő értelmezés vagy lopakodó hatáskörelvonás?

A pályamunka arra a kérdésre keresi a választ, hogy van-e az Európai Unióban lopakodó hatáskörelvonás és ha van, akkor annak jogi fogalma milyen elemekből tevődik össze. Ugyanis az Európai Unió a hatáskör-átruházás elve alapján csak olyan kérdésekben járhat el, amelyeket a tagállamok átengedtek a számára. Azonban az Alapító Szerződések számos kiterjesztő értelmezésre alapot adó rendelkezést tartalmaznak. Felmerül a kérdés, hogy mi történik abban az esetben, ha a tagállamok ezen értelmezések határait is átlépik? Itt kerül előtérbe a lopakodó hatáskörelvonás, amely mint jogi fogalom nem létezik, csak a politikában használatos. A jogbiztonság viszont megköveteli egy egységes rendszer felállítását. Ehhez először annak a kérdésnek a vizsgálata szükséges, hogy a köztudatban milyen esetekben hivatkoztak a lopakodó hatáskörelvonás fennállására. Ezt követően a témával kapcsolatban nagy visszhangot kapott lengyel igazságügyi reform kerül elemzésre. Az ügy lényeges pontjainak kiemelésével eljuthatunk a jogi fogalom alkotóegységeihez, amely alapján a jogi fogalom is felállításra kerül. A fogalom központi eleme az észszerűtlen jogértelmezés, amely a fő zsinórmértéket képezi a kiterjesztő értelmezésektől történő elhatárolás során. Ezt követően a jogi fogalom működésének vizsgálatára kerül sor, amely során további Európai Unió Bírósága előtti ügyek kerülnek elemzésre. Az ügyek részletes elemzésén keresztül az a következtetés vonható le, hogy a fogalom alkalmazható és megfelelő a lopakodó hatáskörelvonás megállapításához az ügyekben. Az egységes rendszer lefektetésén keresztül felmerül az a kérdés, hogy ez mennyiben változtathatja meg az Európai Unió eddigi gyakorlatát a lopakodó hatáskörelvonás tekintetében. Vajon a fogalom alkalmas lesz a kialakult joggyakorlat tendenciájának megállapítására?

RÁKOS RÉKA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Somssich Réka

dékanhelyettes, egyetemi tanár, ELTE ÁJK

Az uniós jog megsértéséért fennálló tagállami kártérítési felelősség: Pürrhoszi győzelem? A Francovich-doktrína érvényesítése és alkalmazása a magyar jogban

Az Európai Unió Bírósága (Bíróság) 30 évvel ezelőtt dolgozta ki a tagállamok uniós jog megsértéséért fennálló kártérítési felelősségét: a Francovich-doktrínát. Ezáltal egy új jogérvényesítési eszközt adott a jogalkotás miatt kárt elszenvedők kezébe. Magyarország uniós csatlakozása az állam felelősségre vonhatóságát is magával hozta. De vajon ez a gyakorlatban mennyiben valósul meg?

A Bíróság meghatározta a kárfelelősségi kritériumokat. A dolgozat első része a Bíróság joggyakorlatát elemzi, majd az ott tett megállapításokat vetíti rá a magyar bíróságok ítélkezésére. Ezzel a módszerrel vizsgálja a Francovich-doktrína érvényesítését és alkalmazását a magyar jogban.

Az elmúlt egy évtizedben jelentős kártérítési perek indultak a Magyar Állammal szemben uniós jogi alapon. A Baradics-ügy nyomán a jogalkotó kártérítési kötelezettsége hazánkban is megvetette lábát. Emellett a szerencsejáték-szervezéssel kapcsolatos ügyek egyenesen elárasztották a jogalkalmazást. Utóbbiak számos dogmatikai kérdést generáltak: már a kártérítési igény elbírálására vonatkozó jogalap megítélésében sincs egyetértés az egyes bíróságok között. Az uniós jog alkalmazhatóságát lehetővé tevő uniós tényállási elem hiánya pedig felvetette a fordított diszkrimináció tilalmának kérdését.

A kutatás konklúziója az, hogy a magyar joggyakorlat a Francovich-felelősséget mint olyat elismeri, ugyanakkor a biztosítani kívánt uniós jog feltétele a felelősség kezdeti kapujaként működik. Ha a perben nincs vizsgálható uniós alanyi jog, a Bíróság által létrehozott kártérítési felelősségi rendszer nem alkalmazható.

Álláspontom szerint az ítélőtáblai gyakorlat tekinthető a leginkább előremutatónak. A jogalap vonatkozásában az egységes felelősségrendszert szorgalmazza, ezáltal biztosítva egy koherens jogi rendszert. A Francovich-doktrína magyar bíróságok általi egységes alkalmazása azonban – egyelőre úgy tűnik – még várat magára...

VETTORÁZZI KLAUDIA

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Tóttös Ágnes

megbízott oktató, vezető kormányfőtanácsos, KRE ÁJK

Az Európai Parlament ambicionális és valós szerepének összehasonlítása a 7. cikkes eljárás és a kondicionalitási rendelet szerinti eljárás kapcsán

Az Európai Unió az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke értelmében a jogállamiság és a demokrácia elvein alapuló, nemzetközi jogi státusszal rendelkező különleges szervezet. Tekintettel a tagállamok közös alkotmányos hagyományaira, ezek az elvek minden tagállam alkotmányos rendszerének alapját képezik. Egy értékközösség részeként ezek biztosítása és védelme az EU egyik legfőbb érdeke és kötelezettsége. Továbbá a jogállamiság és a demokratikus elvek szerint szervezett politikai rendszer minden olyan tagállam kötelezettsége, amely az Unió Szerződésből származik. A jogállamiság értékének aláasása rendszerszintű problémákhoz vezethet, amelyek veszélyeztetik a szabadság, a biztonság és a bűnüldözés birodalmát.

2018 óta fokozottabb figyelemmel kísérjük a híreket, mivel minden harmadik hír a 7. cikkes eljárásról, valamint a jogállamisági mechanizmusról szól hol helyesen, hol némi csúsztatással.

Jelen dolgozatom ezekre a „csúsztatásokra” vagy félreértésekre keresi a választ és a 7. cikkes eljárásban és a kondicionalitási rendelet bemutatásánál arra kívánok rámutatni, hogy az Európai Parlamentnek milyen szerepei is vannak a fent említett eljárásokban, avagy milyen szerepeket kíván magának tudni.

A téma aktualitása és az eljárások újdonsága, mondhatni gyerekcipőben járása végett érdemesnek tartottam foglalkozni a témával, mivel nem csak a jogászok, de még maguk a jogalkotók számára sem egyértelmű az eljárások gyakorlati végrehajtásának részletei, hiszen nem volt még példa korábban ilyen eljárások lefolytatására.

Kutatásomban kizárólag ezen eljárások eljárásjogi vonatkozásait kívánok vizsgálni, mivel e jelenleg is folyamatban lévő eljárások kapcsán egyelőre korai lenne azokról tartalmi értékelést adni. Vizsgálat alá került az eljárások kereteit, kinek milyen szerepet osztottak, magának az Európai Parlamentnek milyen szerep jutott, és milyen szerepet ambicionál akár a jogi kereteken túl, valamint gyakorol-e a politikai nyomásgyakorlást a döntésmeghozatal előmozdítása érdekében.

Fenti pontok alapján a dolgozat rámutat arra, hogy az Európai Parlament a hatáskörét többször átlépi, politikai nyilatkozataiból is megállapítható, hogy a fent említett két eljárásból a kondicionalitási rendelet vonatkozásában ambicionálja a legtöbb olyan szerepet magának, melyeket a rendelet nem tesz lehetővé, nem a Parlament hatáskörébe utalja.

Európai Jogi Tagozat 2.

*Tagozat örökbefogadója:
Europe Direct*

BALOGH LILLA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Lovas Dóra
egyetemi adjunktus, DE ÁJK*

Álom vagy valóság? A fenntartható közlekedés az Európai Unióban

Napjainkban igen fontos kérdéssé vált a mobilitás megoldása, és fenntarthatóságának népszerűsítése. Az Európai Unió közlekedéspolitikája egy folyamatosan fejlődő és konfliktusokkal övezett terület. Ezen utóbbi oka, hogy a terület az a tagállamokkal megosztott hatáskör csoportjába tartozik, ahol az egyes országok nehezen mondanak le szuverenitásukról és a helyzetet tovább nehezíti, hogy a közlekedési szektor hatással van a fenntartható fejlődés mindhárom pillérére, így a környezeti, társadalmi és gazdasági oldalra egyaránt.

A dolgozat a közlekedés- és környezetpolitika kapcsolatára, azaz a fenntartható fejlődés szűkebb fogalmára fókuszál, azonban a másik két pillérrel való kölcsönhatása is érintve lesz a szükséges mértékben. Azt is fontos megjegyezni, hogy a fenntartható közlekedés biztosítása komplex terület, hiszen annak ki kell terjednie kormányzati döntéshozatalra, intézményi reformokra és a vizsgált szektor más szektorokkal való kölcsönhatásaira is.

A dolgozatban bemutatásra kerülnek azon eszközök és módszerek, amelyeket az Európai Unió ösztönöz a fenntartható közlekedés biztosítása érdekében, így megtörténik az elektromos közlekedési eszközök és az intermodálitás jogi vizsgálata, majd az adók, a támogatások és a beruházások szerepének komplex feltérképezése a közlekedés-, a környezeti, -és érintőlegesen az energiapolitika hármásában. Kifejtésre kerül a témához kapcsolódó magyar extraprofit adó és az intermodális központ is, abból az okból kifolyólag, hogy például szolgáljon a megoldandó problémák összetett – gazdasági, környezeti és társadalmi oldalt egyaránt érintő - jellegére. Az elemzés elsősorban hazai és nemzetközi dokumentumok segítségével történik, de sor kerül jogszabályok és egyéb jogi dokumentumok vizsgálatára is. Többnyire deduktív módszer alkalmazása történik, de olykor jogösszehasonlító és történeti módszerek alkalmazására is sor kerül.

Álláspontom szerint az Európai Unió közlekedéspolitikája a környezeti (és társadalmi) szempontok mellett még mindig nagyobb hangsúlyt fektet a gazdasági oldalra, így a jelenlegi megoldások hatékonysága a klímavédelemi célok elérésében megkérdőjelezhető. Továbbá a COVID-19 járvány következtében kialakuló recesszió és az orosz-ukrán konfliktus okozta energiaválság eredményeképpen továbbra is a gazdasági szempontok dominálnak a tagállami közlekedéspolitikai döntések meghozatalakor, azonban az energiafüggőség csökkentése érdekében hozott intézkedések a környezetvédelem számára is előnyösek.

BERECZKI ROXÁNA

Jogász szak
Osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Varga Nelli

egyetemi adjunktus, DE ÁJK

Dr. Bartha Ildikó

egyetemi docens, DE ÁJK

Az Európai Unió hatékonyságának vizsgálata a gyermekjogok előmozdítása terén- különös tekintettel az ukrajnai krízisre

2022 februárjában, Oroszország Ukrajna ellen indított inváziója egy, a második világháború óta nem tapasztalt mértékű elvándorlást idézett elő, a menekültek többsége pedig még kiskorú. Az EU arra törekszik, hogy az Ukrajnából érkező gyermekek mielőbb élvezhessék az őket megillető jogokat, ugyanakkor, felmerült bennem a kérdés, hogy képes-e hatékonyan előmozdítani a joggyakorlás, tekintettel arra, hogy a korábbi évek migrációs válságai is több hiányosságot hoztak a felszínre e téren.

A kérdés megválaszolásához, megvizsgáltam az ukrajnai menekült gyermekek az EU-ban fennálló helyzetére vonatkozó adatokat, amelyek alapján megállapítottam, hogy a gyermekeket érő legfőbb kihívások az EU-ba való belépéshez, a befogadási feltételekhez, a családdegyesítéshez, valamint a bűncselekmények kockázataihoz kapcsolódnak, és egytől-egyig akadályozzák a gyermekek alapvető jogainak érvényre jutását. Az összehasonlító módszer alkalmazásával azt is feltártam, hogy mindezek az elmaradások már a 2015-ös években is jellemezték a rendszert. Jóllehet, az akkori tapasztalatokra építve, az Unió egy sor jogi és politikai intézkedést vezetett be a rendszer jobbá tétele érdekében, mindazonáltal, arra következtettünk, hogy azok végrehajtása nem valósult meg maradéktalanul. Ennek fényében, arra kerestem a választ, hogy melyek lehetnek azok a tényezők, amelyek a megfelelő végrehajtás útját állják. A jelentések tanulmányozása során megállapítottam, hogy a válasz a kapacitások szűkösségében és a szakértelem hiányában, a rendelkezésre álló információk korlátozottságában, az együttműködés és adatmegosztás gyengeségében, valamint a tagállami eljárások és szabályozások eltéréseiben keresendő.

Mindezek alapján, arra jutottam, hogy ahhoz, hogy az Unió hatékonyan tudja előmozdítani az Ukrajnából menekült gyermekek jogait, elengedhetetlen, hogy ezeket a gátakat leromboljuk, amennyiben pedig ez sikerül, azaz a jövő számára is irányt mutathat. Gyermekek ugyanis mindig is lesznek és sajnos kihívások is, ám az EU az egyik legpotenciálisabb szereplő ahhoz, hogy a gyermekjogoknak magas szintű védelmet és érvényt szerezzen.

CSOKNYAI DÁVID

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Gyeney Laura

egyetemi docens, PPKE JÁK

Az uniós jog és a nemzetközi jog konfliktusa a tagállamok közötti BIT-ek területén – A Sodexo ügy tanulságai

A kétoldalú beruházásvédelmi egyezmények (BIT-ek) körül kialakult jogvita az Európai Unió jogának és a nemzetközi közjognak az egyik legmeghatározóbb konfliktusa lett. A két jog közötti ellentét boncolgatása végett a közelmúltban nagy port kavart Sodexo ügyet mutattam be dolgozatomban, mivel az ügyben részes fél – a francia társaság mellett – Magyarország volt.

A két jog konfliktusának bemutatása során rávilágítottam arra, hogy a jogvitákban az Unió szervei – nemzetközi jogilag megkérdőjelezhető jogalapokon – sorra kétségbe vonták a tagállamok között fennálló BIT-ek érvényességét, alkalmazhatóságát, mindezt uniós jogi érvekre alapozva, míg az eljáró választottbíróságok pedig kifejezetten a nemzetközi jogra támaszkodva utasították el az uniós érveket. Mivel a két „fél” nem engedett saját hatásköréből, így a nemzetközi befektetések terén egy jogilag ingoványos talaj jött létre mind a tagállamok, mind a beruházók szempontjából.

A sorra vett uniós szervek általi lépésekből arra következtettem, hogy noha ezzel megteremtik a közös elvek és célok egységes érvényesülését, de egyben figyelmen kívül hagyják a nemzetközi jog szabályait egy olyan területen (BIT-ek), ami alapvetően az utóbbi normákra épül.

Az Unió Bíróságának Achmea döntése után a magyar jogalkotó szintén aggályos aktusokat fogadott el: egyfelől nemzetközi jogi kötelezettségszegést valósított meg, másfelől lépése az Alaptörvénnyel sem áll összhangban. A jogalkotó noha teljesítette az uniós jogból fakadó kötelezettségeit, egyben elvonta a beruházók – köztük a Sodexo – nemzetközi jogban biztosított jogosultságait.

Mivel a Sodexo ügye odáig jutott, hogy a választottbíróság előtt született ítélet végrehajtását a társaság nem tudta kikényszeríteni Magyarországon, – elsősorban a magyar jogalkotó nemzetközi jogot sértő aktusa miatt, de közvetve az uniós jog következtében – ezért két lehetséges megoldást is felvettem, amivel elképzelhető, hogy a Sodexo reparációhoz juthatna a magyar állammal szemben.

Végezetül felvettem, hogy a konkrét esetben a nemzetközi jog egyik eszközeivel, diplomáciai tárgyalás következtében oldódhatott fel a Sodexo esetet övező konfliktus, amihez hasonló ügy és ellentét viszont továbbra is kibontakozhat az uniós és a nemzetközi jog között, végleges megoldás hiányában.

HOLÉCZY LAURA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Mohay Ágoston

dékanhelyettes, habilitált egyetemi docens, PTE ÁJK

A tagállami állampolgárság és az uniós polgárság megszerzése és elvesztése három jogrendszer metszéspontjában

Az uniós polgárság státuszával összefüggésben számos nyitott kérdés vár egzakt, koncepcionális válaszra. Mindezt megerősíti, hogy a jogállás három évtizedre visszanyúló múltja ellenére is aktuális és új kérdéseket vet fel a tárgykörhöz kapcsolódó legfrissebb, előzetes döntéshozatali eljárásra utalt JY-ügyben hozott ítélet.

Pályamunkámban az uniós tagállamok tekintetében releváns nemzetközi jogi egyezmények által előírányozottakkal, valamint a primer uniós jog által rögzítettekkel vetem össze az Európai Unió Bíróságának uniós polgári jogállást érintő ítéleteit, továbbá igyekszem feltárni az esetleges inkonzisztens döntéseket, ütköztetve a szakirodalomban megjelenő, meghatározóbb nézőpontokat. Kutatásommal arra is keresem a választ, hogy mindezek fényében hogyan értelmezendő az uniós polgárság mint státusz, és milyen perspektívákkal bír.

Tanulmányom rávilágít, hogy számos neuralgikus pont fedezhető fel az Európai Unió Bíróságának haladó szellemű joggyakorlatában. Egyrésztől kiemelendő, hogy az ítéletek több esetben az írott primer uniós joggal és a nemzetközi standardokkal is kollízióban vagy legalábbis súrlódásban állnak. Másrészt megfigyelhető, hogy az Európai Unió Bíróságának egyes ítéletei nem egyszer egymásnak is ellentmondanak. Ez jól mutatja, hogy az ítélkezési gyakorlat konzekvensebbé tételére szükség lenne - jóllehet bizonyos törekvések tendenciózusan, tételes jelleggel rögzítést nyerne, esetről esetre. A diszkrepancia alapvető eredője, hogy tisztázatlanok az állampolgársággal kapcsolatos tagállami diszkrepcionális jogkör pontos uniós jogi határai. Ugyanakkor az is világos, hogy az elmúlt években megjelenő koncepció fenntartása, valamint a jogbiztonság követelményének biztosítása érdekében szinte kikerülhetetlennek tűnik a Szerződések módosítása, mely lépés azonban egy társadalmi-politikai szintű, szisztematikus együtt gondolkodást igényel.

Dolgozatom jelentőségét abban látom, hogy a különböző nézőpontok és érvek ütköztetése, a vélemények, kritikus megfogalmazások egybevá-góságának felismerése hozzájárulhat ahhoz, hogy egy, a jogász társadalom többsége által megfelelőnek ítélt koncepció kerüljön kidolgozásra, továbbá az biztos társadalmi beágyazottsággal rendelkezzen, a XXI. század jogi és társadalmi kihívásainak megfelelően, mely tényezők elengedhetetlenek ahhoz, hogy – az EUSz. Preambulumának szavaival élve – „a jövő Európájának kialakításához szilárd alapok” jöhessenek létre.

KÁDÁR GELLÉRT

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Balogh Virág
egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK

Erőfölénnyel való visszaélés az Európai Unió telekommunikációs és digitális piacain

A kutatás célja, hogy beazonosítsam azokat a versenyjogi jogsértéseket, amelyek jellemzőek az Európai Unió telekommunikációs és digitális piacaira. Ezt az Európai Unió Bíróságának és Törvényszékeinek ítéleteinek elemzésén keresztül teszem meg. A joggyakorlat alapján kirajzolódnak azok a piaci jellemzők, amelyek meghatározzák a jogsértések típusait és az ezekkel szembeni hatékony jogérvényesítést. A piaci tulajdonságokat összehasonlítom, ugyanis számos elemben támaszkodhat a jogalkalmazó a két piac közös pontjaira. Ezen kívül világossá válnak a digitális piac azon jellemzői is, amelyek a telekommunikációs piactól eltérő vizsgálatot igényelnek.

Dolgozatom főbb pontjai a következők:

1. A telekommunikációs piacon a liberalizációt követően számos árpréssz gyakorlat alakult ki (Deutsche Telekom, TeliaSonera, Telefónica, Slovak Telekom). Ezek a magatartások visszavezethetők olyan jellemzőkre, mind az inkumbens vállalkozás jelenléte, az ex ante szabályozás és a szolgáltatások homogenitása. A több évtizedes joggyakorlat alapján tisztázódni látszik az uniós jog tartalma és a vizsgálatok módszertana is.

2. A digitális piacokon a platformszolgáltatók monopolisztikus szerepbe kerültek az elmúlt évtized során. Ezeken a piacokon egyre gyakoribb az erőfölénnyel való visszaélés (Google Shopping, Google Android). A hagyományos kérelmek és magatartástipizálások nem mindig nyújtanak megfelelő értékelési keretet. Ennek több oka is van, például, hogy a szolgáltatásokat a fogyasztók általában ingyenesen kapják, sokkal nagyobb jelentősége van az „adatokkal való fizetésnek”, semmint a klasszikus pénzügyi ellentételezésnek.

3. Az ítéletek ismertetése és a piaci sajátosságok kategorizálása után összehasonlítom a piac jellemzőit. Számos elemében megállapítom a hasonlóságot (méretgazdaságossági előnyök, hálózati hatás, vertikálisan integrált vállalkozások erős jelenléte, etc.). Sorra veszem a különbségeket is (kialakulás, szabályozottság kérdése, etc.).

Az összehasonlítással az a célom, hogy felvillantsam azokat a problémákat, amelyek a digitális piac előretörésével keletkeznek a versenyjog területén. Rávilágítok, hogy az EUMSZ. 102. cikkének érvényesülése milyen mértékben függ a piaci kontextustól. Ez segíthet megérteni a hamarosan hatályba lépő Digitális piacokról szóló rendelet (DMA) szabályozási logikáját.

TARJÁNYI-KOCSA MÁRIA

Személyügyi, munkaügyi és szociális igazgatási
BA, 3. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Mélypataki Gábor
egyetemi adjunktus, ME ÁJK

Családtámogatási rendszerek az Európai Unió tagállamaiban

Az Európai Unió szociális és munkajoga a munkavállalók szabad mozgásának köszönhetően jött létre. A határokat átlépő munkavállalók helyzetének kezelésére ugyanis szükséges az egységes munkajogi szabályozás és a szociális területen történő együttműködés. A családtámogatás, mint a szociális ellátórendszer része képezi a dolgozatom központi témáját, amelyben bemutatom az Unióban munkát vállalók lehetőségeit a családtámogatási ellátások tekintetében.

A Magyar Államkincstár Családtámogatási Főosztályának dolgozójaként közel két éven keresztül bonyolítottam Magyarország és az Európai Unió tagállamai között az adatcserét a munkavállalók családtámogatási ellátásokra való jogosultságának megállapítása, megerősítése és felülvizsgálata érdekében. Ez adta az inspirációt arra, hogy bemutassam a rendeleteken túli, gyakorlati oldalt is, amely tükrözi, hogy milyen problémába ütköznek a gyermeket nevelő családok, milyen nehézségekkel kell szembenézniük, ha az országaik határán túl vállalnak munkát. Elemzésemben kitérek arra is, hogy az Unió egyes tagállamaiban milyen sokszínű családtámogatási rendszereket tapasztalhatunk, amelynek alátámasztására bemutatom és összehasonlítom hét tagállam rendszerét. Az egyes tagállamok között az összhangot a koordinációs rendelet próbálja megteremteni – véleményem szerint kisebb-nagyobb sikerrel.

Kutatásom során megállapítottam, hogy főként az egyenlő bánásmód elvén esik sokszor „csorba”, de nehézséget jelent annak megteremtése is, hogy a rendelet előírásai és a hazai jogi szabályozás harmóniában legyenek egymással. Több esetben pedig értelmezésből adódó különbségek okoznak szakmai nézeteltéréseket egy-egy tagállamban. Ezen problémák a gyakorlatban hónapokig elhúzódó családtámogatási ügyeket eredményeznek. Ezt támasztják alá a dolgozatomban bemutatott jogesetek is, amelyekből arra a következtetésre jutottam, hogy a tagállamok mereven elzárkóznak egymástól. Egy-egy vitás ügynél minden állam meg van győződve a saját igazáról. Úgy gondolom, hogy a tagállamoknak tárgyalni volna szükséges egymással és a másik állam véleményének figyelembevételével kompromisszumot kötni, mert csak ebben az esetben érhető el az, hogy a családtámogatás fő szerepe érvényesülni tudjon és a munkavállaló otthonának tudja érezni azt a tagállamot, amelyben dolgozik, vagy amelyet a hazájának választ.

VÁNCSA RÉKA-GABRIELLA

Jog
BSc, 3. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Kolozsvári Kar

Témavezetők:

Dr. Sztranyiczki Szilárd
dékanhelyettes, egyetemi docens, RO EMTE KVK

Dr. Szabó András
posztdoktor, PTE ÁJK

Az állatvédelemről szóló rendelkezések és az egyes országok kulturális szokásai közötti ellentmondások

Dolgozatom témájának az állatok jogait választottam, mivel úgy gondolom ez egy rendkívül komplex és aktuális téma, hiszen belső jogi és nemzetközi szinten is hiányosak, avagy ellenőrizhetetlenek a jogszabályok, sok esetben pedig egyenesen abszurdak. Egyértelmű, hogy ez egy fejlesztésre szoruló jogág, amivel sok államban, mint például Romániában is igen kevesen foglalkoznak, pedig, ahogy modernizálódik a világ, és változik a társadalom, egyre égetőbbé válnak a környezetjogi és állatjogi kérdések. A dolgozatom célja, hogy betekintést nyújtsak a témába, illetve kritikát és javaslatokat fogalmazzak meg, melyek hatékonyabbá tehetik az állatok jog általi védelmét.

A téma megértéséhez elengedhetetlen megvizsgálni az állatvédelem és állatjólét fogalmának alakulását a történelem során, hogy tudjuk mikor és milyen formában merült fel ez a gondolat először a köztudatban, illetve minek hatására kezdett el fejlődni, és hol tartunk jelenleg. Ezután az aktuális állatvédelemmel kapcsolatos nézetek, illetve törvények elemzésére térek rá, hogy feltárjam az esetleges hiányosságokat. Az elemzés során konkrét jogszabályokat is szeretnék megemlíteni, melyek esetében javaslatokat fogalmazok meg azok módosítására amennyiben szükségesnek látom. Elméleteim alátámasztása érdekében releváns jogeseteket vizsgálok meg, mivel az említett hibák a gyakorlati példákon keresztül válnak érthetővé.

Végül a vizsgálatok elvégzése után összefoglalom mindazokat következtetéseket, amelyekre az elemzés során jutottam.

Fogyasztóvédelmi Jogi és Versenyjogi Tagozat

*Tagozat örökbefogadója:
Oppenheim Ügyvédi Iroda*

CSERÉP ANDOR VALÉR

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Papp Mónika
egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK*

Jogalkotás vagy jogalkalmazás? A digitális piacokon felmerülő egyes versenyjogi kihívások kezelésének helyes módja

A digitális piacok és a nagy digitális platformok sajátosságai szisztematikus versenyjogi problémákhoz vezettek. A közelmúltbeli intenzív versenyjogi jogalkalmazói tevékenység valamint a jelenleg hatályos szabályozás nem kezelte adekvát módon a problémát. Következésképpen, univerzálisan megjelent az igény ex ante típusú eszközök elfogadása.

A dolgozat először bemutatja a digitális piacok sajátosságait, majd ismereti a kérdéses piacokkal, vállalkozásokkal foglalkozó ügyeket, rávilágítva a felmerült aggályokra. Röviden említésre kerülnek kapcsolódó uniós szabályozási eszközök, kitérve az eddigi elégtelen megoldásokkal szolgáló helyzetből fakadó szabályozási igényre. Az dolgozat versenyjogi európai uniós jogi relevanciájából fakadóan a cél egy kompakt európai összehasonlítás, különös tekintettel az uniós, a német és a brit koncepciókra.

A dolgozat rámutat arra a problémára, hogy összehasonlítva a DMA nem kellően rugalmas eszköz. A kijelölés tekintetében a német és brit koncepciók esetében kvalitatív faktorok figyelembe vétele hatékonyabb és pontosabb kijelölést tesz lehetővé. Nagyobb flexibilitásra adna lehetőséget a kötelezettségek meghatározása során a platformtól és üzleti modelltől függetlenül kötelező egyenlista helyett. Az EUMSZ 102. cikkel történő összevetés szintén rámutat egy arányosabb beavatkozás szükségességére. Az erőfölénnyel való visszaélés sokkal több garancia biztosítása mellett kevésbé avatkozik be a vállalkozás szabadságába. Egy flexibilisebb rendszerrel orvosolható lehet mindez, a pontosságából kevesebbet feláldozva a gyorsítás oltárán. A nagy digitális platformok szabályozásában mérföldkőhöz értünk a DMA végleges elfogadásával, azonban ez korántsem jelenti az út végét. Az egyes európai koncepciók alakulását folyamatosan figyelemmel kísérve hatékonyabbá alakítható a szabályozás.

DITTRICH ANNA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Szilágyi Pál Béla
egyetemi docens, PPKE JÁK*

Környezetvédelmi szempontok értelmezése az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikkében

A környezetvédelmi politika kétségkívül prioritizált központi helyet foglal el korunk Európai Uniói szakpolitikai döntéshozatalában, melyre kitűnő például szolgál a mindössze hároméves Európai Zöld Megállapodás megszületése. A dokumentumból is kiolvasható uniós tendencia azonban kérdéssé teszi, hogy e széleskörű együttműködésen alapuló új zöld törekvések hogyan valósíthatóak meg a versenyjog terepén belül, ahol éppen a piaci szereplők széleskörű és túlzott együttműködése elleni fellépés a jellemző sajátosság.

A dolgozat ennek az aktuális dilemmának a fényében arra fókuszál, hogy a két szakpolitikai célegyüttes egymásmellettségének elemzésével felkutatassa, hogy a környezetvédelmi szempontok hogyan képesek az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke szerinti versenyértékelés során minősítést, hovatovább hatékony érvényesülést nyerni.

A kutatás a környezetvédelem szakpolitikai fejlődési ívének áttekintése, és az általa támasztott elvárások áttekintése után a zöld elemek versenyjogba történő integrálásának jogi és gazdasági-piaci indokoltságának megalapozásával indít, majd a 101. cikk diktálta versenyértékelési lépcsők mentén, a támogató integráció módszertanával tekinti át az (1), majd a (3) bekezdés jellegadó „környezetbarátabb” értelmezési potenciáljait.

Ennek megfelelően a dolgozat rámutat arra, hogy a felhívott két szakpolitika közötti konfliktus a vállalati együttműködés kapcsán nem szükségszerű, illetve az esetleges súrlódások kiegyenlítésére a jogi lehetőségek a sok esetben ellentmondó joggyakorlatok dacára ma is adottak. Így az (1) bekezdés keretein belül a kutatás arra a megállapításra jut, hogy az összhang és a környezetvédelem magasabb reprezentációja a járulékos korlátozások doktrínájának, illetve a rule of reason eszköztárának analogikus igénybevitelével elméletben továbbfejleszthető lenne. Emellett, a versenyjogon kívüli egyéb szempontok mérlegelésének tradicionális, (3) bekezdésben foglalt pontján a dolgozat arra a konklúzióra jut, hogy környezetvédelmi értelemben is vett fenntarthatóság alkalmas arra, hogy mint gazdaságilag értelmezhető hatékonyságnövelő faktor eleget tegyen a jelenlegi versenyjogi rendszer által támasztott követelményeknek úgy, hogy a környezetvédelem szélesebb érintetti körét is zavartalanul kiszolgálja.

DÉTÁR ALÍZ

Államtudományi MA
Osztatlan, 9. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Barta Judit
egyetemi tanár, NKE ÁNTK

Az online kereskedelemmel kapcsolatos fogyasztóvédelmi kihívások egyes frekventált kérdései

A digitalizáció átszövi mindennapjainkat, naponta 360 millió európai használja az internetet. Az elektronikus kereskedelem (továbbiakban: e-kereskedelem) meghatározott szereplői az ún. online platformok ezen belül is leginkább az online piacterek, amelyek az e-kereskedelem és az innováció kulcsfontosságú támogató eszközei, koncentráltóságuk és gyors elérhetőségük miatt a fogyasztói jólét növekedéséhez számtalan formában hozzájárulhatnak. Az online platformok szerepének növekedése azonban együtt jár a fogyasztói jogsértések számának növekedésével. Pályamunkámban az online platformok, közelebről online piacterek és kuponos honlapok fogyasztói jólétre gyakorolt hatását vizsgáltam különös tekintettel a legújabb fogyasztóvédelmi stratégiára és a Covid19-járványra. A dolgozat megírása során nem csak az uniós szabályokra és eredményekre, hanem a magyarországi helyzetre is kitértem, ennek során nem csak a főbb uniós szabályok, hanem a magyar szabályozást is ismertettem. A Gazdasági Versenyhivatal 2019-as jelentéséből kidomborodik, hogy Magyarországon a legtöbb fogyasztói problémát az online platformok okozták. Az online platformokkal kapcsolatban felmerülő rendszeres kifogások a megtévesztő árak és kedvezmények alkalmazása, az elállási jog gyakorlása, illetve az ezt érintő tájékoztatás hiánya, valamint a különböző kereső programok szolgáltatásai. Az uniós források azonban sok esetben nem térnek ki olyan részletkérdésekre, mint például a fogyasztók tájékozottságát csökkentő, az online platformok és a rajtuk keresztül kereskedő vállalkozások eltérő szerződési feltételei miatti zavarodottság. A fogyasztó tájékozottságát előmozdító általános szerződési feltételek számos oldalon nem vagy nehezen érhetőek el, illetve nem egyértelmű tájékoztatást nyújtanak arról, hogy a fogyasztó végső soron kivel is köt szerződést, kivel szemben illetik meg a fogyasztói jogok. Speciális szabályok alkotására lenne szükség a fogyasztói jólét előmozdítására az online platformokat illetően. A kuponos honlapok vizsgálata során nyilvánvalóvá vált, hogy a legfontosabb lépés a szerződési viszonyok és tartalmuk tisztázása lenne, ezt követően a fogyasztó megfelelő tájékoztatása, amely előtérbe helyezi az egyedi jogi szabályozás szükségességét. Az online térben előforduló tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok hatékony hatósági ellenőrzéssel és a fogyasztók tudatosságának növelésével visszaszoríthatóak lehetnének.

FODERMAYER ESZTER

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Bércesi Zoltán
címzetes egyetemi docens, PTE ÁJK*

Közvetítés vagy vetítés? Az ingatlanközvetítők által alkalmazott általános szerződési feltételek tipikus tisztességtelen kikötései

A kutatás az ingatlanközvetítői szerződésekkel kapcsolatos kérdésekkel és a tisztességtelen általános szerződési feltételekkel foglalkozik. A dolgozat arra irányult, hogy az ingatlanközvetítői szerződés nevesített szerződésként szerepeljen a szerződések rendszerében, valamint, hogy a szerző bemutassa az ezen tevékenységet végzők díjazásának feltételeit és az ezzel kapcsolat felmerülő vitákat. A fő motiváció az volt, hogy a szerző a bírói gyakorlat tükrében bemutassa az ingatlanközvetítői ÁSZF-ek tipikus tisztességtelen kikötéseit és, hogy megoldást találjon a visszaélések elkerülésére.

A tanulmányban az a megállapítás látható, hogy az ingatlanközvetítői szerződés nem jelenik meg önálló szerződéstípusként a Polgári Törvénykönyvben, azonban napjainkban igen gyakran sor kerül ilyen szerződések megkötésére. Ebből adódóan célszerű, hogy önálló szabályozást nyerjenek a törvényen belül, melyre a dolgozat szövegszerű javaslatot is tartalmaz. A tanulmány írója szerint eredményesebben elkerülhetők lennének az ingatlanközvetítők által alkalmazott tisztességtelen általános szerződési feltételek miatt indult perek, ha az ingatlanközvetítői szerződések önálló szerződéstípusként, részletesebben szabályozásra kerülnének a Ptk.-ban. Egy másik megoldási javaslatként szerepel a dolgozatban az ingatlanközvetítők tevékenységének szabályozására vonatkozó külön törvénynek a megalkotása, hasonlóan az ügyvédi tevékenységről szóló törvényhez. Ezen törvény az ingatlanközvetítők általi visszaélések számát csökkenteni tudná oly módon, hogy a fegyelmi felelősséget szabályozná, és ezzel együtt a szerző célszerűnek tartja egy országos ingatlanközvetítői kamarának a létrehozását is.

HORVÁTH ZSOMBOR

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Monori Gábor
egyetemi adjunktus, PTE ÁJK*

Meddig terjed az érdekvédelem és mikor kezdődik a kartell? Az érdekvédelmi szervezetek árszabályozásáról

A tanulmány során azt kívánom vizsgálni, hogy Magyarország, az Európai Unió és egyéb nemzetek versenyjogaiban a szakmai érdekképviseletek, szakmai csoportosulások, szakmai döntéshozó szervezetek, vagy egyeztetési fórumok tevékenysége versenykorlátozásnak, azon belül kartellnek minősül-e. A vizsgálat célja megállapítani, hogy amennyiben ezek kartellnek minősülnek meddig terjedhet a legális érdekvédelem, érdekegyeztetés, és mikor lehet törvényellenes versenykorlátozásról beszélni. A tanulmányban a fogalom meghatározásokon, és a törvényértelmezésen kívül jogeseteket kívánok vizsgálni, ahol a versenyhatóságok olyan szervezetekkel szemben indítottak eljárásokat, amelyek kimondva vagy kimondatlanul, de az egy adott ágazat szereplőit tömörítik. A vizsgált jogesetek és jogszabályok alapján kijelenthető, hogy az érdekvédelmi szervezeteknek nincs jogköre kötelező árszabást (vagy bármilyen versenykorlátozónak minősíthető megállapodást) kötni a tagokkal vagy tagok között, azonban majdnem minden esetben törvény adta joguk ajánlott árakat megállapítani a tagok számára. Bizonyos törvény vagy jogszabály adta esetekben van egyes szervezeteknek joga árszabást, vagy ártárgyalást folytatni. Javaslatomban egy magyarországi szabályozást írok le, amely az egyedi mentességtől eltérően adhatna felhatalmazást az érdekvédelmi szervezeteknek ilyen megállapodások megkötésére.

MÉSZÁROS BALÁZS

Jogász

Osztatlan, 10. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Prof. Dr. Gellén Klára

rektorhelyettes, intézetvezető egyetemi tanár, SZTE ÁJK

Dr. Labancz Andrea

egyetemi tanársegéd, SZTE ÁJK

A személyes adat mint fizetőeszköz koncepciója és jogi megítélése

Az dolgozat aktualitását egy, napjainkban egyre többször és többször feltett kérdés adja: valóban ingyenesen vesznek-e igénybe a fogyasztók egy olyan szolgáltatást, amelynek igénybe vételéért cserébe „csupán” olyan adatokat kell megadniuk a regisztráció során, mint például a teljes nevük, születési dátumuk, e-mail címük és a nemük, továbbá a szolgáltatás használatához kötelezően el kell fogadniuk az adatkezelési tájékoztatót illetve az ún. sütitet. A dolgozat arra a felvetésre igyekszik kimerítő választ adni, hogy ha egy szolgáltatást ilyen módon vesznek igénybe a fogyasztók, akkor értelmezhető-e a személyes adat fizetőeszközként.

A dolgozat középpontjában a személyes adat mint fizetőeszköz koncepciójának jogi megítélése áll, amelyhez a vonatkozó irodalom tanulmányozása mellett a joggyakorlatba való betekintés is elengedhetetlen. Ennek eredményeként a dolgozat zárásaként magam is kísérletet teszek de lege ferenda javaslatok felállítására, amellyel a személyes adat mint fizetőeszköz jogi keretei meghatározhatók.

A dolgozatomban igazolást nyer a személyes adatok pénzben kifejezhető értéke, így ennek tükrében fogalmaztam meg első javaslatomat, miszerint ellenszolgáltatás mindaz, ami egy szolgáltatás igénybevételéért a szolgáltatónak (ellentételezésként) nyújtható és pénzben kifejezhető értéke van. E megfogalmazás alapján tehát a személyes adatok átadása is értelmezhető ellenszolgáltatásként egy szolgáltatás igénybe vételéért.

A második javaslatom szerint az UCP irányelv 6. cikk (1) bekezdés d) pontjában rögzített „ár” fogalmi kereteit a személyes adatokra is ki kell terjeszteni akképpen, miszerint egy szolgáltatás nem minősül ingyenesnek és igénybevétele ára vagy díjaként értelmezendő az is, ha a fogyasztó kizárólag személyes adatainak átadásával veheti igénybe az adott szolgáltatást.

A vizsgált kérdés napjainkban nem csak a szakmai, de a közbeszéd megkerülhetetlen és folyamatosan visszatérő témája is, így a munka eredménye nem csupán a személyes adat fizetőeszközként való értelmezésének jogi kereteinek felállítása lehet, hanem - ami legalább ugyanolyan fontos - a fogyasztói tudatosság növelése, a tudatos médiafogyasztói és médiahasználói attitűd erősítése a lakosság körében.

SZILVÁSI EVELIN

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Szilágyi Pál Béla
egyetemi docens, PPKE JÁK

Dr. Firniksz Judit
megbízott oktató, PPKE JÁK

Kapuőrök árnyékában – A Digital Markets Act szűrkezőnája a nongatekeeperek szemszögéből

A dolgozat a 2022. november 1-jén hatályba lépett digitális piacokról szóló 2022/1925/EU rendelet, a DMA fogalmi rendszerét és piacra gyakorolt hatását vizsgálja. A pályamunka öt digitális szabályozási szűrkezőnát világít meg. Ezt követően a kutatás a jogalkotó és a jogalkalmazó számára releváns megoldási javaslatokat ad elő.

Az első szűrkezőnát a rendszertelen digitális fogalmak jelentik. A digitalizáció alkotta világ egy olyan – részben felfedezett – terület, amelynek alanyait még nem neveztük nevén. Ehhez viszont fel kell ismernünk a digitális alanyi kör jellegét és tulajdonságait. A digitális világ alanyait a dolgozat egyszerű és érthető analógiával határozza meg. Definiálja a felhasználót és a digitális államot. A digitális világ digitális állama az a vállalkozás, amely biztosítja a digitális területet, a digitális közszolgáltatásokat és a digitális infrastruktúrát.

A második szűrkezőnát a digitális piacok szabályozásában a DMA zavaros személyi hatálya alkotja. A dolgozat rávilágít arra, hogy a DMA fő alanyaként megnevezett kapuőr valójában nem alapfogalom. A DMA valódi alanya a kapuőr jelölt, amely vállalkozásokból aztán később a Bizottság minősítési eljárása után kapuőr, azaz digitális állam, felfüggesztett kapuőr és felmentett kapuőr válhat.

A definíciók után a pályamunka áttér a harmadik szűrkezőnára vizsgálatára. A DMA szabályai között elrejtve felfedezhető egy olyan együttműködés lehetősége, amellyel a jogalkotó – valószínűleg az eredeti jogalkotási szándékon túlmutató módon – egy rendkívüli potenciált jelentő kulcsot adott a tagállamok és a nagyvállalatok kezébe az uniós digitális infrastruktúra fejlesztése terén. Ez az együttműködési lehetőség a jogalkotó részéről kiemelés érdemel. A DMA-nyújtotta együttműködési lehetőségeket a dolgozat a digitális egészségüggyel szemlélteti, ami a fenntartható társadalmi berendezkedés egyik alapköve.

A Bizottságnak tisztázni kell a jelenleg is folyó, negyedik szűrkezőnát jelentő tagállami vizsgálatok átadási útját a ne bis in idem kettős szankcionálás tilalmának érvényesülése érdekében.

Az ötödik szűrkezőnára feloldásához az Európai Parlament és a Tanács útmutatása szükséges a tagállami kapuőrökre vonatkozó egységes szabályozás kidolgozásához, amelyek a tagállamok kezébe is hasonló ex ante hatáskört kell, hogy adjanak a DMA-hoz hasonlóan. A dolgozat az uniós példákon túl elemzés alá veti a világ különböző pontjainak szabályozását is, hiszen a probléma feltárása és megfogalmazása az első lépés a megoldás felé.

VELEGI DOROTTYA

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Veres Zoltán
megbízott oktató, PPKE JÁK*

Fény az alagút végén? A látássérült személyek egyenlő esélyű hozzáférése a pénzügyi szolgáltatásokhoz

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) felügyelete alatt álló pénzügyi szervezeteket csak egy „soft-law” ajánlás kötelezte arra, hogy felületeiket és szolgáltatásaikat bárkinek egyenlő eséllyel tegyék hozzáférhetővé. A folyamat ma is zajlik, azonban továbbra is szükség van fejlődésre. Az irány jó, de az egyetemes tervezés elve sok szervezetnél nem elsődleges, az utólagos akadálymentesítés viszont sokszor aránytalanul magas költségekkel jár.

Dolgozatomban a pénzügyi szervezetek CSR jelentéseinek vizsgálata mellett saját érdekképviselési munkatapasztalatom, valamint érintetti véleményeim, továbbá hazai és külföldi érintettek jogesetein keresztül tártam fel az akadályok mögötti okokat. A gyakorlatban is alkalmazható példáimmal mindkét fél által egyaránt hatékony és fenntartható megoldásokat dolgoztam ki. A külföldi és hazai érintettekkel folytatott interjúk, illetve a primer forrásként használt jogesetek alapján arra jutottam, ha a felek képesek egymáshoz észszerűen alkalmazkodni, azzal a felmerülő akadályok egy részét elháríthatják. Ha az észszerű alkalmazkodás nem hoz kielégítő megoldást, annak elhárítása egy, kötelező erejű norma hiányában az állam által létrehozott, kiforrott visszajelzési mechanizmus, és egy kidolgozott monitoring- és szankciórendszer alkalmazásával lehetséges. Ezt a dolgot lezárását követően implementált EU akadálymentességi irányelv és az MNB soft-law ajánlásának felülvizsgálata jelentősen előmozdíthatná. Egy akadálymentesítési szakértő, és az érdekvédelmi szervezet bevonása elősegíti az egyetemes tervezés alkalmazását. A „Semmit rólunk nélkülünk” elv akkor valósul meg, ha bármelyik fél a megfelelő helyen jelzi, amennyiben a közös munka bármely okból megghiúsul. Az érdekképviselési szervezetek és a hatóságok csak az általuk ismert ügyekben járhatnak el.

A dolgozatban ismertetett, egyéni kutatómunka útján feltárt, jogellenes eljárások gyakorlatból való törlése érdekében az ügyfél és az intézményi oldal szemléletének formálására egyaránt szükség van. Az intézményi oldal kisegítő technológiai jártasságát növelni kell. Másrészt, a pénzügyi szervezet joggal várhatja el, hogy rehabilitált, felkészült, az életvitelt könnyítő eszközöket használó, jogaikat ismerő látássérült ügyfelekkel dolgozzon együtt.

Infokommunikációs Jogi Tagozat

*Tagozat örökbefogadója:
Oppenheim Ügyvédi Iroda*

BÁLINT JÁNOS

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Gosztonyi Gergely

habilitált egyetemi docens, ELTE ÁJK

Platformszabályozás az online szólásszabadság védelmében

Az online platformok jelenleg kétoldalú kritikák kereszttüzeiben állnak. Egyrészt egyesek szerint nem távolítják el egyáltalán, vagy megfelelő gyorsasággal a felhasználók által közzétett jogsértő tartalmakat, mások szerint viszont jogszerű, a szólásszabadság által védett beszédet is moderálnak a felületükön. Az alapvető kérdés a platformok felelőssége a felhasználók által közzétett tartalomért, illetve az alapvető emberi jogok alkalmazhatósága horizontális (magánszereplők közötti) viszonylatokban.

Új kihívást jelentenek a tartalommoderálás és a tartalom összerendezése (content curation) során egyre szélesebb körben alkalmazott mesterséges intelligencián alapuló megoldások is. Az online platformok továbbá a klasszikus versenyjogi kereteket is feszegetik. A zéró áras üzleti modell, a külső hálózati hatások, az extrém megtérülési ráta, a versenytársak felvásárlása és a „győztes mindent visz” jelenség hatására modern kapuőrökké váltak, és az államoknál is hatékonyabban képesek az emberek milliárdjai számára elérhető információk, és ezáltal a közvélemény befolyásolására.

Uniós szabályozási válaszként a DSA célja a platformok működésének minél átláthatóbbá tétele, és formális-eljárási garanciák biztosítása a felhasználók számára. A DMA pedig a „platformhatalom” visszaszorítása érdekében állapít meg ex ante versenyjogi kötelezettségeket a kapuőr szolgáltatókra. A tanulmány a kialakulófélben lévő „felhasználóvédelmi jog” alapvető jellemzőjeként azonosította a konvergenciát, vagyis a klasszikus jogágak közötti határok elmosódását. Ennek megfelelően, a mű következtetése a holisztikus jogi gondolkodás szükségességére világít rá, mely mind a jogalkotó és a jogalkalmazó, mind a magánszféra és a jogtudomány szakemberei részéről is szükséges

BORS BÁLINT

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Hohmann Balázs
egyetemi adjunktus, PTE ÁJK*

Javaslatok az autonóm járművekre vonatkozó hazai közigazgatási jogi követelmények felülvizsgálatára

A dolgozatom fő témája az autonóm technológiával felszerelt gépjárművekkel kapcsolatos fejlesztések, valamint hazailag és nemzetközileg hatályos szabályok vizsgálata. A dolgozat célja az önvezető járművek hazai népszerűsítése, az olvasó informálása az önvezető technológiáról és annak előnyeiről, továbbá Magyarország kormányának és jogalkotóinak figyelemfelhívása arra a tényre, hogy az országnak miért érdemes pénzt és energiát fektetni az autonóm technológiájú járművek fejlesztésébe, tesztelésébe és jövőbeli forgalomba hozatalára. Kutatásom során bemutatom az autonóm járművekkel kapcsolatos aktuális hazai szabályozásra, hogy mik azok a hatályos tényállások, amelyek meggátolhatják az autonóm járművek elterjedését, valamint rámutatok a hazai jogszabályok hiányosságaira, amelyek pótlása kielégítené az önvezető járművek forgalomba hozatalának követelményeit. Megfogalmazom az autonóm járművekkel kapcsolatos, ahhoz szükséges definíciókat. Rámutatok a magyar társadalom technológiához való viszonyaira, az ország digitális infrastruktúrájának elmaradottságára, valamint a magyar kormány által tett eddigi erőfeszítésekre, azaz a ZalaZone tesztpálya innovációira, funkcióira és jelenlegi kihasználtságára. Dolgozatom során részletes elemzést hajtok végre az Európai Unió 2019-es rendeletén, amely a járművek automatizált biztonsági funkcióiról, kötelező elemeiről, valamint a teljesen automatizált járművekről rendelkezik. Esettanulmányom során megvizsgálom az Egyesült Államok önvezető autókkal kapcsolatos szemléletét is. Kifejtem, a tengerentúlon milyen gazdasági és szociális előnyökhöz társítják az autonóm technológiát, miként tudjuk megkönnyíteni a vakok, siketek, mozgássérültek és egyéb testi fogyatékosokkal rendelkező személyek mindennapi életét. Bemutatom a gépjárműkonvojok jelentőségét és jótékony hatásait. Prezentálom az USA által felsorolt fejlesztési alapelveit az önvezető járműveknek. Kiemelem a kiber- és információbiztonság nélkülözhetetlenségét, a biztonság abszolút sérthetetlenségét és szem előtt tartását, valamint az egységes jogalkotás, jogharmonizáció és jogreformáció kardinális jellegét. A kutatásom végén összegzem az említett célhoz fűzött javaslataimat, kiemelem a dolgozatom jelentőségét, valamint összefoglalom a kutatás során gyűjtött tapasztalataimat és saját személyes véleményemet.

IKLANDI BOGLÁRKA

Jog
BSc, 3. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Kolozsvári Kar

*Témavezető:
Dr. Kokoly Zsolt
egyetemi adjunktus, RO EMTE KVK*

A kiskorúak személyiségi jogainak érvényesítése a médiában

Dolgozatom témájának azért választottam a kiskorúak személyiségi jogainak érvényesítését és az esetleges megsértését a médiában, mert úgy vélem, bár napjainkban mindennapi és természetes az, hogy az emberek nagyrésze nagy lelkesedéssel osztja meg a kiskorú gyermekével kapcsolatos tartalmakat a világhálón, de csupán töredékük gondol bele abba, hogy azzal akár sértheti a kiskorúak személyiségi jogait és akár nem kívánt visszaéléseket is eredményezhet abban az esetben, ha harmadik személyek birtokába kerülnek az adott tartalmak. A dolgozatomban azt kívánom alátámasztani, hogy a román igazságszolgáltatás még mindig csak mérsékeltten mondható gyermekbarátnak és egy passzivitás fedezhető fel úgy a hatóságok, mint a magánszemélyek részéről, ami az adott problémát illeti.

KOMJÁTHY LUCA

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Papp János Tamás
tudományos segédmunkatárs, PPKE JÁK*

Minden hang számít! – Az emberi hang mesterséges intelligenciával történő analízálásnak kérdései

2022-ben, a Nemzeti Adatvédelem és Információszabadság Hatóság kiszabta az eddigi legmagasabb 250 millió forintos adatvédelmi bírságot az egykori Budapest Bankra. A Bírság oka mesterséges intelligencia alapú hangelemző rendszer jogszerűtlen felhasználása volt. Az ügy nem csak azért különleges, mert a bírság mértéke sokkal magasabb, mint korábban bármikor, hanem azért is mert ez volt az első olyan eset, amikor mesterséges intelligencia felhasználásával kapcsolatban ért valakit hátrányos jogkövetkezmény. Dolgozatomban nem csak az Adatvédelmi Hatóság eljárása kerül bemutatásra, hanem az Európai Unió mesterséges intelligencia stratégiája is központban a készülő rendlettel. Pályamunkám során ismertetésre kerül az Amerikai Egyesült Államok adatvédelmi helyzete, ahol kevésbé szigorú szabályoknak kell megfelelni ilyen szempontból. Véleményem szerint a két világ összevetésével lehet megválaszolni a dolgozatban felmerülő kérdést, amely az következő évek egyik legizgalmasabb jogi kérdése. lehet. Dolgozatomban ugyanis, igyekszem felvázolni egy olyan álláspontot, ami garantálni tudja a természetes személyek személyes adataihoz való védelmet, ugyanakkor érzékeli, hogy a technológia fejlődése megállíthatatlan így szükség van az olyan szabályozásra, ami megfelelő keretek közé tudja szorítani a felhasználást. Véleményem szerint ez a fajta hozzáállás lehet a záloga annak, hogy az Európai Unió terveihez híven az évtized végére a mesterséges intelligencia felhasználásnak világszínvonalú központjává váljon.

KONDRÁT FLÓRA

Jogász

Osztatlan, 10. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Papp János Tamás

tudományos segédmunkatárs, PPKE JÁK

A 230. szakasz és az amerikai tartalomsszabályozás múltja, jelene és jövője

A digitális platformok által a kommunikáció és a „beszéd” megjelent az internetes közegben is. A digitális platformok, mint közvetítő szolgáltatók a szólásszabadság internetes érvényesülésének csatornáiként kiemelt szerepet játszanak a demokratikus diskurzus fellendítésében. Emberek saját tartalomfogyasztásuk meghatározóivá válhattak, és globálisan nyílt lehetőségük gondolataik és véleményük szabad, szinte határok nélküli megosztására.

A Communication Decency Act 230. §-át számos kutató a mai internet jogi megalapozásának tekinti, az egyik legfontosabb jogszabálynak, ami az internetes szólásokat védi, egy rendkívül meghatározó szabálynak, amely óvni képes az internet szárnyalását. E szakasz olyan mértékű immunitást biztosított az internetes szereplők számára (tulajdonképpen megjelenésük kezdetétől), amely lehetővé tette a digitális gazdaság amerikai virágzását, és az internetes kommunikáció, így a szólásszabadság egy új korszakát hozta el. A szakasz elfogadása óta azonban jelentősen átalakult a digitális platformok működése, és új kihívások elé állítják a szabályozási környezetet.

A digitális platformokat védő különleges szabályozás, a megfelelő működésébe vetett hit megingása arra a tényre vezethető vissza, hogy a digitális platformok szerepe mára az általuk nyújtott alapvető szolgáltatásokon túlmutatóvá vált, és a kritikák szerint a szabályozás nem alkalmas arra, hogy a platform alapú gazdaságból eredeztethető bizonyos sérelmeket képes legyen orvosolni.

Dolgozatomban a CDA230 múltját, jelenét és lehetséges jövőjét mutatom be. A CDA 230. megszületésének és alkalmazásának globális szinten kiemelkedő szerepe van, hiszen ma a világ 10 vezető digitális vállalatából 8 amerikai székhelyű. A CDA230 beható ismerete álláspontom szerint elengedhetetlen az európai szabályozás és a digitális platformok működésének megértéséhez is. A szakasz múltjának vizsgálata során bemutatom azokat a múltbeli eseteket, amelyek megalapozták a szabályozást, valamint a jogalkotót vezető megfontolásokat. A múlt áttekintése után bemutatom, hogy a jelenben milyen hatást váltott ki a szabályozás, hogyan értelmezik a gyakorlatban, és milyen problémákat jelent annak alkalmazása a gyorsan változó technológiai környezetben. Végezetül kitekintek a szakasz jövőjét övező kérdésekre is, választ keresve arra, mit lehet tenni az online szólásszabadság megóvása érdekében, van-e létjogosultsága még a CDA230-nak?

KOVÁCS ANDRÁS FÉLIX

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Erdős István
egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK*

Az online tartalommegosztó szolgáltató felelőssége a CDSM irányelvben

A különböző tartalmak interneten keresztül történő megosztása forradalmasította a kommunikációt. Az ezt lehetővé tevő online tartalommegosztó szolgáltatók működése ugyanakkor számos kihívás elé állítja a jogi szabályozást, így a szerzői jogot is. Ezekre reagált az európai uniós jogalkotó, amikor 2019-ben elfogadta a CDSM irányelvet, ennek részeként pedig a védelem alatt álló tartalmak online tartalommegosztó szolgáltatók általi használatát megreformáló 17. cikket.

Dolgozatomban megvizsgálom, hogy milyen online tartalompiazi folyamatok tették szükségessé a szabályok elfogadását. Ezt követően az irányelv felelősségi rendelkezéseit elemzem azzal a céllal, hogy választ kapjak arra, hogy az internetes környezethez illeszkedő, a szolgáltatók, jogosultak és felhasználók érdekei között megfelelően egyensúlyozó szabályozás került-e kialakításra. Megvizsgálom ezért a szolgáltató felelősségére vonatkozó szabályokat, ismertetem a szolgáltatók mentesülésére vonatkozó rendelkezéseket, majd a jogszerű felhasználás biztosítékaira és a panaszkezelési mechanizmussal összefüggő kérdésekre térek ki.

A szabályozás áttekintését követően javaslatokat fogalmazok meg egy olyan szabályozási környezet kialakítására, amely jobban szem előtt tartja az internetes ökoszisztéma hatékony működését és a felhasználók, valamint a kisebb szolgáltatók érdekeinek megfelelő védelmét. Ennek részeként a kivételekkel és korlátozásokkal, az online tartalommegosztó szolgáltató meghatározásával és az új szolgáltatókat védő startup klauzulával kapcsolatosan is javaslatokat teszek a szabályozás átalakítására.

ÖRFFY RICHÁRD

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Hohmann Balázs
egyetemi adjunktus, PTE ÁJK

Az elektronikus közigazgatás aspektusainak vizsgálata a Nemzeti Adó- és Vámhivatal papírmentes hivatallá válásán keresztül

Napjainkat az információs- és digitalizációs forradalom időszakának tekinthetjük, amikor az elérhető termékek és szolgáltatások végtelen sorát vehetjük igénybe, és az általuk származó előnyöket kamatoztathatjuk az életünk során, azaz papírt, szabadidőt és pénzt takaríthatunk meg általuk.

A tanulmány célja, hogy az elektronikus közigazgatást és a rendszerét bemutassa, valamint a működésének felvázolása után a Nemzeti Adó- és Vámhivatalra fókuszálva mutassa meg a konkrét kihívásokat és elemezze hogy „papírmentes hivatal” koncepciója milyen mértékben valósítható meg. A NAV szervezet felépítésén keresztül bemutatja a technológiák használatának módjait, előnyeit, hátrányait és korlátait, ezáltal remekül megfigyelhetjük az egyes szakterületek fejlesztési lehetőségét.

A téma aktualitását az adja, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal a világhírűvá válik még érdekesebbé, mivel ez a szervezet volt a legnagyobb mértékben rákényszerítve az e-közigazgatásra való átállásra.

A pályamunka bemutatja, hogy a közigazgatás modernizációja, megreformálása valamint a digitális kormányzás iránti igény nem újkeletű, amit igazol, hogy a jogszabályi keretek megalkotása több évtizedes múltra tekint vissza, de a technológiai feltételek és körülmények nem kedveztek az azonnali alkalmazásnak. Emelett igyekszik rávilágítani, arra, hogy az elektronizálódó közigazgatás nem csupán az állam önérdeke, és nem csupán egyes magánszemélyek érdeke, hanem egyben társadalmi érdek is, mivel az olcsóbb és hatékonyabb államigazgatás mellett jelentős összegeket más társadalmi célokra lehet fordítani.

A dolgozat a téma szakirodalmának feldolgozása mellett, célul tűzi ki a munkavégzés során szerzett saját tapasztalatok ismertetését, valamint fejlesztésekre és jövőbementató javaslatokat igyekszik adni. A vizsgálódások korlátját jelenti, hogy, számszerűsíthető és – elemezhető adatokat (pl. a megspórolt papír mennyisége, az irattári folyóméterek csökkenése, vagy a megspórolt postaköltségek nagyságrendje) a dolgozat nem tartalmazhatott, mivel a hivatal működéséről annak belső szabályozása alapján ilyen információ nem adható ki, de a dolgozat megragadja e változások érdemi vonásait.

RÉTI ZSÓFIA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Kelemen Roland
egyetemi adjunktus, SZE DFK

Dr. Erdős Csaba
dékanhelyettes, egyetemi docens, SZE DFK

Kivételes véleményformálók. A kivételes közszereplők szerepének erősödése a közösségi média által és hatásuk a véleménynyilvánítás szabadságára

A közösségi média megjelenése azon túl, hogy nagy hatást gyakorol mindennapi életünkre, számos olyan kérdést és megoldandó problémát vet fel, amelyekre a bírói gyakorlat, valamint a jogalkotás még nem tudott megfelelően reagálni. Dolgozatomban elsősorban azon hatását elemzem a közösségi média oldalaknak, amelyek a közszereplők, ezen belül a kivételes közszereplők bírálhatóságára, az irányukban megfogalmazott véleményekre vonatkozik. A közszereplői minőség átalakulása, ezáltal a tőlük elvárt fokozottabb tűrés kötelezettség mind a magyar, mind a külföldi bírósági gyakorlatban megmutatkozik, ám azon személyekkel kapcsolatban, akik a közösségi média felületeken tettek szert nézettségre, ismertségre, máig nem alakult ki egy egységes jogalkalmazói álláspont. A dolgozatban bemutatom a véleménynyilvánításhoz való jog kialakulását, helyét a jogrendszerben, valamint korlátozásának lehetőségeit, ezen túlmenően ismertetem a közszereplői minőség átalakulását, az érintetti kör bővülését a magyar Alkotmánybíróság, az Amerikai Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróság határozatainak, esetjogán keresztül, továbbá röviden bemutatom a közösségi média oldalakat, mint a véleménynyilvánítás új fórumait. Végezetül az új típusú közszereplőkre térek ki, valamint javaslatot teszek egy lehetséges szempontrendszerre, amely a jogalkalmazás egységesítését segíthetné elő az egyes személyek megítélése kapcsán.

SZABÓ DÁRIA ZSÓFIA

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Tóth András

tanszékvezető-helyettes, egyetemi docens, KRE ÁJK

Dr. Eszteri Dániel

megbízott oktató, NAIH főosztályvezető, KRE ÁJK

A blokklánc technológia és a jog - különös tekintettel az adatvédelemre és az okos szerződésekre

A blokklánc technológia vitathatatlanul a XXI. század egyik legnagyobb lehetőségét teremti meg és egyben kihívást is jelent számos területen. Mindezt a jogszabályozásnak érdemes lekövetnie.

Ugyanakkor, eddigi tudásunk szerint vajon hogyan értelmezhető jogi szempontból az új típusú adatbázis? Milyen kapcsolatban van a blokklánc hálózat a GDPR rendeletben előírtakkal? Mi az az okos szerződés és milyen jogi relevanciával rendelkezik?

A technológia ismertetése után kifejtésre kerül többek közt az általános adatvédelmi rendelet alapelveinek való megfeleltetés. Mely során felismerhető, hogy jogilag a fő problémát a törléshez való jog követelményének való megfeleltetés okozhatja, mely során néhány megoldási javaslatot is bemutatok.

Ezenkívül kifejtettem az adatkezelő, adatfeldolgozó személyét a blokkláncon.

A dolgozatom második felében betekintést nyújtok az okos szerződés folyamatába annak létrejöttétől a véglegesítésig. Alapul véve a klasszikus értelemben vett kötelmi jogot. Végezetül néhány ágazatot kiemelve bemutatom a technológia lehetséges alkalmazását és speciálisan az okos szerződések felhasználási területét egy-egy gyakorlati példán keresztül.

Jog- és Állambölcseleti Tagozat

*Tagozat örökbefogadója:
Dr. Pergel Elza,
Győr Megyei Jogú Város
alpolgármestere*

BUDEA CINTIA

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Allam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Badó Attila

egyetemi tanár, SZTE ÁJK

Szabad lesz, bíró úr? Avagy a laikus bírászkodás jogelméleti/jogszociológiai kérdései

E dolgozat a laikus bírászkodás alapkérdéseinek jogelméleti, jogszociológiai vizsgálatával foglalkozik, különös tekintettel a magyar ülnöki rendszerre. Kutatásom középpontjába a laikus elemek csekély mértékben való alkalmazására vonatkozó okok feltárását helyeztem, továbbá a jogintézménnyel kapcsolatos dilemmák ismeretében egy lehetséges továbbfejlesztési irányt kívánok mutatni. Mindezt akként, hogy az a professzionalizáció igényének is eleget tegyen. Ehhez elengedhetetlennek tartom azon társadalmi tényezők vizsgálatát, amelyek befolyással lehetnek a laikus bírászkodás rendszerének sikerességére (avagy sikertelenségére).

A téma aktualitását jól mutatja, hogy mindmáig gyakran találkozhatunk az igazságszolgáltatást érintő azon sommás kritikával, hogy a bíróságokon igazság helyett „csupán” jogszolgáltatás történik. Ez arra enged következtetni, hogy a társadalom igazságszolgáltatásba vetett bizalma megingott, és helyreállítására egy jól megválasztott laikus bírászkodás alkalmas lehet akként, hogy azt a XXI. század (társadalmi) elvárásaihoz igazítja a jogalkotó. Még akkor is, ha a professzionalizálódott jogászság idegenkedésének „köszönhetően” egyre kevesebb teret biztosítanak a nyugati jogrendszerek is.

A – kizárólag – hivatásos bírók által végzett, hatékony igazságszolgáltatás sokszor összeférhetetlennek tűnik a reprezentativitásra törekvő laikus bírósági formákkal. Azonban dolgozatom megírása során, számos magyar és külföldi szakirodalmi szintézist, lakossági jogtudat mérést követően arra jutottam, hogy a laikus bírászkodás hazánkban olyan reformot igényel, amely a laikus részvétel professzionális elemének erősítésével az intézmény létjogosultságával kapcsolatos kétségeket mérsékelheti. Következésképp megállapítottam, hogy a néprészvétel követelményét jelen korunkban sem kell elvetni, csupán az elv érvényesülési módját kell a megváltozott társadalmi elvárásokhoz és körülményekhez igazítani.

DUDÁS MÁRK

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Frivaldszky János
tanszékvezető egyetemi tanár, PPKE JÁK*

Az emberi méltóság mint a transzhumanizmus neuralgikus pontja

A transzhumanizmus egyre széleskörűbbé válása számos etikai problémát felvet a posztumán szempontból indokoltnak vélt, de természetjogilag helytelen beavatkozások miatt. A dolgozat a posztmodern és transzhumanista jelenség okait és tüneteit elemzi és bemutatja, hogy miért nem egyeztethető össze a transzhumanizmus az emberi méltósággal. Az emberi méltóság olyan belső lényegből fakad ugyanis, amelyet a transzhumanizmus sajátos utilitarizmusával nem tud érzékelni.

A dolgozat a transzhumanizmus és az emberi méltóság kapcsolatában elsősorban azt vizsgálja, hogy az emberi méltóság miként sérül. Arra keresi a választ, hogy transzhumanizmus retorikája miért nem tud mit kezdeni az emberi méltósággal és annak létét milyen utilitarista módon kendőzi el.

A dolgozat azt kutatja, hogy a transzhumanizmus miként sérti az emberi méltóságot nem csupán beavatkozásaival, hanem azzal is, amelyen közeget beavatkozásai révén teremt. A transzhumanizmus kritikáját így olyan oldalról közelíti meg a dolgozat, hogy az emberi méltóság miként sérül azokban a folyamatokban, amelyekhez a posztmodern ember szépen lassan hozzászokik. Erkölcsi és jogi kötelezettség azoknak a területeknek a megvizsgálása, ahol ilyenfajta jogsérelem áll elő, nem csupán a jelen, hanem a jövő generációinak védelme érdekében.

FILÓ FANNI DZSENER

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Horváth Csaba

nyugalmazott egyetemi docens, PTE ÁJK

Az Iszlám Állam megjelenésének, gyors térhódításának okai, és a propaganda fontossága a terrorállamban

Az Iszlám Állam, ismertebb nevén az ISIS, napjaink egyik legismertebb terrorszervezete, amelyet még Abu Mus'ab al-Zarqáwi alapított 2000-ben, Egyistenhit és Dzsihad néven, és amely Abu bakr al-Bagdadi idején élte a fénykorát.

A kalifátus kikiáltásához azonban hosszú út vezetett, és ahhoz, hogy megértsük hogyan jöhetett létre az Iszlám Állam, át kell tekintenünk magát az iszlám vallást, amely az ideológiai töltetet adta meg, és azokat a tényezőket, amik segítették a gyors terjeszkedést. Az Észak-Afrikai és Közel-Keleti térség elmaradottsága, a politikai és gazdasági problémák, a korrupt államhatalmak, amik nem törődtek a néppel.

A fordulatot a 2010-11-es év hozta el, mert míg mindenki az Arab tavasszal, és a Szír Polgárháborúval volt elfoglalva, addig az Iszlám Állam alvósejteket telepített Irak és Szíria kisebb városaiba, majd célzott merényletekkel a város meggyengülése után átvették a hatalmat.

A szervezet akkori vezetője, Abu bakr al-Bagdadi 2014. június 29-én Mosulban bejelentette a kalifátus létrejöttét, a terrorszervezet pedig állami kereteket öltött. A stabil állam struktúra, a közszolgáltatások, és az erős karhatalom révén egészen 2017-ig fenntarhatta az elfoglalt területek feletti uralmat.

Ezek mellett persze kiemelt szerepet kapott az Iszlám Állam működésében a toborzás és a propaganda, amelyet eddig egyetlen terrorszervezet sem használt ki olyan teljes körűen, mint az ISIS. Ennek vizsgálatakor át kell tekintenünk, hogy mégis ki a célközönség, kik azok a személyek, akik potenciális dzsihadisták lehetnek a terrorszervezet számára. Milyen társadalmi közegekből érkeznek, esetleg második- vagy harmadik generációs muzulmán bevándorlók? Milyen indíttatásból csatlakoznak, és milyen pszichológiai háttérrel bírnak?

Annak érdekében, hogy nagyobb rálátásunk legyen a terrorszervezetek működésére, érdemes megvizsgálni, hogy milyen hasonlóságok rejlenek az egyes terrorszervezetek között, és hogy hogyan kapcsolódnak egymáshoz.

2014-ben Barack Obama háborút hirdetett az Iszlám Állam és a terrorizmus ellen, ami bár végső soron elérte a célját, és az Iszlám Állam 2017-ben felbomlott. Viszont az állami keretek megszűnése még nem jelenti a terrorszervezet végét is. Feltehetjük tehát a kérdést, hogy vajon mekkora esély van egy ilyen volumenű terrorszervezet végleges megsemmisítésére?

FÜZESERI FANNI

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezetők:
Prof. Dr. Tóth J. Zoltán
tanszékvezető egyetemi tanár, KRE ÁJK
Dr. Remek Éva
habilitált egyetemi docens, NKE ÁNTK*

A mesterséges intelligencia szabályozásának etikai-jogi kérdései

A technológia rohamos fejlődésével egyidejűleg egyre többen ismerik fel, hogy a mesterséges intelligencia jogi és etikai szabályozása kéz a kézben jár egymással. Mivel nincs egzakt egyetértés a mesterséges intelligencia fogalmáról, valamint jövőbeli fejlődési kimeneteleiről sem, így a szabályozás is nehézségekbe ütközik; azonban úgy gondolom, hogy az etikai dilemmákon keresztül megvizsgálva egy-egy lépéssel közelebb juthatunk a lehetséges megoldásokhoz.

Míg a történelem során a politikai változások következtében szinte napról napra változtatták a hatályos törvényeket, ezzel szemben az etikai dilemmák hosszú távon garanciát biztosítanak arra, hogy a gyors törvényi változások ellenére az elfogadott és elismert irányok maradandóak legyenek. Dolgozatomban interdiszciplináris keretek között vizsgáltam a mesterséges intelligenciával kapcsolatos dilemmákat, főként a villamos-probléma dilemmát és annak változatait, majd emellett megemlítettem egyéb problémákat is, mint például a hitelkérelem-dilemma, valamint létrehoztam egy saját dilemmát is, mely a „víztározó-dilemma” nevet kapta.

Kutatásom azt a célt szolgálta, hogy rávilágítson arra, hogy a mesterséges intelligencia helyes használatával többet nyerhetünk, mint veszíthetünk. Többek között úgy vélem, hogy aki a jelen korban magát kimagasló tudósnak gondolja, az nem teheti meg, hogy ne foglalkozzon a mesterséges intelligenciával kapcsolatos témákkal. Ezáltal lehet szeretni a mesterséges intelligenciát, vagy sem, azonban a 21. század embere együtt fog élni vele. Ez az élet lehet kétségkívül gyümölcsöző, az emberek számára rendkívül hasznos, és lehet kegyetlenül rossz is, ez mindenféleképpen a jelenlegi tudóstársadalom hozzáállásán fog múlni. Valójában, már most együtt élünk a mesterséges intelligenciával. A kérdés, amelyet fel kell tennünk: Vajon hogyan használjuk?

HAMECZ FLÓRA

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Matyasovszky-Németh Márton
egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK

Dr. Fábián Áron

megbízott oktató, ELTE ÁJK

Kortárs társadalmiszerződés-elméletek

Kutatásom elején két fő kérdésre kerestem a választ: van-e kortárs relevanciája a klasszikus társadalmiszerződés-elméleteknek? Illetve, hogy van-e szükség a megváltozott, globalizált világban ilyen szerződésekre?

Első kérdésem megválaszolásához, olyan klasszikus filozófusok írásaihoz nyúltam vissza, mint Thomas Hobbes, John Locke vagy John Rawls. Egyértelműen megválaszolható a kérdés írásaik tanulmányozása után, tagadhatatlan eszméik, elveik hatása napjainkra. Locke-nál például olvashattunk a legitim kormányzat megalakításáról, amely hatékony jogvédelmi szervként funkcionál, vagy talákoztunk írásaiban a törvények ellen vétők megbüntetéséről. Láthatjuk, hogy ezek olyan elemei jelenlegi társadalmunknak is, melyek nélkül elképzelhetetlen lenne államaink hatékony működése. Ezen kívül megismerhettük a liberalizmus alapjait, melyek mára már teljesen kibontakoztak: modern nyugati demokráciákban szinte megkérdőjelezhetetlen, hogy ezek adják a társadalom sarokköveit.

A világ azonban jelentősen megváltozott körülöttünk és mind a jogrendszereinket, mind az értékeinket a sokszínűség, a pluralizmus jellemzi. Ehhez szorosan kapcsolódik a globalizáció jelensége, mely utat nyitott véleményeink, gondolataink megállíthatatlan terjedésének, amihez a társadalmaknak, politikai közösségeknek is alkalmazkodniuk kellett. Ennek eredményeképpen azt láthatjuk, hogy vannak olyan hagyományos elméletek, melyek megjelennek valamilyen formában napjaink rendszereiben, de nem az eredeti formájukban.

Álláspontom szerint releváns ezen elméletek alkalmazása, hiszen még mindig szükség van arra, hogy betöltsék eredeti céljukat, vagyis lefektessék a társadalom lényeges elveit, és bemutassák, hogy a társadalom tagjainak oka van ezen elvek betartására. Rousseau szerint a társadalmi szerződések egyik alapvető feladata a sikeres politikai közösség megteremtése, melynek még ma is van relevanciája. Ennek megfelelően bemutattam Michael Moehler szerződéselméletét, amely egy lehetséges rawlsi modellje ennek az elméleti keretnek a plurális társadalmakra vonatkoztatva.

Bibó István a hatalommegosztással kapcsolatban jól látta, hogy a politikai filozófiai elméleteinknek mindig nyitottnak kell lenniük a társadalmi változásokra. A bibói szemléletet követve az új hatalmi gócpontokat újra és újra meg kell találnia a politikai elméleteknek. Így szükségünk van olyan plurális társadalmiszerződés-elméletekre, amelyek a XIX. század problémáira reagálni képesek.

KISS VERONIKA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Matyasovszky-Németh Márton
egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK*

A jogi és jogászai kultúrára ható jogelméleti irányzatok - Kivonat a legfontosabb tudományos munkákból, különös tekintettel az Egyesült Államokra

Megfelelő kontextus nélkül egyetlen jogintézmény vizsgálata sem vezethet érdemi következtetések levonásához, ezért kiemelten fontos, hogy a joghoz kapcsolódó kultúra sajátosságait is éppoly behatóan tanulmányozzuk, mint a jogrendszer többi aspektusát.

Tanulmányomban ezt egy egyedi nézőpont segítségével teszem meg: a jogi és jogászai kultúrára jogelméleti irányzatok kontextusában térképezem fel. Dolgozatomban azt kívánom bemutatni, hogy a jogelméleti irányzatok perspektívája egy hatékony rendszerező elv lehet a jogi és jogászai kultúra kutatási eredményeinek feldolgozásában, és hogy érzékelhető kapcsolódási pontok fedezhetők fel e két témakör között. Ennek során kutatásom első fókuszpontját annak vizsgálata képezi, hogy a témában megjelent tudományos munkák milyen jogelméleti szemléleteket tükröznek. Másodszor pedig céloom az is, hogy ezen kutatások eredményeiről alkossak egy - ha talán nem is átfogó, de minél részletesebb és sokszínűbb - képet.

Tekintélyes mennyiségű publikáció áll rendelkezésünkre a jogi és jogászai kultúra témakörén belül, hiszen maga a kutatási terület is rendkívül tág, szükségessé vált ezért figyelmemet elsősorban a Közép-Nyugat-Európai és az Észak-Amerikai régiókra korlátoznom.

Munkámban az Egyesült Államokban sajátosan kialakult fogalmak és társadalmi attitűdök - individualizmus, adversarial legalism, szövetségi hitvallás, jogi realizmus és bírói elfogultság, a kritikai jogelméletek mély beágyazottsága, valamint az ügyvédi irodák vállalati dominanciája - különös nyomatékot kapnak a többi ország kulturális jellemzőihez képest. Ezen enyhe hangsúly mellett azonban a dolgozatomban alapvetően univerzális szemléletmódot követek, valamint helyenként lokális érdekességekre is felhívom a figyelmet: szóba kerül például egyedi kontextusban India, Szlovákia és az Egyesült Királyság.

Kutatásom során a jogi kultúra és a jogelméleti irányzatok kapcsolatára vonatkozó tézisem beigazolódt, ezért ezt az összefüggést közvetlenül hasznosítani tudtam annak érdekében, hogy a jogi és jogászai kultúra sajátosságait egy egyedi nézőponton keresztül, a jogelméleti irányzatok értelmezési keretéhez folyamatosan visszatérve vizsgálhassam meg. A természetjog, a jogpozitivizmus, a szociológiai jogelmélet, a kritikai jogelméletek és a jogi realizmus szemléletei mind nyomon követhetőnek bizonyultak a jogi és jogászai kultúrával kapcsolatos jogelméleti diskurzus tudományos munkáiban.

KOVÁCS-LATYSEVA OLGA

Jogász

Osztatlan, 3. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Könczöl Miklós

habilitált egyetemi docens, PPKE JÁK

Van-e a teológiának jogosultsága a politikában?

A modern kor embere egy felvilágosult és a ráció által vezetett világban találja magát. Ebből kiindulva a dolgozatomban arra keresem a választ, hogy a teológiának van-e még ma is létjogosultsága a politikában? Ezzel kapcsolatban különösen fontos kérdés, hogy (1) a felvilágosodás valóban azt a célt tűzte-e ki maga elé, hogy a teológiai dogmáktól végleg megszabaduljon, illetve (2) ha igen, sikerrel járt-e. Ezen kérdéseket egy tágabb perspektívából közelítem meg, és éppen ezért a dolgozatomban nem csak államelméleti és politikafilozófiai megfontolások mentén ragadom meg a lehetséges válaszokat, de filozófiai és antropológiai szempontokat is figyelembe veszek.

Filozófiai szemszögből elsősorban Kant és Hegel vallásra vonatkozó megállapításait vizsgálom meg, amelyekből az derül ki, hogy a vallás nem csak az erkölcsi kötelesség tudatában nyilvánul meg, de az ember legbensőbb szellemét is jelenti. E szerzők vizsgálata a kérdés szempontjából azért releváns, mert egyrészt olyan korban ismerik el a vallást, amely éppen annak irrelevanciáját igyekszik hangoztatni.

Államelméleti vonalon Schmitt és Assmann megállapításait vizsgálom. Schmitt „politikai”-fogalmából kiindulva arra a megállapításra jutunk, hogy elmélete nem tudja kielégítő módon igazolni az ember politikai minőségének az abszolút voltát, hiszen a szekularizációs tézise a fogalmi analógia szintjén sem állja meg a helyét egy tágabb perspektívából nézve. Assmannnál a politika és a teológia viszonyának a történeti megközelítését azért szükséges bevonni a vizsgálatba, mert rámutat e két dimenzióknak az eredendő egységére, ezzel Schmitt elméletét véleményem szerint ki is egészíti.

Ezen vizsgálatok után a nép és a vallás szerepét közvetve vizsgálom meg: az egyén identitáskonstrukciójában. Ebből pedig azt a következtetést vonom le, hogy a politikai és a vallási elem egzisztenciálisan mindig is bennünk van, ám a kettő egymáshoz való viszonya nem feszültségmentes. Éppen ezért lehetséges oly sokféle elméleti modellt kidolgozni. A szekuláris államelméletek között is van olyan (pl. Locke), amelynek gyökerei a szerzőjük vallási meggyőződéseire vezethetőek vissza.

Éppen ezért tévedés volna azt gondolnunk, hogy a modern kor embere a vallást maga mögött hagyva létezhet a szekuláris államban. Kiinduló hipotézisem, amely szerint a teológiának van létjogosultsága a politikában, igazolhatónak látszik.

PAPP RÓBERT

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Nagypál Szabolcs

egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK

Az amerikai alapító atyák természetjogi felfogása

Jelen tanulmány elsősorban bizonyítja a természetjogi hagyomány jelenlétét a XVII. és XVIII. század észak-amerikai gyarmatain, s annak hatását a független Amerikai Egyesült Államok államalapítóira. A dolgozat bemutatja, általános jelleggel, az amerikai alapító atyák természetjogi gondolkodását. A tanulmány összeköti az alapítók gondolatiságát klasszikus bölcselők és modern gondolkodók munkáival, elképzeléseivel, ezáltal elhelyezve azt a természetjogi eszmetörténetben. Emellett tematikus bemutatásra kerül az alapítók által kiemelt fontosságúnak tartott természetes jogok jellemzői, valamint a természetes kötelezettségek kérdésköre is feltárásra kerül. Az így előadottak összekapcsolásra kerülnek mind az államalapítással, mind pedig az annak alapját képző Függetlenségi Nyilatkozattal. A tanulmány főként Thomas Jefferson, James Madison, Alexander Hamilton és John Adams írásain keresztül mutatja be az egyedi amerikai alapítói természetjogi felfogást, amely a Leo Strauss általi klasszikus-modern distinkcióban a kettő hagyomány különleges ötvözeteként jelenik meg.

S. NAGY ANDRÁS DÁVID

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Mészáros Gábor
egyetemi adjunktus, PTE ÁJK

Aktuális kérdések az alkotmányosság és a demokrácia kapcsolatáról

Dolgozatom célja elsősorban az volt, hogy feltárjam a felszínes aktuálpolitikai ellentétek mögött meghúzódó, államelméleti/tudományos hátteret. Mindezt a politikai alkotmányosság és a jogi alkotmányosság fogalmaira kívántam felfűzni, amelyek jól megfeleltethetőek a többségi elven működő, szuverenista és jogpozitivistá jellegeket mutató és az alapjog központú, univerzalista, természetjogias alkotmányosság- és államfelfogásnak. A dolgozat első felében arra törekedtem, hogy felvázoljak egy olyan szempontrendszert, amely alkalmas a két irányzat együttes elemzésére. Ezt követően megvizsgáltam mindkét irányzat érveit és ellenérveit, azokat a pontokat kerestem, amelyekben leginkább megragadható az ellentét gyökere. Lezárásként a saját szempontjaim alapján értékeltem a két szemléletmód állításait és azok kritikáit.

SCHNEIDER REBEKA

Jogász
Osztatlan, 10. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Berkes Lilla

egyetemi docens, PPKE JÁK

Dr. Varga Ádám

egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

A Critical legal studies hatása az európai jogelméletre

Dolgozatom során a Critical legal studies általános és jogállamiságról alkotott nézeteinek európai feldolgozottságának, hatásának felkutatását tűztem ki célul, melynek keretében először a CLS rövid bemutatására, fő téziseinek ismertetésére tértem ki.

A mozgalom európai relevanciájának igazolását három szempontból alapoztam meg. Segítségül hívtam a kritikus gondolkodást és a kritika megfogalmazást, mint egy emberiséggel egyidős hagyományt, amely álláspontom szerint alátámasztja, hogy minden kritikával érdemes foglalkozni. Ezt követően az összehasonlító módszerről, mint további igazolási alapról írtam, amely a 21. század fontos eszköze akkor, ha jogrendszereket szeretnénk átfogóan elemezni.

Végezetül bemutattam, hogy ugyanazok a viták, problémafelvetések folynak az Amerikai Egyesült Államokban mint Európában, illetve, hogy vannak hasonlóságok európai szerzők gondolatai és a CLS képviselői között, így egymás elméleteinek megismerése mindenképpen hasznos lehet. Ezután az Európai Unió jogát mutattam be a CLS téziseinek tükrében, melynek keretében a mozgalom módszerét vetítik a szerzők az uniós jogra, illetve az azok közötti, hasonlóságot, párhuzamot keresik. Továbbá a Critical legal studies mozgalom alkalmazásának, átvételének a korlátjára tértem ki.

Kutatásom eredményeképpen úgy gondolom, hogy a Critical legal studies mozgalom, mint tanulmányok témája elenyésző számban jelenik meg az európai jogirodalomban, akár folyóiratokat, akár monográfiákat, könyveket tekintve. Ugyan vannak CLS irányzatot bemutató művek, amelyek a mozgalom kialakulását, fő téziseit mutatják be, viszont olyan megközelítésből, hogy a CLS általános és jogállamiságról alkotott nézetei hogyan hatnak, illetve hathatnak az európai jogelméletre, jogrendszerre, jogállamiság kapcsán elvártakra, igen kevés tudományos mű jelent meg. Amennyiben vannak is ilyen témájú tudományos írások, akkor felkutatásuk rendkívül nehézkes, mivel az elemzett témát csak mellékesen tárgyalják. Így a mozgalom európai szakirodalomból való megismerése, illetve európai nézőpontból való vélemények olvasása napjainkban igen nehéz.

SÚRÚ CINTIA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Molnár András
egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK*

Digitális jogászok, avagy az online oktatás hatása a szegedi jogászképzésre

A kutatás elsősorban a Szegedi Tudományegyetem 2019-es, 2020-as évfolyamon tanuló hallgatók és az őket oktató tanárok tapasztalatain alapszik. A kutatás alapját egy előre elkészített és ellenőrzött kérdőívre érkezett válaszokból begyűjtött adatok, statisztikák adják. A kérdőívek vizsgálják az oktatók és hallgatók technikai feltételeit, saját, illetve a másik csoport munkájára vonatkozó tapasztalataikat, mentális egészségüket és egyéb egyéni tapasztalataikat.

A kutatás célja a tapasztalatok bemutatása mellett az online oktatás lehetséges jövőjének feltérképezése, hiszen szembe kell néznünk azzal, hogy rohamosan fejlődő világunkban a technika egyre nagyobb térhódításának köszönhetően a digitalizáció ma már egymegállíthatatlan folyamat, így fontos bizonyos konzekvenciákat levonni annak érdekében, hogy láthassuk merre is halad és merre kéne haladnia ennek a folyamatnak.

A kutatás eredményeként röviden bemutatásra kerül a hibrid oktatási rendszer, amely jelen körülményeink között talán a legjobb első lépés lehet az oktatás teljes digitalizációja felé.

VÁRALLAI LUCA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Barcsi Tamás
tanszékvezető, habilitált egyetemi docens, PTE ÁJK

A pro life és pro choice nézetrendszer, az abortuszvita morális és jogi dilemmái

Dolgozatom és kutatásom fő célja rávilágítani a méhmagzat jogi státuszának rendezésére és ebből kifolyólag a terhességmegszakítás társadalmi megítélésére. Ehhez a magzatvédelemmel kapcsolatos szabályozások esetleges módosítási javaslatai mellett az emberi jogi, betegjogi vonatkozásokat is vizsgáltam, valamint nemzetközi kitekintést tettem az abortuszszabályozás kapcsán mérvadó államoknál. A szubjektív körülményekre és élethelyzetekre léteznek különféle megoldások, azonban a hangsúlyt a prevencióra kell fektetni. A megoldási javaslataim között az emberek edukálása, valamint a gyermekvédelem eszközei állnak. Célszerűnek látom a szociális ellátórendszerben olyan szervek létrehozását vagy a meglévők változtatását, melyek a nem kívánt terhességből származó gyermekek életét hatékonyabban tudják támogatni, illetve a súlyos válsághelyzetbe került családokat patronálni tudják. Tekintettel a téma szenzitív voltára, saját állásponatomat is kifejtem az abortusz kapcsán, melyet morális és jogi meggyőződésemmel támasztom alá. Szükségeseznek tartottam, hogy kérdőívekkel is szemléltessem a magyar társadalom általános közvélekedését, melynek koncepciójában vallási és erkölcsi elemek is megfigyelhetők. Ennek fényében könnyebben figyelemmel tudjuk kísérni, hogy a magyar szabályozás hol tart és miért van szükség egy olyan koncepció kidolgozására, amely egyéni problémákra egyéni választ tud adni.

VIGH KATINKA ROZANNA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Pődör Lea
egyetemi adjunktus, SZE DFK*

Szépek és bűnösök - A kognitív torzítások, különös tekintettel a holdudvar-probléma jelentőségére az igazságszolgáltatással összefüggésben

Bűnös? Igen! Szép? Akkor mégsem annyira! A szépség kultusza valószínűleg egyidős az emberiséggel és az élet minden területén meghatározó szerepet játszik. Nem is gondolnánk, de tanulmányok sora bizonyítja, hogy egy vonzó külsőnek még az igazságszolgáltatásban is pozitív hatása lehet. Vajon Justitia mégsem vak?

Dolgozatomban interdiszciplináris megközelítéssel kívánom bemutatni főként a bűncselekmények elkövetőinek megítélésével kapcsolatos kognitív torzításokat, fő hangsúlyt helyezve a holdudvar-hatás jelenségére. Azokra a kérdésekre keresem a választ, hogy ez a tényező milyen mértékben hat és hogyan befolyásolja a társadalom vélekedését az elkövetőkkel kapcsolatban, illetve, hogy a releváns kognitív torzítások képesek-e még az igazságszolgáltatás szakértelemmel rendelkező résztvevőit is befolyásolni.

Bár a jelenség nem újkeletű, a téma aktualitását jól bizonyítja, hogy az elmúlt időszakban a közösségi médiában megdöbbentően nagyszámú támogatottságot kapott több kezdeményezés, melyek szerint az attraktív elkövetők ne, vagy ha mégis, akkor kisebb mértékű büntetést kapjanak.

Dolgozatomban a témával kapcsolatos tudományos kísérleteket elemzem, amelyek a fizikai vonzerő hatását vizsgálják a szimulált esküdtszéki ítéletekre és a büntetés mértékének megállapítására vonatkozóan. A korábban említett nagy médianyilvánosságot kapott ügyek közül röviden bemutatok hármat. Ezt követően ismertetem az igazságszolgáltatás résztvevőit befolyásoló kognitív torzító hatásokat és beszámolok olyan módszerekről, amelyek közelebb vihetik őket, illetve a társadalom többi tagját a torzításmentes döntéshozatalhoz.

Kutatásom eredményeként megállapítható, hogy a holdudvar-hatás a társadalomban az ókortól kezdve egészen napjainkig nemzetközi és magyar példával igazoltan jelentős mértékben jelen van, valamint a kognitív torzításoknak még az igazságszolgáltatás szakértelemmel bíró résztvevői is áldozatává válhatnak és komoly kihívást jelent számukra is, hogy felülke-rekedjenek a döntéshozatali csapdákon.

A kutatás célja másodsorban arra irányult, hogy minél szélesebb körben ismertté váljanak a kognitív torzítások és ez mindenkit arra ösztönözzön, hogy törekedjen kiküszöbölni ezeket a csapdákat a saját döntéshozatala során, mert ez az alapja az igazságosság és méltányosság érvényesülésének.

Közigazgatási Jogi Tagozat 1.

*Tagozat örökbefogadója:
Magyar Ügyvédi Kamara*

CZIGÁNY ZSUZSANNA

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Siket Judit
egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK*

Együtt-működik? A kormányhivatal és a helyi önkormányzat szakmai kapcsolatrendszere: középpontban a törvényességi felügyelet

A jogállamiság elve megköveteli a helyi önkormányzatok törvényes működésének biztosítását, így nélkülözhetetlen, hogy tevékenységüket az államhatalom rendszeresen felülvizsgálja. Az állandóan változó életviszonyok miatt egyre inkább felgyorsult a törvényhozás, tehát a joghoz kötöttség elve által jelentett kihívás is megnőtt, ennek következtében felértékelődött a helyi önkormányzatok és az államigazgatás szakmai együttműködésének jelentősége. Dolgozatomban elsődlegesen a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény rendelkezéseit körüljárva elemzem, hogy a felügyeleti eszközök mennyiben segítik a helyi önkormányzatokat feladataik jogszerű és eredményes ellátásában. A felügyeleti munka módszerei között található szakmai segítségnyújtás, valamint a törvényességi felhívás jogintézménye alkalmazása során mennyire érvényesül a jogalkotói akaratként kitűzött prevenció, a helyi önkormányzatok szabályozási, igazgatási autonómiáját sértik-e a minőségi jogalkotás terén tapasztalható hiányosságok.

A dolgozat hipotézise az, hogy a közigazgatás államigazgatási és önkormányzati alrendszerének egyensúlya felborulni látszik, az államigazgatás expanziója azt is magával hozta, hogy a helyi önkormányzatok nem kapják meg a jogszerű működésükhöz szükséges, megfelelő minőségű szakmai segítségnyújtást, így nem valósul meg maradéktalanul a jogalkotói akaratul kitűzött együttműködő felügyelet dogmatikai koncepciója.

A dolgozat hipotézisének igazolásához nem reprezentatív kérdőíves és interjú kutatás készült a 10.000 fő lakosságszámot meghaladó fővárosi kerületi és települési önkormányzati körben.

Kutatásom során arra a következtetésre jutottam, hogy nem valósul meg maradéktalanul az együttműködő felügyelet dogmatikai koncepciója. Az empirikus kutatás eredményei arra mutattak rá, hogy a szakmai segítségnyújtás gyakorlata megyénként változó, az írott norma szövegén túl más „jogon túli” tényezők is befolyásolhatják az együttműködést, pl. a kollegialitás. A helyi önkormányzatok leggyakrabban szóban, telefonon kérnek segítséget a kormányhivataltól, ám a minőségi jogalkotás hiánya rányomja a bélyegét a szakmai együttműködés érdemi tartalmára, mert ezek az interakciók gyakran közös jogszabály-értelmezésekbe torkollanak, így az egységes jogalkalmazás lemarad a jogalkotástól; a szakmai segítségnyújtás diszfunkciói könnyen veszélyeztethetik a közigazgatás kiszámíthatóságának alapelvét. Minderre tekintettel megállapítható, hogy a kutatás hipotézise igazolódott.

ELŐHÁZI ZSOMBOR

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Varga Ádám
egyetemi adjunktus, PPKE JÁK*

Két dudás egy csárdában? – A magyar közigazgatási szankciórendszer jellegzetességei és problémái

A magyar szankciórendszerrel jelenleg két hatályos jogszabály foglalkozik, amelynek rendelkezései sokszor eltérnek egymástól, és a hatóságok számára sem világos, hogy egyes helyzetekben melyik törvény, melyik rendelkezéseit kell alkalmazni, de a legfontosabb kérdésre sem tudnak gyakran válaszolni, hogy miért azt a jogszabályt alkalmazzák.

Kutatásom célja, hogy bemutassa a jogterület hazai fejlődését, és ismeresse a jelenlegi hazai jogszabályokat, felhívva a figyelmet arra, hogy miért ütközik ez két rendszer egymással. Emiatt az inkoherencia miatt a jogállamiság, amelyet az Alaptörvény deklaráál, veszélybe kerül.

A címben szereplő két dudás megfeleltethető a Szabálysértési törvénynek, illetve a Szankciótörvénynek. Kutatásom során a két jogszabály közötti legnagyobb különbségként azt vettem észre, hogy kétfajta felelősségi rendszert alkalmaz, amik szöges ellentétjei egymásnak.

A hatályos jogszabályi környezet egyik legnagyobb hiányossága, hogy a közigazgatási szankció fogalmát nem definiálja. A jogirodalom azonban elvégezte ezt a munkát, azonban addig, ameddig ennek nincsen semmilyen törvényi szintű szabályozása, addig nem lehet előre haladni.

Témám aktualitását az adja, hogy az elmúlt években a jogalkotó megváltoztatta a közigazgatási szankciórendszert, amelynek köszönhetően a magyar jogban 1937 óta használatos objektív szankciók lettek a dominánsak területen.

A problémák feltárása után, dolgozatom végén de lege ferenda javaslatokkal élek, amelyek kiterjednek a szabálysértési jog területére, a Szankciótörvény módosításának szükségességére, az alternatív szankciók alkalmazásának előnyeire, valamint a mesterséges intelligencia alkalmazásának előnyeire az objektív felelősségi rendszerben.

ERŐS ORSOLYA JÚLIA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

MASZLOV LEON

Jogász
Osztatlan, 3. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Váczi Péter

tanszékvezető, egyetemi docens, SZE DFK

Mi történik a fejünk felett? – A magyar drónszabályozás lehetőségei

A pilóta nélküli légi járművek (drónok) rohamos elterjedését serkentő tényezői között voltak az elmúlt évtized meghatározó világtörténelmi eseményei. Drónokat használnak világszerte és hazánkban is olyan komplex feladatok megoldásaként, mint a sürgősségi vakcina- és vérszállítás, katasztrófa helyszínének figyelése, határrendészeti feladatok ellátása, csomag- és ételszállítás.

A technológia rohamos terjedésével ellentétben annak jogi szabályozása - még annak ellenére is, hogy az elmúlt évek során több kiemelt jelentőségű uniós szabályozás is született - hazánkban meglehetősen lassú ütemű, illetve kérdésekkel teli:

Az uniós jogforrások közül vajon a célnak leginkább megfelelő formát sikerült kiválasztani az Európa Bizottságnak az új szabályozás során?

Megfelel-e a hazai szabályozás a jogbiztonság követelményének?

A szabályozásban megadott paraméterek alapján felmerülhet-e bizonyos alapjogok sérelme (magánszféra védelme, vállalkozáshoz való jog, egyenlő bánásmód követelménye)?

A hatályos rendelkezések alapján álláspontunk szerint felmerülhet mind a magyar állampolgárok alkotmányos alapjogainak, mind pedig a jó közigazgatáshoz való jog sérelme.

Tanulmányunkban egyrészt a hatályos nemzeti szabályozást, másrészt pedig az ezt leváltani tervező új, európai modell hazai szabályozásba illeszthetőségét vizsgáltuk részletesen.

Eredményeink: Az ügyfeleket megillető jó közigazgatáshoz való jogot a vonatkozó közigazgatási eljárási környezetben nem találtuk maradéktalanul érvényesülőnek. Javaslatunk mellett továbbá a változás lehetőségét látjuk az Európai Bizottság lakott terület feletti nagy számú UAS művelet esetére megalkotott „U-space” végrehajtási rendeletében is. A rendeletnek megállapítottuk a sui generis jellegét a technikai korlátok miatt, valamint a javaslat vívmányait és felvetődő kérdéseit. A hazai jogalkalmazással kapcsolatosan javaslatokat tettünk a garanciális keretek biztosítása végett.

FÉNYES MARCELL

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Rozsnyai Krisztina
dékánhelyettes, egyetemi tanár, ELTE ÁJK*

A közigazgatási ügyben eljáró bíróságok összetétele

A dolgozatomban a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvénynek (Kp.) a bíróság összetételére vonatkozó új szabályozása kapcsán annak és a bíróság összetételére vonatkozó egyéb szabályozóknak az érvényesülését vizsgálom. A Kp. visszaállította a társasbíráskodás főszabályát az elsőfokú per során, ez az üdvözlendő változtatás azonban számos kérdést vet fel.

A bíróság összetételére több jogforrási szint is tartalmaz szabályokat, így vizsgálom az Emberi Jogok Európai Egyezményének és az Alaptörvénynek a követelményrendszerét, valamint ezek mentén az eljárási törvényeket mint az összetétel absztrakt szabályozóját. Az összetétel konkrétabb megjelenítője az ügyelosztási rend, hiszen ez az instrumentum befolyásolja legközvetlenebbül, hogy egy adott perben konkrétan melyik bíró jár el. Ennek alapján nagy hangsúlyt fektetek az ügyelosztási rend megalkotásának és tartalmának követelményeire. Vizsgálom emellett, hogy az ügyelosztási rend jogszerűtlensége vagy megsértése esetén milyen jogorvoslatokat vehet igénybe a fél és milyen kívánnivalókat hagy maga után a jelenlegi helyzet.

Az EJEE 6. cikkének követelményei alapján járom körül a törvényes bíróhoz való jog tartalmát és ennek érvényesülését a magyar bírósági igazgatási gyakorlatban. Feltárom, hogy a magyar törvényszékek közigazgatási kollégiumainak ügyelosztási rendjei nem elégítik ki a törvényes bíróhoz való jog követelményét és potenciálisan sérthetik a tisztességes eljáráshoz való jogot. A sérelem elsődleges okaként az ún. nagytanácsok contra legem kialakítását azonosítom, amelynek kiküszöbölése érdekében a minél inkább automatikus szignálás bevezetését tartom alkalmas eszköznek.

Dolgozatomban igazolom, hogy az eljárásjog és a bírósági szervezet egymással elválaszthatatlan kapcsolatban állnak, az eljárásjogi normák tartalommal való megtöltésében a bírósági igazgatásnak komoly szerepe van, annak közreműködése nélkül nehezen tudnak megvalósulni a jogalkotói célkitűzések. A Kp. által bevezetett differenciált összetételi szabályozás gyakorlati megvalósításának vizsgálata során megállapítom, hogy a bíróságok országszerte rendkívül eltérően alkalmazzák a szabályozás újításaként említhető kétirányú átosztás lehetőségét: a tanácsról egyesbíró és az egyesbíróról tanácsra utalást. Ezen megállapítások szervezeti kultúrával való összefüggéseire világítok rá.

HODOSÁN KINGA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Barta Attila

habilitált egyetemi docens, DE ÁJK

Feladat- és hatásköri változások a területi államigazgatásban, különös tekintettel a fővárosi és megyei kormányhivatalokra

Dolgozatomat a közigazgatás intézményrendszerének egyik meghatározó részéről, a területi – más néven középszintű – államigazgatásról készítettem. Ezen belül a fókusz a területi szint kiemelkedő szereplőire, a fővárosi és megyei kormányhivatalokra (röviden kormányhivatalokra) került. Munkám keretében megvizsgálom a kormányhivatalok intézménytörténeti előzményeit, felállításuk mögöttes céljait, legfőképpen azonban az általuk ellátott feladatok változásait dolgozom fel, ahol lehet, minél több konkrét példával szolgálva.

Tudományos diákköri dolgozatom gondolati íve kronologikusan a kormányhivatalok jelenlegi helyzetéhez vezet el, ami magába foglalja a feladat- és hatáskört érintő, 2020-ban három ciklusban hatályba lépő rendelkezéseket, illetve a 2021-2022 során felmerült kihívások kapcsán bekövetkező újításokat. Fontosnak tartottam azt, hogy néhány jól meghatározható időponthoz igazítva érzékeltessem a témánk szempontjából jelentősnek tekinthető feladat- és hatásköri változásokat.

Kutatásomat két központi kérdés köré építettem fel: a területi államigazgatásban bő egy évtizede zajló integrációs folyamat vajon nyugvópontra jutott-e vagy továbbra is zajlik, valamint ezzel szoros összefüggésben azt is igyekeztem megvilágítani, hogy a kormányhivatalok fejlesztése elért-e egy olyan határt, amelyen túl a korábbi, integrációra épülő tendencia már nem folytatható?

Úgy vélem, hogy a feladatok megváltozása nem jelenti azt, hogy ezen intézmények szerepe és jelentősége csökkent volna, hiszen újonnan felmerülő kihívások leküzdése esetén is számít rájuk a jogalkotó. Álláspontom szerint a közelmúlt eseményei azt is megmutatják, hogy a közigazgatás hogyan birkózik meg az új kihívásokkal.

HORVÁTH DOMINIK

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Fábrián Adrián

dékán, egyetemi tanár, PTE ÁJK

A digitális kormányzás fogalmáról

Az elektronikai eszközök és a digitális szolgáltatások napjaink szerves részévé váltak az elmúlt évtizedek során. A digitalizáció magával hozta a világ folyamatos gyorsulását is, hiszen az információáramlás és csere sokkal energia- és időtakarékosabb módszerekkel valósul már meg. Ennél a digitalizációs folyamatnál már nem teheti meg senki sem, hogy ne alkalmazkodjon, főleg azok a piaci és állami szereplők, amelyeknek folyamatosan alkalmazkodniuk szükséges az ügyfelek és az állampolgárok igényeihez. A piaci szereplők a verseny nyomására felvették a megfelelő innovációs ütemet, és az állami szféra is elkezdett fejlesztéseket eszközölni, hogy azonosulni tudjon a digitalizált világgal.

Egy állam esetében azonban a digitális átállás sokkal lassabb folyamatként valósul meg hiszen sokkal összetettebb tevékenységet végez. Az állam egyik legfőbb irányító szerveként jelentős, hogy a Kormány hogyan tud egy újfajta társadalmi igénynek megfelelni és ezért is érdemes foglalkozni a digitális kormányzás megvalósulásával, lehetőségével, valamint fogalmával.

Dolgozatomban több fogalmi meghatározást is szeretnék tisztázni annak érdekében, hogy a digitális kormányzásról egy olyan képet kaphassunk, amely megfelelően mutatja ennek a viszonylag újkeletű fogalomnak a tartalmát. Ehhez viszont az írásom első részében a Kormány fogalmát szeretném feltárni, hogy utána a digitális kormányzás meghatározásával foglalkozhassak.

A gyorsabb eljárásra, döntéshozatalra is megfelelő alapként szolgálhat a digitális kormányzás kiteljesedése. Ezt mi sem mutatja jobban, mint az internet elterjedése előtti és az azt követő világunk információáramlásának összehasonlítása pl. az egészség védelme is sokkal jobban előtérbe kerülhet a digitalizációnak köszönhetően. A pandémia bebizonyította, hogy milyen sok fertőzési veszély van jelenleg egy hétköznapi ember életében. A digitális kormányzásnak a kialakulása egészségügyileg nagyobb biztonságot jelenthetne, hiszen amennyiben megvalósulna több szegmense is a digitális Kormányoknak, úgy csökkenne a fertőzési veszéllyel járó emberi érintkezések száma is.

Ezek a szempontok viszont jóval összetettebb kritériumrendszert vonnak maguk után, viszont ezzel a témakörrel is szükséges foglalkozni és különféle javaslatokat tenni.

KAMRÁS ISTVÁN

Államtudományi

Osztatlan, 7. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezetők:

Dr. Hazafi Zoltán

tanszékvezető, habilitált egyetemi docens, NKE ÁNTK

Dr. Csóka Gabriella

mesteroktató, NKE ÁNTK

Egy lehetséges karrierút kezdete - a pályára illesztés HR és jogi eszközei a közigazgatásban

A coaching szemlélet világszintű elterjedése a magyar közigazgatás humánerőforrás-gazdálkodás trendjeire is kihat. Fókuszba helyezi a tehetséggondozó és mentorálási programok jelentőségét azzal, hogy elhivatott és fiatal dolgozókat juttat a közzolgálatba, akik hosszútávon tervezik a hazájukat szolgálni. A dolgozat komplex képet ad a pályára illesztés HR és jogi eszközeiről. A humán erőforrások, így az államtudományi fókuszban a mentorálási gyakorlatokat és tehetséggondozó programok működését vizsgáltam. A jogi területen, hatáselemzés során a közzolgálati- és közigazgatási jog vetületeit mutatom be összehasonlító jelleggel.

A közzolgálat emberi erőforrás menedzsment tevékenységen belül döntő jelentőséggel bír a kiválasztás, amely alapvető feltétele a felkészült és pályára alkalmas személyek alkalmazásának, melyhez hozzájárulnak a különböző szervezetekben végzett szakmai ismeretek.

A közigazgatás számára kiváló „inkubátorok” működnek, ezeket a tevékenységeket kell támogatni szakmailag és humán erőforrással is, ha szeretnénk komoly lépéseket tenni a professzionális közzolgálat irányába. A beillesztést támogató programok világszintű trendek, a közigazgatásnak is szüksége van mentorálásra.

KÁLMÁN ORSOLYA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Varga Ádám
egyetemi adjunktus, PPKE JÁK*

Hogyan tovább, vármegyei önkormányzatok? – A (vár)megyei önkormányzatok múltja, jelene és jövője

A vármegyék ezeréves múltra tekintenek vissza, hagyományosan jelen vannak a magyar államszervezetben már Szent István óta. Bár az idők során folyamatosan változott a szerepük és megítélésük, tény, hogy egy rövid időszakot leszámítva, állandó szereplői (voltak) az állam működésének. A történelem során identitásképző és ellenálló szerepük emelte ki őket a többi államszervezeti intézmény közül. Napjainkban azonban elmondható, hogy ezek korántsem meghatározó jellemzői a vármegyei önkormányzatoknak. Vajon miért alakult így? Dolgozatom egyik célja, hogy megvizsgálja a történelem különböző korszakaiban a (vár)megyék szerepét, ezáltal pontosabban lehessen látni, mi vezetett el a mai súlytalan középszintű önkormányzashoz.

Ugyanis látható, hogy ma a vármegyei önkormányzat nem képes betölteni szerepét a középszintű önkormányzásban. A klasszikus középszintű feladatok ellátását nem ezek az intézmények, hanem vagy dekoncentrált szervek végzik, vagy 'gazdátlanok'. A megyék napjainkban főként területfejlesztési feladatokat látnak el, amely nem kapcsolódik szorosan az emberek hétköznapijához, így a lakosság csekély ismerettel rendelkezik erről az intézményről. Kutatásom elsődleges célja annak igazolása, hogy a megyei feladatokat érdemes lehet ismét a megyékre bízni, ezáltal ismét tartalommal megtölteni az intézményt.

A kérdés aktualitását mutatja az is, hogy az Országgyűlés úgy döntött, hogy a hagyományokhoz visszanyúlva, 2023. januárjától ismét a vármegye kifejezést helyezi használatba a megye helyett. Ehhez kapcsolódóan érdemes lehet napirendre tűzni a vármegyék feladatainak újragondolását is, hogy ismét érdemi szerepet tölthessenek be a magyar államszervezetben.

PRIBELSZKI JÁNOS ANDRÁS

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Bencsik András
habilitált egyetemi docens, ELTE ÁJK*

Területfejlesztési csodafegyver és a vármegye pénzügyi központja? - A Special Economic Zone megjelenési formái és kérdései a magyar jogban

A dolgozat célja a Special Economic Zone, mint lehetséges területfejlesztési eszköz bemutatása, rövid nemzetközi kitekintéssel, és a magyarországi megjelenési formák ismertetésével és elemzésével. A téma aktualitását az adja, hogy a 2020-ban a koronavírusjárvány miatti veszélyhelyzet alatt bevezetett különleges gazdasági övezet elnevezésű jogintézmény azonnal heves vitákat váltott ki a szakirodalomban és a közéletben is.

A dolgozat első része azt vizsgálja nemzetközi példákon keresztül, hogy mi az a Special Economic Zone. A nemzetközi kitekintés első állomása a mintaadó Kína, amely a jogintézmény ősforrásának tekinthető, és amely egy kifejezetten sikeres területfejlesztési eszközzé tette a SEZ-t. Ezt követően bemutat egy kontinentális példát, Lengyelországot, amely Magyarország-hoz hasonló helyzetből indulva indított egy saját SEZ programot, amelyet jelenleg, közel 30 évvel az elkezdése után vegyes megítélésű eredményeket produkált.

Ezt követően a dolgozat az első magyar SEZ adaptációt, az ipari parkot mutatja be. A hazai szabályozástörténet ismertetése után a szerző arra a megállapításra jut, hogy az elmúlt évtizedre diszfunkcionálisan működő hazai rendszer számára megfelelő megoldás lehet a 2022-től hatályos új szabályozás, amely megteremti annak a lehetőségét, hogy egy a 21. századi kihívásokhoz jobban alkalmazkodó rendszer jöjjön létre.

A dolgozat leghangsúlyosabb része a különleges gazdasági övezetek bemutatása. A jelenlegi szabályozás a szerző szerint több szempontból problémás. Gyakorlati példákkal alátámasztva megállapítja, hogy a jogintézmény jelentősen megnehezítheti a helyi önkormányzatok feladatellátását. Problémásnak tartja a kijelölés jelenlegi feltételeit, amely a dolgozat megállapítása szerint túlságosan egyoldalúan a Kormányra van bízva, és nem nyújt elegendő védelmet az önkormányzatoknak. Dogmatikai szempontból is vitathatónak tartja a szabályozást, az ugyanis a területfejlesztés jelenlegi rendszerébe nem épül bele szervesen, valamint a jogrendszer egésze nem követte le a vármegyei önkormányzatok megváltozott szerepét.

A dolgozat végén az azonosított problémákra de lege ferenda javaslatokat tesz, annak érdekében, hogy az eszközök hosszútávon is megfelelően a magyar területfejlesztési jogrendszer részei maradhassanak.

VASZILY BLANKA FLÓRA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Czékmann Zsolt
intézeti tanszékvezető egyetemi docens, ME ÁJK

Az irányítás és felügyelet fogalma a közigazgatási szervek kapcsolatában

Dolgozatomban az irányítás, a felügyelet és az ellenőrzés témáját vizsgálom elméleti szinten. Az elméleti alapokat szakirodalmi források feldolgozásával megalkotott dogmatikai rendszerben mutatom be a dolgozatom elején. Az irányítás, a felügyelet és az ellenőrzés fogalmait fejtem ki, azok fogalmi elemeinek magyarázásával, továbbá e három jogintézmény egymáshoz való viszonyának bemutatására, elhatárolására is sor kerül. Ezután a közigazgatási szervek közötti irányítási viszony ismertetése következik, amelyben fontos szerepet kapnak az irányítási jogosultságok (szabályozási jog, döntési jog, konkrét utasítás kibocsátásának joga, aktus-felülvizsgálati jog, ellenőrzési jog). Álláspontom szerint a közigazgatási szervek közötti hatalmi viszonyt ezen jogosultságok bemutatásával lehet a legszemléletesebben ismertetni. Dolgozatom zárásaként a felügyelet fajtáit (törvényességi felügyelet, szakfelügyelet, hatósági felügyelet) mutatom be és hogy a felügyeleti jogok hogyan érvényesülnek egyes vizsgált szervek esetében.

Közigazgatási Jogi Tagozat 2.

*Tagozat örökbefogadója:
Győr-Moson-Sopron Vármegyei
Kormányhivatal*

ALMÁSI VERONIKA

Jogász
Osztatlan, 3. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Zákány Judit
egyetemi adjunktus, DE ÁJK*

A digitális egészségügyi igazgatás aktuális kérdései határon innen és túl

Témaválasztásom alapját a világ fejlődésével járó, mindent átfogó, digitalizáció képezi, ebből indultam ki, és választottam egy általam relevánsnak tartott szakigazgatási területet, mégpedig az elektronikus egészségügyi igazgatást. Az egészségügyre és az egészségüggyel kapcsolatban álló területekre folyamatosan figyelmet kell fordítani, hiszen ez egészségügy egy olyan terület, mely folyamatosan fejlődik, változik, mondhatni állandó aktualitást képez a társadalomban.

Egy viszonylag újkeletűnek mondható intézmény, a telemedicina kezdett el foglalkoztatni, ekkor keltette fel érdeklődésem az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér rendszere. Úgy gondolom ez egy olyan kiemelkedő, és Magyarországon, vagy akár más elektronikus egészségügyi rendszerek vonatkozásában is egyedülállóan, alaposan kidolgozott rendszer, ami napjainkban és a jövőben akár sokkal szélesebb körben megkönnyíthetné mind a felhasználók, mind a dolgozók életét, munkáját. A közigazgatás kifogásolhatatlan módon vezette be az elektronizációt az egészségügyi igazgatás területére is.

Kutatásom során a hazai elektronikus egészségügyi igazgatási rendszer alapos feltárásán túl, elengedhetetlennek tartottam, hogy más országok elektronikus egészségügyi rendszereit is megismerjem, nevezetesen Portugália, India, Ausztria, Hollandia és Franciaország elektronikus egészségügyi igazgatási rendszerét. Ezáltal bizonyossá vált számomra, hogy habár hazánk mindenképp élen jár e tekintetben, az országok közötti eltérő fejlődési tendenciának köszönhetően, mégis előfordulnak olyan megoldások, melyek implementálása hazánk elektronikus egészségügyének fejlődését szolgálná, ezért alkalmazása mindenképp megfontolandó, ilyen példaként felhozható az EESzT hozzáférhetőségének átalakítása. Továbbá számos olyan megoldás is előfordul, melyet úgy gondolom, mindenképp hanyagolnunk kell. Érveimet a feldolgozott források, jelen és korábbi kutatásom, illetve saját tapasztalataim és véleményem alapozták meg. Álláspontom szerint a dolgozatomban a teljesség igénye nélkül sikerült elemeznem az általam választott külföldi elektronikus egészségügyi igazgatási rendszerekben rejlő lehetőségeket, illetve a felmerülő aggályokat.

Pályamunkámmal célom az volt, hogy iránymutatásaimmal hozzájáruljak a hazai elektronikus egészségügyi igazgatás fejlesztéséhez. A rendelkezésre álló információk, tapasztalatok és javaslatok alapján, úgy gondolom, kijelenthetjük, hogy a jövő a digitális egészségügyé!

BALÁZS ANITA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Cseh-Zelina Gergely
egyetemi tanársegéd, ME ÁJK*

Az automatikus döntéshozatali eljárásban, hivatalból kiállított vezetői engedély

A dolgozat elkészítése az automatikus döntéshozatali eljárásban kiállított vezetői engedély témakörének vizsgálatát és elemzését tűzte ki célul.

A témaválasztásom aktualitását az adja, hogy az utóbbi időben életünk számos területét a változásokhoz történő alkalmazkodás határozta és határozza meg jelenleg is. A változás és az azokhoz történő alkalmazkodás nem kerüli el a közigazgatási szerveket sem, és ezekkel ügyfélként leginkább a hivatalok ügyfélszolgálatának felkeresésekor találkozhatunk. Az ügyfélszolgálatokon egyre gyakrabban láthatjuk az online ügyintézés népszerűsítő marketinget: hirdetőtáblán elhelyezett plakátok, csempematricák, ügyintézői pultról lógó wobblerek hirdetik: „Intézd online!”

A téma kutatása a közigazgatási eljárás keretében történő hatósági ügyintézésrel összefüggésben került vizsgálatra, ismertetve és összehasonlítva a vezetői engedély igénylésének két lehetséges módját: az elektronikus ügyintézési felületen benyújtható nyilatkozatot és a kormányablakban személyesen benyújtható kérelmet. A dolgozat átfogó és átlátható képet kíván adni az automatikus okmánykiállításról, egyben bemutatja azt, hogy a jogszabályi rendelkezések a vezetői engedély ügyintézésének gyakorlatában hogyan is valósulnak meg. A dolgozatban gyakorlati példák szemléltetésével, az egyes eljárási fázisok részletezésével kerül feltárára az automatikus okmánykiállítási eljárás, továbbá az, hogyan változtatta, alakította és fejlesztette a jogalkalmazói tevékenységet a 2021. februárjától bevezetett új alapokra helyeződő szabályozás.

FERDICS ANDREA

Jogász
Osztatlan, 13. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Ganczer Mónika

dékanhelyettes, egyetemi docens, SZE DFK

A szlovák-magyar kettős állampolgárság esélyei, különös tekintettel a szlovák állampolgárság elvesztésének egyes következményeire

A dolgozat célja bemutatni a szlovák-magyar kettős állampolgárságot, mint lehetőséget és valóságot, illetve kialakulásának körülményeit. Mindezt egy rövid elméleti megalapozással kezdve, egészen napjaink aktualitásáig. A külhoni magyarok számára megnyíló kedvezményes honosítás bevezetése rendkívüli hatással volt a szlovák törvényhozásra, a megszületett ellentörvény ugyanakkor már tíz éve nehezíti meg a szlovákiai magyarok helyzetét. Ezen helyzet megoldására bekövetkező változások bemutatása zajlik két síkon, amelyből az egyik a magyar állampolgársági törvény státuszát és jelentőségét, a másik pedig a szlovák állampolgársági törvény perspektíváit mutatja be. A szlovák szabályozás viszonylatában a tanulmány taglalja még a kassai alkotmánybíróság álláspontját, a joghézagbeli hiányosságokat és a további jogdogmatikai problémákat is. Végző soron mindemellett foglalkozik a válaszra váró eljárási problematikákkal, bővebben tárgyalva az okmányszerzés, különösen a vezetői engedély kiállításának problémakörét a szlovák állampolgárság elvesztésének következményeként, továbbá az elvesztés jogorvoslati lehetőségeit, avagy ellehetetlenítését. Összeségében tehát az írás mind a kettős állampolgárságú, mind annak hiányában, akár Szlovákiában, akár Magyarországon vagy máshol külföldön élő személyeket és dilemmáikat is górcső alá veszi.

HORVÁTHNÉ BOGÁR GABRIELLA

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Hohmann Balázs

egyetemi adjunktus, PTE ÁJK

Aktualitások az elektronikus anyakönyvi rendszerben és fejlesztési javaslatok

A tanulmány célja, hogy az elektronikus anyakönyv bevezetésével keletkezett problémákra rávilágítást adjon és ennek köszönhetően megoldási, fejlesztési javaslatokat elhatároljon az azonosított problémák orvoslására. Továbbá cél rávilágítani, hogy mennyire fontos a jogszabály szövege és az informatikai fogalmak összehangolása, szimbiózisban való alkalmazása a gyakorlat tükrében.

A téma jelentőségét és aktualitását az adja, hogy az elektronikus anyakönyv bevezetése óta eltelt idő alatt az anyakönyvi adatbázis olyan adatokkal gyarapodott melyek felhasználása, a berögzített adatokból személyek azonosítása nem alkalmas. A jelenlegi gyakorlatot követve a jogszabályban meghatározott cél nem tartható.

A pályamunka az elektronikus anyakönyv bevezetését követő nyolc éves gyakorlati tapasztalatot foglalja magába melynek fókuszpontjában az adat áll. A dolgozat absztrakt, felhívja a figyelmet az állampolgárok anyakönyvi eseményeinek rögzítése során keletkező olyan problémákra melyek az állampolgárok joghátrányához vezethetnek.

A dolgozat mind az elméleti mind gyakorlati kérdéseket feszeget. A témakörben fellelhető szakirodalom felhasználásával de a valós jogalkalmazási folyamatokat alapul véve elemzi az elektronikus anyakönyvben felmerülő elméleti és gyakorlati kihívásokat. A témát történeti aspektusból vizsgálva megállapítható, hogy az eddigi vizsgálódások az adat-ra, mint az anyakönyvi igazgatás „Szent gráljára” fókuszáltak. A dolgozat ehhez képest kritikai nézőpontot választ akkor, amikor az elektronikus még nem tárolt adatok digitalizálása során felmerülő nehézségeket mutatja be, megoldási javaslatokat is vázolván. A dolgozat bemutatja az anyakönyvi nyilvántartás és anyakönyvi adatbázis közti különbözőséget és gyakorlati alkalmazhatóságát. Az azonosítási rendszerek bemutatásával rávilágít az elektronikus anyakönyvben rejlő kiaknázatlan potenciálra az adatszolgáltatás terén. A dolgozat során az elhalálózás anyakönyvvezése és a születési események rögzítése során felmerült nehézségek közötti összefüggéseket elemzi.

ILOSVAI ANDRÁS

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Kurunczi Gábor
egyetemi adjunktus, PPKE JÁK
Dr. Varga Ádám
egyetemi adjunktus, PPKE JÁK

Az 'egy kártya' koncepció, avagy az elektronikus személyi igazolvány továbbfejlesztésének lehetőségei

Napjainkban számtalan személyazonosítóval vagy egyéb okmánnyal rendelkezünk. Minden egyes igazolványnak külön-külön funkciója van, más-más célt szolgálnak, mindegyiket magunknál kell tartani, hiszen bármelyik pillanatban szükség lehet rájuk. Lehetséges azonban egy megoldás arra, hogy az egyes (hatósági) igazolványok adatait egységesítve kezeljük: ez az 'egy kártya' koncepció.

A kutatásom célja bemutatni, hogy a digitális közigazgatás fejlesztésében jelentős szerepet játszanak az egyes nyilvántartások és ezek összehangolásának folyamata kiemelkedően fontos szereppel bír, hiszen nem csak a közigazgatás egységesítését segítené elő, hanem az állampolgároknak is könnyebbé tenné a dolgukat, hogy adott esetben nem hat kártyával kéne járniuk, hanem csak egyvel, amely tartalmaz minden személyes adatot és személyhez köthető információt, ugyanakkor azzal a feltétellel, hogy minden szerv számára, ami bármilyen módon érintkezik a személynek ezzel az integrált e-személyi igazolványával, az adatvédelmi előírásoknak megfelelően csak azok az adatok legyenek megismerhetők, amelyekre az adott szervnek jogosultsága van. Egy egyszerű példával élve: a házi orvos csak azokat az adatokat látja, amelyek az alapellátáshoz fontosak, viszont az adóazonosítót nem látja, mivel az számára nem megismerhető adat, így ehhez hozzáférés nem biztosítható neki. Tehát a kutatás célja az 'egy kártya' koncepciójának megalapozása, a megvalósítás feltételeinek vizsgálata, illetve a téma minden olyan aspektusának vizsgálata, amely kapcsolódhat az e-személyi igazolvány és a digitális közigazgatás intézményéhez.

A kutatás eredményeként megállapítható, hogy az 'egy kártya' koncepciójának megvalósítása lehetséges volna, néhány nyilvántartás kivételével (útiokmány, jogosítvány, diákigazolvány), azonban törekedni kell arra, hogy ezek is a közeljövőben integrálhatóak legyenek az 'egy kártyába'. Ahhoz, hogy a koncepció meg tudjon valósulni, szükséges a közigazgatás jogi és technikai fejlesztése, pl. az interoperabilitás, az elektronikus azonosítás és az adatvédelem területén, technikai szempontból pedig egy központi gerinchálózat kialakítását kell előírni. Emellett fontosnak tartom egy egységes okmánykódex megalkotását is.

JUHÁSZ DZSENI FER TÍMEA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Csatlós Erzsébet

habilitált egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

A hazai anyakönyvezés: jog vagy kötelezettség? A születési adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményei

Általánosságban elmondható, hogy ma már szinte minden állam kardinális és elengedhetetlen feladata bizonyos nyilvántartások vezetése, a mindennapi élet szerves részét képezi az, hogy ezen nyilvántartások szervező elvként szerepelnek a társadalom életében, emellett az állam részéről a közfeladatok ellátásának is egy központi része. A dolgozat fő kutatási kérdése annak vizsgálata, hogy milyen jogkövetkezmények társulnak ahhoz, ha magyar állampolgár születik külföldön, azonban hazai anyakönyvezése elmarad? Emellett kutatási kérdésként jelenik meg a fennálló tényállás alapján az is, hogy beszélhetünk-e egyáltalán késedelmes bejelentésről?

A hazai anyakönyvezéshez szükséges adatszolgáltatás kötelezettségként jelenik meg a bejelentő oldaláról, így ezen az oldalon kellene szerepelnie egy, a mulasztáshoz társítható szankciónak is, azonban a jogalkotó ilyet nem határoz meg. A dolgozat meglátása szerint a joghézag itt lelhető fel. A dolgozat nézőpontja az, hogy ebben a jelenlegi formában nem beszélhetünk kötelezettség keletkezéséről és fennállásáról sem a születéssel kapcsolatos adatszolgáltatással összefüggésben. A pénzbírság alkalmazási lehetőségének kilátásba helyezése annak adminisztratív jellegéből következően nem egyeztethető össze az ügyfélbarát közigazgatás megvalósításával, a dolgozat álláspontja szerint a két tényező együttes jelenléte anomáliához vezet. Ebből kiindulva a dolgozat egy de lege ferenda javaslattal él a jogsértő helyzet orvoslására, amely egy eljárási költségként beépíthető lenne a kötelezettek vonatkozásában.

A dolgozat a fennálló joghézag egyik megoldási alapjaként egy másik de lege ferenda javaslattal is kíván élni, mégpedig a Bécsi konzuli egyezmény (1963) alapján, az intézményi születések kapcsán az értesítésre kötelezettek körének kibővítésével. A dolgozat ezen keretek között céljaként tekinti azt is, hogy rámutasson a hazai anyakönyvezés területén kialakult jogtudatosság hiányára, amelyből arra lehet következtetni, hogy a külföldi magyarok tájékoztatása nem elég széleskörű és eredményes. Mindent összevetve, az információk mennyiségének és minőségének nem megfelelő volta fokozza az ügyfelek/állampolgárok bizalmatlanságát, emellett pedig nem elvárható a kötelezettségek teljesítése, valamint a jogtudatos állampolgári magatartás és a nemzettudat erősödése sem. A dolgozat szemlélete szerint a hazai anyakönyvezés, mint az anyakönyvi igazgatás egy speciális területe a felmerülő hiányosságokat tekintve egyedi megoldásokat igényel.

KERTÉSZ ZOLTÁN

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Barta Attila
habilitált egyetemi docens, DE ÁJK*

Új játékszabályok avagy a közigazgatási feladatok változása a vasúti igazgatásban

Dolgozatom elsődleges célja annak áttekintése és értékelése, hogy (a változó nemzetközi környezetben) a hatósági szerepek milyen változását idézik elő az egységes európai vasúti térség kialakítása során meghozott új (játék)szabályok, valamint ezek hogyan alakítják az együttműködést a tagországok nemzeti hatóságai és az Európai Unió Vasúti Ügynöksége között. A vasúti igazgatás aktuális helyzetének bemutatását követően választ kívánok találni arra a kérdésre, hogy a közlekedési hatóság és a vasút vállalatok előtt álló - a hatályos jog- és szabály-anyagot néhol gyökeresen átíró, a túlszabályozást csökkenteni igyekvő - rendelkezések között hogyan lehet előremutató, egységes vasúti közlekedést realizálni.

Szilárd meggyőződésesem az, hogy ahhoz, hogy a vasút újra versenyképes közlekedési mód lehessen, egységes szemléletre van szükség, amit összefoglaló módon ismertettek a négy vasúti csomag, mint európai, közös igazgatási szabályozás kapcsán. Különös hangsúlyt kapnak munkámban a negyedik vasúti csomag műszaki pillérét jelentő irányelvek és ezek hozadékeként a hazai vasúti igazgatást érintő változások, hiszen a vasúttal foglalkozó szakigazgatási kérdések jelentős része ezekkel áll összefüggésben.

Tudományos diákköri dolgozatomban rögzítem, hogy az új szabályok más mozgásteret engednek a nemzeti hatóságoknak, de ezt nem feltétlenül öncélúan, hanem az egységes működés érdekében teszik. Véleményem szerint az új keretek közötti szoros együttműködésre van szükség, a tagállami hatáskörben maradó feladatok esetén pedig arra kell törekedni, hogy a hazai eljárások is illeszkedjenek a közös „játéktérbe” és csak a szükséges mennyiségű szabályozás kerüljön alkalmazásra. Ez megkerülhetetlen, hiszen a fejlődés, a közös gondolkodás szerelvénye is ebbe az irányba tart.

SZENTE ANDRÁS

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Fazekas János
habilitált egyetemi docens, ELTE ÁJK*

Az egyetemes postai szolgáltatások fenntartásának és finanszírozásának módozatai és azok dilemmái Magyarországon

Magyarország 2004-es európai uniós csatlakozása jelentős változtatásokat hozott valamennyi jogterületen, így a hálózatos iparágak szabályozásában is. Dolgozatomban a hazai postai szektorral foglalkoztam, körüljártam az egyetemes postai szolgáltatások fenntartását és finanszírozását Magyarországon, illetve vizsgáltam a hazai verseny helyzetét a postapiacon.

Magyarország példáján sajnos megfigyelhető, hogy bár az uniós postai irányelveket a jogalkotó a hazai szabályozásba formálisan átültette, mégis csak elvétve, vagy egyáltalán nem alakult ki verseny. Dolgozatomban kimutattam, hogy a Magyar Posta Zrt; mint a hazai egyetemes szolgáltató a postapiacon gyakorlatilag monopol helyzetben van, és komoly pénzügyi problémákkal küzd. Ezen felül választ adtam a tanulmányomban arra a kérdésre, hogy hogyan lehet az, hogy a hazai egyetemes szolgáltató eredménykimutatásában jelentős profitról számol be, miközben a költségvetésnek milliárdos terhet okoz azzal, hogy kompenzációra szorul.

A postai szektor vizsgálatának körében bemutattam a legfontosabb uniós és hazai jogszabályokat, illetve értékeltem azokat, továbbá felvázoltam a digitalizáció okozta problémákat az ágazatban.

VARGA ZSÓFIA KINCŐ

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Cseh-Zelina Gergely
egyetemi tanársegéd, ME ÁJK*

A felsőoktatási modellváltás főbb kérdései, a hallgatói önkormányzatok tükrében

A felsőoktatás az oktatási rendszer „csúcsintézményének” tekinthető, emellett jelentős szerepet tölt be az említett közigazgatási szegmensben. A felsőoktatás az oktatási intézmények sorában idáig is sajátos rendszerben működött, azonban a kormányzat 2016-ban a felsőoktatási intézmények, valamint magának a felsőoktatás rendszerének átalakítása mellett döntött.

Ezen átalakítás, vagyis az ún. modellváltás a felsőoktatás működésének alapjait érintő változás megvalósítását jelenti. Ennek keretében a korábban tisztán állami tulajdonban működő intézmények ún. magánintézményekké alakulnak. Ezen forma által azonban pusztán egy „kvázi magánintézményi” lét valósul meg, tekintettel arra, hogy az állam több szállal kapcsolódva jelen marad az intézmények működésében (pl.: rövid és hosszú távú keretszerződések, államilag támogatott képzések). Továbbá a magánintézményi lét számos strukturális, gazdasági változással is jár, amelynek szükségszerű velejárója a felsőoktatási intézmények belső jogforrásainak, vagyis a belső szabályzatoknak a módosítása. Ezen átalakítások pedig a jogok és kötelezettségek modifikációját, valamint számos esetben azok negatív irányú eltolódását is jelentik. A modellváltás gyakorlati megvalósulása, valamint jogszabályi háttérének pontos kialakítása azonban jelenleg is zajlik, így dolgozatomban a már megvalósult változásokat vettem górcső alá, kitérve azon pontokra is, ahol további jogalkotást vagy a már hatályos jogszabályok, valamint belső szabályzatok módosítását látnám célszerűnek.

A modellváltás a felsőoktatás rendszerében jelentős hatással van a hallgatók érdekeit képviselő szervezetekre is, vagyis a hallgatói önkormányzatokra. A hallgatói önkormányzatok működésére, valamint jogaira- és kötelezettségeikre vonatkozó alapvető szabályok jogszabályi szinten meghatározottak. Azonban az egyes felsőoktatási intézményekben működő hallgatói önkormányzatokra vonatkozó részletszabályokat a felsőoktatási intézmények „soft law”-ja, vagyis a belső szabályzatok tartalmazzák. A belső szabályzatok változásai a hallgatói önkormányzatokra vonatkozó rendelkezések módosítását is magukkal hozzák, melyek vonatkozásában a jog- és hatáskörök módosulása, valamint eltolódása figyelhető meg, melyek párhuzamba állíthatóak a „modellváltás központi” törekvéseivel – azonban intézményenként mégis egyedi, az intézmény igényeihez, valamint rendszeréhez igazodó módon.

VÉGH ÁDÁM

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Rózsás Eszter

tanszékvezető, habilitált egyetemi docens, PTE ÁJK

Digitalizáció az egészségügyben, azaz a gyógyítás hangos forradalma

Pályamunkám témaköre, az egészségügy elektronikus közigazgatási jogi vonatkozásai. A digitalizált egészségügy kialakulásáról, azaz múltjáról, jelenéről szeretnék áttekintést adni és ezzel összefüggésben tervezett jövőjéről elmélkedni, gondolataimat megosztani. A téma rendkívül nehéz, hiszen nap mint nap tűnnek fel új projektek, résztvevők, vagy „mindent felforgató” kezdeményezések. A digitalizálódó egészségügy területen ma még elég nagy a bizonytalanság, a definíciók folyamatosan változnak, a jogi szabályozás hiányos, az üzleti modell pedig eléggé kérdéses. A definíciók sokasága nem csak az én munkámat, utamat nehezítette meg, hanem az elemző cégek munkáját is folyamatosan lassítja. Ezek alapján nem csoda, hogy megannyi kérdés merült fel bennem, mint például:

Milyen lehet az egészségügy jogi környezete?

Mit is jelent a digitalizáció a gyógyításban?

Milyen egészségügyi mobilapplikációk léteznek?

Mit keres egy Amazon az egészségügyi piacon?

Milyen adatokhoz férek hozzá az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Térben?

- amelyekre remélem sikerült választ adni/kapni. A kibontakozó digitális egészségügy számos teóriát ébresztett bennem és vélhetően az egészségügy más résztvevőiben is.

De vajon mire lehet számítani a közeli és távoli jövőben? Vélhetően a változás legnagyobb nyertesei a technológiai cégek lesznek. A felhasználók, a betegek többsége jelenleg nyitottságot mutatnak és a digitális szolgáltatásokban, a viselhető eszközökben - az életminőség javítását, - prevenciót szolgáló lehetőséget látnak, habár megfogalmazódottak kételyek a személyes adatok védelmének ügyében. A biztosítók szintén támogatják és az egészségügyi költségek csökkenését remélik. A gyógyszervállalatok még megosztottak, nem alkotnak egységes véleményt. Az orvosok között azonban egyfajta bizonytalanság érezhető, a többség veszélyesnek tartja a Dr. Google által kitanított betegeket és az a kérdés is felmerült bennük, hogy a technológia nem-e veszi el a munkájukat...

Lehetséges volna, hogy idővel a csempézett, klórszagú várótermek, a fehér köpenyek és a hideg érintésű sztetoszkópok mind feledésbe vesznek?

Egy biztos az egészségügyi ellátórendszerben sok minden állandónak mondható, de a közeljövőben mégis rendszerszintű változások jönnek...

Magyar Állam- és Jogtörténeti Tagozat 1.

*Tagozat örökbefogadója:
Győr-Moson-Sopron Vármegyei
Kormányhivatal*

CSERNUS-L. SZILVESZTER

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Pétervári Máté
egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK*

Három dél-magyarországi szabad királyi város önkormányzati szervezetének változásai a politikai átalakulások nyomán (1861-1868)

Munkám során egy különleges szokásjogot vizsgáltam: három dél-magyarországi szabad királyi város vallási alapú hatalommegosztási rendszerét, amely azt jelentette, hogy 1848 előtt a város tisztviselői kara és bizonyos esetekben a város közege is felekezeti alapon oszlott meg, a tisztviselői helyeket pedig választásról választásra megcserélték, így a polgármester (és a többi hivatal) egyszer római katolikus, egyszer ortodox vallású által töltenetett be. Zombor, Újvidék és Versec városaiban ez a rendszer kihívás alá került a jogegyenlőséget biztosító 1848: XXIII. törvénycikk, de különösen annak végrehajtási rendelete (1867. április) által. Ám a szokásjogi alapú hatalommegosztás rendszerét mégis fent kívánta tartani az egyik városi közösség – amely kisebbségben volt. Dolgozatomban így városi és belügyminisztériumi levéltári források alapján vizsgálom, hogy milyen jogértelmezést adtak a vitában álló felek az úzusnak és milyen érvekkel támasztották alá annak túlélését, illetve hatályvesztését.

Elsősorban arra a megállapításra jutottam, hogy az úzust szerződésnek tekintették, amely régről kötelezte a várost a választhatóság szűkítésére és a tisztvi felváltakozásra. Ugyanakkor megállapíthatjuk, hogy a szokásjog 1861-től Zomborban és Újvidéken, míg 1867-től Versecen sem állt már fenn, konszenzus hiánya miatt, hiszen azt a városlakók egyik fele már nem kívánta alkalmazni, amelyet jogi érvekkel is alátámasztottak.

A fenti esettanulmányok, jogviták által betekintést nyerhetünk a szokásjog korabeli állapotára, XIX. századi „túlélési esélyeire” és a kormányzat beavatkozására és állásfoglalására a vitákban.

EGYED MÁRTON

Jogász
Osztatlan, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Heil Kristóf Mihály
tudományos segédmunkatárs, ELTE ÁJK*

Nemzetiségi egyenjogúság az 1868. évi XLIV. tc. előtt és után

A 19. század eseménydús magyar történelmét végig kísérte a nemzeti ébredéssel megszületett nemzetiségi kérdés, és az arra adott válaszok. Az 1848/49-es szabadságharctól kezdődően számos szabályozás és megoldási kísérlet született a nemzetiségek helyzetének kezelésére. Ezek közül kiemelkedik az 1868. évi XLIV. tc., azaz a nemzetiségi törvény, amely átfogóan és tartósan rendezte a nemzetiségi kérdést Magyarországon. Dolgozatomban az 1868. évi nemzetiségi törvény rendelkezéseit középpontba állítva elemzem egyrészt a korábbi jogszabályi környezetet, másrészt a nemzetiségi törvényről alkotott korabeli véleményeket és álláspontokat.

A nemzetiségi törvény megszületését, kezdve az 1849-es képviselőházi határozattól, számos szabályozás és tervezet előzte meg, amelyek egyrészt kijelölték a nemzetiségi kérdés terjedelmét és főbb pontjait, másrészt formálták az elméleti koncepciót és a konkrét rendelkezéseket. Az 1868-as nemzetiségi törvény ennek a két évtizedes folyamatnak következményeként jött létre, tartósan és átfogóan rendezve a nemzetiségi kérdést.

Az 1868. évi nemzetiségi törvényt követő nemzetiségi tárgyú jogszabályokat tulajdonképpen a magyar politikai elit álláspontjának tekinthetjük, amely jelentősen különbözött a nemzetiségek különböző politikai megnyilvánulásaiban jelentkező koncepcióktól. Az ellentét ábrázolásán túl dolgozatomban vizsgálom a korabeli osztrák és magyar sajtó visszhangot a nemzetiségi törvény rendelkezéseiről, amelyekben a kortárs vélemények jó része megtalálható. Szintén kitérek a korabeli osztrák szabályozásra, amelyet ugyancsak érdemes összehasonlítani a nemzetiségi törvény rendelkezéseivel, ebben a részben saját levéltári kutatásaimra alapozva néhány, a Monarchia osztrák felében megjelent problémát, illetve az arra adott megoldási javaslatokat ismertetem.

KOÓS BÁLINT GYÖRGY

Államtudományi MA
Osztatlan, 5. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezető:

Dr. Peres Zsuzsanna
egyetemi docens, NKE ÁNTK

A Hofburg magyar uszályai

A dicső Német-Római Birodalom egykori központja és a Habsburgok székhelye a 19. századra nem volt több politikával színezett szimpla külsőségeknél: a legdrágább selyemből készült díszes ruháknál, csillogó briliánsoknál és származási alapon kiérdemelt rendjeleknél, valamint az ezeket viselő udvari főnemességnél és az általuk terjesztett temérdek mennyiségű szóbeszédnél. Ezen külsőségek mögött viszont egy komoly, évszázados múlttal és hagyományokkal rendelkező komplex hivatalrendszer és személyi állomány húzódik meg mind a császár, mind pedig a császárné udvartartását tekintve: ez a valódi bécsi udvar. A magyarok mindig is az udvar megűrt tagjai voltak, azonban sokkal több befolyással rendelkeztek, mint azt gondolnánk. A történelemkönyvek és a kutatások nagy része viszonylag keveset foglalkoznak és csekély fontosságot szentelnek a császárné udvartartásának.. A valóságban azonban nagyon is fontos volt, hogy kik is alkották Őfelsége udvartartását, közvetlen és közvetett kíséretét, hogy mégis mi zajlott a díszes szalonok privát ajtajai mögött, és hogy az udvarnál szolgáló magyar arisztokrata hölgyek mégis mennyi és milyen befolyással rendelkeztek. Az udvarhölgyek és palotahölgyek rendszere rendkívül kiterjedt volt. A forráselemzésen alapuló dolgozatban a felséges asszony udvarhölgyeinek, palotahölgyeinek és felolvasónőjének munka- és feladatkörének megismerése mellett betekintünk az udvar mindennapjaiba és az udvari reprezentáció nyűgébe, valamint, név szerint megismerjük az udvar magyar hölgyeit. Ahogy a dolgozathoz kiderül, ezek a hölgyek sokkal többek voltak holmi szolgálóknál, hiszen az ő ereikben is kék vér csörgedezett.

KOVÁCS BENCE ZSOLT

Jog
BSc, 3. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Kolozsvári Kar

*Témavezető:
Dr. Székely János
egyetemi adjunktus, RO EMTE KVK*

Állatok a vádlottak padján (állatperek Európa történetében)

Jelen dolgozat célja egy Európa joggyakorlatához tartozó történelmi jelenség – állatok mint vádlottak a bírósági eljárásában – górcső alá vétele. A következő szemszögekből tervezem megvizsgálni az állatpereket, mint sui generis kategóriát, megpróbálva választ adni a kutatási folyamat során felvetett kérdésekre. Mikor és merre alakultak ezek ki? Hol voltak a legyakoribbak? Milyen állatokat citáltak és milyen bíróságok elé? Minek tudható be ez a történelmi gyakorlat? Az utolsó kérdés számít a legfogósabbnak és ezzel indokolható, hogy ennek a megválaszolásánál is fogok többet időzni, különböző álláspontokat megfogalmazva és ütköztetve. Dolgozatom megpróbálom tényleges példákkal is színesebbé tenni.

LEVSTOK BENEDIKT

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Balogh Elemér

tanszékvezető egyetemi tanár, SZTE ÁJK

Ferenc Ferdinánd és a Trializmus

Kutatásom témája Ferenc Ferdinánd személyéről és politikai ambícióiról szól elsősorban. A Monarchia utolsó éveinek nagy reménysége és sorsdöntő politikai szereplője, aki csak egy merénylet áldozataként vonult be a történelemkönyvekbe.

Kevésbé ismert tény azonban az, hogy politikai ambíciói egy olyan struktúrát létesítettek volna, melyek teljes egészében átalakították volna a irodalmat. Valószínűnek tartom, hogy az általa elkészített politikai- társadalmi terv és az általa létrehozott új államforma megvalósulása megváltoztatta volna az Osztrák- Magyar Monarchia etnikai, politikai és gazdasági válsághelyzetét. Azon kevesek közé tartozott az uralkodóházból, akik szembe mertek nézni az objektív problémákkal és kritikával illették az újításokra nehezen hajlandó uralkodót. Ferenc József kiöregedett politikai ambícióival szemben éles ellentétet fejtett ki a házon belül, mellyel érezte, hogy a birodalom a végnapjait éli.

A politikai és államigazgatási elképzeléseiről való kutatásaimat és feltételezéseimet elsősorban az önéletrajzi vetületeiből következtettem le. Ferenc Ferdinánd személyének részletes megismerése adott magyarázatot politikai elképzeléseire és a magyarsággal való sajátos kapcsolatára. Számtalan magánlevél és naplórészlet igazolja elképzeléseinek gyökereit, melyhez világkörüli utazása is hozzájárult. Kutatásom az utána fennmaradt írásos emlékekből indul ki, illetve számos, szakirodalomból igyekszik választ adni politikai programjára.

Eddigi kutatásaimról elmondható, hogy nagyon összetett folyamatok zajlottak le az Osztrák-Magyar Monarchia utolsó uralkodójelöltjei között és bár a problémák objektívek voltak, azonban számtalan apró mozzanat háttérbe szorított uralkodásra és államvezetésre alkalmas személyeket és felvetéseket. A sokoldalú tervezet komplex közigazgatási és politikai rendszerrel igyekezte megalapozni a föderatív államstruktúrát. A tervezetről készült feljegyzésekből és visszaemlékezésekből elmondható, hogy nem volt összhang az uralkodójelölt és a nemzetiségi politikusok között abban, hogy milyen jogkörökkel legyen felruházva az uralkodó. A főherceg politikai és államigazgatási tervezete nem valósulhatott meg, a jövőbe tekintő reformtervezet feledésbe merült, azonban a monarchia végnapjaiban IV. Károly utolsó intézkedései között újra felbukkan.

MAJZIK VIVIEN

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Antal Tamás

dékanhelyettes, egyetemi tanár, SZTE ÁJK

Szeged lesz és szebb lesz, mint volt. A szegedi kisajátítás jogintézményei (1879-1884)

A szegedi kisajátítási törvény végrehajtása egy nem igazán kutatott téma, olyannyira, hogy munkám magját a levéltári anyagok adták. A kisajátításon belül 2 kártalanítási forma volt: az egyik a pénzbeli kártalanítás, amit a kisajátítási alapból fizettek ki, a másik az unikálisnak számító telekcserre, amely először itt Szegeden volt megfigyelhető. Az utóbbi dominált. Többször volt arra példa, hogy az eredeti kisajátítandó telekhez képest a felajánlott telek értéke nagyobb volt, ilyenkor a tulajdonosnak a gazdagodása erejéig „felül kellett fizetnie”, amely a kisajátítási alapba ment. A kisajátítás menetének egyik nagyon fontos mozzanata volt a hirdetmények közzététele, amelyekkel felszólították az érintett személyeket, hol és mikor kell megjelenni. Előfordultak olyan esetek, amikor nem jelent meg mindenki, ekkor a kirendelt ügygondnok képviselte azokat. Előfordult a póthirdetmény is erre az estre. A kisajátítás meneténél megfigyelhető, hogy először azokat a magánkézen lévő telkeket szerezték meg, amelyek helyén a közigazgatás céljára rendelt épületet terveztek építeni, ilyen például a jelenleg jogi kar főépülete, amely eredetileg polgári leányiskolának épült. A telek kiválasztása során már a bizottság tagjai előtt ez a cél lebegett. A telektömb rendezések is ebben az időszakban indultak meg.

A modernnek számító sugárutak, körutak rendezéséhez rengeteg magánkézen lévő telek kisajátítására volt szükség, de léteztek esetek, amikor a meglévő utakat szélesítették. Erre egyik legismertebb példa volt Grösser Simon ügye, aki a kisajátítást ellenezte, és ennek megakadályozása végett mindent megtett, büntetőjogi eszközöket is bevetve. A Felső-Tiszapart területén sok olyan ház állt, amelyek jó állapotban megmaradtak az árvíz után, és ez volt az egyik fő oka Grösser Simon többszöri fellebbezésének: ha jó állapotban megmaradt a háza, akkor miért szükséges a kisajátítás, ami szerintem jogos felvetés. A város megépítése során két nagyon fontos szempontot figyelembe kellett venni: az egyik a jövőre nézve a Tisza távoltartása a várostól és a város akkori szintjének megemlése. Mindkét folyamatra pályázatot írtak ki, amelyeket Guilbard Gregerson nyert el. A nagy mennyiségű földanyagok kitermelése szintén kisajátítással történt a környékbeli földekről. Szentmihálytelek, Szőreg, Öthalom telkeiket földbányákként használták a feltöltéshez és a körtöltéshez.

MÁTTYUS MARCELL

Jogász
Osztatlan, 10. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

*Prof. Dr. Schanda Balázs
tanszékvezető egyetemi tanár, alkotmánybíró, PPKE JÁK*

Az eskü szerepének változása a magyar közjogban

A jog a jogon kívüli, annak kialakulását megelőző eseményekből, intézményekből táplálkozik, azokból merítkezve és általuk formálódva rendeződik jogrendszerbe. Dolgozatomban a jogrendszerek egyik ilyen intézményét, az esküt vizsgálom meg, különös tekintettel a mai magyar közjogban betöltött szerepére. Nagy hangsúlyt fektetek a jogtörténeti fejlődésre és az eskü, illetve fogadalom összehasonlítására.

Az eskü intézménye évezredek történelmi múltra tekint vissza. A római jogtól, a kánonjogon és a feudális középkoron át egészen korunk jogrendszeréig meghatározott szerepet töltött be, változó tartalommal, súllyal és kötőerővel.

Az eskü intézményében ötvöződött az állam alkotta jog, az eskütevő belső lelkiismerete és kötelességtudata, vallási meggyőződése és az állam alkotmányos identitása.

Az eskü, mint minden jogi aktus, akkor lehet helyes, ha az emberi természetben és értelmében, mint valódi jogforrásokon alapszik, melyek Isten teremtő értelmében gyökereznek. Éppen ezért jelen dolgozatnak célja, hogy megvizsgálja, hogy a mai szekuláris Magyarország közjogában van-e szerepe az eskünek a pusztán formális túlmenően, jogi kötőerőt tulajdoníthatunk-e egy olyan intézménynek, mely eredetileg a természetfeletti rendeltetészerűen össze van kapcsolódva. A következőkben megvizsgálom, hogy a transzcendens kizárása után beszélhetünk-e esküről és a szakralitás helyébe beléphet-e az erkölcs, tudja-e pótolni azt.

A dolgozat során a közjogi szempontból releváns esküket kívánom megvizsgálni, a magánjogi eskütelekre csak a történeti áttekintés során térek ki.

SALLAI BALÁZS

Jogász
Osztatlan, 10. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Balogh Judit
habilitált egyetemi docens, DE ÁJK*

Az elveszett pragmatika – A magyar szolgálati pragmatika megalkotására irányuló polgári kori törekvések a korabeli kodifikációk tükrében

A szolgálati pragmatika, vagyis egy nemzet közszolgálati jogának átfogó kódexe, a modern bürokráciák egyik jellemzője volt a 19. és a 20. században. A közszolgálat kapcsán általában a szűkebb értelmezés mentén a közigazgatásban dolgozó személyi kört érintette egy ilyen jellegű törvénymű. Ezek a körök nagyon gyakran komoly harcot vívtak azért, hogy pragmatikájuk legyen, főként annak garanciális jellege miatt. Egyesek törekvéseit siker koronázta, másokét – pl. a magyar tisztviselőket – nem. Dolgozatom célja kettős. Ezeket a magyar folyamatokat szerettem volna bemutatni mind az alakí, mind az anyagi kodifikációt illetően. Kutatásaim során világossá vált előttem: a kodifikáció gondolatával komolyan foglalkozó szakemberek külföldi mintákból igyekeztek meríteni. Így elengedhetetlenül szükségessé vált – ha csak röviden is – a jelentősebb mintaadó nemzetek pragmatikáival kapcsolatos történeti események és a hazánkban sokszor hivatkozott normagyűjtemények tartalmának ismertetése. Ez a komparatív tartalomelemzés adott lehetőséget arra is, hogy a szolgálati pragmatikát mint sajátos jogi műfajt leírhassem, értve ezalatt annak fogalmát, leggyakoribb tartalmi elemeit, szabályozási tárgyait, felépítését, jogforrástani helyzetét és nem utolsósorban garanciális jellegét. A német, francia, svájci, amerikai és osztrák minták merültek fel leginkább a magyar tervezetek mintakövetésének feltárása során, így ezeket vettem górcső alá a számos hazai kódextervezet, illetve néhány partikuláris jogszabály mellett. Ez utóbbiak sorából is kiemelten foglalkozom a legkomolyabb magyar próbálkozás vizsgálatával: az 1908-as pragmatikatervezettel Ennek levéltári anyagai ugyanis még eddig nem képezték részletesebb kutatások bázisát. Főleg ezzel az 1905 és 1908 között folyt munkával kapcsolatban érdekes az osztrák és a magyar folyamatok összevetése: számos párhuzam fedezhető fel a Monarchia két államában. Mivel e sokszor átpolitizált kérdések értelmezhetetlenek a kor köz-és politikatörténeti miliője és egyes hivatástörténeti jellemzői nélkül, így a dolgozat vonalvezetését – a bevett összehasonlító, empirikus (levéltári) és analízáló módszereken kívül – a jogtudományon kívüli vizsgálati szempontok is meghatározzák, interdiszciplináris jelleget adva a munkának. Elsődleges szereppel mégis a magyar folyamatok és források jogtörténeti vizsgálata bír.

TÓTH DORINA ANNA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Kelemen Roland
egyetemi adjunktus, SZE DFK*

A legősibb mesterség – a kéjelgésügy jogi szabályozása a dualizmus időszakában, különös tekintettel egyes Dunántúli városokra

A prostitúció az emberiséggel egyidős jelenség, amely már az ókorban is általánosan elterjedt tevékenységnek számított. A dualizmus évei egybeesnek a polgári átalakulás időszakával, és ezen polgári társadalomnak immanens részét képezték a kéjnök, akiket némiképpen a társadalmon kívül definiáltak, de mégis szabályok közé terelték tevékenységüket. Az akkor alkalmazott reglementációs rendszernek köszönhetően – amely szabályozott és túrt tevékenységnek tekintette a prostitúciót – nagy előrelépés történt a kéjelgésügy szabályozásával kapcsolatban, azonban az írott jog nem minden esetben lett átültetve a való életbe és ennek következtében nem feltétlen váltotta be egy-egy jogintézmény a hozzá fűzött reményeket.

Dolgozatomban a dualizmus időszakában megvalósuló kéjelgésügyi szabályozást vizsgáltam, külön kiemelve egyes dunántúli városokat, így Szombathelyt, Győrt, Veszprémet és Székesfehérvárt. Először a prostitúcióra vonatkozó generális, országos szintű rendelkezéseket tekintettem át, ezt követően pedig specifikusan, a korábban említett városok saját hatáskörben hozott bordély- és kéjelgésügyi szabályrendeleteit vizsgáltam meg. Ezen rendeleteknek köszönhetően lehetőségem nyílt a városok hasonló, de egyes pontokon az adott település igényeire szabott szabályozásainak bemutatására és a rendeletek tartalmának tényleges gyakorlati megvalósulásának vizsgálatára.

Munkám célja, hogy bemutassam az adott kor viszonyait és a prostitúcióhoz való hozzáállást, valamint a dualizmus igényei által befolyásolt egyes kéjelgésügyi szabályrendeleteket.

VÖRÖS GRÉTA RENÁTA

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Schlachta Boglárka Lilla
egyetemi tanársegéd, KRE ÁJK

Prof. Dr. Stipta István

MTA doktora, professor emeritus, KRE ÁJK

A női hallgatók megjelenése a hazai jogász képzésben a Kecskeméti Református Jogakadémia példáján

Az OTDK dolgozatomban a jogászképzés hazai története körében végzett eddigi kutatási eredményeimet foglaltam össze. Kutatásom témája tágabb értelemben a jogászi hivatásrend történetéhez kötődik, a választott jövőbeli foglalkozásom egyik fontos hivatástörténeti kérdését érinti. Ezen belül is egy sajátos területet, a nők állam- és jogtudományi képzésének hazai kezdeteit tekintem át. Ezt a tárgykört már többen érintették, de az én témaválasztásom abban a tekintetben új, hogy a nők jogi oktatásának kezdeti időszakát a Kecskeméti Református Jogakadémia feltáratlan levéltári forrásainak felhasználásával vizsgálom. A kutatás fő célja és alapvető módszertani célkitűzése az eddig ismeretlen források feltárása, főleg az eddigi kutatások során mellőzött levéltári dokumentumok felhasználása.

Magyar Állam- és Jogtörténeti Tagozat 2.

*Tagozat örökbefogadója:
Magyar Jogász Egylet*

CZIFTEL TIBOR

Jogász
Osztatlan, 1. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Lehotay Veronika
egyetemi docens, ME ÁJK*

Az árdrágítással elkövetett visszaélésekre vonatkozó törvények és az elkövetés sajátosságai Magyarországon (1920-1944)

Dolgozatomban Magyarországon az 1920 és 1944 közötti időszak árdrágító visszaéléseinek elkövetési magatartásaival, ennek jogszabályi környezeteivel és büntetőjogi szankcióival foglalkozom.

Bemutatom azt a történelmi félegyenesen rekonstruált időtartamot, amelyen végigvezetem egyrészt a keretrendszer biztosító jogi szabályozást, másfelől a jogsértés megvalósításának változatos formáit és a társadalom részéről adott hivatalos válaszlépések büntetési fokozatait.

A vizsgált korszak instabilitása miatti tényezők együttes összehatása kedvezett a bűncselekménytípus elburjánzásának: ezt a hiányos törvényi háttér, a világháborút követő áruhiány, és a társadalom rezignáltsága együttesen biztosította. Ezen szempontok voltak azok az irányvonalak, amelynek keresztmetszetében felépítem dolgozatom főbb részeit: a vizsgált időszak joghelyeinek magyarázatával kezdve, majd ennek megértésén túl az árdrágítás változatos formáinak elkövetési cselekményeivel folytatom, részletes kérdések tükrében és erre adott válaszok formájában mutatom be a visszaélés társadalmi, erkölcsi és morális háttérét és visszhangját.

Ezen gondolatmeneten haladva a kiszabható büntetések és joghátrányok változatos formáival folytatva sorolom fel a korszakban hozott, és ennek tárgyában született jogszabályok büntetőjogi tételeit, kitérve ennek függvényében a vétségek és büntettek közötti különbségek következményeire, a mellékbüntetések rendszerére, a súlyosító és enyhítő körülményekre, valamint a beszámítást, illetve végrehajtást kizáró, illetőleg enyhítő tényezőkre.

Végezetül szemelvényeket mutatok be a Magyar Királyi Kúria előtt az árdrágítási visszaélésekben folyó ügyekben hozott határozatokból, közérdeklődésre számot tartott ügyeinek jogerős ítéleteiből.

Zárásképpen a korabeli sajtó által közölt érdekesebb esetekből, és a napilapokban, ebben a témában megjelent cikkek közül szemlézek, melyekből hétköznapi képet kaphatunk arról az értékítéléről, amivel ebben az értékítéletben az átlagos polgár a 20. század első felében hazánkban rendelkezett.

FARKAS ÁGNES

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Gosztonyi Gergely
habilitált egyetemi docens, ELTE ÁJK

Magyarországi punk perek nyilvánossága a szocialista korszak médiaszűrőjén keresztül

A kutatás témája a magyar szocializmus időszaka alatt a pártállam által alkalmazott társadalmi kontroll aspektusainak és az azokat megvalósító eszközöknek a bemutatása. A pártállam által alkalmazott társadalmi kontroll aspektusainak és eszközeinek meghatározásához az általam kialakított hármas felosztást alkalmaztam. A társadalmi kontrollt megvalósító eszközöket a politikai célzatuk alapján kategorizáltam. Az első, a hivatalos nyilvánosság és médiumai által közölt információk, a második a büntetőjogi eszközök, melyek elsősorban a törvényekben jelentek meg, és a harmadik a pszichológia- pszichiátria területén használt eszközök csoportja, amit a tudományterület és a szakértők politizálása jellemezett. A kutatást az ÁBTL-ben gyűjtött anyagok alapján készítettem el. A hivatalos nyilvánossággal összefüggő megállapítás szerint a különböző napi-és hetilapokban megjelenő, punk kultúrával foglalkozó cikkekben tudatosan kívánták formálni az olvasókban a punk fiatalokról kialakítandó képet, amivel politikai és társadalmi ellenséget kreáltak belőlük. A büntetőjogi aspektushoz köthetően meghatározható, hogy a pártállam politikai elvárásai a törvényekben burkoltan jelentek meg, amik alkalmasak voltak arra, hogy a legtöbb politikailag nem kívánatos cselekményt államellenesnek és társadalomra veszélyesnek mondjanak ki. A büntetőjogi aspektussal összefüggő hipotézis alátámasztásához az állambiztonsági szerv feladatait, a „belső reakciós erők” elhárítására létrehozott alosztályok tevékenységét mutattam be. A pszichológiai-pszichiátriai aspektussal kapcsán leírtam, hogy a politikai pszichiátria azon a ponton jelenik meg, ahol a szocialista államhatalom a tudomány helyett meghúzza azt a határvonalat a normális és patológiás között, „utasítást” adva arra, hogy az ideáltipikus „normalitás” határai hol helyezkedjenek el. Továbbá arra a következtetésre jutottam, hogy az államhatalom a punk fiatalok rendszerellenességét különböző mentális betegségek meglétének igazolásával akarta magyarázni, miképp a szocializmus ellenes megnyilvánulások patológiás eredetűek lehetnek. A dolgozat fő eredménye az a megállapítás, hogy a szocialista korszakban az államhatalom olyan, a társadalmi kontroll fenntartására alkalmas büntetőjogi, pszichológiai-pszichiátriai és média eszközöket alkalmazott, melyekkel a politikailag nem kívánatos személyek elszámoltatását törvényi, morális és társadalmi módokon is legitimálni tudta.

HORVÁTH FÁBIÁN LÁSZLÓ

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Horváth Attila
egyetemi tanár, PPKE JÁK*

„(...) nem lenne illő, hogy a demokráciában ilyen szellemű emberek helyt kapjanak.” - A magyar népbíróságok ítélkezési gyakorlata egyes közigazgatási tisztviselők pereiben 1945-50

Dolgozatom elsődleges célja az eddig feldolgozatlan, az egyes közigazgatási tisztviselőkkel szemben indult népbírósági eljárások bemutatása. Ezen túlmenően további célkitűzés annak vizsgálata, hogy ezekben a perekben jelentősen eltért-e az elsőfokú népbírósági tanácsok joggyakorlata.

Még javában dúltak a harcok Magyarország nyugati megyéiben, amikor a debreceni ideiglenes kormány lefektette a hazai jogalkalmazás közel ezeréves történetében addig ismeretlen, idegen eredetű népbírászkodás szervezeti és eljárási szabályait. Ezen intézmény bár érthető okból jött létre, hamar osztálybírósággá és a koncepciók peres színterévé vált.

A népbíróságok általános megítéléséről, a népbírászkodás dogmatikai elemzéséről és a leghíresebb perekről számtalan kiváló szakmunka látott napvilágot. Hiányzik azonban a népbírósági perek olyan szempontú vizsgálata, amely kifejezetten a kommunisták pozíciószerzésének eszközeként felhasználta, az 'ancien régime' köztisztviselői ellen indult eljárásokat elemzi.

Dolgozatomban a népbírászkodás nemzetközi gyakorlatából és a történeti előzményeiből kiindulva a magyar szabályozás kialakulását, az ítélkezési eljárási szabályait fejtem ki. A harmadik fejezetben a Horthy-kori közhivatalnokokkal szemben indult egyes népbírósági büntetőperek lényegét kiemelve ismertetem, egységes szempontrendszer szerint vizsgálat alá vetem. Áttekin-tést adok a vizsgálat tárgyát képező, történetileg első budapesti, az utóljára megszűnt szegedi népbíróság, valamint (a régiónkénti eltérést szemléltetendő) a zalaegerszegi és nagykanizsai népbíróságok történeti hátterére. Kitérek a jellemző eljárási szabálysértésekre, továbbá – ahol lehet – a fennmaradt tanácskozási jegyzőkönyvekből levonható politikai döntésekre. A kutatás által érintett pereket alapvetően három pertípusba soroltam: városi tisztviselők, főszoigabírák, községi vezetőjegyzők ellen folytatott perek. A csoportosítás alapja az volt, hogy mi volt a vádlottak vád szerinti cselekményének az elkövetése időpontjában meglévő hivatala, megbízatása, szolgálata.

A levéltári kutatás és a feldolgozás során egyrészt az a tény motivált, hogy az elsőfokú tanácsok ítélkezési gyakorlatából komparatív tanulmány még nem készült. Másrészt lelkesített a gondolat, hogy a Szegedi Népbíróság által felmentett, de az eljárás politikai következményeit élete végéig elszenvedő dédnagyapáméhoz hasonló pereket az utólagos történelmi bölcsesség esz-közével görcső alá vehetem.

KISS VIRÁG

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Nagy Péter

megbízott tanszékvezető egyetemi adjunktus, KRE ÁJK

A szovjet házassági jog hatása a magyar jogra az 1950-es évek elején, különös tekintettel a bontójogra

Jelen dolgozatom azt a témakört foglalja magában, hogy miként történt meg hazánkban a szovjet jog adaptálása a családjog és házassági jog területén, kiemelve ebből a házasság felbontásának szabályait. Ehhez az 1952. évi IV. törvény előtti időszak bemutatására is szükség volt, a Házassági törvénnyel széleskörűen foglalkozom. Az 1952-es törvény előtt már megkezdődött a szocialista jog integrálása hazánkban, éppen ezért a köztes időszak jogalkalmazásának bemutatására, és arra a kérdésre, hogy a még polgári berendezkedésben alkotott törvények hatályában alkalmaztak-e szocialista ideológiai jogi elemeket, a Legfelsőbb Bíróság döntéseinek vizsgálata adott választ, amelyekből kiderült, hogy már ekkor is hatott az írott jogra az ideológia. Az 1952. évi IV. törvény bemutatása után a levéltári anyagok feldolgozásával összegzésre kerülnek azok az elemek, amelyek hasonlóságot mutatnak a szovjet-szocialista joggal. Ez utóbbira, vagyis a szovjet berendezkedés ismertetésére a dolgozat elején került sor. Megállapítottam vizsgálódásaim során több részletemet, de kiemelendő, hogy a gyermekek érdekvédelme mindkét jogrendszerben fajsúlyos, hiszen mind a Magyar Népköztársaság, mind a szovjet modell is az ideológia megerősítését és folytonosságát a gyermekekre alapozta, emiatt alkotmányos védelemben részesítette a gyermekek érdekeit, valamint az együttélési formájukat: a családot, és a családot megalapozó házasságot is.

LIPTAI KRISTÓF TAMÁS

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Nagy Péter
megbízott tanszékvezető egyetemi adjunktus, KRE ÁJK*

A különleges jogrend hatása a magyar magánjog fejlődésére, különös tekintettel az adásvételi szerződésre vonatkozó szabályokra az első világháború idején

A különleges jogrend hatása a magyar magánjog fejlődésére az első világháború idején című dolgozatom betekintést nyújt arra vonatkozóan, hogy miként is alakultak az akkori magyar társadalom magánjogi viszonyai az első világháború felölő időszakban az első kivételes hatalomról szóló jogrend alatt, különös figyelmet szentelve az akkori adásvételei, valamint ingatlan elidegenítési szerződésekre. OTDK dolgozatom célja, hogy alaposabban ismertessem az akkori joggyakorlatok alapján, valamint az akkoriban kiadott miniszterelnöki rendeletek és jogszabályok alapján miként is hatott a kivételes hatalom hatálya a magyar magánjogi joggyakorlatra, különös figyelmet szentelve az adásvételi és ingatlan adásvételi szerződésekre.

Ennek ismertetésére elsődlegesen az akkori levéltári peranyagok, valamint Igazságügyi Közlönyök szolgálnak segítségül. Kutatásaimban igyekeztem olyan forrásokat és adásvételi pereket feldolgozni, amelyek még nem szolgáltak jogirodalmi forrásként. A Budapest Főváros Levéltárába való látogatásaim során kihívást jelentett megfelelő peranyagokat találni az első világháború idején kialakult peranyagokból, de a nehézségek ellenére sikerült témérdek felvételt készítenem, amelyek az akkori adásvételi és ingatlan elidegenítési perekre vonatkoznak, valamint számos szakirodalom a segítségemre szolgált a kivételes hatalom bemutatására az első világháborút megelőző időkben, valamint a háború után.

Ezen felül különös figyelmet szenteltem az adásvételi szerződésekre vonatkozó szabályozásokra, rendeletekre, hogy ismertessem, miért is volt fontos e jogintézmény szabályozása ebben a korban, és hogy az ezzel kapcsolatos miniszterelnöki rendeletek miként is voltak hatással a mai adásvételi szerződéses jogügyleteinkre.

Az ismertetés során egyáltalán betekintést nyerhetünk a magyar magánjog fejlődésére a kivételes hatalmi időszak, illetve a háború alatt és megismerhetjük a legfontosabb miniszterelnöki rendeleteket, köztük a 4420/1918. M. E. rendeletet és a kivételes hatalmat szabályozó törvényeket.

SOMORJAI KRISTÓF

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Prof. Dr. Szabó Béla
tanszékvezető egyetemi tanár, DE ÁJK
Dr. Újvári Emese
egyetemi adjunktus, DE ÁJK

Az örökös és a hagyatéki hitelezők római jogi alapokon nyugvó viszonyának XIX-XX. századi fejlődéstörténete, különös tekintettel a magyar szabályozásra

Dolgozatomban az öröklési jog talán legérzékenyebb pontjának, a túlterhelt hagyatékok örökösei és a hagyatéki hitelezők viszonyának, illetve a mindkét felet megillető kedvezmények európai fejlődési útjának római jogi alapokon nyugvó bemutatására vállalkozom.

A vizsgált jogintézmények szilárd alapra helyezését követően fel kívánom deríteni, hogy az örökség megszerzésnek római jogi kettős rezsimjéből miképp fejlődtek ki a tisztán ipso iure vagy tisztán aditiós modellek, továbbá, hogy e modellek az örökös hagyatéki terhekért való felelősségét milyen alapon határozták meg, illetve hogyan inkorporálták az egyes örökség-szerzési módokra reagáló praetori jogfejlesztés nyújtotta sokszínű beneficiumrendszert.

A XIX-XX. századi nagy kodifikációs hullám magánjogi kódexei a római jog tudományos feldolgozása révén ugyan közös töről fakadnak, ám az eltérő szokásjogi hatások már az örökség megszerzése tekintetében is rendkívül változatos megoldásokat eredményeztek. Kitérek ugyanakkor arra is, hogy e különbözőség a meggondolás és leltározás beneficiumait meghatározó összeférhetetlenség eltűnésében, vagy éppen az egy örökösi jogcselekményben több kedvezményt realizálni engedő – általam beneficium-koncentrációként elkeresztelt – jelenségben már inkább a iustinianusi kodifikációval egységes rendszerbe foglalt, cizellált római jogi szabályozás egyszerűsödésére vezet, miközben az ultra vires örökösi felelősség elhagyása lehetetlennek bizonyul.

Hazánk vonatkozó jogfejlődésének kulcsa a vérségi vagyon egyben tartására kihegyezett és a szigorú örökösi felelősséget eredendően elutasító öröklési struktúra megreformálása. Dolgozatomban az idegen osztrák jog bevezetésével megbolygatott jogi környezetben az örökség birtokbavételének ipso iure módját és az örökös felelősségének cum viribus alapon korlátozott alakzatát követő hagyományos, illetve az aditionális rendszert, a pro viribus felelősség talaján álló örökösi helytállást és újabb beneficium-koncentrációt bevezetni óhajtó reformer álláspontok bemutatásán túl azok bírói gyakorlatra, valamint általános jogfejlődésre gyakorolt hatására is rá kívánok világítani.

VARGA BENEDEK

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Prof. Dr. Homoki-Nagy Mária
tanszékvezető egyetemi tanár, SZTE ÁJK

Dr. Varga Norbert
habilitált egyetemi docens, SZTE ÁJK

Az árdrágító visszaélésekről szóló 1916: IX. tc. dogmatikai elemzése a Budapesti Királyi Törvényszék gyakorlata alapján (1916-1918)

Az árdrágító visszaélésekről szóló 1916: IX. tc. jogtörténeti vizsgálatának aktualitást kölcsönöz, hogy a kurrens büntetőjogi irodalomban megjelent a cselekmény rekriminalizációjának igénye. Dolgozatomban elsőként bemutattam, hogy milyen politikai és gazdasági körülmények vezettek a törvény megalkotásához, majd a kriminalizációval elérni kívánt célkitűzést azonosítottam be. Ezt követte a tényállások dogmatikai elemzése, majd arra a kérdésre kerestem a választ, hogy a Budapesti Királyi Törvényszék gyakorlatában kimutatható-e a jogszabály teleologikus értelmezése azon tényállási elemek tekintetében, melyek 1916-ig ismeretlenek voltak a büntetőjog területén. Primer források vonatkozásában áttekintettem a Budapesti Királyi Törvényszék 1916-1918 közötti, Budapest Főváros Levéltára VII. 5. c. törzsszám alatt őrzött iratanyagát, a Budapesti Királyi Ítéltábla releváns határozatait, valamint országgyűlési naplókat. A szekunder forrásokat illetően egyrészt szükség volt a köztörténeti és gazdaságtörténeti irodalom feldolgozására, másrészt a dogmatikai elemzés nem csak a 20. századi büntetőjogi szakirodalom áttekintését igényelte, de kereskedelmi jogi művek felhasználását is. Kutatásom során az országgyűlési naplók és a büntetőjogi szakirodalom alapján sikerült levonnom azt a következtetést, hogy a jogalkotó az árdrágító visszaélések büntetendővé nyilvánításával a közellátást kívánta védelemben részesíteni azonban figyelemmel volt arra, hogy a kriminalizáció ne akadályozza a tisztességes kereskedelmet. A törvényszéki iratok szisztematikus feldolgozását követően bebizonyosodott, hogy a korábban ismeretlen tényállási elemek interpretálása során a bíróság teleologikus értelmezést alkalmazott, kiváltképp a hivatásszerűség esetén. A releváns ítéltáblai határozatok alapján viszont az is kimutatható volt, hogy a hatósági engedélyezési rendszer késleltetett kialakítása tévedés címén való felmentések sorozatához vezetett 1916-1917 között. A törvényszéki gyakorlat nem volt egységes az árdrágító közvetítés elkövetési magatartása, a közvetítéssel foglalkozás megítélése kapcsán, viszont az ítéltábla teleologikus értelmezéssel feloldotta a problémát és kimondta, hogy az ellenérték nélküli közvetítés alkalmatlan árdrágulás előidézésére. Az 1916. évi IX. tc. nem csak a gazdasági büntetőjog fejlődéstörténetében számít mérföldkönek, de rendelkezéseinek pontos ismerete adaléku szolgálhat az árdrágítás esetleges rekriminalizációja során is.

VARGA KÍRA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Gosztonyi Gergely
habilitált egyetemi docens, ELTE ÁJK*

„Nagy bűnünk volt, mert zsidók voltunk” – A zsidók személyes szabadsága 1938–1944 között, különös tekintettel Nógrád vármegyére

A dolgozatom témája a zsidók személyes szabadságának korlátozása, valamint az attól való megfosztásuk. Ezt a témát a Nógrád vármegyei zsidóság szempontjából jártam körbe. A dolgozatomban sorba veszem a különböző intézményeket (munkaszolgálat, internálás, külföldiekkel szembeni szabályok, különböző szabad mozgást korlátozó jogszabályok, gettósítás és deportálás), melyekkel a zsidók személyes szabadságát és szabad mozgáshoz való jogát korlátozták és ezeket fejtem ki részletesen. A Nógrád megyei levéltári kutatásom alatt talált különböző dokumentumokat az alapján vizsgáltam, hogy hogyan valósult meg a jogalkotót által meghozott jogszabályok végrehajtása. A dolgozatban arra is keresek választ, hogy mi vezethetett el a zsidók elleni ellenszenv kialakulására. Azért ezt a témát választottam, mert érdekesnek találom, hogy hogyan tudtak meghozni olyan jogszabályokat, amelyekkel egy egész embercsoport létezését lehetetlenítették el. A pozitívista jogfelfogás szerint az a jog, ami le van írva, bármennyire igazságtalan is legyen az. Ez a felfogás segítette hozzá a jogalkotót, hogy törvényesen mehessen végbe a zsidók jogfosztása. Fontosnak tartom, hogy beszéljünk erről a témáról, hiszen a történelem ismétli önmagát és nem szabad, hogy megengedjük, hogy egy ilyen jogfosztás újra megtörténjen.

Munkajogi Tagozat 1.

*Tagozat örökbefogadója:
Havasi Ügyvédi Iroda*

BAKY BOGLÁRKA

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Széchenyi István Egyetem

Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Trenyisán-Papp Nikolett

egyetemi tanársegéd, SZE DFK

Dr. Trenyisán Máté

egyetemi tanársegéd, SZE DFK

A munkáltatói felelősségbiztosítás intézménye a munkáltatói kárfelelősség rendszerében

A hazai munkajogi kártérítési felelősségi szabályok körében kiemelt jelentőséggel bír a munkáltató kártérítési felelőssége. A munkáltató egyik legfontosabb munkajogi kötelezettsége az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés megteremtése. Bár a munkáltatói kárfelelősség témájában számos tanulmány született, a tudományos igényű feldolgozások száma a munkáltatói felelősségbiztosítás szempontjából csekély. Ugyanakkor a közelmúltban egyre gyakrabban jelennek meg hazánkban azok a koncepciók, amelyek a szabályrendszer megreformálását szorgalmazzák, egy kompenzációs elemeket nagyobb súllyal alkalmazó szabályrendszer kialakítása érdekében. Természetesen a peres igényérvényesítést előtérbe helyező kártérítési modellekhez képest a felelősségbiztosítási szempontú szabályrendszereket sem szabad idealizálni, hiszen e jogi megoldásoknak is megvannak az előnyei és hátrányai. Az azonban kétségtelen, hogy a hazai szabályozásnak vannak anomáliái, amelyek miatt a rendszer felülvizsgálata indokolt lehet.

Dolgozatomban azt vizsgáltam, hogy mely sajátosságok jellemzik a munkáltatói felelősségbiztosítást a munkáltatói kárfelelősség rendszerében és mennyiben lehetne alkalmas ez a jogintézmény arra, hogy a felmerülő problémák megoldására szolgáljon. Véleményem szerint a dolgozat leglényegesebb részét a piaci részesedés alapján legnagyobb öt biztosítótársaság általános szerződési feltételeinek vizsgálata és a munkáltatói kárfelelősség jellemzése képezi. E szabályozási jellemzőket vetettem össze a munkáltató munkajogi felelősségének főbb aspektusaival. A kutatás alapján megállapítható, hogy a piaci alapú felelősségbiztosítás szerint a biztosító legfeljebb akkor áll helyt a munkavállalót ért károkért, ha a munkáltató munkajogi felelőssége a bíróság által megállapításra került vagy azt a munkáltató elismerte feltéve, hogy a munkáltató az egyedi biztosítási szerződésben meghatározott tevékenységét végzi, a károsodás nem minősül más biztosítással fedezettnek és kárt előidéző káresemény nem minősül kizárt kockázatnak vagy mentesülési esetkörbe tartozó kockázatnak. De még, ha a helytállási kötelezettség fennáll, a biztosító akkor is csak a szerződésben rögzített összegszerű limit erejéig képezhet anyagi garanciát a károsult számára. Tehát az önrészesedés és limit összegén felüli összeg esetén ismét a munkáltatóé a felelősség és az igényt a károsult ismét csak bírósági úton érvényesítheti, amennyiben a munkáltató nem téríti meg önként a kárt.

DAWUD SAVANNAH ROSE

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Kun Attila
tanszékvezető egyetemi tanár, KRE ÁJK*

“Spicli” vagy közérdekű bejelentő? A whistleblowing munkajogi dimenziói

Ön mit tenne, ha valamilyen jogellenes cselekményre lenne figyelmes a munkahelyén? Merne jelentést tenni? Dolgozatom központi témája a whistleblowing, melynek szó szerinti magyar fordítása: megfújni a sípot, felhívni a figyelmet valamilyen munkahelyi rendellenességre. A visszaélést bejelentők – azaz azok, akik a munkakörnyezetükben tudomásukra jutott visszaélésekről beszámolnak – nagyon fontos szerepet játszanak a közérdek megóvásában, azonban bejelentésükre tekintettel gyakran néznek szembe megtorlással. Védelmük a demokrácia, transzparencia és korrupció elleni küzdelem fundamentuma.

Dolgozatom a whistleblowing szabályozás történeti áttekintésével, illetve egy széleskörű nemzetközi kitekintéssel indul. Ezután elemző vizsgálat alá vonom az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019-ben elfogadott, 2019/1937 irányelvét (2019. október 23.) az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről (a továbbiakban: Irányelv), illetve több ponton összevetem azt az Emberi Jogok Európai Bíróságának a véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatos – munkajogi kontextusú – esetjogával.

A dolgozatom következő nagyobb egységében a hazai szabályozást vonom elemző vizsgálat alá és rávilágítok arra, hogy a hatályos jogszabályok ma Magyarországon nem nyújtanak megfelelő garanciát a megtorlás elleni védelemre, nem teremtik meg a bejelentések hazai védett környezetét. Véleményem szerint az Irányelv átültetésének kötelezettsége lehetőséget teremt ennek megreformálására, így dolgozatom konklúziójában célként tűztem ki, hogy a jogharmonizációval kapcsolatosan artikuláljak bizonyos elvárásokat, orientációs pontokat, valamint konkrét de lege ferenda javaslatokat fogalmazok meg, elsősorban munkajogi perspektívából. Javaslatot teszek többek között a tárgyi hatály kiszélesítésére, foglalkozom az anonimitás dilemmájával, a bejelentő személyek – elsősorban munkajogi – védelmével, valamint górcső alá veszem a munkavállalói érdekképviseltek tárgybani aktivitásának lehetőségeit és arra keresem a választ, hogy milyen szerepet kellene játszaniuk az Irányelv implementációja során, hogy alapvető funkciójukból kiindulva a lehető leg szélesebb munkajogi (és azon túli) védelmet harcolják ki a bejelentők részére.

Reményeim szerint a jogharmonizációt egy széleskörű szociális párbeszéd fogja megelőzni és kísérni, illetve egy széleskörű jogi diskurzus fog kibontakozni a témát illetően, amelyhez jelen dolgozattal én magam is hozzá kívánok járulni.

FARKAS GYÖNGYI MÁRIA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Prof. Dr. Kun Attila

tanszékvezető egyetemi tanár, KRE ÁJK

Dr. Pál Lajos György

megbízott oktató, KRE ÁJK

A munkaidő nyilvántartásának szabályozási és gyakorlati kérdései

Talán nem túlzás azt állítani, hogy nincs még egy olyan munkaügyi dokumentum, amely körül annyi bizonytalanság lenne, mint a munkaidő-nyilvántartás körül. A munkaidő-nyilvántartás témájának aktualitását az is adja, hogy a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa 2022-ben egy kiemelt jelentőségű határozatot hozott, amely egyértelmű iránymutatást ad a munka törvénykönyvének munkaidő-nyilvántartási kötelezettségre vonatkozó egyes szabályainak értelmezéséről.

A vizsgálat során képet kaptam arról, hogy a munka- és pihenőidőre vonatkozó garanciák a gyakorlatban a törvénnyel összhangban érvényesülnek-e, továbbá arról, hogy a munkáltatók a munkaidő megszervezéshez kapcsolódó kötelezettségeiket miként tudják teljesíteni, milyen akadályok vagy épp hiányok tapasztalhatók ennek során.

A témakört az elmélet és a gyakorlat egységében tekintetem át, kvalitatív kutatási módszert alkalmazva, dokumentum- és tartalomelemzés formájában. A munkaidő-nyilvántartás szabályozási környezetének átfogó ismertetését követően a dolgozat sarokkövét képező gyakorlati tapasztalatok feldolgozására került sor, kitérve egyes bírósági jogesetek áttekintésére és értékelésére, valamint a hatósági ellenőrzések megállapításaira. Érintettem a témakör egyéb aspektusait is (adatvédelmi szempontok, compliance/audit rendszerek). Kiemelt jelentősége okán önálló fejezetben ismertettem és elemeztem az új jogegységi határozatot, összevetve az abban foglaltakat a hatósági ellenőrzések eredményeivel is. A pályaművem az egyes fejezetek összegzésének szintetizálásával zártam, rávilágítva arra, hogy a munka- és pihenőidőre vonatkozó törvényi garanciák a gyakorlatban sokszor nem érvényesülnek.

A munkaidő-nyilvántartásra vonatkozó szabályozási környezet áttekintése, a bírósági esetjog felhozott példái, továbbá a hatósági ellenőrzések megállapításai egyöntetűen feltárták a munkaidő-nyilvántartás vezetése során jellemzően előforduló, sokszor rendszerszintű hibák okait, kimutatták azok gyakoriságát és a szabálytalanul működő munkáltatók széleskörű érintettségét. A jövőre vonatkozó javaslatot fogalmaztam meg a jogsértések visszaszorítását elősegítő eszközökről, módszerekről. Az új jogegységi határozat elemzésénél kitértem a naprakészségre vonatkozó jogértelmezés vitathatóságára, jelezve, hogy az eseményszerű, azaz valós időben történő munkaidő-nyilvántartás vezetésére vonatkozó kötelezettség a gondatlan vagy szándékos mulasztások előfordulási arányára vélhetően jelentős, pozitív hatást gyakorolna.

FEJES PETRA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Jakab Nóra
egyetemi tanár, ME ÁJK*

Egyensúly? Munka és magánélet

Mindig is foglalkoztatott az, hogy a magánéletet hogyan is lehetne a munkával összehangolni.

Véleményem szerint, a magánélet – mint fogalom – még nincs teljesen szabályozva a magyar jogrendszerben, illetve Európai Unió szabályozások sem fedik le teljesen a témát. Továbbá az utóbbi években maga a magánélethez való jog egyre gyakrabban került előtérbe a munkaerőpiacon.

Az Unió egyik alapelvének célja, hogy a férfiak és nők közötti egyenlőséget megteremtse. Az egyensúlyra vonatkozó szakpolitikának a nemek közötti egyenlőség megteremtéséhez hozzá kell járulnia. Ehhez szükséges, hogy előmozdítsák a nők munkaerőpiaci részvételét, a gondozási feladatok egyenlő megosztását férfiak és nők között, illetve a díjazás tekintetében a nemek közötti egyenlőtlenségek felszámolását.

Az egyensúly megteremtése úgy gondolom, hogy továbbra is kihívást jelent olyan dolgozók tekintetében, akik szülői és gondozási feladatköröket is ellátnak munkavállalás mellett. A nők munkaerőpiaci alulreprezentáltságának egyik legfőbb oka, hogy nehéz egyensúlyt találni a magánélet és munka között.

Fontos tehát megismerni a magánéletet, mint fogalom, s az ehhez fellelhető jogi szabályozásokat is vizsgálom. Mindezek mellett megvizsgálom, hogy Unió szinten milyen szabályozások születtek ezzel kapcsolatban, különös tekintettel a szülői szabadságra vonatkozó irányelv megalkotásának előzményeire.

Munkám során a hazai szabályozására is kitérek. A magánélet magyar szabályozása mellett taglalom a nők és férfiak bérezés közötti különbségét, a munkaidő és munkaidő-beosztás kérdését. Különös tekintettel a szülői szabadságra és az ápolási, gondozási feladatok ellátására, amelyek hátrányosan befolyásolja a nők foglalkoztatottságát.

HIDAS RITA

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Kártyás Gábor
habilitált egyetemi docens, PPKE JÁK

„Mosom kezeim”, avagy a munkáltatói kárfelelősség rendszerében alkalmazott kármegosztás – különös tekintettel a munkavállaló egészségére –

A munkajogi kártérítés és az ebből fakadó felelősségi kérdéskör egyike a mindenkoron aktualitást mutató témáknak. A magyar szabályozásról kijelenthető, hogy a munkáltatói teljes kártérítés elvéből indul ki, de ennek ellenére lehetősége van a munkáltatónak kimentenie magát olykor teljesen, de amennyiben erre nem kerül sor, akkor részlegesen a kármegosztás, illetve részbeni mentesülésre által. Ahogyan a köznyelvben is ismeretes mondás tartja „Hibásnak valakinek lennie kell.”, azonban kijelenthető, hogy nem mindig csak a munkáltató lesz az, aki felelősséggel fog tartozni. A kérdés ezek után az lesz, hogy vajon érdemben enyhítik-e a munkáltató egészségkárosodásért fennálló szigorú kárfelelősségét a kármegosztás esetei? Dolgozatomban elsősorban erre keresem a választ, de ezt megelőzően bemutatom a munkáltatói kárfelelősség történeti, illetve dogmatikai alapjait, majd a téma szűkítése végett ismertetem a munkáltató felelősség alóli részbeni mentesülésének eseteit. Ezután tisztázom és konzekvensen elkülönítem egymástól a különböző baleseti formák típusait, végezetül pedig a bírói gyakorlat alapján górcső alá veszek néhány esetet a munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések okozta egészségkárosodás során alkalmazott kármegosztással kapcsolatban. Záró gondolataim előtt némi kitekintéssel keresztül szemléltetem a koronavírus foglalkozási megbetegedések és munkabalesetek területére gyakorolt hatásait, valamint elemzem, hogy miként alakulhatnak a munkáltató számára az egyes részbeni mentesülések egy covid megbetegedésből eredő egészségkárosodás során.

HORNYÁK VIRÁG

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Nádásné dr. Rab Henriett Enikő
habilitált egyetemi docens, DE ÁJK*

Az elállás jogi jellege – különös tekintettel a munkaszerződéstől való elállásra

A munkaszerződéstől való elállást azért tartottam kutatásra érdemesnek, mert a munkajogban elhanyagolható mennyiségű forrás foglalkozik az elállás dilemmáival. A dolgozat egyik fő célja annak bebizonyítása, hogy az elállást indokolt a tudományos érdeklődés fókuszába helyezni.

A tanulmány alapstruktúráját az elállás jogi jellegének feltárása adja. A munkaszerződéstől való elállás jogi jellegének meghatározásához elengedhetetlennak tartottam rögzíteni, hogy a munkajogi dogmatikában a munkaszerződés és az általa létesítendő munkaviszony szükségképpen elválik egymástól. A munkaszerződés és a munkajogviszony elhatárolására azért volt különösen indokolt kitérni a dolgozatomban, mert az elállás kizárólag a munkaszerződés vonatkozásában értelmezhető, a munkaviszony nem szüntethető meg visszamenőleges hatállyal. Ezen megállapítás a tanulmány számos pontján alátámasztást nyer, valamint végig is kíséri a dolgozat egészét.

Fontos részét képezi a dolgozatomban az elállás gyakorlati kérdéseinek vizsgálata. Megítélésem szerint a munkaszerződéstől való elállás szabályozása nem kellően kidolgozott, a törvény nem tér ki olyan részletszabályokra, amelyek elmaradása érdemben megnehezíti a szerződő felek dolgát. Éppen ezért kijelenthető, hogy folyamatban van az elállás tartalommal való kitöltése a bírók részéről. Levonhatók azonban olyan dogmatikailag helyes következtetések az elállás vonatkozásában, amelyek mentén a bíróknak érdemes eljárnia a jövőben. Konstatálható e körben, hogy az elállás alapjául szolgáló lényeges változásnak kellő súllyal kell bírnia. Továbbá az is kijelenthető, hogy az elállást nem alapozhatja meg olyan következtetés, amelyet a meglévő körülményekből pillanatnyilag vontak le, a lényeges változásnak olyannak kell lennie, amely ha nem is véglegesen, de tartósan lehetetlenné tenné a munkaviszony teljesítését vagy aránytalanul sérelmessé tenné azt.

A jogalkotónak nyilvánvalóan nincs lehetősége az elállással kapcsolatban felmerülő valamennyi kérdésre törvényi szinten megoldást generálni, azonban megítélésem szerint a munkaszerződéstől való elállás jogszabályi rendelkezése egy ponton mindenképpen módosítást igényel. Ennek megfelelően a dolgozatomban záró részében megfogalmaztam egy de lege ferenda javaslatot, amely javaslat értelmében az elállásra vonatkozó törvényszöveget ki kellene egészíteni azzal, hogy a feleknek a munkaszerződéstől való elállást minden esetben indokolniuk kell.

MIKECZ MÓR KRISTÓF

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Nádas György

habilitált egyetemi docens, DE ÁJK

A munkaidőkeret alkalmazása az atipikus munkaviszonyokban

Kutatásom célja, hogy - a munkaidőkeret jogintézményének tükrében - vizsgálat alá vegyen olyan atipikus munkaviszonyokat, melyeknek lényegadó sajátossága a munkaidővel kapcsolatos. A kutatás alapvető hipotézisét az atipikus munkaviszonyok szabályozási logikája adta, mely véleményem szerint felvethet figyelemre méltó jogdogmatikai problémákat. Kutatásom elsődleges célja ezen jogdogmatikai problémák feltárása, amelyhez a választott jogintézmények átfogó elemzésével, illetőleg az alkalmazhatóság elméleti és gyakorlati aspektusainak vizsgálatával törekedtem.

Az eredmények változóak, de összességében elmondható, hogy az atipikus munkaviszonyok keretei között bármely, az általános szabályok részét képező jogintézmény alkalmazása felvethet jogdogmatikai problémákat, melyek ad absurdum a jelenleg hatályos munka törvénykönyvének koherens jellegét alááshatja.

Eredmények:

1. Az egyszerűsített foglalkoztatásra, vagy alkalmi munkára irányuló munkaviszony esetében a problémát főként a jogintézmény célja, - a sztenderd munkaviszonyhoz képest – rendkívül rövid időtartama, illetőleg a munka törvénykönyvében és az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvényben rögzített egyszerűsített adminisztratív szabályozás vet fel problematikus kérdéseket.

2. A behívásos munkavégzés esetében elrendelt munkaidőkeret során – az eltérő jogi célokra tekintettel – ezen jogintézmények egymást korlátozva, szükségtelen hátrányt szenvednek az együttes alkalmazáskor. Ezen jogdogmatikai probléma kiemelendő, mivel a jelenleg hatályos munka törvénykönyve rögzít egy, a munkaidőkeretre vonatkozó speciális szabályt a behívásos munkavégzés esetében.

3. A munkakör megosztás esetében a problémát a kötetlen munkarend jelenti. Munkakör megosztás esetében a munkaidő-beosztás jogát szükségképpen át kell engedni a munkavállalónak. Azonban a két jogintézmény – céljait tekintve – összeegyeztethető.

TENCZER MÁRTON

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Rácz Réka

egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK

Dr. Havas Bence

PhD-hallgató, ELTE ÁJK

Kollektív szerződés vagy versenykorlátozó megállapodás? – A szervezkedési szabadság versenyjogi korlátai

A kollektív munkajogok és a piaci verseny közötti feszültség nem modern jelenség, számos országban például már a XIX. század elején a kereskedelem korlátozásaként értékelték a szakszervezetek elődei által elérni kívánt intézkedéseket. A jelenlegi munkaerőpiaci átalakulások némiképpen hasonlítanak arra a helyzetre: a szolgáltatások kiszervezése, a termelési folyamatok digitalizációja, illetve a platformgazdaság térnyerése mind abba az irányba mutat, hogy az eddigi szabályozási keret drasztikus átalakítása lesz szükséges. Ezeknek a folyamatoknak köszönhetően rohamosan nő az önfoglalkoztató munkavégzők száma is, vagyis az olyanoké, akiket már nem lehet sok esetben olyan egyszerűen besorolni a klasszikus kétpólusú munkaerőpiaci struktúrába.

Ilyenkor pedig a versenyjog hamar megjelenhet, mint akadály, hiszen amennyiben vállalkozások állapodnak meg közösen bizonyos feltételekben, úgy versenykorlátozó megállapodásról van szó. A munkajog hiába igyekszik kiterjesztően értelmezni a kollektív szerződéskötési jog alanyainak a körét, ez szembe megy a versenyjogi szabályozás mögötti logikával, hiszen az a lehető legtöbb piaci szereplőt igyekszik a vállalozási minőség alá besorolni, ezzel is elérni, hogy az érintett piac minél kevésbé torzuljon. A szabályozási kezdeményezések eddig rendkívül szűk körben merültek fel, azonban az európai uniós gyakorlatban már megjelentek döntések, amelyek ezzel foglalkoznak. Magyarországon viszont eddig nem voltak ezzel kapcsolatban ügyek, sőt a szakirodalom is szűken tárgyalja.

Dolgozatomban igyekszem a kollektív szerződéskötési jog kapcsán kielemezni az aktuális munkajogi és a versenyjogi szabályozásnak és gyakorlatnak az irányait, illetve a legjelentősebb társadalmi és gazdasági aspektusok figyelembevételével tágabb képet és lehetséges megoldásokat felvázolni. Ennek keretében megvizsgálom a két végpont a munkavállaló (alkalmazott) és a munkáltató (vállalkozás) meghatározását munkajogi, illetve versenyjogi szempontból. Ezt követően a kollektív szerződés jelenlegi relevanciáját és a szabályozatlanság nyomán felmerülő problémák közül mutatok fel a legfontosabbak közül néhányat. Végül a kollektív szerződések versenyjogi rendszerben történő elhelyezése kapcsán megvizsgálom a legfontosabb megoldási utakat annak fényében, hogy melyik jelenthetné most a legjobb alternatívát.

VÉBER PETRA

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Nádasné dr. Rab Henriett Enikő

habilitált egyetemi docens, DE ÁJK

„Ha nem szóltál volna, bölcs maradtál volna...” avagy a munkaidőn kívüli munkavállalói véleménynyilvánítás aspektusai

Napjainkra a véleménynyilvánítás sok száz éves küzdelem árán kivívott, kiváltságos alapjoggá nőtte ki magát, amely nélkül az életünk már elképzelhetetlen lenne. A 21. században immáron nemcsak szemtől szembe, hanem posztról posztra és lájkról lájakra is megoszthatjuk a gondolatainkat. Az új lehetőségek azonban továbbra sem nyújtanak korlátlan szabadságot. Az egyenletet csak tovább bonyolítja egy esetlegesen fennálló munkaviszony, ahol az alá-fölé rendeltségi viszonyból származó munkáltatói érdekekre is tekintettel kell lennünk, amikor hozzászólunk egy témához. De hol húzódik a határ a magánélet és a munka világa között? Gyakran esik meg, hogy a munkaidő nem ér véget a munkahelyet elhagyva és még hosszú órákig a számítógép előtt gubbasztva igyekszünk befejezni napi feladatainkat. Éppen ezért a munkaviszony nagymértékű terjedelmének okán igyekeztem feltérképezni, hogy a munkavállalóknak a munkaidőn kívül is a munkavállalói kötelezettségeiket kell saját pihenőidejük elé helyezni, vagy otthon szabadon nyilatkozhatnak bármilyen témában, akár a munkahelyükkel és munkáltatójukkal összefüggésben is.

Dolgozatomat a 21. századi technológiai vívmány, a közösségi médián keresztül történő munkavállalói véleménynyilvánítás tükrében készítettem. Mielőtt a téma mély, munkajogi vonatkozásában merültem volna el, lényegesnek tartottam egy átfogó, általános jogi képet társítani a véleménynyilvánítás témaköréhez. Ezt követően, dolgozatom érdemi részében vizsgálatom tárgyává tettem, hogy egy hétköznapi munkavállaló milyen keretek között, hogyan adhat hangot a meggyőződésének. Céloom nemcsak a véleménynyilvánítás pillanatában felmerülő esetleges problémák körül járása volt, hanem az azt követő utóhatásokról is számot kívántam adni. A mindenki által jól ismert bírói út vizsgálatán túlmenően szerettem volna teljes képet nyújtani a véleménynyilvánítás visszhangjáról, így a közép-és hosszútávú következményekbe is beleástam magam. Ugyancsak az aktualitás jegyében igyekeztem górcső alá venni – mintegy nóvumként – a munkáltatói márkaépítés (employer brandig) mögött meghúzódó munkavállalói megnyilvánulásokat. Ebben a tekintetben szemléletmódomat a pozitivitás irányába tereltem, és az egészséges, harmonikus munkáltatói-munkavállalói kapcsolat szempontjából lényeges véleményekre fektettem a hangsúlyt. Munkám záró részében a témakörrel kapcsolatban megfogalmazott kérdéseimre igyekeztem átfogó, több nézőpontból is megvilágított válaszlehetőségekkel szolgálni.

Munkajogi Tagozat 2.

*Tagozat örökbefogadója:
Győr-Moson-Sopron Megyei Ügyvédi
Kamara*

JÁVORSZKI TAMÁSNÉ

Személyügyi, munkaügyi és szociális igazgatási
BA, 3. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Mélypataki Gábor
egyetemi adjunktus, ME ÁJK

Változások a munkavégzés formáiban - a robotizáció és gépesítés hatásai

Dolgozatom témája a munkavégzés formáiban bekövetkező változás, a robotizáció következményei. Kutatásom során gazdasági, jogi, ipari, szociális területen is leltem összefüggéseket. A fő irány a gépesítések (MI) társadalombiztosítási rendszerre és a munkaviszony szereplőire gyakorolt hatása lett, kiemelve a szolidaritást, a fenntarthatóságot, és a vállalatok társadalmi felelősségvállalását.

Ezeket a területeket egy kiemelt kérdésre fűztem: vissza lehet e térni az alapelvekhez, amelyek az embert helyezik a középpontba? A téma problémáit és összefüggéseit kutatva erre is választ kerestem.

Tanulmányom az egyéntől, a családtól indult, innen ért el a munkáltatókkal kialakult kapcsolatig. Párhuzamot vontam az első ipari forradalom és napjaink helyzete között: minden esetben olyan változások következtek be, amelyek indokolttá tették a szociális védelem és a szolidaritás fogalmának, a kapcsolódó intézményrendszereknek az átgondolását. Azt vizsgáltam, miért okoz ez fokozott problémát a társadalomban. Elemeztem a társadalombiztosítási rendszert, rávilágítottam a gyenge pontjaira munkáltatói, munkavállalói és pénzügyi oldalon. Megállapítottam hogy a rendszer instabil, más alternatívákat kell(ene) keresnünk a működtetésére. Újabb kapcsolódási pontokat tanulmányoztam: az atipikus munkavégzési formákat, a fenntartható fejlődés értelmezési módjait, az oktatás szerepét, az innováció társadalmi igényét, a szociális biztonság fenntartásának nehézségeit. Levontam az összefüggést: a TB rendszer, annak működése, a munkaerőpiac és a technológiai változások szoros kapcsolatban vannak. A robotizáció terjedésével az államkassza bevétele csökken, a munkáltatók és a munkavállalók érdekei pedig nem esnek egybe. Elemeztem a feltétel nélküli alapjövedelmet, a társadalmi felelősségvállalást és a robotadó bevezetésének lehetséges hatásait, majd kitértem az AI jogi szabályozására is. Az eltérő szegmensek vizsgálatakor mindig a társadalomra és a munkaviszony szereplőire gyakorolt nagyfokú hatás jelent meg. Kiemelten problémás a TB rendszer, annak fenntartása, és szorosan kapcsolódik hozzá a szolidaritás és a vállalatok társadalmi felelősségvállalásának kérdése.

Úgy vélem, a fejlődést nem szabad gátolni. Több területet újra kellene szabályozni az alapelveket követve: soft/hard low eszközökkel annyira, amennyire az emberek jólétének megvalósításához elengedhetetlenül szükséges.

KOVÁCS GÁBOR GERGELY

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Nádás György
habilitált egyetemi docens, DE ÁJK*

Dogmatikai problémák az e-sportolók jogaival kapcsolatosan – különös tekintettel a leplezett szerződések megítélésére

A világban és ezen belül Magyarországon is egyre többször találkozhatunk az e-sport kifejezéssel akár a médiában akár a hírekben. Vajon mit is jelent és miért fejlődik ennyire exponenciálisan? Nem mehetünk el szó nélkül azok mellett a kérdések mellett, hogy meddig is tekinthetjük az e-sportot sportnak, hol található meg az aranyközép utat a munkajog és az e-sport között? Milyen jogi szisztéma állhat e mögött a fejlődés mögött? Miért van eltérő követelménye az e-sportnak, mint a professzionális vázzal rendelkező sportoknak? Jelen dolgozatomban szemléltetem az e-sport jogi mibenlétét, illetve bemutatom a már kialakult jogi szabályozást. Továbbá olyan alapvető kérdésekkel foglalkozok az e-sport területén, amelyek még tisztázásra várnak a munkajogban és a sportjogban egyaránt. Pillanatnyilag nincs egyhangú fogalom meghatározása a világnak az e-sportra, illetve elmondhatjuk, hogy a szakirodalom sem próbálkozott meg a fogalom meghatározásával mivel igen csak kevés információ áll a rendelkezésre ebben a témában tudományos téren. Véleményem szerint hazánkban foglalkoztatási szempontból nem tisztázott e-sportolói pozíció nem a munkaviszonyban való alávétettségben nyilvánul meg, mivel ez az egyik legerősebb attitűdje, hanem abban, hogy maga a munkavégző vagy is e-sportoló a szabályozatlanság miatt kizorul a munkajog adta védelem keretei közül és kénytelen egy munkajogilag nem szabályozott foglalkoztatási jogviszonyban dolgozni. Dolgozatomban áttekintettük az eddig igen csak alul szabályozott e-sport rendszerét, valamint a munkajog környezetét illetve a munkavégzéssel kapcsolatos fogalmakat, ezek után pedig levonható az a következtetés, hogy jelentős a kiegyensúlyozatlanság és a jogi bizonytalanság. Dolgozatomban bár foglalkoztam a munkajog globális problémáival is, azonban inkább egy globális jelenséggel, nevezetesen az e-sporttal és jogi státusának bizonytalanságával foglalkoztam, ennek keretében nem volt célom egy globális problémára globális választ adni. Kutatásom arra törekedett, hogy bizonyítsam, hogy a magyar jogrendszerben tisztázható az e-sport jogi státusa, mégpedig a hagyományos sport ipar által alkalmazott munkajogviszonyokba történő besorolás által. Dolgozatomban tisztáztuk, hogy fő elemeiben sportnak igenis tekinthető tevékenységről van szó, és jogi gyakorlatában is a sportiparra jellemző fogalomelemekkel megjelenő munkaviszonyról, azaz döntően munkajogi elemeket tartalmazó szerződéses jogviszonyról van szó.

KOVÁCS IMRE ATTILA

Munkaügyi és társadalombiztosítási igazgatási
BA, 5. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Prof. Dr. Jakab Nóra

egyetemi tanár, ME ÁJK

Dr. Solymosi-Szekeres Bernadett

egyetemi adjunktus, ME ÁJK

Munkaügyi intézkedések a veszélyhelyzet árnyékában, a koronavírus első éve

A dolgozatomban bemutatom a koronavírus időszakában bekövetkezett munkaügyi változásokat. A kutatásom tartalma szempontjából több fejezetre osztható. Témáim közül nagy hangsúlyt kapott a home office és a távmunka körül kialakult jogi kérdések, de ugyanannyira fontosnak gondoltam megemlíteni a gazdaságvédelmi akciótervet, a karanténba került munkavállalók helyzetét, a biztonságos munkavégzés lehetőségének a kialakítását, és az oltás megjelenésének következtében bekövetkező munkajogi változásokat. Írásom során fontos szerepet játszottak a kormányrendeletek, amelyek kötelező szabályozást adtak a veszélyhelyzetek időtartama alatt.

A saját véleményem mellett fontos szempontnak tartottam megemlíteni, hogy az egyes rendelkezéseket hogyan fogadták a szakszervezetek, vagy az egyes gazdasági ágazatok. Ahol lehetőségem volt, ott konkrét példával ismertettem az adott rendelet okozta változásokat. A tanulmányomon végighaladva látható, hogy milyen sok különböző intézkedést kellett hozni a járvány eddigi hullámai alatt. Maga a kérdés, amit a legelején megfogalmaztam az volt, hogy a jogalkotónak vajon sikerült-e megteremtenie a veszélyhelyzetek ideje alatt azt a biztonságot, amivel a munka világát meg lehet óvni a fertőzésveszélytől. A válasz a különböző rendelkezéseknél elég eltérő lett.

Két nagy témám közül az első az otthoni munkavégzés, és a távmunka összehasonlítása volt. Továbbra is tartom azt a véleményemet, amellyel valószínűleg a jogalkotó nem ért egyet, hogy a két munkavégzési forma között alapvető eltérés van. A távmunka a munkaszerződés részévé válik, és hosszabb távú hatásai vannak, míg az otthoni munkavégzés esetén rövidebb időszakról beszélünk, akár egy-egy napról. Ennek a két területnek az elkülönítésére, törvényi szinten, szükség lenne.

A másik témám, az akkori időszak talán legjobban érintő kérdése, az oltás kötelezővé tétele volt. A dolgozatban jól látható, hogy a rendelet megalkotása, mint ahogy azt a veszélyhelyzet alatt már többször is láttuk, elég hiányosra, több helyen megkérdőjelezhetőre sikerült. A véleményem az volt ezzel kapcsolatban, hogy a legjobb döntés a munkáltató felől, ha kivár. Ugyanis, ha úgy rendel el a kötelező oltást, hogy annak nincs jogalapja, akkor a munkavállaló bírósághoz is fordulhat. A kérdés persze nem az, hogy mennyire fontos az egészséges és biztonságos munkakörnyezetet megteremteni, hanem hogy van-e rá más mód. Szerintem az akkori rendelet nem adott elég választ ezekre a kérdésekre.

MEDVÁ CZ ÁDÁ M

Jogász
Osztatlan, 3. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Göndör Éva
egyetemi docens, SZE DFK*

A home office és a távmunkavégzés szabályozásának változása a járványhelyzetet követően

Dolgozatom célja azoknak a folyamatoknak a vizsgálata, amelyek jelentős hatással voltak a járványhelyzet idején és azt követően a távmunkavégzés és a home office munkajogi szabályozásának vonatkozásában. Témaválasztásomat inspirálta a veszélyhelyzeti szabályozás és az azt megelőző szabályozási rendszer nézeteinek rendkívül differens palettája az otthoni munkavégzés és távmunkavégzés alkalmazása és megítélése tekintetében egyaránt. A vírushelyzettel összefüggésben felmerülő problémák komoly kihívások elé állították a jogalkotót a speciális munkajogi szabályok hétköznapi életviszonyokra történő alkalmazását illetően. Mindazonáltal a járványhelyzeti intézkedések által kialakított jogalkotási tendencia alapján megfigyelhető az átfogó megoldás igénye a távmunkavégzés jövőbeni szabályozására tekintettel. A távmunkavégzés szabályozásának másik jelentős ösztönzői a digitalizáció rohamos fejlődésének eredményei. Az említett folyamatok komoly kérdéseket vetettek fel az elmúlt évek kapcsán a távmunkavégzés és az otthoni munkavégzés elhatárolásának összefüggéseiben. Dolgozatomban ezen folyamatokkal összevetve vizsgálom meg a hazai és külföldi szabályozási környezetet. Alapvető információbázisként készítettem továbbá egy primer kutatást. Kérdőívem célcsoportját a távmunkavégzésben, illetve otthoni munkavégzésben érintett munkavállalók jelentették. Ezzel összefüggésben arra kerestem a választ, hogyan változott a munkavállaló és munkáltató közötti kapcsolatrendszer, a távmunkavégzés és a home office megítélése és alkalmazása az elmúlt években. Összegezve a home office tekintetében a jogalkotó szándékát figyelembe véve arra következtetésre juthatunk, hogy az Mt. által már szabályozott távmunkavégzés tartalmi kereteit szélesítette ki.

NÉMETH TAMÁS

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Zaccaria Márton Leó

habilitált egyetemi docens, DE ÁJK

A modern munkavégzési formák kollektív munkajogi alapkérdései

Kutatásom témája a modern munkavégzési formák esetében felmerülő kollektív igényérvényesítés vizsgálata, valamint a kollektív igényérvényesítés esszenciális jellegének bemutatása. Témaválasztásomat az a tény indokolta, hogy a modern munkavégzési formák, esetében a legtöbb esetben a tartós munkavégzésre irányuló jogviszonyokat a magánjog eszközeivel igyekeznek szabályozni. E szabályozási rendszer ugyanakkor olyan gazdasági kockázatokot hordoz magában, amelyek ellehetetlenítik a munkajog sajátos szociális jellegének kibontakozását az ilyen tartós munkavégzésre irányuló jogviszonyokban. Témaválasztásom mellett szólt még az is, hogy a magyar jogirodalomban a modern munkavégzési formák kollektív munkajogi aspektusokat illetően átfogó tanulmány még nem született.

Kutatásom fő hipotézise az, hogy a kollektív munkajog és a kollektív igényérvényesítés olyan esszenciális elemnek tekinthető a tartós munkavégzésre irányuló jogviszonyokban, amelyek elhanyagolása esetén a munkajog értékvédő és szociális védelmi funkciója nem tud kiteljesedni.

E hipotézis igazolása érdekében dolgozatomban a kollektív munkajogi intézmények értékvédelmi szempontok szerinti áttekintésén túl a modern munkavégzési formák kollektív munkajogi kérdéseivel foglalkoztam. E kérdéseken túl a versenyjogi szabályozással vettem össze a modern munkavégzési formák kollektív munkajogi kívánalmait, illetve az uralkodó Európai Unió Bírósági joggyakorlat tárgyalásával és elemzésével a szürke zónában rekedt kérdésekre kerestem a választ.

Dolgozatom konklúziójában arra a megállapításra jutottam, hogy a szociális jogosultságok legteljesebb érvényesüléséhez szükséges a kollektív munkajog által kínált intézményrendszert is igénybe vennie a modern munkavégzési formában tevékenykedő személyek csoportjának. E megoldás központi elemét pedig nem azon felfogásban kell keresni, amely a munkavégzésre irányuló jogviszonyok kategorizálásának útvesztőjébe vezet. A megoldás lényegi elemét véleményem szerint a gazdasági függőség vizsgálata kell, hogy jelentse. Fontos tehát, hogy a gazdasági függőség alapozza meg a szociális védelem iránti igényt, amely kiteljesülésének hatékony eszköze a kollektív munkajogi igényérvényesítés. Ezen kollektív igényérvényesítés pedig a maga örök jellegével és érdekérvényesítést elősegítő funkciójával oly megoldást kínál, amely a legmodernebb munkaerőpiaci problémákra is teljeskörű és adekvát megoldást tud kínálni.

PAP ZOLTÁN

Személyügyi, munkaügyi és szociális igazgatás
MA, 3. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Jakab Nóra
egyetemi tanár, ME ÁJK

Ügyelet és készenlét az egészségügyi munkaidő szervezésében. Az egészségügyi szolgálati törvényig vezető út, és a jelenleg hatályos szabályozás

Amennyiben az egészségügy munkajogi aspektusait, azon belül is a fekvőbeteg-ellátás során alkalmazott munkajogi szabályokat vizsgáljuk, kiemelkedően fontos területként aposztrofálható a munkaidő megszervezésének, az ügyelet és a készenlét beosztásának, illetve díjazásának kérdésköre.

Célom az, hogy bemutassam a területhez kapcsolódó munkaidő-szervezés és a vonatkozó szabályozás azon neuralgikus pontjainak összefoglaló fejlődéstörténetét, illetve az egészségügyi szolgálati törvénnyel bevezetett új mechanizmusokat, melyek az elmúlt időszak változásaival – különös tekintettel a világjárványra – együttesen generáltak meglehetősen sajátos jogi környezetet.

Dolgozatom első részében az egészségügyi munkaidő megszervezésére vonatkozó általános történeti áttekintés található, mely az intézményesített egészségügyi rendszer kialakulása során alkalmazott szabályozási folyamatok változásait mutatja be. Ezt követi a jelen időszakot közvetlenül megelőző, az európai uniós jogharmonizációs törekvéseket akceptáló, egészségügyi ügyeletre, és készenlétre fókuszáló munkaidő szervezési modellek ismertetése. A dolgozat témaspecifikus aktualitását a 2020-ban hatályba lépett új egészségügyi szolgálati jogviszony vonatkozó részei, illetve a kapcsolódó jogforrások sajátos hierarchiája jelenti.

Legfontosabb következtetésként megállapítható, hogy a két frekvenciát területek szabályozásának egyszerűsítésével, és egységesítésével több évtizedes problémahalmaz kiküszöbölésére mutatkozik hangsúlyos törekvés a jogalkotó részéről.

SZITÓ MÁTYÁS

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Hungler Sára
egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK*

Az ESOP (Employee Stock Option Plan) helye a mai magyar munkajog rendszerében

Kutatásom során az ESOP (Employee Stock Option Plan) angolszász jogintézmény munkajogi aspektusait vizsgáltam meg Magyarországon. Az ESOP a „StartUp”-ok elterjedésével jelent meg Magyarországon, és jogi szabályozás nem született róla. Vizsgáltam az ESOP elfogadása mögötti motivációs struktúrát, a munkajogi szabályozás indokoltságát, valamint amennyire a juttatás sajátosságai engedték megpróbáltam bekegategorizálni a magyar munkajog fogalmi keretei közé.

A kutatás során gyakorlati szempontból vizsgáltam az ESOP intézményét. Ehhez magyar nyelvű írott forrás, írott jog, vagy bírósági döntés nem állt rendelkezésemre ezért nemzetközi szakirodalomra támaszkodtam a jogintézmény leírásakor. Tekintettel kellett lennem a nemzetközi tendenciákra, az angolszász szemléletű gyakorlatra, a kontinentális-magyar hagyományokra és jogfelfogásra. Az ESOP szabályozatlanságára tekintettel esettanulmány-nyal és nyilvános dokumentumokból származó példákkal szemléltetem a gyakorlatban elterjedt szerződéses rendelkezéseket.

Ezt követően kutatási kérdésenként összehasonlítom a gyakorlatot a létező jogintézményekkel, analógiákkal, példákkal próbálom elhelyezni az ESOP-ot a munkajogi fogalmak között. Az ESOP mindenképp feszegeti a tradicionális munkajog határait. Mivel a polgárjog és a munkajog határán helyezkedik el, több esetben a gyakorlat távol áll a munkajogtól.

Összességében elmondható, hogy az ESOP célja, és az ESOP részvények által garantált jogok miatt szükségesnek látszik az ESOP munkajogi szabályozása. A dolgozat kevés kategorikus megállapítást tud tenni a szabályozatlanság és a magyarországi irodalom hiánya miatt. Ennek ellenére fontos, hogy a gyakorlat nem munkajogi szemléletű, dolgozat a gyakorlati példákat értékeli, azokat kiemeli, és javaslatot tesz az ESOP szabályozására, egy munkavállalóknak biztonságos ESOP rendszer megteremtése érdekében.

TÓTH JÁNOS JENŐ

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Gyulavári Tamás
tanszékvezető egyetemi tanár, PPKE JÁK*

(Hogyan) kell szabályozni a távmunkát?

Az elmúlt években egyre gyakoribbá és elterjedtebbé váló távmunka magyar törvényi szabályozását az elmúlt években sok változtatás érte. Ezek görcső alá vétele kifejezetten érdekes, fontos és szükséges is ezen atipikus munkaviszony elterjedtsége és kiterjedtsége okán, mivel napjainkban egyre több munkavállalót érint az otthoni, vagy legalábbis a munkáltató telephelyétől eltérő helyen történő munkavégzés.

Hogyan alakult a távmunka itthoni szabályozása, milyen kapcsolatban és rendszerben áll más munkajogviszonyokkal? Mik a külföldön tapasztalható példák és tendenciák a fogalom alakítására? Van-e egységes nemzetközi szabályozás vagy gyakorlat, és ha igen, milyen elterjedt és részletes? Segíthetnek-e, példát tudnak-e mutatni a magyar jogalkotónak akár a Távmunka-keretmegállapodás, akár más európai országokban kialakított távmunka-szabályozások? Melyek a hazai szabályozás gyengepontjai és hibái, illetve melyek azok a kérdéskörök, amelyek rámutathatnak a szabályozás Achilles-sarkára?

Dolgozatomban a távmunka hazai törvényi fogalmának legújabb módosításai által felvetett kérdések megválaszolását és hibák kimutatását, illetve kiküszöbölését tűztem ki célul. Fontos kérdés a fogalom helyének hazai és nemzetközi rendszerben és relációban elhelyezése, amelyben már megmutatkoznak a fogalom kiterjesztése által felvetett problémák, illetve az ezzel rendszerszinten okozott fogalmi zavarok.

A távmunka munkavédelmi kérdései, illetve a Munkavédelmi törvény által alkalmazott distinkció tovább bonyolítja a helyzetet. A munkarend szabályozását ért módosítás mellett pedig a költségtérítés szabályozatlansága is felvet a dolgozat számára hasznos és érdekes kérdéseket.

Mindezekre tekintettel, a távmunka fogalmának módosítását, konkretizálást célzó, de lege feranda javaslatom mellett a távmunka (beleértve a Munkavédelmi törvényben alkalmazott distinkcióval megalkotott fogalmakat is), a bedolgozói munkaviszony és a home office munkavégzés kapcsolatának újragondolását is előirányoztam dolgozatomban.

Nemzetközi Jogi Tagozat 1.

*Tagozat örökbefogadója:
Sándor-palota*

HORDÓS ALEX

jogász

Osztatlan, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kajtár Gábor

dékanhelyettes, habilitált egyetemi docens, ELTE ÁJK

Vakfolt az Alapokmányon - az erőszakkal való fenyegetés természetete a jus contra bellum rendszerében

Az átfogó erőszaktilalomról (jus contra bellum) szóló szakirodalmi művekkel könyvtárakat lehetne megtölteni, mégis van ennek a – nemzetközi jogilag kiemelkedően fontos – területnek egy méltatlanul elhanyagolt része: az erőszakkal való fenyegetés problematikája. A fenyegetés, mint (elviékben) tiltott cselekmény tudományos igényességű vizsgálata messze elmarad az ideálistól, de a nemzetközi közösség és a jogalkalmazói fórumok is jellemzően negligálják a probléma behatóbb analizisét. Történik ez annak ellenére, hogy az erőszakkal való fenyegetés a nemzetközi politika mindennapi része.

A dolgozat ennek fényében arra vállalkozik, hogy a különböző primer és szekunder források alapján meghatározza és felvázolja a jogilag releváns fenyegetéshez szükséges tartalmi elemeket és azt, hogy miként lehet egy fenyegetés legalitásáról, avagy illegalitásáról dönteni. Az ENSZ Alapokmány 2. cikk (4) bekezdésének „elfeledett második részéhez” kapcsolódóan az elemzés tárgya az ENSZ Közgyűlése és a Nemzetközi Jogi Bizottság (ILC) által elfogadott releváns dokumentumok, a Nemzetközi Bíróság (ICJ) és az Állandó Választottbíróság (PCA) esetjoga, illetve a fenyegetés tilalmára fókuszáló körülbelül két tucat szakirodalmi mű. E feldolgozáskor külön figyelmet fordít az elemzés arra, hogy az egymásra hivatkozó források közti összefüggéseket feltárja, és így, a közös elemek beazonosításával alkossa meg a fenyegetés „komplex tesztjét”. A dolgozat az elméleti vázlatot egy aktuális esettanulmányban, az orosz-ukrán konfliktus (és háború) 2021–22-es történésein keresztül „teszteli”.

Az elemzés alapján megállapítható, hogy az ún. „szimmetrikus” mérce fenntartása helyesebb és célszerűbb; eszerint jogellenes a fenyegetés, ha az abban kilátásba helyezett erőszak is jogellenes lenne. A fenyegetésnek ezelőtt viszont olyan tartalmi feltételekkel kell rendelkeznie, hogy egyáltalán formálisan fenyegetésről lehessen beszélni. E feltételeket övezhetik esetről esetre vizsgálható indikatív elemek, melyek segíthetnek meghatározni egy cselekmény fenyegető vagy nem fenyegető jellegét.

KENÉZ LILLA

jogász

Osztatlan, 5. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szűcs Lászlóné Dr. Siska Katalin

habilitált egyetemi docens, DE ÁJK

Emberi jogok a fegyveres konfliktusok tükrében

Az emberi jogok, mint fogalom a mindennapi életünk szerves részét képezik, azonban közel sem biztos, hogy valamennyien tisztában is vagyunk azok mélyebb tartalmával és jelentésével. Dolgozatomban ezen kifejezések részletesebb vizsgálatát helyezem középpontba kimondottan a különböző fegyveres konfliktusok lefolyása alatt. Elsődlegesen a különböző, megértéshez szükséges alapfogalmak tisztázását végzem el. Ezt követően néhány kiválasztott és a legtöbb esetben megsértett emberi jogot vizsgálok meg részletesebben, amelyek az ember élethez és emberi méltóságához való joga, a kínzás és embertelen bánásmód tilalma, valamint a véleménynyilvánítás szabadsága. Esetükben kitérek érvényesülésükre és megjelenésükre az egyes nemzetközi dokumentumokban, valamint nemzeti alkotmányokban. A dolgozat következő részében két fegyveres konfliktus mélyebb ismertetését végzem el, amelyek a mexikói drogháború, valamint az Ukrajna és Oroszország között napjainkban is zajló háborús konfliktusok. Ezen krízishelyzeteken keresztül mutatom be az említett emberi jogok érvényesülésének és megsértésének a kérdését mindezt olyan konkrét jogesetek ismertetésével, amelyek az említett konfliktusok alatt történtek meg. Végül pedig néhány javaslattal élek a különböző jogellenes cselekmények számának csökkentése, valamint az azokat elkövetők felelősségre vonása érdekében.

KISS MÁTYÁS

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kis Kelemen Bence
egyetemi adjunktus, PTE ÁJK

A kibertámadások és a jus ad bellum kapcsolata az állami gyakorlat tükrében

Az elmúlt években exponenciálisan nőtt az államilag támogatott, ellenes célú kiberműveletek száma. Felmerül a kérdés, hogy a jelenlegi jus contra bellum rezsím keretein belül hogyan reagálhatnak az államok ezekre az ellenséges kiberakciókra. Jelen dolgozat erre a kérdésre keresi a választ, a releváns nemzetközi jogi szakirodalmat és az állami gyakorlatot vizsgálva.

Jelenleg egyetlen nemzetközi szerződés sem szabályozza expressis verbis az erőszak alkalmazását a kibertérben. Ennek köszönhetően minden további vizsgálat középpontjában az ENSZ Alapokmányában található generális erőszaktilalmi norma áll. Nagy szerepet játszanak a már létező nemzetközi jogi normák kiberműveletekkel összefüggésben történő értelmezésében a különféle magánkodifikációs törekvések. Az egyik legjelentősebb ilyen mű az úgynevezett Tallinni Kézikönyv. A Kézikönyv szerint meg kell vizsgálni a kiberművelet „mértékét és hatásait” annak megállapításához, hogy a művelet eléri-e az erőszak alkalmazásának vagy adott esetben akár a fegyveres támadásnak a szintjét.

Különösen az elmúlt 3 évben jelentősen megnőtt azon államok száma, amelyek nyilatkozatot tettek, a nemzetközi jog és a kibertér kapcsolatáról. Gyakorlatilag valamennyi állam elfogadja a Tallinni Kézikönyv álláspontját, azonban előfordulnak eltérések és a jus ad bellum területén közismert viták e helyütt is megjelennek.

A fentiek fényében, ha egy kiberművelet eléri a fegyveres támadás szintjét, a sértett állam az önvédelem jogával élhet. Az önvédelmi cselekményt mind a fizikai, mind a kibertérben is foganatosíthatja, fontos azonban a szükségesség és arányosság feltételeinek betartása. Megjegyzendő azonban, hogy az államok mind a mai napig egy kiberműveletet sem nyilvánítottak erőszak alkalmazásnak vagy fegyveres támadásnak.

Mindazonáltal, ha egy kiberművelet nem éri el a fegyveres támadás szintjét, de megsérti az erőszaktilalmi normát, a beavatkozás tilalmát, vagy a nemzetközi jog egyéb normáit, a sértett államnak joga van ellenintézkedést foganatosítani vagy szükséghelyzetre hivatkozni, azonban ezek a válaszreakciók nem sérthetik az erőszaktilalmi normát.

KREBSZ KLAUDIA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Kelemen Roland
egyetemi adjunktus, SZE DFK

Dr. Kecskés Gábor
egyetemi docens, SZE DFK

Az államok betudhatóságának vizsgálata a kibertérben folytatott cselekményeinek tükrében

A kibertér megjelenése nemcsak pozitív hatással járt, ugyanis egyre növekvő számban használják fel érdekeik érvényesítésére az egyes államok. Ez legtöbb esetben soft eszközök használatában nyilvánul meg (lásd például információs műveletek), azonban az idő előrehaladtával egyre nagyobb jelentőségre tett szert a hadviselés területén, amelyhez hozzá tartozik nem állami szereplők igénybevétele is. Az egyre jobban terhelhető rendszerek és hálózatok adta lehetőségek a hadviselésben is előkerültek, ugyanis a kibertámadások fokozatosan beépültek a harci cselekményekbe és létrehoztak egy új hadszínteret, ahol az állami szereplők mellé nem állami szereplők is felsorakoztak, melynek körét a 2001-es Államfelelősségi Tervezet taglalja. A dolgozatban egy fejlődési ív keretében bemutatásra kerül a harci cselekmények átformálódása, a legfontosabb kibertámadások és az egyes incidensekre adott állami és nemzetközi reakciók. Elemzésre kerülnek az államok és a nemzetközi szervezetek védelmi mechanizmusainak átalakulása is az új fenyegetés kezelésére. A szakirodalmi áttekintés során láthatóvá vált, hogy az egyes támadások előfordulása a háborús konfliktusokban igen gyakoriak, ugyanis csekély ráfordítással hatalmas károkozásra képesek, amelyeket ráadásul a nemzetközi hadijogi szabályozás sem tud feltétlenül lefedni. A vizsgálat célja, hogy ezek a kibertérben zajló cselekmények mennyire köthetők állami tevékenységekhez és egyáltalán a betudás nemzetközi jogi szabályai miként érvényesülnek eme támadások esetén, különös tekintettel arra, hogy a betudás nemzetközi jogi szabályai legfeljebb szokásjogi jellegűek.

ROZINAY RÁHEL

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Béres Nóra
egyetemi tanársegéd, ME ÁJK*

A népek önrendelkezési jogának érvényesülése az orosz-ukrán háború árnyékában

A második világháborút követő időszakban jelentősen felgyorsult globalizáció mára már átszövi a mindennapjainkat, és az élet számos területét befolyásolja. A klímaváltozás, a migráció és a koronavírus-járvány után, illetve mellett, az utóbbi időben az orosz-ukrán konfliktus került leginkább fókuszba azzal, hogy az Orosz Föderáció 2022. február 24-én megindította a teljes inváziót Ukrajna ellen. A két állam között feszülő ellentét a hétköznapi élet szinte minden területén is érezteti a hatását, és kihívás elé állítja számos tudományterület szakértőit, úgymint például a biztonságpolitika, a hadtudomány, a közgazdaságtan vagy a jogtudomány jeles képviselőit. Emellett az autonómia iránti és a szecessziós törekvések, azon belül is a nemzeti kisebbségek lakta területek problémája, Európában és a világ más pontjain továbbra sem vesztett aktualitásából. Joghallgatóként valamennyi fegyveres összeütközés, államokat és nemzetközi szervezeteket érintő nézeteltérés, illetőleg geopolitikai és nagyhatalmi konfliktus esetén annak feltérképezését tartom elsődleges feladatommá, hogy van-e helye a nemzetközi jog perspektívájából tanulmányozni az eseményeket. Így a pályamunka fő kutatási kérdéseként azt rögzítettem, hogy a jelenleg is zajló háborúban a népek önrendelkezési jogára Oroszország részéről történő hivatkozás mennyiben tartható érv a nemzetközi jog hatályos normái alapján, és ezzel párhuzamosan azt a hipotézist állítottam fel, hogy bár a népek önrendelkezési joga a nemzetközi jog egyik alapnormájának tekinthető, az államok közötti erőszak alkalmazását nem lehet vele legitimálni.

Dolgozatomban elsősorban a történeti, a normatív és a jogeset-elemző módszertant alkalmaztam, a problémafeltárást pedig deduktív módon közelítettem meg, a népek önrendelkezési jogának általános bemutatásától kiindulva az orosz-ukrán fegyveres összeütközésben megjelenő konkrét problémáig. Mielőtt azonban a nemzetközi jog releváns rendelkezéseit vizsgálnám, szeretnék rávilágítani a konfliktus interdiszciplináris összetettségére, melyhez biztonságpolitikai szakértők és közgazdászok elemzéseit is alapul veszem. Ami a pályamunka szerkezeti felépítését illeti, az első fejezetben a népek önrendelkezési jogának regionális és nemzetközi vonatkozására, a második fejezetben pedig a Krím annektálása és az orosz-ukrán háború árnyékában megjelenő népek önrendelkezési jog bemutatására kerül sor, míg végül a dolgozatot a kutatás alapján levonható következtetésekkel zárom.

SZALAY GERGELY ANDRÁS

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Kajtár Gábor

dékanhelyettes, habilitált egyetemi docens, ELTE ÁJK

Senkit sem hagyhatunk hátra? A nem hadviselők kimenekítésére indított műveletek a nemzetközi jogban

Dolgozatomban a nem hadviselők kimenekítésre indított műveleteket (röviden: NEO) vizsgáltam meg a nemzetközi jog szemüvegén keresztül. Ehhez először a NEO különböző meghatározásait hasonlítottam össze, hogy egy saját munkadefiníciót alkossak. Ez az elemzés rámutatott a NEO-k leg-alapvetőbb tulajdonságaira is. A nemzetközi jogi elemzés alapjaként megállapítottam, hogy a NEO nem egy önálló jogcím, hanem csak egy katonai művelet, melynek vannak nemzetközi jogi szempontjából releváns kérdései.

Ilyen kérdés, hogy milyen jogcím alapján hajtható végre egy NEO. Itt logikailag a fogadó állam beleegyezése, az ENSZ BT felhatalmazása, illetve az állampolgárok külföldi védelmének doktrínája alapján alkalmazott önvédelem merülhet fel. Habár az utolsó jogcím nem tekinthető jogszerűnek, a vizsgált szereplők nagy része vagy az önvédelemre hivatkozva, vagy a fogadó állam ellenállása esetén is kész egy NEO végrehajtására. Sőt, a nemzetközi közösség is tolerálja a jogszerűtlen, de ténylegesen az állampolgárok védelmére irányuló kimenekítési akciókat. Ezt a helyzetet a legjobban az ENSZ BT tudná rendezni, ha elkezdene felhatalmazást adni NEO műveletek végrehajtására.

Kérdésként merült fel még a művelet-végrehajtási szabályok mibenléte is. Ezek főszabályként jellemzően védekezőek ugyan, de nem zárják ki a komolyabb beavatkozás lehetőségét sem. Azt is megállapítottam, hogy az összes vizsgált szereplő kész más államok vele kapcsolatban álló állampolgárainak a kimentéséről gondoskodni.

Dolgozatban egy korlátozottan kutatott témát vizsgáltam meg. Fontos eredményem a saját definíció megalkotása, számos állam és nemzetközi szervezet eddig részletesen fel nem dolgozott gyakorlatának átlátható összegzése és összehasonlító elemzése.

Nemzetközi Jogi Tagozat 2.

*Tagozat örökbefogadója:
Dr. Pergel Elza, Győr Megyei Jogú Város
alpolgármestere*

BARÁT KONRÁD

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Szalai Anikó

habilitált egyetemi docens, SZTE ÁJK

Dr. Sziebig Orsolya Johanna

egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

A környezetpusztításért való egyéni és vállalati felelősség nemzetközi jogi aspektusainak koncepcionális lehetőségei

Dolgozatomban kísérletet tettem a környezetpusztításért való felelősség lehetséges alanyi köreinek, úgymint az államok, a vállalatok és az egyének, felelősségének elkülönítésére, és megvizsgáltam, hogy az ekocídium kapcsán milyen jellegű felelősségre vonásra kerülhet sor velük szemben a nemzetközi jog alapján. E tekintetben foglalkozom a polgári jogi felelősség kérdésével, ahol vizsgáltam, hogy a nemzeti jogrendszerek nemzetközi jogon keresztül történő fejlesztésével mennyiben biztosítható a környezetpusztítás károsultjának igényérvényesítése, valamint röviden kitérek a közigazgatási jogi aspektusra is. A dolgozat második felében az egyén büntetőjogi felelősségének felhívhatóságának lehetőségeit kutatom. Itt elsősorban a Nemzetközi Büntetőbíróságon való elbíráltóság kérdését vizsgáltam. Miután arra a megállapításra jutottam, hogy számos jelenleg áthidalhatatlannak tűnő probléma áll fenn az ekocídium Római Statútumba illeszthetősége kapcsán, egyéb koncepcionális lehetőségeket kerestem. E körben felvázoltam a lehetőségek leglényegesebb pozitívumait, illetve a legjelentősebb akadályokat. Végül egy önálló nemzetközi környezetvédelmi bíróság felállításának gondolata bizonyult a leginkább adekvát megoldásnak, amely kapcsán megfogalmaztam az általam legfontosabbnak gondolt de lege ferenda javaslatokat. Saját eredményemként emelném ki, hogy egy, a magyar szakirodalomban kevésbé kutatott témát dolgozok fel, ahhoz önálló véleményt fogalmazok meg a dolgozatban. Ennek kapcsán felelősségi kérdések átfogó és jogágakon átívelő vizsgálatát végzem el és javaslatokat teszek az általam felismert problémák orvoslására. Az ekocídium bűncselekmény elbíráltóságára vonatkozóan, különböző felelősségi alakzatokat vizsgállok meg és azokat értékelem.

BODANSKY BENJÁMIN

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Kajtár Gábor
dékánhelyettes, habilitált egyetemi docens, ELTE ÁJK*

Károsulti közrehatás és kármegosztás az államfelelősség rendszerében

I. Kutatási eredmények

A tanulmány átfogó módon vizsgálja a károsulti közrehatás jogintézményét a nemzetközi jog egyes területein, illetve a nemzetközi ítélkező fórumok gyakorlatában. Az irányadó fórumok mintegy harminc ítéletét elemezve megállapítható, hogy a károsulti közrehatás a nemzetközi jogban elismert szokásjogi szabály, mely azonban jelentős fragmentáció jeleit mutatja. Azaz a jogintézményt az egyes területeken eltérően alkalmazzák, sok esetben a kellően alapos indokolás mellőzésével.

II. Következtetések

A dolgozat részét képezi a károsulti közrehatás nemzetközi jogi fogalmának meghatározása, a jogforrási háttér bemutatása, illetve a jogintézmény gyakorlati alkalmazásához kapcsolódó dogmatikai kérdések felvázolása.

A fogalommeghatározás kulcseleme annak megállapítása, hogy a károsulti magatartása elsősorban a jogsértés és a kár közötti okozati összefüggéshez kapcsolódó tényező. Ebből következik, hogy a károsulti közrehatás nem akadály a kártérítés megítélésének, csupán a kár arányos megosztását vonja maga után.

A jogforrások vizsgálatának a konkrét jogintézményen túlmutató jelentősége van. A korai és kortárs jogesetek összehasonlításával a nemzetközi jog számos másodlagos szabályának fejlődési ívére lehet következtetni. A károsulti közrehatásra eleinte általános jogelvként, illetve a „józan észből eredő elvként” tekintettek, az ítéletekben pedig ritkán hivatkoztak korábbi joggyakorlatra. A jogintézmény konkrét ügyekben való alkalmazása során azonban idővel kialakult az önálló nemzetközi jogi jellege. Ekkor már egyre inkább szokásjogi normaként tekintettek rá, és az ítéletekben megjelentek a korábbi esetekre alapozott indokolások is.

A jogintézményen belüli dogmatikai alkérdésként megállapítható, hogy nemzetközi jogilag elismert a kárenyhítési kötelezettség, valamint, hogy a károsultnak az e kötelezettsége megszegése miatt keletkezett többletkárát magának kell viselnie. Az okozati mércék alkalmazása viszont nem egységes. Csak az elmúlt években jelentek meg olyan ítéletek, amelyekben részletesen elemzik a kár releváns okait, de még ezekben az esetekben is következtelen a kár megosztásának aránya. A kármegosztás alapja a nemzetközi jog sajátosságai következtében jellemzően a közrehatás, azonban a konkrét arányok indokolása gyakran hiányos. Az egyre részletesebb indokolások és a korábbi ügyekre való hivatkozások mindazonáltal lehetőséget teremtenek a jövőbeli fejlődésre.

HORVÁTH ZITA ZSÓFIA

Nemzetközi tanulmányok

MA, 4. félév

Nemzeti Közzolgálati Egyetem

Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezető:

Dr. Hárs András

egyetemi adjunktus, NKE ÁNTK

Előjárói felelősség az ad hoc törvényszékek és a Nemzetközi Büntetőbíróság joggyakorlatában

Dolgozatomban arra a kérdésre kerestem a választ, hogy miként vonhatók felelősségre az előjárói felelősségi koncepció alapján, az alárendeltjeik által elkövetett bűntettek tekintetében, saját mulasztásukért felelő előjárók. A kérdés megválaszolása érdekében az ENSZ ad hoc törvényszékeinek, illetve a Nemzetközi Büntetőbíróságnak a joggyakorlatát elemeztem. Esetjogukon keresztül bemutattam, hogyan változott az előjárói felelősség fennállásának bizonyításához szükséges feltételrendszer egyes elemeinek megítélése. A jugoszláv, illetve ruandai törvényszékek ítélezési gyakorlatát a Római Statútum által bevezetett újításokkal összevetve rámutattam, miként próbálták orvosolni a jogalkotók a doktrínát övező ellentmondásokat.

Különös hangsúlyt fektettem a tudati elemet körülvevő vitára, amelynek középpontjában az a kérdés áll, hogy tudatos gondatlanság mellett hanyag gondatlanság is képezheti-e az előjáró mulasztásának mens rea-ját. Az előjáró mulasztásának fizikai eleme kapcsán részletesen vizsgáltam az előjáró által meghozandó szükséges és ésszerű intézkedések sztenderdjét. A tényleges ellenőrzés kritérium elemzésénél bemutattam, milyen tényezők nehezíthetik az alárendeltek fölött gyakorolt effektív kontroll bizonyíthatóságát. A Római Statútum 28. cikke különbséget tesz a katonai és civil előjárók felelősségének megállapításához szükséges kritériumok közt, így részletesen tárgyaltam a megkülönböztetés alapját, illetve az ad hoc törvényszékek joggyakorlatából kiindulva, vitattam annak szükségességét.

A dolgozatom végén helyet kapó esettanulmány segítségével betekintést nyújtottam a doktrína gyakorlati alkalmazásába. Végül arra a megállapításra jutottam, hogy a Római Statútum által eszközölt változtatások ellenére, a koncepciót továbbra is számos ellentmondás veszi körül, illetve a szubjektív jogértelmezés, valamint a magas bizonyítási sztenderdek sok esetben ellehetlenítik a doktrína alapján történő felelősségre vonást. Ennek ellenére úgy gondolom, hogy a dolgozatban felvetett reform ötletek megvalósítása útján, a koncepció továbbra is alkalmas lehet a perbe fogott előjárók felelősségének betudására, illetve az ICC elrettentő funkciójának betöltésére.

KOZMA REBEKA MERCÉDESZ

Jogász
Osztatlan, 3. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Ganczer Mónika
dékánhelyettes, egyetemi docens, SZE DFK

Szoros verseny a Tajvani-szorosért: avagy a név kit kötelezhet?

A Kínai Népköztársaság és Tajvan közötti konfliktus szakadatlanul releváns helyzetnek minősül több tudományág, illetve gyakorlati kérdések szempontjából egyaránt. Ebből kifolyóan többoldalúan, multidiszciplináris eszközökkel vizsgálendő témáról beszélhetünk. A felmerülő kérdések megválaszolásának lehetősége abban rejlik, hogy a számtalan kutatási terület egy origóba futva nyújthasson értékes megoldási lehetőséget. Mindennek jelképes középvonalán található a Tajvani-szoros. Ennek fényében vizsgálja jelen tudományos diákköri dolgozat a problematika tengerjogi vonatkozásait, melyek a szoros kapcsán merülhetnek fel. Az Egyesült Nemzetek Tengerjogi Egyezménye a kutatás gerincéként szolgál, és az ebből eredő akadályok árnyalásával egyre tisztább képet kaphatunk a Tajvani-szoros jogi szempontból egyedi helyzetéről – melyre a belső jogi szabályozások is kifejezetten nagy hatással vannak.

Kutatásom során azt vizsgáltam három különböző scenárión végigvezetve, hogy az államiság esetleges kimeneteli lehetőségei milyen hatással lehetnek a Tajvani-szoros szabályozására. A tengerjogot fókuszban tartva igyekeztem minél több tényezőt figyelembe venni, mely elhanyagolhatatlan egy ilyen összetett probléma kapcsán. A tengerjogi kimeneteli lehetőségekre rávilágítva térképeztem fel a Tajvani-szoros nemzetközi jogi helyzetét: így kitekintve a jelenlegi status quo megőrzése, az egy Kína elv, illetve egy független Tajvan esetén életbe lépő szabályozási lehetőségekre, jövőképekre. Mindezt saját szerkesztésű térképeken is szemléltettem a tengerjogi szabályozás tekintetében.

A jelenlegi status quo tengerjogi szabályozását alapvetően az ideiglenesség jellemzi és a biztos rendelkezések hiánya. Az UNCLOS szerint a szoros területén Kína kizárólagos gazdasági övezete helyezkedik el, azonban arra nem kapunk választ, hogy ezt melyik kormányzat joghatósága alá helyezné. A nemzetközi közösség által is preferált egy Kína elv az instabil „egy ország, két kormány” elvre épít, ebben a kimenetelben a belső jog jelentős térnyerése lenne érzékelhető, illetve kérdésessé válhat a szoros nemzetközi jellege. Egy utópisztikus, azonban kifejezetten előnyös kimenetel lehetne egy független Tajvan a tengerjogi szabályozás szempontjából is. A szorosban egy hivatalos középvonal letétele, továbbá egy esetleges nyílt tengeri sáv alapítása is elképzelhető lenne, mely a nemzetközi közösség előnyére is válhatna a Csendes-óceáni térségben.

NASZIDZE DIÁNA

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Szűcs Lászlóné Dr. Siska Katalin

habilitált egyetemi docens, DE ÁJK

A nemzet árnyékában - a határon túli kisebbségek jogai, különösen Ukrajna tekintetében

A dolgozat bevezető része a nemzetépítés kérdésre fókuszál, ahol a Kárpát-medencében autochton etnikumok nemzetépítésének folyamatát vizsgáltam. A nemzeti identitás alakulása három fontos alappilléren nyugszik: nyelvhasználati jog, állampolgárság kérdése valamint a kisebbségek részvétele a politikában. A kisebbségek jogainak szabályozása az emberi jogokkal együttesen indul fejlődésnek. Ez a kérdés a gyakorlatban többször is megjelent, ezért tértem ki a kárpát-medencei és volt jugoszláv tagállamok kisebbségi csoportjaira.

Mivel a dolgozat leginkább Ukrajnán belül élő kisebbségekre fókuszál, ezért a legfontosabb volt egy külön fejezetben vizsgálni az ukrán szabályozást. A kisebbségek jogi helyzetének vizsgálata a Kárpát-medencében c. fejezetben két alfejezete ezt a témát vizsgálja. Bemutatja az ukrán szabályozást, valamint ütközteti a magyar jogrendszerrel.

Következő fejezet az orosz kisebbségek helyzetéről szól, ahol elsődleges volt az orosz kisebbségek megjelenése Ukrajnában, valamint a rájuk vonatkozó fontosabb szabályok. Ukrajna Legfelsőbb Tanácsának a kisebbségekkel való kapcsolata során fontos a nemzetközi szerződések és szervezetek feltérképezése. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata volt az első komolyabb állomása az emberi jogok tiszteletben tartásának. A PPJNE, GSZKJNE elfogadásával vált egyenlően tárgyalandó kérdéskör a kisebbségek jogai, mindezek után a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartájának és a Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezmény létrehozásával a fogalom általánosan elfogadott jelenséggé vált. A nemzetközi egyezmények ratifikálásával az államok felelősséget vállaltak a jogok garantálására, minden ország belső jogában szabályozhatja a törvényeket, illetve a nemzetközi normákkal összeegyeztethető módon. Számos példát láthattunk a szlovák, szlovén, ukrán, horvát, szerb szabályozásokra, melyek hasonló előírásokat fektettek le.

Az anyaország általi támogatás problematikája a 2000-es évekre aggasztóvá vált, viszont ezt a Velencei Bizottság Jelentése részletesen elemezte és világossá tette a helyzetet, miszerint a felelősség a lakóhely szerinti országé, de tulajdonképpen nem elvetendő opció az anyaállami támogatás sem. A nemzetközi jog a lehető legátfogóbban igyekszik szabályozni a kisebbségek kultúrájainak, tradícióinak megőrzését, nyelvhasználati jogait, egyenlőségüket.

SZABÓ KRISZTA

Jogtudomány
BSc, 4. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Kolozsvári Kar

*Témavezető:
Dr. Fábián Gyula
egyetemi docens, RO EMTE KVK*

Ki a nő az Isztambuli egyezmény alapján?

Az általam feldolgozott téma a gender (társadalmi nem) ideológia alapjából indul ki, valamint ennek a jogi térben való megvalósulását elemzi. A dolgozat fő eleme az Isztambuli egyezmény, pontosabban annak gender szemlélete, az e körül kialakult jogi kérdések és problémák feltárása, valamint, a gyakorlatban való következményei. Kutatásom során érintem az identitáshoz való jog kérdéskörét, az erre vonatkozó román szabályozást, valamint felhasználok az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogát is.

Az így született eredmények alapján elmondható, hogy az Egyezmény alapján a nő az, aki önmagát akként definiálja. A társadalmi nem fogalmával való operálásnak köszönhetően fellazult a nemek bizonyításának követelményrendszere, szükségessé téve újabb jogi normák bevezetését. Ehhez mérten, az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlata is fejlődést mutat, többek között ennek a következménye, hogy Romániát elmarasztalták a nemváltoztatás adminisztratív útja kapcsán. Még ma is vitatott az, hogy melyik kifejezés használata a célszerűbb, hiszen a „biológiai nem” a társadalomban közismert és általánosan elfogadott terminológia, míg a „társadalmi nem” egy letisztázatlan fogalom, ennek ellenére szélesebb kört magába foglaló. A tanulmányban részletesen tárgyalom a fogalmak közti különbségeket és a hozzájuk fűződő álláspontokat.

SZENDI ALINA KINGA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Kecskés Gábor
egyetemi docens, SZE DFK*

Az Egészségügyi Világszervezet és egy világjárvánnyal foglalkozó nemzetközi szerződés esélyei

Dolgozatom fő témája a járványok és az Egészségügyi Világszervezet (WHO) kapcsolata. Az egyre nagyobb problémát jelentő túlnépesedés és a korlátok nélküli utazások korában folyamatosan fel-felbukkannak különböző járványok. Ezek vagy elérik a pandémiás méreteket, vagy sem, ettől függetlenül azonban kétségtelen, hogy mekkora veszélyt hordoznak magukban - főként, hogy egyelőre hiányzik egy olyan testület, amelynek segítségével az államok közösen le tudnák győzni a fenyegetéseket.

Célom az, hogy megvizsgáljam, az Egészségügyi Világszervezet milyen módon tudott reagálni az eddigi kihívásokra, mennyire volt képes Alapokmányában foglalt céljait megvalósítani. Ennek kapcsán annak is utána jártam, hogy az emberiség ismert pandémiáival hogyan tudtunk megbirkózni, ezekből a tapasztalatokból pedig milyen következtetéseket vontak le jelenlegi vezetőink.

Ezen túlmenően figyelmet szenteltem az IHR-nek is, hiszen elvileg ezeket a szabályokat kell követnünk egy esetleges világjárvány kirobbanása során. Az elmúlt pár évtized járványai, mint az Ebola, a Zika, vagy a SARS elég jó próbatételként szolgáltak mind a WHO, mind az IHR számára, én pedig ezek eredményeit igyekeztem összegezni.

Végző soron dolgozatom inkább arra a kérdésre próbál választ találni, hogy egy esetlegesen létrejövő, pandémiával foglalkozó nemzetközi szerződésnek milyen esélyei vannak, milyen témakörökre kell fókuszálnia. A WHO lesz továbbra is a vezető szereplő? Eljátszotta már az államok bizalmát? Létezik egyáltalán olyan scenárió, azaz egy olyan nemzetközi szerződésre vajon mutatkozik-e érdemi esély, amelyben az államok meg tudnak egyezni, és közösen tudnak küzdeni a világjárványok ellen?

Pénzügyi Jogi Tagozat

*Tagozat örökbefogadója:
Dr. Pergel Elza, Győr Megyei Jogú Város
alpolgármestere*

FÁBIÁN JÓZSEF

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Gárdos Péter

egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK

A stabil kriptopénzek kibocsátóira vonatkozó prudenciális követelmények elemzése a kriptoeszközök piacairól szóló uniós rendelettervezetben

Hogyan lehet szabályozni a vállalkozások által kibocsátott, fedezettel rendelkező digitális pénzt? Mi a teendő akkor, ha ezek az eszközök megfelelő stabilitással rendelkeznek, és használatuk globális szintet üt? És mit lép az uniós jogalkotó, amikor ezek az eszközök akár a monetáris szuverenitást is alááshatják? Ezek azok a kérdések, amelyek az elmúlt évek kriptopiaci fejlődéséből adódóan mára már megválaszolásra szorulnak, és ezekre kíván választ adni az Európai Unió a kriptoeszközök piacairól szóló rendelettervezetével, a MiCA-val.

Ennek megfelelően dolgozatomban azt vizsgálom, hogy az uniós jogalkotó milyen szabályozási koncepciók mentén kívánja kezelni az ún. stabil kriptopénzek jelentette veszélyeket, és azok milyen szigorú és jellegű prudenciális követelményeket szabnak meg ezeknek a kriptoeszközöknek a kibocsátóinak. Ennek érdekében vizsgálom, hogy milyen, az uniós jogban már létező pénz- és pénzügyi eszközökhöz mutatnak hasonlóságokat ezek a kriptopénzek, és ebből milyen szabályozási rezsím, valamint közvetve prudenciális követelmények alkalmazása következne azok kibocsátóira. Ezt követően a rendelettervezet bizonyos prudenciális követelményeinek ismertetésén keresztül tanulmányozom a stabil kriptopénzek jelentette kockázatok kezelésének következetességét és szigorát azok jogi minőségének és tulajdonságainak függvényében.

Az elemzésemből arra jutok, hogy a MiCA kategorizációs megközelítése nem alkalmazkodik megfelelően a piaci körülményekhez, és bizonyos esetekben eltérő és aránytalan prudenciális követelmények alkalmazásával jár hasonló tevékenységekre vonatkozóan is. Emellett az ún. eszközalapú tokenek esetében a MiCA nem teremt megfelelő kapcsolatot az eszköztartalék, valamint a token által hivatkozott eszköz(ök) között, amely hatással lehet mind a token stabilitására, mind annak likviditására. Az ún. elektronikuspénz-tokenek fogalm meghatározása, valamint az azokhoz rendelt követelmények számos stabil kriptopénz unión belüli elterjedését ellehetlenítik, valamint aláássák az unión belüli innovatív elrendezések létrejöttét, amely véleményem szerint nem lehet az Unió érdeke. Végezetül pedig a MiCA egy, az euró védelmét szolgáló rendelkezéssel a jelenleg dollár által dominált piacra szab ki a jövőre nézve túlzóan korlátozó szabályt.

FARKAS KRISZTIÁN

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Király Péter Bálint
egyetemi tanársegéd, SZE DFK*

„Minek nevezzetek?” – A kriptovaluták sajátos jogi helyzete és szabályozási kihívásai, különös tekintettel a magyar adójogra

„Minek nevezzetek?” – teszi fel kedvesének a kérdést a megfelelő szavakat keresve Petőfi Sándor híres költeményében. Joggal – és meglehetősen gondterhesen - teszi fel ugyanezt a kérdést a jogalkotó számos befektető „kedvesére”, a kriptovalutákra vonatkozóan. A digitalizáció térhódítása alapvetően minden jogág számára megpróbáltatást jelent, ez alól a pénzügyi jog sem képez kivételt. A kriptovaluták körüli szabályozási bizonytalanság több irányból is megalapozottnak mondható, én a lehetséges irányok közül dolgozatomban kifejezetten a kriptovaluták jogi besorolásából eredő nehézségekre helyezem a hangsúlyt, amelyeket aztán a jelenleg hatályos magyar adójogi szabályokra – azon belül is a főbb adónemekre (személyi jövedelemadó, ÁFA, társasági adó) – levetítve vizsgállok tovább. Dolgozatomban ezen kívül részét képezi egy általam készített, a 18-30 éves korosztály – mint a „jövő nemzedéke” – körében végzett felmérés, amely a laikusok kriptovalutákkal kapcsolatos alapvető ismereteire és attitűdjére vonatkozóan tartalmaz kérdéseket. A kapott eredmények összegzését követően levonom a konklúziókat, majd megfogalmazom személyes javaslatomat azt illetően, hogy véleményem szerint mi lenne a helyes jogalkotói álláspont. Kutatásom tehát alapvetően interdiszciplinárisnak tekinthető: a laikusok ismereteit és természetes jogérzékét, mint szociológiai elemet felhasználva teszek kísérletet a helyes adójogi szabályozás útjának kijelölésére.

GÁL KLAUDIA KITTI

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Lovas Dóra
egyetemi adjunktus, DE ÁJK*

Az üzletlezárás intézkedés alkalmazásának dilemmái

A dolgozat az üzletlezárás intézkedést, valamint annak az államháztartásra gyakorolt hatását mutatja be. A választott intézkedésnek számos előnyös tulajdonsága van, azonban hátrányai is ismertek. A dolgozat célja, hogy alaposan górcső alá vegye ezen jogkövetkezményt, feltárja történeti múltját, jogszabályi környezetét, illetve a bírósági gyakorlaton és statisztikai adatokon keresztül elemezze alkalmazásának dilemmáit.

Az üzletlezárás intézkedés nem hatékony jogkövetkezmény, hiszen előnyeit és hátrányait mérlegre helyezve, ezen utóbbiak kerülnek többségbe. Ennek alátámasztása érdekében a dolgozatban főként deduktív módszer alkalmazására kerül sor, így a megállapítások megtétele és a következtetések levonása az általánostól az egyedi felé haladva történik. Legnagyobb előnye visszatartó erejében rejlik, hiszen mind az elkövetőre, mind pedig a társadalomra preventív hatással van a jövőbeli jogsértéseket illetően, és közvetlenül nem jelentkeznek negatív pénzügyi hatásai sem. Azonban annak ellenére, hogy látszólag hatékony megoldásnak tűnik, közvetett pénzügyi konzekvenciái miatt a hátrányok oldalára billen a mérleg nyelve, hiszen amellett, hogy megfoszthatja az adózót a vállalkozási tevékenység folytatásának feltételeitől, az államháztartás adóbevételétől esik el és az adózó alkalmazásában álló személyeket is megfosztja a munkalehetőségtől.

A dolgozat többnyire hazai szakirodalmakat és jogszabályokat tesz vizsgálat tárgyává, azonban bírósági döntések analitikus megvilágítása és statisztikai adatok segítségével diagrammok és táblázatok generálására is sor kerül.

A tanulmány a következő szerkezeti egységben épül fel: Először az adójogi jogkövetkezmények rendszerének bemutatása történik, majd az általánostól az egyedi felé haladva az üzletlezárás intézkedés következik. Ezen utóbbi kapcsán első körben a vonatkozó jogszabályok, valamint a kapcsolódó bírósági döntések elemzésére, majd a feltárt összefüggések segítségével következtetések levonására került sor. Az utolsó szerkezeti egységben kutatás tárgyát képezte a NAV által alkalmazott üzletlezárás intézkedés központi költségvetést érintő bevételkiesésének megvalósulása és kritikai szempontok szerinti megvilágítása. Ehhez az EMIS adatbázis adatainak felhasználása és elemzése történt meg huszonkét Nemzeti Dohánybolt bevételeinek összefüggésében.

KARSZA PETRA

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Varga Zoltán
dékánhelyettes, egyetemi docens, ME ÁJK*

A digitalizáció adózásra gyakorolt hatása a gazdaság fehéritése érdekében

Vizsgálódásom fókuszában a magyar adójog területén zajló digitalizációs folyamat áll: egyfajta digitális „forradalom”, mely lassan több, mint egy évtizede vette kezdetét, s melynek véleményem szerint még koránt sincs vége.

Dolgozatom kiindulópontja azon tény, miszerint Magyarország a kétezres évek elején rendkívül kedvezőtlen gazdasági mutatókkal rendelkezett az Európai Unió tagállamok viszonylatában, mely állapot bekövetkezte többek között a feketegazdaság elleni határozott fellépés hiányának, valamint az állami adóhatóság kevésbé hatékony kontrollmechanizmusának volt felróható. Egyszóval: az adópolitika változásért kiáltott.

Erre tekintettel pályamunkám legfőbb célkitűzése nem más, mint bebizonyítani, hogy az elmúlt évek során debütáló, korszerű technológiai megoldásoknak köszönhetően a fenti kritika mára megkérdőjelezhetővé vált. Noha túlzás lenne kijelenteni, hogy az adóelkerülés teljes mértékben megszűnt volna, az elért eredmények így is magukért beszélnek.

Az áfabevétel Magyarországon 2007-ről napjainkra több, mint duplájára nőtt, a központi költségvetési bevételeken belüli aránya pedig 30 százalékra emelkedett. Ezzel párhuzamosan az áfarés a kezdeti 20 százalékhoz képest 6 százalék körüli értékre csökkent. Összességében elmondható, hogy a gazdaságfehéritő intézkedések 2014 és 2018 között megközelítőleg 1.400 milliárd Ft többletbevételt eredményeztek a költségvetés számára, emellett a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által lefolytatott hatósági ellenőrzések sikerességének növeléséhez is egyértelműen hozzájárultak, hisz az adóhatóság adatvagyonán belül az egyik legjelentősebb mennyiségű állományt kétségkívül az új eljárások révén teljesített adatszolgáltatások köre képezi.

A tanulmány elkészítése során egyaránt merítettem a kvantitatív és a kvalitatív kutatás eszköztárából. A fentiek tükrében esszémben a digitalizáció három nagy mérföldköve – nevezetesen az online pénztárgépek, az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer, valamint az Online Számla Rendszer – kerül részletes bemutatásra. Az elemzés szempontjai között elsősorban a fogalmi meghatározás, a jogszabályi háttér, a vonatkozó joggyakorlat, valamint egy-egy külföldön bevett, hasonló rendeltetésű és működési elvű módszer ismertetése szerepel. Végül, de nem utolsó sorban a digitalizációs folyamat nemzetközi tendenciáit is igyekszem felvázolni annak érdekében, hogy záró gondolataimhoz érve minél átfogóbb képet kaphassunk a szóban forgó témával kapcsolatban.

LAKATOS DOMINIK DÁVID

Közigazgatás

MA, 3. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar

Témavezető:

Dr. Gregóczy Etelka

egyetemi docens, NKE ÁNTK

A KKV- kat. érintő adózási kedvezmények jogi szabályozása és jogalkalmazási gyakorlata

A koronavírus-járványhelyzet számos nehézséget okozott a nemzetgazdaság működésében. Ennek köszönhetően a kisebb vállalkozások válságba kerültek, ezért az államnak jogi szabályozás útján be kellett avatkoznia, és könnyíteni azok közteherviseléséből eredő terhein.

Az állam egyik ilyen intézkedése volt a KKV-k helyi iparűzési adókötelezettségéből eredő terheinek csökkentése adó- és adóelőlegkedvezmény útján. Jelen kutatásban az általános szabályok bemutatása mellett elemzem a kedvezményeket bevezető jogi rendelkezéseket.

A kutatás vizsgálatának célja, hogy feltevéseket fogalmazzon meg a kedvezményekre vonatkozó szabályozás neuralgikus pontjai kapcsán. Ezt követően egy gyakorlati kutatási módszer segítségével bizonyítom, hogy ezek a problémák valóban felmerültek-e a gyakorlati jogalkalmazás során. Ennek céljából egy interjú készült egy érintett hatóság vezetőjével.

Az elméleti és gyakorlati kutatás során szerzett ismeretek és tapasztalatok felhasználásával megoldási alternatívák kerülnek bemutatásra, melyek célja, hogy a jövőbeni esetleges kedvezményeket bevezető jogszabályok alkalmazása hatékonyabbá válhasson. Ezek a javaslatok többnyire az ügyviteli folyamatok javításán, az adózók intenzívebb tájékoztatásán és a hatóságok hatékonyabb együttműködésén keresztül igyekeznek innovatívabbá tenni a jogalkalmazást.

Jelen társadalmi helyzetben relevánsnak tűnik ez a törekvés, mert bár a koronavírus-járvány visszahúzódnak látszik, az ukrán-orosz konfliktus okán kialakuló nemzetközi válság ismételten a piac gyengébb szereplőinek állami támogatását fogja szükségessé tenni.

PELLA SEBESTYÉN MÁRK

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Lovas Dóra
egyetemi adjunktus, DE ÁJK*

Stop! Shop? A hatósági árszabályozás pénzügyi jogi vizsgálata

A dolgozat a Magyarországon bevezetett élelmiszer- és üzemanyag árstop intézményeinek társadalomtudományi – főként pénzügyi jogi – elemzésére helyezi hangsúlyt, amelyek sajátosságát az adja, hogy az Európai Unió belső – liberalizált – piacán, versengő körülmények között kerültek bevezetésre a COVID-19 járvány és az orosz-ukrán konfliktus okozta gazdasági visszaesésre adott, „vitára alapot jelentő” válaszként. A 2008-as gazdasági világválság kezelésének tapasztalataiból láthatjuk, hogy a válság utáni recesszió következtében az állam szerepe felértékelődik, ami az Európai Unió megengedő magatartásával párosul.

Az árszabályozás témaköre közgazdászok és jogi szakemberek által vitatott terület, azonban vizsgálata, jelenlegi relevanciája miatt, elengedhetetlen. A dolgozat célul tűzte ki a jogintézmény társadalomtudományi – elsősorban jogi – megvilágítását, annak érdekében, hogy annak háttere, elméleti alapja és hatásai egyszerűbben megérthetővé váljanak, valamint következtetéseket lehessen levonni a jövőre vonatkozóan.

A dolgozat törekszik alátámasztani, hogy a hatósági árszabályozás intézményének ma is van helye akár a fejlett piacgazdaságokban is, azonban azt sokszor nem a megfelelő módon alkalmazzák. Az államnak a visszaesés kezelése érdekében bevezetni kívánt árregulációnál körültekintően mérlegelnie szükséges a gazdasági, a társadalmi és a környezeti körülményeket, valamint tekintettel kell lennie az európai uniós jog adta keretek megtartására, továbbá az intézkedés alkalmazása esetén folyamatosan vizsgálnia indokolt a fenntartás szükségességét, mind hosszú-, mind pedig rövidtávon, hogy valóban a lakosság érdekeit szolgálják az intézkedések. Az árreguláció negatív hatásai történelmi tapasztalatok alapján ismertek (pl.: lassítja a gazdasági növekedést, költségvetési hiányt okoz és gyengítheti a monetáris politika hatékonyságát), ennek ellenére a dolgozat törekszik bebizonyítani, hogy a válság generálta piaci kudarcok miatt az állam ilyen típusú beavatkozása megalapozott lehet, hiszen alkalmazásának - negatív következményei mellett - pozitív eredményei is valószínűsíthetőek.

Mivel a választott téma rendkívül komplex és interdiszciplináris megközelítést igényel, a hazai és nemzetközi szakirodalmak, jogszabályok és jogi dokumentumok feldolgozása mellett, közgazdaságtani módszerek alkalmazására is sor kerül (pl.: SWOT analízis).

SZABÓ ÁGNES

Jogász
Osztatlan, 10. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Halász Zsolt
egyetemi docens, PPKE JÁK*

Történelmi pillanat a nemzetközi adózásban – kénytelenek lesznek jó útra térni a multinacionális digitális vállalatok?

Az adófizetés kényszerű kötelezettségét szinte senki nem kerülheti el, sokan azonban mégis megpróbálják – többek között a multinacionális vállalatok, és a digitális szolgáltatásokat nyújtó cégek, gyakran igen nagy sikerrel. Sajátos adottságaikból adódóan ugyanis lehetőségük van kihasználni a globális adórendszer elavultságát, és az egyes államok adópolitikái közötti eltéréseket, így a lehető legkevesebb adót fizetve meg bevételeik után. A digitális gazdaság rohamos növekedésével az adóelkerülés megfékezése még sürgetőbbé vált, ezt mi sem támasztja alá jobban, mint az Európai Bizottság egyik velős megállapítása: „because the world has changed, so tax should too”, szabad fordításban tehát: mivel a világ változik, az adózásnak is változnia kell.

Dolgozatomban a digitalizáció adózásra gyakorolt hatásának, és az arra adott válaszok, megoldási javaslatok bemutatására törekedtem globális, Európai Unió és hazai nézőpontból egyaránt, kiemelt hangsúlyt fektetve a 2021 októberében megállapodás stádiumába jutó, majd 2021 decemberében modellszabályokban összefoglalt, OECD keretei között megvalósuló globális adóreformra. Áttekintettem az adóreformhoz elvezető utat, a megoldási javaslat végső, két pilléres felépítését, a pillérek célját, és ami a legfontosabb: az ezekkel kapcsolatos reményeket, várakozásokat, lehetőségeket és kritikákat.

Egy folyamatosan változó, érlelődő területről lévén szó, dolgozatomban pillanatfelvétel arról az intézményi, adópolitikai és jogalkotási környezetről, amelyben a következő évek legjelentősebb adójogi vonatkozású változásai fognak lezajlani.

SZABÓ ZALÁN

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Veres Zoltán
megbízott oktató, PPKE JÁK*

Decentralizált pénzügyek: A kriptovalutákra épülő hitelintézetek elmélete

A blockchain és kriptovaluta szavak mára nem csak a tudományos és üzleti életben bírnak értelemmel, hanem azok a köznyelvben is elfoglalták méltó helyüket. Ezzel szemben a „kriptobankok” intézményvilága, a kriptokölcsönzéssel egyetemben még várat a publikum általi felfedezésre. A bankok ezen legújabb generációja nyújtotta futurisztikus szolgáltatások, a decentralizált pénzügyi piac mind a megjelenő állami érdekhordozók, mind a jogtudomány képviselői számára tartogatnak számos felfedezésre váró újdonságot. Dolgozatommal tehát a kriptohitelintézetek és a kriptokölcsönnyújtás által lehatárolt ontológiai űrt szeretném kitölteni a jelenleg uralkodó tudományos vákuumban.

A kriptobankolás rendszertani szempontból nem áll távol a „hagyományos” uniós és hazai bankjogunktól. Ezért annak érdekében, hogy megfelelő polcon helyezhessem el a kriptobankok szokatlan intézményét, előbb rövid áttekintést nyújtok a kriptovaluták adta technológiai és jogi furcsaságokról, illetve a klasszikus bankjogról. Ezt követően számot vetek arról, hogyan érdemes integrálni a kriptobankokat a mostani rendszerben: milyen specifikumokkal bír, ha egy alapítási-működési engedéllyel nem rendelkező tőkekoncentrátum kriptokölcsönt kezd el nyújtani üzletszerűen. A sajátosságok bemutatásán túl pedig kísérletet teszek arra, hogyan lenne érdemes elhelyezni a 21. század pénzpiacainak ezen vadhajtságait a magyar hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló törvényben. Az Európai Unió jogalkotás szintjén pedig az úgynevezett MiCA rendeletjavaslatot veszem górcső alá.

A kriptovalutákban denominált, a blockchain technológiára épülő utópisztikus pénzügyi szolgáltatások önmagukban is érdekes problémahalmazt tárnak az államok és a jogásztársadalom elé. Mindezt tetézi, és egyben a kutatás jelentőségét is árnyálja a 2020-as évek elején előgyűrűző bankválság. Az emelkedő jegybanki alapkamatok melletti inert pénzügyi piac következtelen tétovasága provokálja a kérdést: ha nincs valódi betéti kamat, miért van még szükség az internet korában közvetítő félre?

VÖRÖS DOMINIK KÁROLY

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Kecső Gábor
egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK*

A magyar-amerikai adójogi kapcsolatok. Adóegyezmény nélkül maradunk?

Kutatásom során az volt a célom, hogy minél alaposabban bemutassam a magyar–amerikai adójogi kapcsolatok izgalmas múltját, konfliktusos jelenét, és lehetséges jövőjét. Ennek során az adózók életét meghatározó két legfontosabb kérdést választottam kutatási kérdésként.

Első kutatási kérdésként azt vizsgáltam meg, milyen lehetséges megoldások merülhetnek fel a két ország közti adójogi kapcsolat helyreállítása érdekében, amelyekkel elkerülhetővé válna, hogy adóegyezmény nélkül maradjunk. A vizsgálataim alapján négy irányt vázoltam fel, amibe az adójogi kapcsolataink elindulhatnak, amennyiben a két félnek célja azok helyreállítása. Ez a négy irány a felmondás visszavonása, a 2010. évi egyezmény ratifikálása, egy új egyezmény elfogadása, valamint a korábbi három megoldásnak valamilyen típusú vegyítése.

Második kutatási kérdésként azt vizsgáltam meg, milyen jogi és gazdasági hatásokkal járna az adóegyezmény hiánya a két ország közti adójogi kapcsolatokban. A vizsgálataim alapján megállapítottam, hogy több adózói csoportot vagy tevékenységet azonban kifejezetten hátrányosan érintene az egyezmény nélküli állapot bekövetkezése. A magyar illetőségű személyek Egyesült Államokból származó osztalékjövedelmének adóterhe jelentősen, 15%-ról 35%-ra, nőne. A magyar illetőségű adózók számára nagyon kedvezőtlenül változnának az amerikai részvényekkel való kereskedelemre vonatkozó adózási szabályok. A konkrét adózókat érintő negatív hatások mellett az adóegyezmény hiánya komoly bizonytalanságot okozhat a befektetők között Magyarország megítélése kapcsán, és komoly károkat okozhat a magyar–amerikai gazdasági kapcsolatokban is.

Saját kutatási eredményemnek tekintem a dolgozatban a két megkötött egyezmény közötti legfontosabb különbségek vizsgálatát, a felmondás jogszerűségének vizsgálatát. Emellett saját eredményemnek tekintem a magyar–amerikai adójogi kapcsolatok lehetséges forgatókönyveinek az összefoglalását, ezen forgatókönyvek értékelését, valamint ezek mellett az egyezmény nélküli állapot jogkövetkezményeinek vizsgálatát.

Polgári Eljárásjogi Tagozat

*Tagozat örökbefogadója:
Magyar Ügyvédi Kamara*

HADHÁZI EDIT

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

SZÜCS TAMARA

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Pribula László

tanszékvezető egyetemi tanár, DE ÁJK

Persona non grata? A magánszakértőt övező perjogi dilemmák

Dolgozatunkban időutazásra invitáljuk az olvasót a magánszakértői bizonyítást illetően a polgári per jog pályáján. Az út legelején azt tapasztalhatjuk, hogy a Pp. rekodifikációját megelőzően a magánszakértői bizonyítást a szabályozatlanság révén jogi káosz uralta, ennek ellenére a joggyakorlatban nagy népszerűségnek örvendett. Az út folytatásaként e tendenciákra reagálva a jogalkotó a tételes jogi szabályozás mellett foglalt állást, és a magánszakértői bizonyítást a többi szakértői bizonyítási úttal egyenrangú síkra emelte. Ugyanakkor a várakozással ellentétben a jogintézményt övező problémák kigyomlálása nem valósult meg teljes mértékben. Mi több, újabb perjogi dilemmákkal szembesülhetünk, amelyek a judikatúrában is leképeződni látszanak, népszerűsége ugyanis jócskán alábbhagyott az elmúlt időszakban. Hipotézisünk, hogy a magánszakértő a jelenlegi szabályozás égisze alatt a polgári per persona non grata-jává vált.

Témaválasztásunk indoka, hogy a magánszakértői bizonyítás átfogó, a múltra, a jelenre és a lehetséges jövőre egyaránt kiterjedő, problémaorientált elemzésére ezidáig nem került sor a jogirodalomban. Úgy gondoljuk, hogy a Pp. hatálybalépése óta eltelt időre tekintettel a tételes szabályozás megérett egy effektivitási vizsgálatra, avagy annak feltérképezésére, hogy a jogalkotó mekkora sikerrel tudott megkonstruálni egy gyakorlatban is jól funkcionáló jogintézményt. Kutatásunk kiemelt eredményének tekintjük, hogy a hatályos joganyag önálló szempontok szerinti szintetizálása mellett elvégezzük az annak nyomán termelődött ítélkezési gyakorlat teljeskörű feltárását egy sajátos konzekvencia-rendszer felállításával. Az írás tetőpontjaként a múlt és a jelen tapasztalatai birtokában vázoljuk fel a magánszakértői bizonyítás pro futuro állapotát, de lege ferenda javaslatainkkal sem adósok maradva.

KISS BOGLÁRKA

Igazságügyi igazgatás
BSc, 5. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Pribula László
tanszékvezető egyetemi tanár, DE ÁJK

Az eljárások elhúzódása miatti vagyoni elégtétel – egy új nemperes eljárás kihívásai

A XX. század második felében a tisztességes eljárás követelménye és annak elválaszthatatlan részeként az észszerű időn belüli eljáráshoz való jog szinte minden országban kiemelten hangsúlyossá vált. Mindazok, akik kapcsolatba kerülnek a bíróságokkal, alappal várhatják el az ügyeik gyors és hatékony elintézését. Ennek érdekében természetesen a feleknek is felelősen kell eljárniuk, de a felelősség elsősorban az ügyekben eljáró bíróságoké, és azoké a jogszabályoké, amelyek ezt a felelősséget erősítik, az esetleges mulasztásokat számon kérik.

Magyarországon csak a rendszerváltozást követően jelent meg az észszerű időn belüli elbírálás követelménye, de a megvalósított jogszabályi megoldások elégtelenek voltak, nem biztosítottak valódi szankciót az eljárások elhúzóadásának megakadályozása céljából. Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) számos döntésében hangsúlyozta, hogy a szabályok hiányosak, a sérelmek teljes körű orvoslására nem alkalmasak, nem állnak össze koherens egészszé. Ezen kívánt változtatni a 2022. január 1-jén hatályba lépett, a polgári peres eljárás elhúzóadásával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítéséről szóló 2021. évi XCIV. törvény (Pevtv.).

A Pevtv. tudatosan törekedett egy más jogintézményektől (kártérítés, sérelemdíj, kártalanítás) eltérő, a bíróságok felelősségének kiemelésére alkalmas új szankció megalkotására. A vagyoni elégtétel iránti igények hatékony érvényesítésére egy nemperes eljárást hozott létre abból a célból, hogy a per szigorú garanciális szabályainak a részbeni mellőzése által lényegesen gyorsabban születhessen érdemi döntés. Az észszerű időnek, a felelősséget csökkentő levonható időtartamoknak, a vagyoni elégtétel összegének a meghatározását nem bízta a bíróságok mérlegelésére, hanem ezt maga szabályozza. Rendelkezései igyekeznek az EJEB által kialakított szempontokat határozottan érvényesíteni, mind jobban törekedni a sérelmet szenvedett fél megfelelő kompenzálására.

A vagyoni elégtétel iránti nemperes eljárásokban az első jogerős érdemi befejezések csak a dolgozat lezárásának időpontja körül jelentek meg, ezért a gyakorlat részletes értékelésére még nem lehetett vállalkozni. Megfogalmazza azonban a várható kritikus kérdéseket, a jogalkalmazás kihívásait és igyekszik állást foglalni a még hatékonyabb igényérvényesítéshez szükséges jövőbeli változtatásokról.

KOVÁCS RENÁTA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Hevesi Rebeka
megbízott oktató, ELTE ÁJK*

Érvényesítési kívánt joghoz kötöttség vagy érvényesített joghoz kötöttség? Dilemmák a polgári perben

A dolgozatomban a keresettel érvényesítési kívánt joghoz kötöttség jelentését és jogkövetkezményeit vizsgáltam, mivel ennek tárgyában a perjogi szakirodalomban és a bírói gyakorlatban hosszú ideje zajlik parttalan vita. Az egyes szerzők vizsgálják ugyanis, hogy a bíróság a pervezetés és a határozathozatal során kötött-e a keresetlevélben alakszerűen megjelölt joghoz, illetve az érvényesítési kívánt joghoz kötöttség mit jelent a felek szempontjából.

A dolgozat igazolja, hogy a keresettel érvényesítési kívánt joghoz kötöttség az alkotmányos alapjog és alapelvi szinttől kezdve, a bíró és a felek jogain és kötelezettségein keresztül a per minden egyes szakaszát meghatározza. Ugyanakkor a dolgozat arra is rámutat, hogy a bíróság a határozathozatal során valójában nem a keresettel érvényesítési kívánt joghoz, hanem a keresettel érvényesített joghoz kötött. Így, a dolgozatban feltárt jogkövetkezményekre is figyelemmel helyesebb a joghoz kötöttség alatt a keresettel érvényesített joghoz kötöttséget érteni.

Mivel a keresettel érvényesített jog a perfelvételi szakaszban alakul ki, a keresetindítási szakban elegendő a keresettel érvényesítési kívánt jog minden más jogtól való megkülönböztethetősége, amely a tények részletes előadásával is elérhető. A fél által alakszerűen megjelölt joghoz való kötöttség ugyanis – szükségtelenül – hátrányos jogkövetkezményeket róhat a félre, illetve adott esetben a végleges elbírálás és az anyagi igazságra való mögöttes törekvésnek gátat szabhat.

Továbbá mivel a keresettel érvényesített jog a bíróság közrehatása mellett alakul ki, a perkoncentrációt segítené, ha a bírónak hatékonyabb eszközei lennének az adott jogvita ténybeli és jogi megvitatása során. Példának okáért, ha olyan jogkérdéseket is bevihetne a vitába, amelyekre a felek nem hivatkoztak, illetve adott esetben új szempontokat is felhozhatna a jogviszony helyes minősítése érdekében. Amennyiben a bíró által felhozottakra a felek mind ténybeli, mind jogi alapon reagálhatnak, elkerülhetőek a meglepetés ítéletek és a fair eljárás is megvalósul. Következésképpen a bíró anyagi pervezetése tágulna, azonban a felek rendelkezési joga ezáltal nem sérülne, ugyanis a félnek szabad döntésén múlna, hogy a bíró által elmondottakkal hogyan rendelkezik. Ezalatt nem a bíró jogvitával kapcsolatos álláspontjának ismertetése értendő, csupán az adott jogvita általános elvi jellegű, absztrakt szintű azonosítása.

A perkoncentráció kulcsa tehát a bíróság és a felek megfelelő együttműködése.

OSZTOVITS PÁL JÓZSEF

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Varga István
tanszékvezető egyetemi tanár, ELTE ÁJK*

A nemzetközi kereskedelmi bíróságok hatása a polgári igazságszolgáltatás fejlődésére

A XXI. század dinamikus technológiai és gazdasági fejlődése újszerű kihívások elé állította az igazságszolgáltatást is. A jogtudomány segítségével meg kell találni azokat a megoldásokat, amik versenyképesé, naprakészé és elérhetővé teszik az állami jogvitarendezést. A fő kérdés, hogy meg lehet-e mindezt tenni az évszázados fejlődésre visszatekintő bírósági és választottbírói rendszeren keresztül, vagy újszerű megoldásokra van szükség.

A nemzetközi kereskedelmi bíróságok az előző évtizedben jelentek meg világszerte a nemzetközi vitarendezés „piacán”. 2018-ban már 24 ilyen intézmény működött, többek között Szingapúrban, Kínában, Katarban, Dubajban, Londonban, Frankfurtban, Amszterdamban, de még Kazahsztánban is. Ezek a „harmadik utat” kínáló különleges bíróságok az állami igazságszolgáltatás keretein belül biztosítanak a választottbíráskodáshoz hasonló kedvezményeket a jogvitájukra megoldást kereső felek számára.

Tanulmányunkban nemzetközi szakirodalmi forrásokat feldolgozva arra keressük a választ, hogy megfelelő megoldást jelentenek-e ezek az állami igazságszolgáltatáson belül megvalósult innovációk a változó gazdasági és kereskedelmi igényekre. Tíz külföldi modellt vizsgálunk meg különböző szempontokból: mik a kiváltó okok, amelyek ezeknek a dedikáltan nemzetközi kereskedelemmel foglalkozó fórumoknak a létrejöttét indokolták, valamint azt is, hogy milyen eljárást segítő és támogató, valamint szervezeti szabályok találhatók ezekben az országokban. Az ismertetett összehasonlító jogi eredményeket felhasználva teszünk javaslatot a dolgozat végén egy hasonlóan újszerű bíróság létrehozására Magyarországon, bemutatva annak esetleges előnyeit, felvázolva lehetséges szervezeti és eljárási kereteit.

RÉVÉSZ BÉLA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Molnár Judit

egyetemi docens, DE ÁJK

A polgári jogi igény érvényesítésének új útja: a gyorsított per

A dolgozatom témájának a büntetőeljárásban felmerülő polgári jogi igények elbírálásának legújabb érvényesítésének útját, a gyorsított pert választottam. A témaválasztásomat rendkívül aktuálisnak és relevánsnak tartom, mert a 2020. évi LXX. törvény (Gyptv.) hozta polgári jogi igény érvényesítése iránti új jogérvényesítési utat, amelynek címéből is következtethetünk a jogszabály céljára, amely az, hogy a bűncselekmények áldozatai mielőbb kártérítéshez, valamint sérelemdíjhoz juthassanak.

Álláspontom szerint az új törvény beváltotta a hozzá fűzött reményeket, ugyanis a koncentrált pereket a törvényszékre, elektronikus kapcsolattartás során lebonyolított tárgyalások folyamán pedig sikerült a bűncselekmények sértettjeinek védelmét garantálni. A gyorsított perek koncepciója álláspontom szerint a sértetteken kívül a büntető bíróságok számára is előnyös megoldás.

A jogbiztonság követelményének érvényesülése tovább tökéletesedett, hiszen a gyorsított perek folytán is res iudicata keletkezik, valamint a polgári ügyszakos bírók előtt az igényérvényesítés is hatékonyabbá válhat.

Az új igényérvényesítési mód lerövidítheti, valamint egyszerűsítheti a büntetőperek lefolytatását, ugyanis ezáltal a bűnösség megállapítása iránti bizonyítás mellett a polgári jogi igényre vonatkozó bizonyítást a bíróságnak nem kell felvennie, lerövidítve a büntetőeljárást, hozzájárulva az észszerű idő követelményének megtartásához. Ezzel a büntetőeljárások hatékonysága növelhető, valamint a bírókra is kevesebb feladat hárul.

A gyorsított perek számos nívóval rendelkeznek, ezek közül az elektronikus eszközök széleskörű alkalmazása véleményem szerint innovatív, pionír és a jövőbetekintő megoldás volt. Kombinálja a modern követelményeket a járványidőszak alatt szerzett tapasztalatokkal, amely körében e metódus kipróbálásra került, és bizonyította, hogy működőképes alternatíva. Ezzel véleményem szerint a sértetti pozíciót sikerült jobban hangsúlyozni azzal, hogy a másodlagos viktimizációt redukáljuk, vagy akár meg is szüntetjük.

A dolgozatom konklúziójaként azt a következtetést vonnám le, hogy a gyorsított perek elérték azt a célt, amely miatt a jogalkotó létrehozta őket. Egyszerűsítette a sértetti igényérvényesítést, innovatív megoldásokkal állt elő, amelyek véleményem szerint rendkívül üdvözlendők. A kutatásom alapján megállapítottam, hogy a jogintézményt – újdonsága ellenére – a bíróságok már egyre nagyobb számban alkalmazzák, és már számos elvi, meghatározó döntést hoztak.

TUCSEK MÁTÉ

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Szívós Kristóf
egyetemi tanársegéd, SZTE ÁJK*

Az anyagi pervezetés felülbírálat a másodfokú eljárásban

A kutatás tárgya az új Pp. jellegadó jogintézményével, az anyagi pervezetés felülbírálatával kapcsolatos. Ennek keretében arra a kérdésre keresi a választ, hogy a vonatkozó jogtudományi álláspontok és bírósági határozatok alapján a másodfokú bíróságok miként kezelik (kezelhetik) az elsőfokú eljárás anyagi pervezetésben megnyilvánuló defektusait, és egy kitekintés keretében az anyagi pervezetés, illetve a tisztességes eljáráshoz való jog összefüggéseit vizsgálja, elsődlegesen a fegyverek egyenlősége elvének megbomlását eredményező bírói közrehatás vonatkozásában.

A dolgozat tömören felvázolja az anyagi pervezetés jogintézményének jellegzetességeit, a jogtudományban és joggyakorlatban kialakított elvi alapállások bemutatásával. Ezt követően kísérletet tesz egy, az anyagi pervezetés lehetséges hibáinak eseteire bemutató rendszer felvázolására, majd ezzel összhangban a másodfokú bíróságok Pp. által meghatározott felülbírálati jogkörét érintő szabályozását foglalja össze.

A második, érdemi részt jelentő szakaszában a dolgozat a recens bírói gyakorlatot három kirajzolódó értelmezési irány szerint csoportosítja. A vizsgált határozatokból kiderül, hogy egyaránt lehetséges az, ha a másodfokú bíróságok az anyagi pervezetés intézményének hibás voltát a felülbírálandó elsőfokú eljárásban anyagi jogi, vagy egyszerre anyagi- és eljárásjogi, illetve kifejezetten eljárásjogi szabálysértésként kezelik. Véggkövetkeztetés, hogy e három különböző értelmezés három különböző attitűdököt takar az érdemi döntés meghozatala és a hatályon kívül helyezés intézményéhez való viszonyulás vonatkozásában.

A harmadik, záró rész kitekintés formájában azt vizsgálja, hogy a Pp. hatályos szabályozásának mozgásterében a fél számára milyen jogorvoslati (perorvoslati) eszközöket biztosít annak esetére, ha az eljárásban részt vevő személy tisztességes eljáráshoz fűződő jogát sértő anyagi pervezetés valósul meg az elsőfokú eljárásban. A kitekintés végén a jogszabály következetes alkalmazása mellett igyekszem egy ideális értelmezési végeredményt megadni.

VALASTYÁN MARCELL

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Hevesi Rebeka

megbízott oktató, ELTE ÁJK

Prof. Dr. Varga István

tanszékvezető egyetemi tanár, ELTE ÁJK

A jogellenesen megszerzett bizonyítékok befogadhatósága nemzetközi beruházásvédelmi választottbírósi eljárásokban

Az utóbbi években egyre gyakrabban fordul elő, hogy hackerek titkos kormányzati vagy céges iratokat szivárogtatnak ki, illetve bizonyítékok más jogsértő módon kerülnek nyilvánosságra. Ez a jelenség rávilágította a nemzetközi választottbírói közösség figyelmét a jogellenesen megszerzett bizonyítékok befogadhatóságának kérdésére. Mivel a digitális-technológiai fejlődés a jogsértések újabb és újabb módjait tárja fel, a kutatási téma még éveken át foglalkoztatni fogja mind a jogtudományt, mind a joggyakorlatot.

A hatályos nemzetközi eljárási szabályzatok széles mérlegelési jogkört biztosítanak az eljáró választottbírói fórum számára a bizonyíték befogadhatósága körében. Az esetről esetre alkalmazott mérlegelés miatt a dolgozat részletesen ismerteti azokat a legjelentősebb jogeseteket, amelyekben felmerült a problémafelvetésben megjelölt kérdés.

Az esetjog bemutatása után a dolgozat elemzi az abból levonható konklúziókat. Mindenekelőtt le kell szögezni, hogy a bizonyíték jogellenes módon való megszerzése nem eredményezi önmagában annak kizárását, hiszen a választottbírói fórum egyéb körülményeket is mérlegel. Ez alól az egyedüli abszolút kivételt a kénzással szerzett bizonyíték jelenti.

A választottbírói fórum mérlegelése során versengő érdekekkel szembeül: egyrészt a tényállás helyes megállapításának, azaz a materiális igazságosságnak, másrészt a jóhiszemű eljárás és a fegyveregyenlőség érvényesítésének, azaz az alaki igazságosságnak az érdekével. Az eset körülményeitől függ, hogy egyensúly-tesztje során a választottbírói fórum melyik irányban dönt.

Zárásként a dolgozat egy ötlépcsős tesztet javasol a jövő választottbírói fórumainak a jogsértő módon szerzett bizonyíték befogadására, amelybe a joggyakorlatból és a jogirodalomból levonható következtetéseket építi be.

Polgári Jogi Tagozat 1.

*Tagozat örökbefogadója:
Magyar Ügyvédi Kamara*

ÁRVA JÚLIA

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Pécsi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Bércesi Zoltán

címzetes egyetemi docens, PTE ÁJK

Személyiségi jogok de jure és de facto, különös tekintettel a gyermekek személyiségi jogaira

Vajon van – e joga egy gyermeknek a „meg nem megszületéshez”? Mit tehet egy kiskorú, ha a saját szülei emberi méltóságot sértő módon szerepeltetik egy reklámban? Mi a „sharenting” jelensége és milyen veszélyeket rejt magában? Ilyen és még sok más, ezekhez hasonló, a modern életviszonyok között szükségszerűen felmerülő személyiségi jogi problémát érint a dolgozat. A személyiségi jog napjainkban rendkívül népszerű, számos kérdést felvető területe a magánjognak, nem csak jogász-szakmai fókuszából, de a mindennapi életben is. Ezen belül különösen fontos, mégis kevésbé kutatott témakör a gyermekek személyiségi jogainak specifikus védelme. Egy gyermeket teljesen más élethelyzetben, szituációban érhet jogsértés (pl. iskola, gyermekotthon) mint egy felnőttet, valamint esetükben más, a felnőttektől eltérő személyiségi jogok is hangsúlyt kapnak (pl. szülővel való kapcsolattartáshoz való jog). A dolgozat címében is utal arra, hogy kiindulópontja a minden emberre irányadó általános személyiségi jogi normarendszer áttekintése, amelyet követően a vizsgálat keretei a gyermek személyiségi jogvédelmének olyan konkrét, modern problémaköreire szűkülnek, mint például az influencer gyermekek helyzete. Elsősorban azokat a személyiségi jogokat mutatja be a tanulmány, amelyek a gyermekek számára gyakorlati szempontból a leginkább relevánsak. Olyan, Ptk-ban nem nevesített személyiségi jogokról is említést tesz, melyek esetében az sem egyértelmű, hogy személyiségi jogoknak minősülnek – e, így például a szülővel való kapcsolattartás joga és a származáshoz való jog. Az elemzés metódusát tekintve a bázisként az Alaptörvény, valamint a Ptk. vonatkozó rendelkezései szolgálnak, amelyek fényében történik a jogalkalmazói gyakorlat feldolgozása. Az egyes jogesetek és bírósági határozatok bemutatásával egyben egy átfogó képet kíván nyújtani arról, hogy a különböző bírói fórumok gyakorlata, jogértelmező álláspontja mennyiben tér el egymástól az egyes elemzett személyiségi alanyi jogok tekintetében. A dolgozat összegző megállapításai kiemelik a személyiségvédelem és gyermekvédelem „legproblémásabb” területeit, és véleményt fogalmaznak meg a gyermekek személyiségi jogvédelme hatékonyabbá tételének lehetőségeiről.

BARZÓ LILLA

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Görög Márta
dékán, intézetvezető egyetemi tanár, SZTE ÁJK*

Utólagos tájékoztatás: az orvosi vizsgálatok/beavatkozások utáni igazmondás magánjogi aspektusai

Empirikus kutatásom kiindulópontját Angliában a világon egyedülállóan bevezetett 2008. évi törvény (szabályozott tevékenységek) 2014. évi rendelet: 20. rendelete a „Duty of Candour” képezte, amely az orvos őszinteségét – „bejelentési kötelezettség alá tartozó biztonsági eseményekre” – jogi kötelezettségként írja elő. Tekintettel arra, hogy a szigetvilágban, valamint az Egyesült Államokban is felfigyeltek arra, hogy az orvos őszintesége nem csupán a beteg javát hivatott szolgálni, hanem az orvos érdekét is, ezért górcső alá vettem a hazai szabályozást: az Eütv vajon milyen pontos rendelkezést tartalmaz, valamint, hogy egyáltalán van-e lehetőség jogrendszerünkben igényt érvényesíteni, ha az orvos őszinteségi kötelezettségét megsérti az egyes vizsgálatokat/beavatkozásokat követően. Mivel expressis verbis sem a jogszabályok, sem a Magyar Orvosi Kamara Etikai Kódexe nem rendelkezik az orvos őszinteségéről, ezért a betegjogok közül a tájékoztatáshoz való jogot vizsgáltam meg, azon belül is az általam külön elnevezést nyert utólagos tájékoztatás intézményét, ami az Eütv. 13. § (4) bekezdésében található. Kutatásom során visszanyúltam a bioetikán belül található két elmélethez, megvizsgáltam a(z utólagos) tájékoztatáshoz való jog tartalmát, a kártérítés intézményét –, valamint az összes interneten elérhető anonimizált bírósági döntést – amelyben hivatkoztak az Eütv. 13. § (4) bekezdésére –, hogy választ kapjak kutatási kérdéseimre, valamint az abból eredő hipotézisemre. Mindezek alapján megállapítást nyert, hogy a hazai szabályozás további pontosításra szorul az utólagos tájékoztatás kapcsán, továbbá, hogy a hazai jogrendszerben van lehetőség igényt érvényesíteni, ha az orvos utólagos tájékoztatási kötelezettségének nem tesz eleget.

BEKE MIKLÓS

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Hegedűs Andrea

egyetemi docens, SZTE ÁJK

A gyermekkel való kapcsolattartás elméleti és gyakorlati vetületei, végrehajtásának sajátosságai

A gyermekkel való kapcsolattartás a családjog egyik nagy fajsúlyú és összetett kérdése. Interdiszciplináris kutatásom célja a közelmúltbéli jogszabály változások kapcsolattartásra mint gyermeki jog érvényre juttatására gyakorolt hatása a joggyakorlat folyamatos fejlődése tükrében.

Dolgozatom szerkezetét tekintve, a változásokra figyelemmel elsőként a kapcsolattartás anyagi jogát és joghatását vizsgálom a célból, hogy bemutassam a vonatkozó nemzetközi és nemzeti jogi normákat, illetve az önkéntes teljesítésük esetén azokból fakadó gyakorlati joghatásokat. A következő alcím alatt a kapcsolattartással összefüggésbe hozható eljárásjogi, illetve ilyen jellegbe hajló szabályok elméletét és gyakorlati megnyilvánulásait elemzem. Dolgozatom harmadik fő részéhez érve a kapcsolattartási jog kikényszerítését, a végrehajtási eljárást, annak főbb nézőpontjait, jellegzetes gyakorlatias jogkérdéseit és példák által szemléltetett alkalmazható jogkövetkezményeit tárom az olvasó elé, az eljárás bizonyítási sajátosságaira, illetve nehézségeire is rámutatva. De lege ferenda javaslatomat a kapcsolattartás anyagi jogának mai élethelyzetekhez közelítése, a végrehajtási eljárás célorientált továbbfejlesztése, illetve a jogkövetkezmények preventív hatásának fokozása szándékával fogalmazom meg.

Kutatásom eredményeként levonom a következtetést, amely szerint a közelmúltbéli jogszabály változások pozitív, hatékony irányba fejlesztik a kapcsolattartás jogát, illetve jelentős mértékben támogatják a prevenció hatás eredményének, vagyis a kapcsolattartás önkéntes, jogszerű teljesítésnek elősegítését.

BOCSKAY ÁDÁM

Jogász
Osztatlan, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Vékás Lajos
professor emeritus, akadémikus, ELTE ÁJK*

Sérelemdíj: a modern magánjogi bírság

Dolgozatom célja a sérelemdíj elégtétel jellegének és magánbüntetési célzatának vizsgálata volt. Ennek során arra a megállapításra jutottam, hogy az egy modern magánjogi bírságnak tekinthető, hiszen régi jogunk magánbírságainak alapelveit tükrözi és elvi élel elhatárolható két elődjétől a nem vagyoni kártérítéstől, valamint a közérdekű bírságtól, amelyek kétféle célzatát ugyanakkor egy összegben egyesíti.

Ebben a vonatkozásban azt a következtetést vonom le, hogy a sérelemdíj a történeti alkotmányunk idegen megszállások miatt bekövetkezett felfüggesztése előtti személyiségvédelem alapelveihez tér vissza azzal, hogy [1.] a Hármaskönyvhöz hasonlóan a Polgári Törvénykönyv Indokolásában is elismerésre került, hogy a személyi sérelmeknek nincs vagyoni ellenértéke, így a sérelmet szenvedett fél kiengesztelése csak közvetetten lehetséges magánbüntetési céllal együtt, [2.] a sérelemdíjra való jogosultsághoz a személyiségi jogsértés tényen kívül további hátrány kutatása, bizonyítása nem szükséges, így e szankció működését tekintve alapvetően büntetés, [3.] megítélése a vagyoni kártól teljesen független.

Megállapítom továbbá, hogy történeti alkotmányunk személyiségvédelmi rendszerének alapelvei között vitathatatlanul szerepelt a sérelem okozásáért felelős fél vagyoni viszonyainak figyelembevétele a sértett részére fizetendő kiengesztelés mértékének meghatározási szempontjaként. Erre tekintettel az Alaptörvénnyel összhangban való értelmezés szerint arra a sérelemdíj mértékének meghatározásakor is figyelemmel kell lenni és mind a német fájdalomdíj, mind pedig az amerikai kompenzációs kárpótlás összegének meghatározásakor az fontos szempont, így általánosságban a sérelemdíj kompenzációs célú mérlegelése sem történhet kizárólag a sérelem becsült abszolút mértéke alapján.

Emellett kifejtettem a sérelemdíj általam állított alapvető büntető jellegének és a számítása során az közvetett kompenzáció elsőként történő figyelembevételének szintézisét is. Végző soron arra a megállapításra jutottam, hogy a sérelemdíj intézménye leszámol az oktrojált osztrák és kommunista személyiségvédelmi rendszerek kártérítési és közhatalmi szemléletével, és ezáltal régi jogunk magánbírságainak átfogóbb modern, továbbfejlesztett megfelelője. Mindezekre tekintettel a sérelemdíj helyes értelmezés szerint a jogsértésért felelős fél személyes vagyoni váltsága a személyiségi jogsértése által keletkezett kötelemből.

DÖRGŐ SÁNDOR

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Görög Márta

dékan, intézetvezető egyetemi tanár, SZTE ÁJK

Az ellátás visszautasításának és a gyógyintézmény elhagyásának egyes polgári jogi dogmatikai kérdései

Az egészségügyi ellátás modern társadalmunk integritásának egyik legfontosabb alappillére. Nem véletlen tehát, hogy ezen ellátás visszautasítása kiemelt figyelmet élvez az orvostudományban és a jogtudományban egyaránt. Dolgozatom témáját két olyan betegjog képezi, ahol ez a jelenség legtipikusabban megnyilvánul. A kutatásom során elsősorban arra a kérdésre kerestem a választ, hogy értelmezhető-e polgári jogi jognyilatkozatként az ellátás visszautasítása és a gyógyintézmény elhagyása érdekében tett akaratnyilatkozat, és ha igen, ezen két jogintézmény milyen kapcsolatban áll egymással.

Kutatásomat alapvetően három nagy egységre osztottam fel. Az első egységben – mintegy kívülről befele haladva – azt vizsgáltam, hogy milyen szemléletmódok figyelhetők meg az orvos-beteg jogviszony szabályozásában. A második nagy egységben a jognyilatkozatok polgári jogi elemzésének előkérdését, az orvos-beteg jogviszony polgári, azon belül kontraktuális jellegének bizonyítását kívántam rendezni.

Zárásként a polgári jog dogmatikájának eszköztárát felhasználva vizsgáltam az ellátás visszautasítását és a gyógyintézmény elhagyásának jogát, közös zárt logikai rendszerbe helyezve azokat, hogy választ leljek kutatási kérdéseimre. Dolgozatomban elsősorban szakirodalmi forrásokra támaszkodtam, azonban több tucat bírósági döntést is megvizsgáltam, kulcsszavas keresést felhasználva, hogy a jogirodalmi álláspontokat adekvát, gyakorlatból vett példákkal is kiegészíthessem. A vonatkozó jogszabályok tekintetében elsősorban az elmúlt 20 év ítéleteire szűkítettem a kutatást, azonban bizonyos esetekben korábbi ítéleteket is feldolgoztam, ahol a döntésben megjelenő logikai láncolat bizonyos általam vizsgált dogmatikai sajátosságokat alátámasztották és/vagy megmagyarázták. A dolgozatban igyekeztem a kutatási témához kapcsolt nemzetközi modelleket is feltárni, elsősorban az Amerikai Egyesült Államok és Németország szabályozását alapul véve, de bizonyos esetekben érintettem a holland, francia, angol és görög szabályozást is.

Kutatásom eredményeképp megállapítottam, hogy a polgári jog dogmatikája alkalmas a két vizsgált jogintézmény leírására és de lege ferenda javaslatomban kidolgoztam egy „tájékozottsági vélelem” elnevezésű jogintézményt, amely reményeim szerint növelheti az ellátás színvonalát és eredményességét, és a tágabban vett lakossági egészségtudatossági rátára is jótékony hatással lehet.

FAKLI SZIMONETTA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Szeibert Orsolya Ágnes
tanszékvezető egyetemi tanár, ELTE ÁJK*

Minek nevezzelek? - Az embrió jogi helyzete és a vele való rendelkezési lehetőségek az asszisztált reprodukciós eljárások esetében

A reprodukciós eljárások nagy száma, valamint a családalapítás jelentősége miatt szükség van megfelelő jogi szabályozásra. A szabályozás alapvető kérdése az in vitro embrió jogi helyzetének tisztázása, különös tekintettel az eljárásban részt vevő szülők és az embrió közti jogviszonyra. A dolgozat célja, hogy megvizsgálja az embrió státuszát a magyar jogban, illetve a szülők rendelkezési lehetőségeit. Szeretnék rávilágítani a szabályozás hibáira, hiányosságaira, és ezekre megoldási javaslatokkal élni. Ennek érdekében áttekintettem a németországi szabályozást is, és interjúkat készítettem reprodukciós eljárásban részt vett személyekkel.

Az embrió jogi státuszát tekintve a magyar jogalkotó nem foglal állást abban a kérdésben, hogy az embrió dolognak, vagy személynek minősül-e. Az embrióval való rendelkezés szabályainak elemzéséből kitűnik, hogy az alig feleltethető meg a tulajdonjog körében ismert rendelkezési jognak, tehát tulajdoni viszonyról nincs szó. A rendelkezési jog korlátozásában megjelenik az in vitro embrió védelmének szándéka, de a jogalkotó azt a méhmagzattól egyértelműen megkülönbözteti.

A német jogalkotó az embriót embernek tekinti, emiatt összehasonlítja a magyar szabályozással, lényegesen szűkebb körben biztosítja a vele való rendelkezést. Kiemelendőek a német szabályozás hiányosságainak kompenzálására létrejött, gyakorlatban kimunkált megoldások.

Az interjúk, a jogszabályok elemzése és a német szabályozás alapján, helyes a jogalkotó azon megoldása, hogy sem dolognak, sem személynek nem tekinti az embriót. Megfontolandó lehet az embriónak egy külön jogi státuszt biztosítani, egy új jogi kategória megalkotásával. A rendelkezési jog egyik megoldandó problémája, hogy az embrió fagyaszttva tárolására vonatkozó rendelkezések helytelen értelmezésre adnak lehetőséget, aminek következtében sérülhet a szülők rendelkezési joga, és bizonytalanság keletkezhet az egészségügyi szolgáltatók körében. Elvetendő a lefagyasztható embriók számának korlátozása, mely embriók indokolatlan megsemmisítésével és az eljárások sikerességének veszélyeztetésével jár. További probléma, hogy a jelenlegi szabályozás alapján az embrióadományozás nem jelenik meg tényleges lehetőségként, ezt alátámasztják az interjúalanyok tapasztalatai is. Ennek megoldása és az adományozás népszerűsítése érdekében, német mintára a központosított működést, és az embrió-örökbefogadás lehetővé tételét javaslom.

KOMENDA DOROTTYA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Molnár Sarolta
egyetemi adjunktus, PPKE JÁK*

„Anyát akarom!” – Az „ellennevelés” jelensége a szülői felügyeleti joggal és a kapcsolattartással összefüggő családjogi ügyekben

A kutatás célja, hogy – tekintettel a releváns magyar szakirodalom csekély mennyiségére – rávilágítson egy, a szülői felügyeleti jog és kapcsolattartás körében felmerülő gyakorlati problémára, a szülői elidegenítés (Parental Alienation) jelenségére.

Mire számíthat egy szülő, ha volt házastársa vagy élettársa módszere- sen ellene fordítja a gyermekeket? Mennyiben vehető figyelembe egy olyan gyermek véleménye, akit évekig az egyik szülő ellen hangoltak? Kerüljön a gyermek ahhoz a szülőjéhez, aki teljesen alkalmas a nevelésére, ám akivel a másik szülő felróható magatartása miatt a gyermek akár évekig alig talál- kozott? A kutatás ilyen, sajnos sokakat érintő anomáliákra mutat rá, majd megoldási javaslatokkal él.

A preventív módszereket szorgalmazva az izraeli terápiás joggyakorlat és a francia ideiglenes váltott gondoskodás intézményének bemutatására és a magyar jog koordináta-rendszerében való elhelyezésére kerül sor. Míg előbbi megvalósítása szemléletmódváltást, erőforrásokat és akár rendszer- szintű átstrukturálást kíván, utóbbi rendkívül egyszerű és anyagi ráfordítás nélkül alkalmazható.

Ami a már meglévő reformokat illeti, előremutató a bíróságok „pszichológiai érzékenyítésére”, a közös szülői felügyelet és a váltott elhelyezés szélesebb körű alkalmazásának teret engedő új szabályozás, és pozitívan értékelendő a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti eljárás tekintetében történt hatáskörváltás, illetve a kötelező közvetítői eljárás is.

Abban a szélsőséges helyzetben, ahol a szülő-gyermek érzelmi kapcso- lat látszólag helyrehozhatatlanul felbomlott, nincs kilátás annak családjogi eszközökkel és belátható időn belül történő reparálására, a dolgozat elfo- gadhatónak tartja a személyiségvédelmi eszközök alkalmazását. Azonban ezt megelőzendő olyan megoldásokra van szükség, melyek arra sarkallják az egyént, hogy felelősségteljesen, aktívan és együttműködően vegyen részt a család számára legideálisabb megoldás kialakításában.

LACZA KINGA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Herke-Fábos Barbara Katalin
egyetemi tanársegéd, PTE ÁJK*

A béranyaság magánjogi kérdései az orosz-ukrán fegyveres konfliktus tükrében

A póttanyaság kérdésköre napjainkra egyre égetőbb kérdéssé vált a természettudományok fejlődése miatt. Póttanyai szolgáltatást bárki igénybe vehet, azonban egyes országok tiltóan rendelkeznek az intézményről.

Európában Ukrajna az az ország, ami mára a béranyaság fellegvára lett. Kiforrott jogi szabályozásával külön iparág épült a gyermektelen párok boldogabbá tételére. Azonban 2022. mindenki számára fordulatot hozott: Oroszország megtámadta Ukrajnát és egyik pillanatról a másikra elszakította egymástól a szándékszülőket, a póttanyákat és a gyermekeket.

Maga a póttanyaság intézménye számos jogi és morális problémát felvet. Dolgozatomban ezekre keresem a választ, párhuzamba állítva a háborús helyzetet és a magyar szabályozást. Esetlegesen „egy mi lenne ha” szituációba helyezem el a póttanyaságot. Kitérek többek között a béranyaság alanyi körére, mivel úgy gondolom, hogy minden oldalról meg kell vizsgálnunk a póttanyaságot a minél teljesebb kép érdekében. Foglalkozom a szerződéssel, azon belül a szerződés tárgyával, a szerződésszerű magatartásokkal, a felek jogaival és kötelezettségeivel.

Végül kitérek a nemzetközi egyezményekre és az egész világot érintő fegyveres konfliktusra is. Hiszem, hogy az ukrán póttanyáknak, szándékszülőknek és gyermekeknek megfelelő segítséget nyújthatunk egy optimális jogi szabályozással.

NAGY ANNA DÓRA

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Landi Balázs

egyetemi docens, PPKE JÁK

Ál(lat)jogok?

Az ember állathoz való viszonya meglehetősen ellentmondásos: van olyan faj, amit kifejezetten védeni igyekeznek, míg mások szaporodása és létezése ellen küzd. Ennek fényében nem meglepő, hogy a jogi szabályozásban is találkozhatunk joghézaggal emiatt. Mi alapján döntünk afelől, hogy mely egyedek tartoznak a védelemben részesítendő állat kategóriájába, és mi alapján döntjük el, hogy melyeket irtsuk ki? Az állatok között is van a jog szerint felsőbbrendű? Az állatok szerepének átalakulása a jogrendszerre is hatással van, amely szükségképpen azt a kérdést is magába foglalja, hogy a jelenlegi rendszerünk megfelelő-e arra, hogy ezt a változást megfelelően kezelni tudja. Vajon megoldást jelenthet-e az állatok jogalannyá tétele?

A dolgozatomban rámutattam azokra a hiányosságokra, amelyeket a jövőben orvosolni kell ahhoz, hogy az állatok jogi státusza stabilizálódjon, egységessé váljon, de a végső konklúzió az, hogy a jogalanyiség teljes egészében az embert illeti meg. Ennek ellenére az állatok dologiságából fakadó visszasságok a jogalkalmazásban többször okoznak nehézséget. Mivel a jog a különböző viszonyok szabályozásáért van, muszáj lekövetnie azokat a változásokat, amelyek ezekben a viszonyokban jönnek létre. Ez azt jelenti, hogy az ember, és ezáltal a jog sem lehet közömbös aziránt, ami ekkora szerepet tölt be az életünkben. Ehhez azonban annak a felismerése kell, hogy mi vagyunk a felelősek ezért a változásért.

VÁRALLAI LUCA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Bércesi Zoltán

címzetes egyetemi docens, PTE ÁJK

Dr. Herke-Fábos Barbara Katalin

egyetemi tanársegéd, PTE ÁJK

A gyermek magántulajdona és keresménye, valamint eltartotti státusza a magánjog és a családjog korrelációjában

Dolgozatom célja, hogy feltérképezzem a magánjog és családjog területén fennálló kihívásokat a gyermek vagyont és magántulajdonát illetően. A gyermek életkorából és pszichikai állapotából adódóan a jog védekező mechanizmusokat épít a jogrendszerbe. A gyakorlat és az életben tapasztalható helyzetek azonban nem mindig illeszkednek az alapvető jogi dogmatikához, így megfontolandó, hogy a XXI. században az alapfogalminknak új értelmet adjunk. A szülő-gyermek viszonyban keletkezhetnek olyan problémák, melyekre egyelőre nincsen megoldás. A vizsgálódásom köre kiterjed e problémák kiküszöbölésére, a gyermek jogképességének effektív tartalmára, a gyermek magántulajdonára, a szülői felelősségre és az eltartotti státusz különleges helyzeteinek boncolgatására. A gyermek érdekének védelmére való hivatkozás mögött olykor a szülő nem teljesíti a kötelezettségét. Olyan vagyoni kárt is okozhat a gyermeknek, amelyről sokszor a hatóságoknak, pénzügyintézeteknek valótlan információjuk van vagy egyáltalán nincs. A hátrány a kiskorúsága alatt jelentkező károokra, hanem a nagykorúvá válás utáni időszakra terjed ki. A szülő felelősségre vonására a gyermek jövőben kialakult esélytől való megfosztása jegyében jelen állás szerint nincs lehetőség. Úgy vélem, méltányossági okokból erre megoldást kell keresni. A hatóságokkal, pénzügyintézetekkel való összefogásra, dogmatikai változtatásra van szükség. Az állam-szülő-gyermek triász kapcsolatában az állam kevésbé tudott eddig hatékony szereplőként részt venni. A szülő és gyermek viszonyában csak úgy lehet rendszerszintű változást elérni a vagyoni visszaélésekkel szemben, ha a hatóságok és a pénzügyintézetek, valamint különböző szervezetek összefognak, és dogmatikai változtatásokat kezdeményezünk.

Polgári Jogi Tagozat 2.

*Tagozat örökbefogadója:
Magánjogot Oktatók Egyesülete*

BECK JUDIT

Jogász
Osztatlan, 8. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Keserű Barna Arnold
tanszékvezető egyetemi docens, SZE DFK*

A gyógyszer engedélyeztetés és szabadalmaztatás kihívásai, különös tekintettel a Covid-19 elleni védőoltás szabadalmaztatási mechanizmusára

A gyógyszerek akár egészségmegőrzési akár gyógyítási céllal, de szinte állandóan jelen vannak valamennyiünk élete során. A gyógyulni vágyók érdeke az, hogy bevizsgált és jó minőségű gyógyszerekhez juthassanak hozzá, míg a gyógyszeripari szereplők érdeke a profitszerzés mellett, - azzal összefüggésben - az, hogy az idő és költségigényes kutatásaik és fejlesztéseik megtérüljenek, amelyet többek között a szabadalom biztosít.

Dolgozatomban vizsgálom a gyógyszer szabadalom uniós és amerikai szabályozását is. Kitérek arra, hogy e területeken milyen jogszabályi módosítások váltak álláspontom szerint szükségessé. Ennek keretében elemzem a gyógyszer kutatást és fejlesztést nagy mértékben lehetővé tevő és meghatározó szabadalmi jogi rendelkezéseket, így többek között a Bolar-rendelkezést, továbbá a kiegészítő oltalom tanúsítvány iparjogvédelmi hatásait.

A Covid-19 járvány nagy mértékben érintette és átformálta életünk számos területét, ez alól nem jelentett kivételt a gyógyszer szabadalmaztatás területe sem. Dolgozatomban önálló fejezet keretében vizsgálom a Covid-19 elleni védőoltással és gyógyszerekkel kapcsolatos szabadalmi kérdéseket elemzem és keresem azt a jogi megoldást, amely képes az érintettek között kölcsönös előnyös helyzetet teremteni.

A gyógyszer életútját végig kísérve, a gyógyszer szabadalmaztathatóság gazdaságpolitika elemzése során kiemelt figyelmet szentelek jogon túli érveknek, érdekeknek is, amelyet talán az az elsomorító tény indokol ezen kontextusban a legjobban, hogy a világ össznépességének 30%-a nem jut gyógyszerekhez.

CSERBA LAJOS LEVENTE

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Barta Judit
intézeti tanszékvezető egyetemi tanár, ME ÁJK

Egyes öröklésjogi kérdések a társasági jogban

Jelen dolgozatom a társasági jogi kérdések öröklésjogi vonzatait hivatott bemutatni, melyben a társasági jogon belül a kkt. és bt. helyzete jelentősebb figyelmet kap. Rendkívül népszerű társasági formáról lévén szó, melynek szabályozása valamint azok módosítása rengeteg embert érint a mindennapokban.

A közkereseti és betéti társaságokkal kapcsolatos szabályok változásának bemutatása a soron következő, ugyanis a módosításokat megvizsgálva a jogalkotó jelentős, érdemi változásokat applikál a polgári jogba. A továbbiakban foglalkozom a társasági részesedések örökölhetőségének kérdésével, így főbb célom bemutatni a gyakorlatban kialakult igényeket, mint például a kkt. bt. tagi részesedés ipso iure öröklésének lehetőségét.

A közkereseti és betéti társaságok után a korlátolt felelősségű társaságokkal kapcsolatos lényegesebb módosítások következnek, melynek relevanciája akként mutatkozik meg, hogy szintén idei módosításról beszélhetünk, úgy mint az előbbi társaságok esetében. A kft. fogalmának megváltoztatásával egy hosszú idő óta fennálló jogértelmezési bizonytalanságot sikerült lezárni, amelybe betekintést enged nyújtani az adott fejezet. Számos álláspontot igyekeztem megjeleníteni, illetőleg több oldalról számos, különböző véleményt csoportosítani az átfogóbb kép érdekében és természetesen mindezzel reflektálni.

A kialakított szerkezeti felépítésnek megfelelően e társaságok hagyatéki eljárásban felmerülő öröklési jogi kérdéseivel zárom a tudományos munkám.

A dolgozat összetétele alapján konstatálható, hogy fő célja– az ismeretterjesztés mellett– olyan kérdések keresése, illetve erre való megoldások javaslata, kialakítása, továbbá vélemények megosztása, bemutatása, melyek dogmatikai és gyakorlati területen is megállják a helyüket.

HALÁSZ SZILÁRD

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Leszkoven László
egyetemi docens, ME ÁJK*

„Ki, kitől, mikor és mennyit?” – A kötelesrész végintézkedési és szerződési szabadságot korlátozó rendelkezéseinek gyakorlati szempontú elemzése

A dolgozat célja, hogy a kötelesrész végintézkedési és szerződési szabadságot korlátozó rendelkezéseit a vonatkozó jogszabályok, szakirodalom, valamint a bírói gyakorlat segítségével elemezze, így mintegy összefoglalóként szolgáljon az előbb említett ismeretanyag vonatkozásában. A munka igyekszik rávilágítani a vitás kérdésekre és törekszik azokban állást is foglalni. A dolgozat az általunk jogalkotási feladatnak tekintett kérdésekben megkísérel de lege ferenda javaslatokat is tenni. A munka az elméleti alapok és megfontolások mellett nagy hangsúlyt fektet a gyakorlati szempontokra is.

A dolgozat a hatályos jogszabályok és a széles bírói gyakorlat mellett nagyban támaszkodik – különös tekintettel a dolgozat két Ptk.-t összehasonlító részére – a mai Ptk.-t megelőző kodifikációs irodalomra, itt külön kiemelendő Weiss Emília öröklési jogi munkássága. A dolgozat emellett igyekszik górcső alá venni a kortárs kommentárirodalom széles palettája mellett a korábbi Ptk. idején készült, viszont ma is irányadó kommentárirodalmi megállapításokat. A munka továbbá törekszik a régi magyar magánjogunk nagyjainak mai napig elgondolkodtató és helytálló megállapításait is megjeleníteni, legyen szó Beck Salamorról, Grosschmid Béniről, Szladits Károlyról, Vladár Gáborról vagy akár Sándorfalvi Pap Istvánról.

A kutatás eredményeként megállapítható, hogy az új Ptk. kötelesrészi szabályai a mai társadalmi-gazdasági-demográfiai követelményeknek való megfelelésre és a joggyakorlat által felvetett problémák megoldására lényegesen kedvezőbb jogszabályi alapot adnak. A legtöbb gyakorlatban felmerülő problémára a bírósági gyakorlat megfelelő választ ad, csupán néhány olyan terület maradt, ahol jogalkotó által megoldandó feladattal találkozhatunk. A legtöbb – akár jogirodalomban, akár joggyakorlatban megjelenő – vitatott, ellentmondásos témakör azonban – meglátásunk szerint - rendezhető lenne Jogegységi határozat keretében.

A dolgozat nem kíván a kitagadás kérdéskörével foglalkozni, a címben kijelölt témára és a terjedelmi korlátokra tekintettel. A munka szintén nem kívánja a kötelesrész fenntartása melletti és elleni érveket feszegetni a már előbb említett terjedelmi korlátokra figyelemmel. E két témakör – meglátásunk szerint, komplexitásukra tekintettel - önmagában megérné 1-1 dolgozatot.

LAUER VIKTÓRIA

Jogász

Osztatlan, 7. félév

Szegedi Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Bakos-Kovács Kitti

egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

Már hallottam valahol? - A zenei átdolgozások aktuális kérdései

A zenei déj à vu jelenség napjainkban meglehetősen gyakorinak mondható. A kérdés a következő, már hallottam valahol, avagy ez csak egyfajta érzéki csalódás.

Ebben a helyzetben rendszeresen előfordulnak olyan esetek, amelyek akarva-akaratlanul megsértik valakinek a szerzői jogát, amelyek tisztázása mind zeneileg mind pedig jogilag bonyolulttá tud válni, és sokszor még szakértők bevonásával sem egyszerűen értelmezhető jogvitához vezethetnek.

Az ilyen esetek azonban könnyen indikálhatnak jogvitákat, amelyek végkimenetele gyakorlatilag egyetlen szakvéleményen múlik tekintettel arra, hogy az átdolgozás különös szakértelmet igénylő ténykérdés, annak ellenére, hogy vélemény mindenkiben kialakul egy zene meghallgatása során. Főként ez az ellentmondás motivált arra, hogy jelen dolgozattal bebizonyítsam, hogy létezik egy objektív határvonal az engedélyköteles átdolgozás és az annak szintjét el nem érő zenei műveletek végrehajtása között, amely választóvonalat hipotézisem szerint egy a zenei világban nem jártas ember is felismerhet. Ezt a választóvonalat hipotézisem szerint egy a zenei szaktudásban nem jártas ember is felismerheti. Azért tartom szükségesnek a dolgozat eredményeit képező séma ismertetését, mert az átdolgozás megállapítására sem a zenészek számára, sem pedig a jogászok számára nincs egy összefoglaló sablon, amely megkönnyítené a zenészek szerzői jogi környezetben való tájékozódását, a jogászoknak pedig a vitás mű vizsgálatát.

Kutatásom során tüzetesen megvizsgáltam a nemzetközi jogi alapok mellett a magyar joggyakorlatot is, hogy átfogó képet kapjak a témakörben, illetőleg megkönnyítse a zenei átdolgozások megítélésének objektivizálását.

LUPESCU ZSÓFIA-KATA

Jogtudomány
BA, 2. félév
Babeş-Bolyai Tudományegyetem

PAPP ZSÓFIA

Jogtudomány
BA, 6. félév
Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Témavezető:

Dr. Veress Emőd

intézetigazgató egyetemi tanár, RO EMTE KVK

Egyházi iskolaépületek visszaszolgáltatásának összehasonlító elemzése

Dolgozatunkban a kommunizmus hajnalán államosított iskolák rendszerváltás utáni

visszaszolgáltatásával foglalkozunk.

Az 1950-ig lezajló kommunista hatalomátvétel minden területre kiterjedt. A tanügyben elsősorban államosítás formájában jelent meg: nagyon sok, korábban egyházi kézben levő iskola, államosítás útján, az állam tulajdonába került. Ez az állapot több évtizedig tartott, csupán az 1989-es forradalmat követően merült fel az államosított iskolák visszaszolgáltatásának kérdése. Az elmúlt 30 évben számos különböző jogszabály született, amelyekre hivatkozva az egyházak visszakövetelheték az őket illető ingatlanokat, több esetben évekig húzódó pereket folytatva. Jelen dolgozatban négy egyházi iskolaépület visszaszolgáltatását célzó pert szeretnénk összehasonlítani: a mai János Zsigmond Unitárius Kollégium nevet viselő iskola (Kolozsvár), a Kolozsvári Református Újkollégium, az egykori kolozsvári Marianum katolikus leánynevelő intézet és a mai Păltiniş, egykori Voluntarilor utca 6. szám alatt található, volt brassói magyar evangélikus iskolaépület ügyét, lefedve ekképpen a négy erdélyi magyar történelmi egyház egy-egy ingatlanát.

MARJÁN ANNA DOROTTYA
Jogász
Osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:
Dr. Gubicz Flóra Anna
megbízott oktató, PPKE JÁK

A játékok hallgatnak – A game-streaming és a jogvédett zenék találkozása a szerzői jog tükrében

Amikor egy társaságban szóba kerül a streaming mint tartalomfogyasztási mód a szereplők automatikusan a Netflixre, és hasonló médiaóriásokra gondolnak

Azonban a jelenségnek van egy szintén jelentős másik oldala is, ez pedig a különböző videójátékok nyilvánosságához közvetítése, az ún. game-streaming. A game-streaming mint felhasználási és tartalomfogyasztási mód nem csak új kérdéseket vet fel a digitális szerzői jog körében, hanem a már tisztázott kérdések új aspektusaira is rávilágít, így a videójáték maga, mint összetett szerzői mű, annak szerves elemei, és a központi problémát jelentő különböző zenemű típusok és azoknak licenzelési kérdései, és mindezeknek a nyilvánosságához közvetítése kapcsán.

Ezen hangsúlypontok sorra vételével a dolgozat kifejezetten a szerzői jog rendszerében foglalkozik azzal a problémával, amit a nyilvánosságához közvetítés és a videójáték jogvédett zenéinek súrlódása okoz. Bár a videójátékok közvetíthetősége a kutatás során is bebizonyosodik, az azokba épített zeneművek – amik mára már nem csak a játék más aspektusainak kevésbé fontos kiegészítői, hanem a játékkal való interakció során átélt audiovizuális élménynek a központi részei – az aktuális joggyakorlat szerinti platformokra való felelősségteljesítés miatt szinte kivétel nélkül némításra kerülnek a közvetítések során.

Akár milliós értékű is lehet az a közvetett kár, ami a pótolhatatlan szellemi értékkel bíró zeneművek némításával keletkezik, és a dolgozatban bemutatásra kerül az is, hogy ez miként eredményezi a videójátékok mint szerzői alkotások, súlyos integritássérelmét a végfelhasználói oldalon. A dolgozat kiemelt célja nem más, mint a figyelemfelhívás; rávilágítás a videójáték-streaming piacának prominens helyzetére, és azzal járó jelentős szerzői jogi problémákra.

NAGY PETRA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Török Éva
egyetemi adjunktus, DE ÁJK*

Digitális lábnyomunk sorsa halálunk után – a felhasználói fiókok örökölhetőségének kérdése

A digitalizáció robbanásszerű elterjedésének köszönhetően olyan ütemben változtak meg alapvető szokásaink és alakítottunk ki újakat, amelyeket a jogrendszerünk nem minden esetben tudott azonnal követni. A dolgozat elején azt vizsgáltam, hogy létezik-e egyáltalán digitális megfelelője a hagyatéknek, erről megállapítottam, hogy csupán mint gyűjtőfogalom funkcionál, mivel a magyar öröklési jog nem tesz különbséget az analóg és csupán az elektronikus térben létező elemek között, legalábbis ebből a szempontból. A digitális javak terjedelmével kapcsolatban arra a következtetésre jutottam, hogy míg a magyar rendszerben ez a gazdasági értékkel rendelkezésnél húzható meg, addig ettől eltérő felfogást képvisel az USA, ahol a szentimentális értéket is figyelembe veszik, ezzel kedvezve a hátrahagyottaknak. Mind a digitális javak, mind az ebbe nem tartozó felhasználói fiókok esetében megállapítható, hogy számos lehetőség biztosított a továbbörökítés érdekében, melyek közül kiemelkedik a Google, Apple illetve Facebook gyakorlata, mely lehetőséget biztosít a felhasználóknak a fiókról való rendelkezésre. Ennek kapcsán megvizsgáltam a vonatkozó amerikai jogszabályt, amellyel kapcsolatban kiemelendő, hogy a felhasználói preferenciáinak teljesítése mellett az adatvédelem és a privát szféra megőrzését is igyekszik biztosítani egy többlépcsős eljárással, amely csupán fokozatosan ad teret a szolgáltató által meghatározott szabályok érvényesülésének. A dolgozat második felében a német jogterület egyik, a témában talán legmeghatározóbb jogesetén keresztül vezettem le, hogyan biztosítható az örökösök hozzáférése úgy, ha szerződéses jogviszonyként értelmezzük a felhasználó és a szolgáltató között fennálló viszonyt. Ebből következően felmerülő kérdés, hogy nem összeférhetetlen-e a hozzáférés biztosítása az elhunytakra, illetve a beszélgetőpartnerekre nézve. Mind a magyar, mind a német rendszerre tekintettel megállapítható azonban, hogy nem valósul meg jogsértés, mivel jogszerű öröklési folyamat következtében az örökösök az elhunyt helyébe lépnek ezekben a viszonyokban. Végezetül pedig kitértem a jelenleg hatályos, a témában releváns magyar jogi szabályozásra, amelyet javaslatok felvetése követett, az önrendelkezés elősegítésére helyezve a hangsúlyt.

PAPP LAURA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Dr. Tóth Gergő József
egyetemi tanársegéd, ME ÁJK*

Az okirati elv régen és ma, a digitalizáció útján a jövő felé

A technológia fejlődése, a társadalom életében egyre számottevőbb digitalizációs folyamatok indokoltá tették többek között egy új ingatlan-nyilvántartási törvény megalkotását. Eképp az Országgyűlés 2021. június 15-én elfogadta az új ingatlan-nyilvántartásról szóló 2021. évi C. törvényt amely a jelenleg hatályos ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CLXI. törvény helyébe lép, valamint módosítja a Ptk. ingatlan-nyilvántartásra vonatkozó szabályait.

Az elmúlt évek lendületének és válsághelyezeteinek köszönhetően a jogalkotónak át kellett gondolnia a nyilvántartási rendszer jelenlegi működését, hiszen számos okból elengedhetetlen napjainkban az ingatlan-nyilvántartás fejlesztése, korszerűsítése. Kutatásomban főként erre fogok koncentrálni és az ingatlan-nyilvántartás általános érvényű alapelvén - az okirati elven keresztül kívánom bemutatni az egyik legfontosabb közhiteles nyilvántartásunk fejlődését.

Jelen tanulmány a klasszikus magánjogi megközelítést veszi alapul és a polgári jog valamint a közigazgatási jog határterületén kíván mozogni, hiszen a klasszikus polgári jogi jogintézmények digitalizált eljárásokban történő érvényesülésének kérdéseire próbál válaszokat találni. A leendő tanulmány remélt célja, hogy a jogász-társadalom felkészítésében is hasznosítható lesz, így ezen új jogi norma érkezése és alkalmazása alatt segítheti a szakmát.

A dolgozat első fejezete az ingatlan-nyilvántartási rendszer fejlődéstörténetét mutatja be egészen napjainkig, előrevetítve ezzel a jövőbeli működésének módját, mikéntjét. Ezt követően el kívánom helyezni a szóban forgó közhiteles nyilvántartást a magánjog rendszerében, ehelyütt kitérve a korábbi és a jelenlegi Ptk.-beli szabályozásra. Az ingatlan-nyilvántartás alapelvei is nevesítésre kerülnek, részletezésre kerül a címet adó okirati elv. A dolgozat további fejezeteit az iratiság, okiratok jelentősége, funkciója, az ingatlan-nyilvántartás jelenlegi és jövőbeli szabályozásának összehasonlítása alkotja. Végül, egy rendkívül nagy lélegzetvételi részét képezi a dolgozatnak a digitalizáció térhódításának kérdése az okiratok és az ingatlan-nyilvántartás vonatkozásában.

SÁNDOR MÉDEA LOLA

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Pogácsás Anett
egyetemi docens, PPKE JÁK*

Csontvázak a gardróbban – A divatipar szerzői jogi és formatervezésiminta-oltalmi dilemmái, különös tekintettel a független designerek helyzetére

A divatipar az elmúlt évtized legdinamikusabban fejlődő iparágává nőtte ki magát, a kreatív iparágak egyike, illetve a kortárs társadalmak egyik legfontosabb gazdasági és társadalmi jelenségévé vált, amelyet jól mutat, hogy a világkereskedelem szerves részét képezi, és világszerte 825 milliárd dolláros árbevétellel zárta a 2021-es évet.

Emellett a divat kulturális szempontból az önkifejezés és az autonómia legfontosabb eszköze, amely egy adott időszakban, adott helyen és adott kontextusban kerülhet kifejeződésre. Az emberek szeretik követni az aktuális trendeket, így van, aki a tervezői darabok, vagy a gyors divat ('fast fashion') hatására öltözködik szívesebben. A szellemi tőke értéke éppen ezért óriási jelentőséggel bír a divatiparban, amelynek védelmére sok kis- és középvállalkozás nem feltétlenül fordít megfelelő figyelmet, amelyet bizonyít az is, hogy az Európai Unió jelentéseit vizsgálva megállapítható az összes tervezőhöz mérten a divatipar reprezentáltságának csökkenése is.

A tanulmány elsődleges célja, hogy a divattervező szemszögéből, a divatminta életciklusának folyamatát végigkövetve átfogó és érzékletes képet adjon a divatipar oltalmazhatóságának feltételeiről, a tervező oldalán felmerülő jogi problémákról, különös tekintettel a szerzői jog és a formatervezésiminta-oltalom adta lehetőségekre, illetve a 'fast fashion' boltok által elkövetett másolás jelenségére koncentrálna. A kutatás a divatminta minden egyes életciklusánál felvetett jogi problémákra – ahol lehetséges – megoldási javaslatokat és alternatívákat is kíván nyújtani, amelyek a gyakorlat szempontjából érdemi jelentőségűek lehetnek a szellemi tulajdonvédelem területén. A kutatás ezáltal olyan problémákra reflektál, mint a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának szűk körű újdonságkutatása, a nem lajstromozott közösségi formatervezési minta nélkülözhetőségének kérdése, a tájékozott használó és az alacsony alkotói szabadságfok sikertelensége, vagy a 'fast fashion' boltok által elkövetett dizájnbitorlás problémája.

A kutatás emellett egy olyan interdiszciplináris és specifikus tudományterületet kíván ismertetni, amely útmutatásul szolgálhat mind a jövő független tervezői, mind a fenntartható divat-orientált, tudatos fogyasztók számára is, hogy maguk is segítsék a divattervezők számára a szellemi tulajdonvédelem érvényesülését azáltal, hogy a tervezők szellemi termékeit részesítik előnyben a tömeggyártott, 'fast fashion' termékekkel szemben.

SZÚCS TAMARA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Debreceni Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Varga Nelli

egyetemi adjunktus, DE ÁJK

Pénzre váltott otthon? A lakáshasználati jog ellenértékének revíziója

Dolgozatomban a lakáshasználati jog ellenértékét mutatom be, mely hipotézisem szerint a polgári jog rendszerében egy Janus-arcú jogintézmény. Vitathatatlan vagyoni jellege, hiszen a vagyoni értékkel bíró lakáshasználati jog ellentételezésének tekinthető, amennyiben valamelyik házastárs köteles távozni a házastársi közös lakásból a házasság felbontása esetén. A lakáshasználati jog ellenértékének azonban családjogi vonásai is tetten érhetők, a családjog alapelvei által a lakáshasználati jog ellenértéke a költözésre kényszerülő fél „védelmére kel”, és egyfajta kárpótlást biztosít, amiért el kell hagynia a házastársi közös lakást.

Úgy vélem, hogy a lakáshasználati jog ellenértéke a jogirodalomban indokolatlanul mellőzött. Kutatásom alapgondolata, hogy ennek ellenére, az ellenérték társadalmi rendeltetését tekintve fontos, és szignifikáns szerepet tölt be a joggyakorlatban. Az aktualitás forrása, hogy bár a jogi szabályozás nem új, a jogintézményt illetően a jogszabályi környezet az elmúlt időszakban megváltozott, figyelembe véve a jelenkori gazdasági és ingatlanpiaci helyzetet. A lakáshasználati jog ellenértéke mint a házastársi közös lakásból távozni köteles fél hátrányai mérséklésének garanciája az aktuális tendenciák által a jövőben felértékelődhet a gyakorlatban.

A jogintézmény funkció-analízisének elvégzése mindenképpen időszerű, ugyanis prekonceptióm szerint a bírói gyakorlatban a Ptk. égisze alatt komoly bizonytalansági tényező tapasztalható, különösen a lakáshasználati jog ellenértékének összegszerűsége vonatkozásában. Lényeges így górcső alá venni, hogy a judikatúra az elmúlt években milyen megoldásokat alkalmazott és azok mennyire bizonyulnak effektívnek a gyakorlatban.

Írásomban arra vállalkozok, hogy elvégezzem a lakáshasználati jog ellenértékének revízióját a magyar jogalkotás, jogalkalmazás, illetőleg jogtudomány szintjén. Kutatásom eredményének tekintem, hogy sort kerítettem az ítélkezési gyakorlat teljes körű feldolgozására a jogintézmény kapcsán a Ptk. hatályba lépését követően. Ennek során feltártam a jogalkalmazási szint tapasztalatait, a szintetizálást pedig sajátos megközelítést alkalmazva valósítottam meg, a kibontakozó tendenciákat több nézőpontból szemlélve foglaltam rendszerbe. A következtetések levonása és a problémák felismerése azonban önmagában nem elegendő, így a megoldásra váró feladatokra mint a gyakorlat által feltett kérdésekre, de lege ferenda javaslatok formájában válaszokat is adok.

TÖRÖK BALÁZS

Jogász
Osztatlan, 10. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Pogácsás Anett

egyetemi docens, PPKE JÁK

Haszonits András

külső konzulens, szellemitulajdon-kezelési tanácsadó

Az egyetemi hasznosító vállalkozások jogi útvesztői és perspektívái a tudáshasznosításban

A XX. században, különösen az 1980-as Bayh-Dole Act hatására, az egyetem klasszikus, oktatáson és kutatáson alapuló missziós tevékenységein túl a gazdasági és politikai elvárások megnyitották az utat a hasznosításra összpontosító harmadik misszió felé. Ennek a folyamatnak hozományaként az innovációs teljesítmény – mint például a szabadalmaztatás – szerves részévé, egyben az eredményesség mutatójává vált a felsőoktatási intézményekben. A növekvő érdeklődés ellenére az innovációs tevékenység és annak pusztán egy apró szeletét felölelő egyetemi hasznosító vállalkozások vizsgálata rendkívül komplex.

A dolgozat módszertanát tekintve a hasznosító vállalkozás jogintézményét, illetve a szellemi alkotások jogába tartozó hasznosítási lehetőségeket vizsgálja. E tekintetben sor kerül a hasznosító vállalkozások hatályos definíciójának és a korábbi időállapotok meghatározásainak elemzésére. A további vizsgálat tárgyát képezte a létrehozatalhoz vezető innovációs lépcsők bemutatása, illetve javaslatok megfogalmazása az innovációs folyamatra vonatkozólag.

A kutatás célja és nemzetközi merítése is azt a gondolatot kívánta bemutatni, hogy megfelelő jogi háttér biztosítása mellett, mivel járulhatnak hozzá a hasznosító vállalkozások az innovatív környezethez, ezzel az egyes régiók, közvetve pedig Magyarország gazdasági teljesítményéhez.

Polgári Jogi Tagozat 3.

*Tagozat örökbefogadója:
Audi Hungaria Zrt.*

BENCZE ÁDÁM

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Arató Balázs
egyetemi docens, KRE ÁJK*

A tulajdonjog-fenntartás és a pénzügyi lízing biztosítéki dilemmája a bírósági gyakorlat és az elmélet fényében

Dolgozatom tárgya – ahogyan címe is mutatja – a tulajdonjog fenntartás és a pénzügyi lízing biztosítéki kapcsolatának vizsgálata.

A tulajdonjog-fenntartás, mint az adásvételi szerződések mellékegyezménye kerül terítékre, a pénzügyi lízing pedig mint a Ptk.-ban szabályozott atipikus szerződés. Vizsgálódásom középpontjában a tulajdonjog-fenntartás biztosítéki viselkedése áll, ezt vezetem át a pénzügyi lízing esszenciális tartalmát képező tulajdonjog fenntartásra. A dolgozatban számos, a témához kapcsolódó nagyon izgalmas járulékos kérdést is körül járok.

Ennek kapcsán vezetem végig tézisémet, mely szerint e két jogintézmény között szinte az azonosságig terjedő hasonlóság áll fenn, ennek alátámasztására pedig érveket sorakoztatok fel mind a szakirodalom, mind a bírósági gyakorlat áttekintésén keresztül.

A dolgozat végén megoldási javaslatokat fogalmazok meg arra vonatkozóan, hogy hogyan ítélnél meg álláspontom szerint helyesen az, hogy egy lízingtárgynak egy adott esetben ki a tulajdonosa.

DR. FÜRJES FANNI

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Tóth Gergő József
egyetemi tanársegéd, ME ÁJK

A távollévők között tett jognyilatkozatok aktuális kérdései

Az OTDK dolgozatom során a távollévők között létrejött szerződések aktuális kérdéseit vettem vizsgálat alá, különös tekintettel az elektronikus szerződéskötésre. A koronavírus járvány számos jogterületre gyakorolt hatást, így nyilvánvalóan befolyással volt a távollévők között létrejött szerződésekre is. A veszélyhelyzet idején a lezárásoknak és karanténba helyezéseknek köszönhetően, jelentős mértékben megnőtt az egyes vállalkozások online jelenléte, továbbá az online szerződéskötések száma is. E jogterület középpontba kerülése indokoltta tette a jelenlegi szabályozások, és azok problémáinak feltárását, melyek a hatályos jog anyagát érintik. A dolgozatomban vizsgálat alá vettem a távollévők között tett jognyilatkozatok legfontosabb szabályait, és kialakulásának történetét, majd ezt követően a figyelmemet az elektronikus szerződéskötés szabályanyagára irányítottam. Az általános szerződési feltételek fogyasztói szempontú vizsgálata egyértelműen rámutatott arra, hogy az ászf-ek hosszúsága és bonyolult szerkezete nehezíti a fogyasztókat a jogaik megismerésében. Ezen problémát az európai fogyasztóvédelmi jog oldaláról megközelítve és összevetve számos szerző megoldási javaslataival, úgy gondolom, hogy egyik lehetséges megoldás lehetne a követhetőbb működés irányába, ha a vállalkozások szerződés-összefoglalókat készítenének egy időkeret rendelkezésre tartásával a fogyasztók részére. A szerződéskötés szabályainak elemzése során a 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről, és a 2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló törvények összevetésével vizsgáltam meg a szerződésre irányadó legfontosabb szabályokat. A két jogszabály vizsgálata során olyan összeütközések és ellentmondások tapasztalhatóak, melyek egyértelműen sértik a jogbiztonság követelményét. A törvények elektronikus szerződéskötésre vonatkozó rendelkezései számos ponton tartalmaznak olyan egymásnak ellentmondó és nehezen meghatározható rendelkezéseket, amelyek még inkább elbizonytalaníthatják a jogaikat érvényesíteni kívánó fogyasztókat.

Ezen összefüggéseket látva, úgy vélem minél előbb indokolt lenne az összeütközések feloldása, mely egyszerűbbé tenné a szabályok gyakorlati érvényesülését, valamint e mellett javasolt volna a nem direkt szabályanyag egyértelművé tétele és magyarázata, mely szintén az egységes gyakorlat és jogértelmezés kialakulását szolgálja.

JÓZSA EDE

Jog
BSc, 6. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Kolozsvári Kar

*Témavezető:
Dr. Pál Előd
megbízott egyetemi tanársegéd, RO EMTE KVK*

A kriptopénz mint fizetőeszköz magánjogi megközelítésben

A technológiai fejlődés során nap mint nap újabb kihívások nehézségeibe ütközünk, amelyek a jog területén is radikális változások előidézésére képesek. Ilyen kulcsfontosságú kérdés a törvényes fizetőeszköz fogalmának meghatározása, amelynek szűk körébe olyan találmányok, mint akár a kriptopénz, helyet próbálnak foglalni. Az Európai Unió keretében, aktuális témaként jelenik meg a kriptopénzek jogállásának problémája, amely többek között az ECOFIN találkozó fő témaként szerepelt. A találkozó egyik jelentős konklúziója, hogy a technológia által érintett piac jórészt szabályozatlan, így intézkedések szükségesek. A kriptovaluták ámbár a pénz számos funkcióját maguknak tudhatják, különbséget kell tennünk a két fogalom között. Miközben egy jogügylet keretében a pénz csereeszközként szolgál, addig a kriptopénz magát a csere tárgyát fogja képezni, ezáltal eltérő szabályozást vonva maga után. Így a kriptovalutával való fizetés cserének, vagy legjobb esetben engedményezésnek fog számítani, nem pedig adásvételnek. A probléma forrása, hogy annak ellenére, hogy a kriptovaluták rendelkeznek árfolyammal, nem tekinthetők a szó szoros értelmében pénznek. A pénz egy szuverén állam nemzeti valutáját jelenti, tehát El Salvador példájával élve a Bitcoin eleget tesz ennek a kondíciónak, viszont egyelőre nem jelenthetjük ki, hogy ez széles körben elfogadott nézet lenne. Amennyiben elfogadjuk, hogy a kriptovaluták nem tekinthetők pénznek, lehetőség adódik számos anyagi, valamint eljárásjogi norma megkerüléséhez, amely jogellenes előnyhöz juttathatná az egyre növekvő kriptovaluta tulajdonosokat. Ilyen területként jelenik meg az elővásárlási jog, vagy a hitelezők közös garanciája, valamint felmerül a kérdés, hogy mikor számíthat, ha számíthat egyáltalán, biztos, meghatározott összegű, valamint leróható követelésnek egy kriptopénzben kifejezett tartozás vagy követelés.

Ami a kutatás eredményeit illeti, véleményem szerint megfelel a szakmai követelményeknek, figyelembe véve a téma komplexitását és újszerű jellegét. A kriptopénzek magánjogi természetének vizsgálata túlmutat az átlagos joghallgatói látókörön, tulajdonképpen egy olyan terület szabályozásának bemutatásáról van szó, amely lényegében szabályozhatatlan. Ennek ellenére megjelennek nemzeti szinten, akár csak nemzetközi viszonylatban egyes szabályozási próbálkozások, viszont ennek ellenére általánosan kijelenthető, hogy ezen a területen a jogalkotás elmaradottsága a jellemző.

KOZMA GÁBOR LEVENTE

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Kovács Krisztián
megbízott oktató, PPKE JÁK

Dr. Tóth András
tanszékvezető-helyettes, egyetemi docens, KRE ÁJK

Quid pro quo: A személyes adat mint ellenszolgáltatás

Dolgozatom középpontjában az a kérdés áll, hogy a magyar polgári jog szempontjából hogyan jelenhet meg ellenszolgáltatásként a fogyasztók személyes adata egy szerződéses viszony keretei között.

A téma aktualitását a technológiai fejlődésekre adott Európai Unió válszaksírlet, a 770/2019/EU irányelv („DCD Irányelv”) adja. A DCD Irányelv az úgynevezett digitális tartalom szolgáltatására vagy digitális szolgáltatás nyújtására irányuló szerződéseket szabályozza. Az irányelv olyan helyzetekre is kiterjeszti a hatályát, amikor a fogyasztó az említett tartalmakért nem vételárat fizet, hanem a személyes adatait szolgáltatja a vállalkozás részére. Ez viszont felveti a kérdést, hogy egyáltalán megférhet-e egymás mellett a polgári jog és az adatvédelmi jog egymásnak ellentmondó szabályrendszere.

Dolgozatomban áttekintem azokat a folyamatokat, amelyek egy ilyen szabályozást szükségessé tettek, valamint bemutatom a DCD Irányelv releváns rendelkezéseit. Habár a személyes adat nem tekinthető dolognak, kétségtelen, hogy gazdasági értékkel bír és adatalapú piaci modellek alapozzák arra a működésüket. A személyes adat releváns sajátosságainak áttekintését követően vázolólok fel, hogy polgári jogi szempontból miként hasznosítható a fogyasztók személyes adata, erre milyen jogintézmények állnak rendelkezésre. Ebben a körben a személyes adat forgalomképességét, annak gazdasági értékét vizsgálom. Megállapítom, hogy habár csak nehezen határozható meg a személyes adatok piaci értéke, ez nem jelent problémát a felek közötti szerződés szempontjából, hiszen a visszterhesség nem egyenlő a színallagmatikus viszonyokkal.

A dolgozatban hangsúlyozom, hogy az adatvédelmi kritikák ellenére visszterhesnek kell tekinteni a felek közötti szerződést, hiszen ezáltal teremthető meg a fogyasztóvédelem a vételárat nem fizető fogyasztók tekintetében. A személyes adat tehát valóban ellenszolgáltatásként jelentkezik a felek közötti viszonyban, viszont szükséges az adatvédelmi rendelkezések és a polgári jog szabályai közötti összeütközéseket feloldani. Ilyen különösen az, hogy milyen hatást gyakorol a szerződésre, ha a fogyasztó az adatkezeléshez adott hozzájárulását visszavonja.

KUNGLER PETRA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Bércesi Zoltán
címzetes egyetemi docens, PTE ÁJK*

Sportszervezetek jogi szabályozása, a sportszerződések elmélete és gyakorlata

A tanulmány két fő témája a sportszervezetek jogi szabályozása, illetve a sportszerződések elméleti és gyakorlati kérdései. A dolgozat célja, hogy egy átfogó képet alkosson a sportszervezetek és a sportszerződések világáról. A kutatás azon kérdések vizsgálódásával foglalkozik, hogy a sportszervezetek nem érdemelnének-e egy külön fejezetet a Polgári Törvénykönyvben, vagy akár egy különálló rendelkezést, továbbá felveti a jogszabálmódosítás kérdését is, amely a sportszerződéseket sajátos szerződési formaként tipizálná. A tudományos értekezés arra is felhívja a figyelmet, hogy a sportjog már nemcsak a magánjog egy ius speciáléja, hanem egy funkcionális, több jogágat érintő jogterület, amely önálló jogi szabályozásra érett.

A dolgozat a sportszervezetek kapcsán kiemeli, hogy hatásos lenne egy speciális, kizárólag a sportszervezetek szabályozását és minden egyéb, kapcsolódó szervezeti és hatásköri rendelkezéseket tartalmazó jogszabály létrehozása, amely – a Ptk. bázisán - kifejezetten a sportszervezetekre vonatkozó normaanyagot foglalja egységes rendszerbe.

A sportszerződések vonatkozásában arra a következtetésre jut, hogy olyan tág körben és sok elkülönülő részlettel szabályozandók, hogy a Ptk-ban önálló típusszabályozást igényelne a sportszerződés (tehát a sportszerződésekre vonatkozó legfőbb előírásokat egységesíteni lehetne, és a szerződési formák közé egy új szakaszban beilleszteni) vagy esetleg a sporttörvényben egy külön fejezetben meghatározni a sportszerződésekre vonatkozó legfőbb tartalmi követelményeket.

A tanulmány azt a konklúziót vonja le, hogy a kodifikáció síkján is nagyobb hangsúlyt érdemelne a magyar jogban a sportjog. Napjainkban igen fontos gazdasági-társadalmi jelentősége okán átfogó, modern, önálló szabályozást igényelne, amely a sporttal kapcsolatos előírásokat részletezve és konkretizálva egységesítené.

MOLNÁR DALMA LAURA

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Barta Judit
intézeti tanszékvezető egyetemi tanár, ME ÁJK*

A szerkezetátalakítási eljárás a csődeljárás tapasztalatainak a tükrében

Évekkel ezelőtt az Európai Unió tette meg az első lépéseket egy olyan új eljárás bevezetése érdekében, amely a pénzügyi nehézségekkel küzdő, de még nem fizetéképtelen, „életképes” adós vállalkozásokat képes megmenteni a megszűnéstől. Az uniós törekvések eredményeként a szerkezetátalakításról és egyes törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2021. évi LXIV. törvény 2022. július 1-jén lépett hatályba Magyarországon. Ezzel összefüggésben azt vizsgálom, hogy bizonyos értelemben a „kényszer” megoldás tud-e szervesen és sikeresen beépülni a magyar gyakorlatban, a vállalati gondolkodásba? Milyen tapasztalati előzmények vannak a vállalatok megmentése terén a magyar csődjogi gyakorlatban, lehet-e ezekből következtetéseket levonni a szerkezetátalakítások sikerességét illetően?

A tanulmány másik célja, hogy kimutassa, milyen jogi garanciák vannak az új jogszabályba beépítve arra nézve, hogy csak az átmenetileg likviditási zavarokkal küzdő vállalkozásoknak biztosítsa az eljárás lehetőségét a sikeresség érdekében? Vannak-e vagy lehetnek-e egyéb jogi garanciák, fejleszthető-e a jogi szabályozás ezen a téren, milyen biztosítékok vannak arra, – van-e utókövetés, ellenőrzés – hogy ténylegesen működik, és törekszik az egyezség betartására az adós?

Kvantitatív kutatási módszert alkalmazva a statisztikai adatokat alapul véve tagállami szinten szeretnék rámutatni arra, hogy hány fizetéképtelenségi eljárás indul évente, ebből hány vállalkozás szűnt meg, vagy menekült meg a szerkezetátalakítási eljárásnak köszönhetően. Kvalitatív kutatási módszerként egy felszámolóbiztossal készítettem interjút, hogy ő milyen garanciális szabályokat lát a szerkezetátalakítási eljárás törvényi rendelkezései között, illetve mit javasolna, hogyan lehetne fejleszteni az eljárás szabályozását a céljának még eredményesebb elérés érdekében.

Az elmúlt évek gyakorlatának egyik legfontosabb tanulságának tartom, hogy a hitelrestrukturálás, a hitelezőkkel való megegyezés, nem helyettesíti a vállalkozás reorganizációját, amely potenciálisan biztosíthatja a vállalkozás fennmaradását.

RATKAI DÁNIEL

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Pomeisl András
megbízott oktató, PPKE JÁK*

A tisztességtelen szerződési feltétel jogintézménye a kontinentális jogrendszerben és az Egyesült Államok jogrendszerében az összehasonlító szemléletmód tükrében

A kontinentális jogrendszerben a fokozódó fogyasztóvédelmi szabályozás a szerződési jog olyan alapvető elveit kérdőjelezi meg, mint a privátautonomia elve és az egyenlő felek közötti szerződéskötési szabadság elve. Ennek a folyamatnak egy fontos eszköze a tisztességtelen szerződési feltételek jogintézménye, melyet az Egyesült Államok szövetségi bíróságainak és az Európai Unió Bíróságának joggyakorlatában az összehasonlító jog módszertanával vizsgáltam.

A kutatás során elsősorban azokra a kérdésekre keresem a választ, hogy a két jogintézmény közötti különbségek mennyire tükrözik a két jogrendszerben a privátautonomia elvének

különböző értelmezését és súlyát, és milyen szerepet játszik a bírói jogfejlesztés a jogintézmény értelmezésének változásában. Az európai joggyakorlat jövőjével kapcsolatban pedig érdemes megvizsgálni, hogy milyen, az amerikai jogi világban ismeretes módszereket tudunk átemelni az európai jogi gondolkodásunkba.

A kutatásom alátámasztotta, azt a hipotézist, miszerint a tisztességtelen szerződési feltétel jogintézményének az Európai Unió Bírósága általi joggyakorlatának vizsgálata során jól megfigyelhető a fogyasztóvédelmi megközelítés térnyerése és a privátautonomia elvének gyengülése. Ennek egyik oka, hogy a paternalista megközelítés sokkal közelebb áll a kontinentális jogi gondolkodáshoz, mint az amerikaihoz.

A jogintézmény összehasonlítása során bebizonyítottam, hogy az amerikai esetközpontú joggyakorlat során a bíró fokozott figyelmet fordít a szerződő felek személyére és a szerződéskötés folyamatára is. Ezzel szemben az európai uniós jogban a tartalmi, elméletibb megközelítés a domináns. Emiatt a végső eredményben keresi a bíró a tisztességtelen elemeket és az azt megelőző fogyasztói döntések sorozata másodlagossá válik, csökkentve annak felelősségi körét.

De lege ferenda javaslatként kiemeltem, hogy az Európai Unió Bíróságának joggyakorlatába a paternalista megközelítést vissza tudja szorítani a szerződéskötés folyamatának fokozottabb vizsgálata és az utilitarista, esetközpontú amerikai megközelítés. Ezzel a privátautonomia joga és a szerződési szabadság elve a hatékonyság elve mellett tudna érvényesülni.

SUDÁR RICHÁRD

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Prof. Dr. Menyhárd Attila
egyetemi tanár, ELTE ÁJK*

Mindenható hashtag? – az influencers marketing jogi aspektusai

Lájk, komment, követés. Mára mindennapossá váltak ezek a kifejezések, a mögöttük álló tevékenységekkel együtt. Életünk a platformóriások hívgatásának engedve egyre inkább az online világba helyeződött át. Ezt igazolja, hogy a közösségi média oldalak felhasználóinak száma évről évre rohamosan növekszik. Sokan közülük pedig a folyamatos online-tartalomgyártást életformájaként választotta, így influencersként életének egy napja sem telhet el a követői lenyűgözése nélkül. Az influencers sikerének kulcsa ugyanis a követőkkel fennálló kapcsolatukon, a követők beléjük vetett bizalmán és elismerésén alapul, aminek fenntartásához rendszeres posztolásra van szükség.

E bizalmi kapcsolatban rejlő üzleti lehetőségek minél hatékonyabb kiaknázására törekszik az influencers marketing, amely a digitális marketing egyik legújabb, prosperáló formája. Lényege, hogy a minél szélesebb közönség elérésében, és a saját márka népszerűsítésében érdekelt vállalkozások együttműködésre lépnek az influencersokkal, akik vállalják, hogy a vállalkozás termékét vagy szolgáltatását befolyásukat felhasználva saját bejegyzésekkel fogják hirdetni oldalaikon. Fontos azonban felfigyelnünk arra, hogy ez az egyre elterjedő jelenség komplex jogi kérdéseket is felvet. Az influencers és a vállalkozások közötti megállapodások gyakorlatától kezdve a reklám- és fogyasztóvédelmi jogi problémákon keresztül a már csecsemőként a nyilvánosság elé kerülő gyermek influencersokig számos kérdéskör lehet a jogi vizsgálódás tárgya.

A dolgozatomban az influencers marketing három kiemelkedő aspektusát vizsgálom a lehetséges jogi megoldásokat és válaszokat keresve. Tekintettel arra, hogy – az egyelőre még korlátozottan rendelkezésre álló – hazai irodalomban a leghangúlyosabban főként csak a téma fogyasztóvédelmi aspektusai kerülnek tárgyalásra, a kutatás fókuszát kibővítve nagymértékben támaszkodtam a külföldi (angolszász és német) megközelítésekre és a szerződéses gyakorlatra is. A dolgozat célja, hogy az eddigi ismeretek rendszerezésén és az influencers tevékenység vizsgálatán keresztül egyaránt rávilágítson nemcsak az influencers marketing ezerarcúságára, hanem a szabályozási kihívásokra is.

SZILÁGYI MÁRK

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Stípkovits Tamás
egyetemi tanársegéd, SZE DFK

Dr. Vermes Attila
egyetemi docens, SZE DFK

Egyéni vállalkozók és egyéni cégek jogi szabályozása

A dolgozat elkészítésének elsődleges ihlető forrása az idén nyáron a Kisadózó Vállalkozások Tételes Adójával kapcsolatos változások nyomán végbement események. Véleményem szerint az így kialakult gazdasági-társadalmi mikro krízis gyökerei nem kizárólag adójogi okokra vezethetők vissza.

Az egyéni vállalkozókra vonatkozó szabályozás több évtizedes múltra tekint vissza, lényegében egyidős a Rendszerváltás és a posztkommunista magyar piacgazdaság eszményével. Egy rendkívüli jogintézmény, amely kiváló lehetőséget nyújt a minimális tőkeráfordításra képes vállalkozni vágyó személyek számára a nyereséges gazdasági működésre. Azonban meglátásom szerint a vonatkozó törvényi szabályozások, minél nagyobb formarugalmasságra és minimális bürokráciára törekedve, olyan tárgykörökben hagytak és hagynak jelentős hézagokat, amelyek kifejezetten sérülékennyé teszik e jogi entitást.

Dogmatikai és gyakorlati kérdésekben továbbra is jelentős bizonytalanságok állnak fenn, melyek feloldása jelentősen elősegíthetné egyrészt az egyéni vállalkozók letisztult és átlátható működését, másrészt kiemelhetné az egyéni céget a jelenleg fennálló, lényegében tetszhalotti állapotnak nevezhető státuszából.

A dolgozat kutatási metodikája elsősorban az egyéni vállalkozók és az egyéni cégek tevékenységével kapcsolatos jogforrások áttekintésére és értelmezésére, valamint a kapcsolódó szakirodalmi források által felállított tények és elméletek mérlegelésére. Bízok benne, hogy az értekezés során lefolytatott vizsgálat által megfelelő rálátás nyerhető az egyéni vállalkozókra és egyéni cégekre vonatkozó jogi szabályozás felmerülő hiányosságaira, és megfelelő nyomvonalakat adhat az e jogintézmények működését elősegítő szabályozási irányokba.

Polgári Jogi Tagozat 4.

*Tagozat örökbefogadója:
Magánjogot Oktatók Egyesülete*

BUZÁS PETRA

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Lénárdné Dr. Maletics Borbála
egyetemi tanársegéd, PTE ÁJK*

A betétesek kártalanítása a 2022-es Sberbank ügy vonatkozásában

Dolgozatom témájául a napjainkat átható és élénken zajló orosz-ukrán konfliktus egy a hazánkra nagy mértékben hatást gyakorló eseménye szolgált. Miután az orosz földön markáns pénzintézetként ismert Sberbank magyarországi leányvállalatai is érintettek a nemzetközi eseményekre reakcióként adott szankcióorozatban, annak hazánk betétesei is áldozatává váltak. Tanulmányomban kitérek az elmúlt idők bankválságainak tapasztalataira és a betétes magatartást befolyásoló olyan tényezőkre, amelyek szerepet játszhatnak az adott szervezet összeomlásában. Vizsgálom a helyzetből adódó betétes pánik, a rémhírterjesztés hatását, a bankrohamokat. Az általam leírtakkal a betétesek érdekeit és anyagi javait oltalmazó, betétvédelmi rendszert és annak a pénzügyi világban betöltött jelentőségét mutatom be. Kutatásaimat az intézményrendszer kialakulásának és gyökereinek elemzésével kezdem. Ezt követően az egyes betétbiztosítási rendszereket és a betétbiztosítók szerepköreit is ismertetem. Részletekbe menően foglalkozom a hazai betétbiztosítást megvalósító Országos Betétvédelmi Alap (OBA) kialakulásával, felépítésével és működésével, valamint az ezek alapját képező célkitűzésekkel. Bemutatni törekszem az intézményrendszer szabályozásának jogi hátterét, valamint a törvényben foglaltak hétköznapiakban történő megvalósulását az aktuálisan zajló Sberbank ügy kapcsán bizonyítva és hangsúlyozva az OBA létjogosultságát és esszencialitását.

DÁVID DOROTTYA ÉVA

Jogász

Osztatlan, 9. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jog- és Államtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Gerencsér Balázs

habilitált egyetemi docens, PPKE JÁK

Jogában áll érteni – A jogi szakfordítók és szaktolmácsok polgári jogi felelőssége

Előfordult már Önnel, hogy nem értett, esetleg félreértett valami fontosat? Ez biztosan kellemetlen volt, de a bíróságon vagy más hatósági eljárásban akár a jövője, anyagi jóléte is múlhat ezen. A jogi szakfordítók és szaktolmácsok munkája sok esetben olyan károkozással járhat, mint egy orvos vagy ügyvéd tevékenysége, ennek eklatáns példája a Hableány sétahajó balesetével kapcsolatban indult büntetőeljárás és polgári eljárás. Emiatt létfontosságú az ezen a területen nyelvi közvetítést végző szakemberek munkája és annak vizsgálata.

A hatályos joganyagunk nem szűkíti le azon személyek körét, akik nyelvi közvetítőként vehetnek részt a jogi jellegű eljárásokban. Ennek következményeként a kutatásom során kérdezett fordítók és tolmácsok több mint fele szaktudás nélkül vállal jogi szakfordítást és szaktolmácsolást. Az őket alkalmazó megbízók pedig nem minden esetben veszik figyelembe a szakismeret hiányát, illetve előfordul, hogy a tolmács és fordítói végzettség megléte sem jelenik meg követelményként. Emellett a hiteles fordítás hazánkban alkalmazott szabályrendszere is aggályokat vet fel. Ezek a problémák egyértelműen visszavezethetők a konzekvens és jogi szakismereten alapuló képzési rendszer hiányára.

Egyértelműen kijelenthető, hogy az említett személyek megbízási szerződéses jogviszonyban végzik munkájukat, azonban a gyakorlat több esetben vállalkozási szerződés formájában tekint a tevékenységükre. A megbízási jogviszony jellegének terén kiemelendő a bizalmi tényező, a szabályozását tekintve pedig fontos, hogy hazánk Polgári Törvénykönyve nem tartalmaz kifejezetten a gondossági kötelekre vonatkozatható szakaszt a hibás teljesítéssel kapcsolatban.

A jelenlegi gyakorlat és az ezt megengedő hiányos szabályozás világít rá arra, hogy a jogi szakfordítás és szaktolmácsolás rendszerében olyan belső hibák vannak, amelyek nem csak alapjogi kérdéseket vetnek fel, de egyaránt determinálják a szerződésszegés és kártérítés szabályainak felhívását. Továbbá szükségessé teszik a jogi szakfordítók és szaktolmácsok számára előírt kötelező szakmai felelősségbiztosítás törvényi szinten történő bevezetését.

ERDÉLYI DÓRA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Pusztahelyi Réka
egyetemi docens, ME ÁJK*

Intelligens gépjárművek által okozott károk a változó uniós termékfelelősségi szabályok tükrében

Dolgozatomban megvizsgálom a magas szinten automatizált és az önvezető autókkal kapcsolatban felmerülő felelősségi kérdéseket, különös tekintettel a termékfelelősségre. Legfőképp a hazai rendelkezések, az European Law Institute (a hatályos termékfelelősségi irányelv revíziójára vonatkozó) javaslata és az Európai Unió Bizottsága által, 2022 szeptemberében kiadott rendelettervezet (COM(2022) 496 final), valamint hazai és külföldi irodalmak segítségével vizsgálom a termékfelelősségi szabályozás azon pontjait, amelyeket az említett javaslatok módosítanak az intelligens gépjárművek megjelenése miatt, ezek különösen a termék, a termékhiba és a gyártó fogalma.

Elsősorban a termék fogalmát vizsgálom különös tekintettel arra az esetre, ha az intelligens gépjárműveket irányító mesterséges intelligenciára úgy tekinthetünk, mint egy szoftverre. A termék fogalmának a szoftverre történő kiterjesztése lehetővé teszi, hogy nemcsak a késztermék gyártója, hanem többek között a vezérlő mesterséges intelligencia-rendszer gyártója is felelősségre vonható legyen. Ezután analizálom, mikor tekintünk egy magas szinten automatizált, illetve önvezető autók alkotórészét képező szoftvert hibásnak, tehát a termékhiba meghatározását veszem górcső alá. Ezt követően a termékhibával kapcsolatban foglalkozom azok csoportosításával, a mesterséges intelligencia speciális tulajdonságaiból fakadó termékhibákkal, azaz a termék biztonságosságára vonatkozó kérdésekkel.

A gyártó meghatározása során megvizsgálom, mely gazdasági szereplők lehetnek a mesterséges intelligencia által okozott károkért való objektív felelősség lehetséges címzettjei, illetve a gyártón kívül ki minősülhet a termék biztonságáért felelős személynek.

Dolgozatom végén röviden kitérek a fejlesztési kockázatra, mint a gyártó mentesülési lehetőségére, hiszen ezen kimentési ok jelentősége megnő, amennyiben az intelligens autót vezérlő szoftver gyártója is hivatkozhat ezen kimentési okra, ha a kár a szoftver hibás voltára vezethető vissza.

Kutatásom eredményeként tisztáztam a termékfelelősségi szabályozás hatálya alá tartozó termék, mint fogalom pontosan mit rejt. Ez a digitális kor kihívásai, különösen a mesterséges intelligencia tekintetében meghatározó. Az Európai Bizottság, a termékfelelősségi irányelv revíziójára vonatkozó javaslatából kiemeltem azon új, releváns körülményeket, amelyek a terméket hibássá tehetik, valamint rávilágítottam arra, hogy a szoftver termékénti minősítésével a szoftverfejlesztő is gyártónak minősül.

KOVÁCS REGINA-KATALIN

Jog
BSc, 8. félév
Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Kolozsvári Kar

*Témavezető:
Prof. Dr. Veress Emőd
intézetigazgató egyetemi tanár, RO EMTE KVK*

Színlelt szerződés a bíróság előtt

Ahogy azt a dolgozatom címe is mutatja, a színlelt szerződések bíróság előtt előforduló megnyilvánulásait szeretném vizsgálni. Véleményem szerint ez magába foglalja, egyrészt a színlelt szerződések felfedésére irányuló keresetet, másrészt pedig a színlelt szerződések azon formáját amelyben az állaktust maga a bírósági végzés képezi. Különösen izgalmas kérdéskörnek találok amikor maga a kereset egy ilyen színlelt jogviszony felfedésére irányul. Dolgozatomban ezeket az eseteket igyekszem körüljárni, bemutatni azt az utat amelyet a jogkeresőnek követnie kell amennyiben szeretné lerántani a leplet a "jogi hazugságokról".

LEITER MIKLÓS PATRIK

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Miskolci Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Pusztahelyi Réka
egyetemi docens, ME ÁJK*

Az intelligens hangasszisztensek használata során felmerülő polgári jogi felelősségi kérdések

Tudományos diákköri dolgozatomban a mesterséges intelligencia kérdéskörét járom körben, azon belül is az intelligens hangasszisztensekkel elkövetett jogsértéseket vizsgálom, így különösen a személyiségi jogi jogsértésekre és kártérítési felelősségi kérdésekre koncentrálok, érintve az adatvédelem területét is.

A vizsgálati módszerem lényege, hogy viszonylag nagy hangsúlyt fektetek a technológia ismertetésére, annak átlátására. Úgy gondolom, mivel a jogi szabályozás alapja maga a mesterséges intelligencia, illetve annak konkrét alkalmazása, így ha megfelelően szeretnénk jogilag szabályozni, ismernünk kell annak alapját, mibenlétét, tulajdonságait. A technológiáról alkotott alapvető ismeretekkel felvértezve megfelelően értékelhetem a hatályos jogszabályi rendelkezések alkalmazhatóságát. Ezen jogszabályok nagyrészt az Unió jogot jelentik, másrészt pedig a hazai Polgári Törvénykönyv rendelkezéseit, melyek alapján értékelni kell bizonyos veszélyeket, melyeket ezen rendszer működése jelenthet.

A dolgozat felépítése alapvetően két nagy részre bontható, az első részben a technikai ismertetéssel kezdem, amelyben először a technológiát általában mutatom be, majd pedig az intelligens hangasszisztensek működését, tulajdonságait röviden. Ennek célja hogy a technológia részletes ismertetésével feltárjam azokat a jegeket, amelyek a személyiségi jogsértés vagy károkozás körülményeinek tekinthetők. Ezt követően a második rész ezen rendszerek veszélyeit, illetve jogi értékelését jelenti, itt mutatom be, milyen felelősségi alakzat vonatkozik az intelligens hangasszisztensekre, továbbá milyen személyiségi jogokat érhet veszély. Be kell tehát azonosítani, melyek azok a leggyakoribb esetkörök és jogsértések, amelyek bekövetkezését a technika által minimálisra kell szorítani, illetve, amelyekre a jelenleg hatályos vagy jövőbeli szabályok reagáljanak, hogyan lehet ezen veszélyeket minél inkább kiküszöbölni, és minél inkább értékelhetővé tenni a jog számára.

MIHÁLY LAURA DOMINIKA

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

*Prof. Dr. Lévainé Prof. Dr. Fazekas Judit
egyetemi tanár, SZE DFK*

Covid-19, mint vis maior a szerződésszegéssel okozott kár megtérítésére irányuló jogvitában

2019 decemberében a kínai Vuhanban vírusos tüdőgyulladás ütötte fel a fejét, mely hamarosan a világ valamennyi országában elterjedt. A vírusos megbetegedés Covid-19 néven vált ismertté. A betegség terjedésével párhuzamosan a sajtó részéről megkezdődött az ezzel kapcsolatos egészségügyi hatások, társadalmi és szociális következmények kommunikálása, ugyanakkor kevesebb szó esett a vírus jogi jelentőségéről. Dolgozatom célja e joghézag kitöltése volt.

A 2019-ben kitört pandémia kétségkívül valamennyi jogterületre hatást gyakorol, jogalkalmazási nehézségeket okoz, változásokat indukál. Ezek a következmények, a vis maior és az előreláthatóság, elvárhatóság problémájának értelmezése kiemelkedő szerepet fog játszani a pandémia okozta szerződésszegéseknél.

Mint azt kutatásom címe is mutatja, elsődlegesen a polgári jog, azon belül is a kötelmi jog területére fókuszáltam. Vizsgálatom keresttüzében az a kérdés állt, hogy vajon minősülhet-e vis maiornak a Covid-19, lehet-e rá eredményesen hivatkozni szerződésszegés esetén?

Néhány fontos kérdés, melyre választ kerestem dolgozatommal: Hogyan definiálható a vis maior fogalma és tartalma? Minősíthető-e ennek tükrében vis maiornak a Covid-19 pandémia? Hogyan alakulnak a külföldi trendek a hazai gyakorlat tükrében? Milyen gyakorlati megoldásokat volna érdemes kimunkálni a jogviták és jogbizonytalan helyzetek elkerülése érdekében?

A definíciós problémák áttekintését követően, céloom egy lehetséges megoldási javaslat felvázolása volt. Emellett, egy nagyvállalat joggyakorlatából szemezgetve támasztottam alá az eddig alkalmazott elméleti konstrukciókat.

Legfontosabb eredményként megállapítottam, hogy nemcsak a hazai, de a külföldi gyakorlat is sporadikus jellegű, tele joghézagokkal és tisztázatlan kérdésekkel. Bár a vis maior meghatározása viszonylag egyszerűnek tűnhet, ugyanakkor rugalmasan értelmezhető, ezáltal a jogalkalmazóra hárítva a felelősséget.

Véleményem szerint, a Covid-19 csak egy a sok járvány közül, mellyel a közeljövőben számolnunk kell. A társadalmi és egészségügyi kihívások szaporodni fognak, mely egy eltérő jogi szabályozást és kikristályosodott előzetekintést igényel, ugyanis felelős társadalomként a védekezéshez az is hozzátartozik, hogy átlátható és biztonságos környezetet teremtsünk a jogviszonyok szereplőinek. Ez ugyanakkor a szerződő partnerekre is felelősséget hárít, hiszen sokkal körültekintőbben, átgondoltabban kell majd jogviszonyokat létesíteniük az újfajta kihívások közepette.

SZENTES DALMA

Jogász
Osztatlan, 7. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Nochta Tibor

tanszékvezető egyetemi tanár, PTE ÁJK

Dr. Fabó Tibor

egyetemi adjunktus, PTE ÁJK

Kompenzálható és kompenzálандó károk. A tiszta gazdasági kár és a polgári jogi kárfogalom

A kártérítési jog egy szüntelenül mozgásban lévő jogterület, hiszen az adekvát jogi háttér biztosításához folyamatosan le kell képeznie szabályaiban a társadalmi és gazdasági változásokat. A dolgozat legfőbb célja, hogy választ adjon arra a kérdésre, hogy mitől is lesz valamely hátrányos élethelyzet kompenzációra érdemes a jogrend által.

A dolgozat első nagy egysége áttekinti és rendszerezi azokat a tényezőket, amelyek befolyásolják a kárfelszámítást. A modern kártérítési jogban már nem csak a károkozói magatartás minősítése és szankcionálása kulcskérdés: vizsgálandó például a kár- és kockázattelepítés szerepe, az előreláthatóság, a károsult magatartása, illetve figyelmet kell szentelni a felelősség jogügyleti úton történő kialakításának.

A dolgozat második fele a kártérítési jog egyik legvitatottabb területére, a tiszta gazdasági kár kérdéskörére hívja fel a figyelmet. E kártípus különlegessége, hogy valójában a polgári jogi kárfogalom határainak kiszélesítéseként értelmezhető, s ennek következtében nehezen illeszthető be a hagyományos kárkategóriák közé. A tisztán gazdasági veszteségekért való kártérítés megítélésének feltételei többnyire ugyan fennállnak, a bíróságok mégis vonakodnak attól, hogy helyt adjanak az ilyen típusú kárigényeknek. A dolgozat jogesetekkel szemléltetve támasztja alá a tiszta gazdasági kár létjogosultságát, továbbá komparatív megközelítésben vizsgálja az angol, a francia és a magyar kártérítési jog hozzáállását a problematikához.

A kutatás eredményeképpen kijelenthető, hogy a magyar kártérítési jog rugalmas rendszerrel bír, amelyben a törvényi jog mellett a bírói mérlegelésnek is hatalmas jelentősége van. A kárfelszámítást befolyásoló tényezők döntő többségénél az írott jog nem nyújt megfelelő támpontot a kártérítési ügyek megoldásához, így kiemelt szerep jut a bírói értékelésnek. A tiszta gazdasági kár pedig különösen olyan területnek tekinthető, amely egyaránt kiszélesíti a kár fogalmát és a kárfelszámítás határait: ezért még ebben a rugalmas rendszerben is szükség van a gyakorlat számára irányadó szempontokra, amelyek segítségével elbírálhatóak lesznek a tiszta gazdasági kár bonyolult tényállásai.

TÖRÖK KEVIN MARTIN

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Tókey Balázs Péter

habilitált egyetemi docens, ELTE ÁJK

A termékfelelősség egyes kérdései

A termékfelelősségi szabályozás az egyik legfontosabb pillére az uniós fogyasztóvédelemnek. Dolgozatom célja, hogy bemutassa a közösségi termékfelelősségi szabályozás közvetlen előzményeit és a megalkotását alapvetően befolyásoló amerikai esetjogot, továbbá, hogy az Európai Unió Bíróságának gyakorlatán keresztül rávilágítson a hatályos termékfelelősségi szabályozás hiányosságaira. E kérdéskör körülményeire az egészségügyi termékek körében felmerülő – már elbírált vagy elbírálás előtt álló – termékfelelősségi igények elemzésével teszek kísérletet, kitérve a COVID19 teremtette rendkívüli körülmények kapcsán felmerülő ellentmondásokra és az unióstól eltérő alternatív szabályozási lehetőségekre is

Római Jogi Tagozat

*Tagozat örökbefogadója:
Aurum Alapítvány*

DR. CSEHES ANDRÁS

Jogász

Osztatlan, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Pókecz Kovács Attila

egyetemi tanár, KRE ÁJK

A Gracchusok közéleti szerepvállalásának hatása a római közjogra

„Tiberius Gracchust, a Publius fiát, addig fogják magasztalni, míg a római nép története él az emlékezetben; fiai ellenben életükben sem nyerték meg a jóérzelmeük helyeslését, s haláluk után is csak azok sorába valók, kiket jogosan öltek meg.” E szavakkal nyilatkozott Marcus Tullius Cicero a Gracchus testvérekről, akik néptribunusként fellépve reformokkal akarták megmenteni a válságba jutott Római Köztársaságot.

Dolgozatom fő célja, hogy bemutassa a válságra megoldást kereső Gracchusok történetét, valamint közéleti szerepvállalásuk hatását a római közjogra, amit elsősorban különböző forrásokra támaszkodva igyekeztem megtenni, kiegészítve ezt a témával foglalkozó korábbi magyar és nemzetközi szakirodalom feldolgozásával, aminek eredményeit reményeim szerint magam is új gondolatokkal és nézőpontokkal gazdagíthatom ebben az itthon viszonylag kevésbé kutatott témában.

A három nagy egységre bontható mű első részében a Római Köztársaság helyzetét tekintettem át a Gracchusok fellépésének idején, melynek során a válság, valamint a magistraturák általános vonásain túl a néptribunusi tisztséget is bemutattam. A második nagy egységben foglalkoztam Tiberius Gracchus néptribunusi tevékenységével, melynek során 4 fő csoportba rendezve elemeztem bukásának okait. A harmadik nagy fejezetben pedig Caius Gracchus politikai pályáját foglaltam össze, kitérve az ellene életre hívott új intézmény, a senatus consultum ultimum bemutatására is.

Meggyőződésem, hogy a Gracchusok története nemcsak a római történelem és közjog kutatói számára nélkülözhetetlen, hiszen a Római Köztársaság bukását tárgyaló tudományos diskurzus minden korban fontos, sőt praktikus tanulságokkal szolgálhat az állam- és jogtudományokkal foglalkozó szakemberek számára saját koruk viszonyaira nézve is.

FOLKMANN-PAPP PETRA

Jogász
Osztatlan, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Jusztinger János
tanszékvezető egyetemi adjunktus, PTE ÁJK*

A méhmagzat jogalanyiségének egyes kérdései hatályos magánjogunkban a római jogi előképek fényében

A dolgozat a méhmagzat jogalanyiséga, életjoga körüli napjainkban is aktuális kérdéseket járja körül, összevetve az ókori római szabályozást a hatályos magyar rendelkezésekkel. Figyelemmel a szabályozásbeli hasonlóságokra, az említett komparatista metódus alkalmazása indokoltnak látszik. A méhmagzat jogalanyiséga tekintetében való állásfoglalás minden korban jelentősnek mondható és számos jogi következménnyel jár. Így mindenek előtt a művi terhességmegszakítás megengedettségének terjedelmével függ szorosan össze, ezért a dolgozat az abortusz kérdéskörét is vizsgálja. Az elemzett antik római forráspéldák pedig akár egyfajta kazuisztikus illusztrációként szolgálhatnak a hatályos törvényi szabályozáshoz, továbbá de lege ferenda javaslatok megfogalmazásához is segítségül hívhatók.

FÜLÖP VIRÁG

Jogász

Osztatlan, 5. félév

Károli Gáspár Református Egyetem

Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Prof. Dr. Jakab Éva

Doktori Iskola vezetője, intézetvezető, tanszékvezető egyetemi tanár, KRE ÁJK

A földbérleti szerződések elmélete és gyakorlata a Római Birodalomban

A Római Birodalomban a föld, mint olyan, az egyik legmeghatározóbb kincs volt. A földbirtokviszonyokból adódó társadalmi konfliktusok mindvégig jelen voltak a Birodalom életében. A római társadalom és gazdasági rendszer a tulajdonra épült, a felsőbb társadalmi rétegekhez tartozók rendelkeztek a földek jelentős hányadával. Mivel a föld, ezáltal a földművelés központi tevékenység volt a Római Birodalomban, így gyakori volt, hogy a szegényebb, földművelésre szakosodott családok (akik nem rendelkeztek földtulajdonnal) a gazdagabb társadalmi rétegektől béreltek földet ellenszolgáltatás fejében, hogy megélhetésüket biztosítsák.

A locatio conductio a római jogban három szerződéstípust is felölelt, a locatio conductio operarumot, a locatio conductio operist és végül a locatio conductio reit. A Római Birodalomban földek jelentősége miatt számos szerződés született a locatio conductio rein belül a földbérleti szerződések vonatkozásában, ezért fontosnak tartottam a földbérleti szerződéseket kiemelni a dolgozat által a locatio conductio rendkívül széles köréből, és egy összefoglaló kutatást írni arról, milyen specifikumjai voltak e szerződéseknek, mik voltak a felmerülő jogi problémák a felek között.

Ahhoz, hogy átfogó képet kapjak a római földbirtokviszonyokról, górcső alá kellett vennem a korabeli gazdasági viszonyokat, a római társadalmat és annak kapcsolatát a földbirtokkal, továbbá áttekintettem a szerződés elmélete és gyakorlatára vonatkozó jellegzetességeket egyaránt. Dolgozatomban konkrét jogesetek alapján közelítettem meg a felmerülő jogi problémákat, primer forrásként szolgáltak elsődlegesen a Digesta 19. könyvének 2. címében szereplő jogesetek a földbérlet tekintetében, a Plinius által írt levelek, illetve egy papiruszkiratot is áttekintettem a kutatásom során.

HORVÁTH KATA ZSUZSANNA

Jogász
Osztatlan, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Prof. Dr. Jakab Éva

Doktori Iskola vezetője, intézetvezető, tanszékvezető egyetemi tanár, SZTE ÁJK

Dr. Pozsonyi Norbert

egyetemi adjunktus, SZTE ÁJK

Pecuniam credere. Életképek az antik római hitelélet világából

A téma bevezetését követően a Sulpiciusok vizsgálata során megállapítottam, hogy ezen személyek bankházat vezethettek, és a világkereskedelem finanszírozásában is szerepet játszhattak egy kölcsön kiváltását célzó kölcsönszerződés nyújtásával (köztes finanszírozás). Ebben a részben tehát a professzionális bankárok tevékenységébe nyerhettünk bepillantást, akik szervezett formában, élethivatásszerűen foglalkoztak a pénzügyi műveletekkel.

A következő rész a „kisemberek” alkalmi, létfenntartást célzó kölcsönügyleteit érinti. E fejezet konklúziója az, hogy ezen társadalmi helyzetben is szükség volt a „pénzemberek” jelenlétére, mivel az általuk nyújtott kölcsön sokszor létkérdés volt a szegényebb rétegek számára.

A rendhagyó letét keretein belül pedig egy, az ókori Rómában lehetséges pénzügyi tranzakciós („pénzatalási”) eljárást ismerhettünk meg. Ennek lényege az ügyfél számára egyrészt az, hogy pénzügyi műveleteit megkönnyítse – az akár más városban történő visszaszolgáltatással –, másrészt az, hogy a rendelkezésre álló vagyont elhelyezve egy bankban és egyúttal kamatot kikötve nyereséget realizálhasson. Ez a pénzügyi művelet már kvázi „befektetés” jellegű elemeket tartalmaz. Mindehhez pedig szükség volt az ügyfél és bankár között fennálló bizalomra.

Megállapíthatjuk tehát, hogy a bankárok és más pénzügyi tevékenységet űző személyek a mindennapi életben jelen voltak, és – ahogy az imént is láthattuk – egyfajta fejlődési folyamat rajzolódik ki működésük kapcsán. Végezetül szeretnék rámutatni arra, hogy ha ezen személyek (elsősorban a bankárok) valóban „társadalmi élőködők” lettek volna, akkor nem lett volna – a dolgozatban bemutatott mértékben – szükség a tevékenységükre, és nem mutatták volna a professzionalitás jeleit.

KIS REBEKA

Jogász
Osztatlan, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Jusztinger János
tanszékvezető egyetemi adjunktus, PTE ÁJK

A praetori jogfejlesztés

„Praetor ius facere non potest”- szól az ismert római jogi regula. Ennek ellenére a iurisdictió magisztrátus jogszolgáltató tevékenysége egy olyan jogréteg kialakulását eredményezte az ókori Rómában, amely áthidalta a rómaiak ősi jogának joghézagait, továbbá lazított annak szigorú formságain. Dolgozatomban a magisztrátusi jogfejlesztés eredményeit vizsgálom különböző jogterületeken keresztül.

Dolgozatom szerkezetét tekintve hat fejezetből áll. Elsőként a praetori hivatal, annak tevékenységét, jelentőségét ismertettem, majd ezt követően jogterületekre bontva vizsgáltam a praetori jogfejlesztés működését. A perjog körében tárgyaltam a tipizált keresetformulák rendszerét, a praetori végrehajtást, továbbá a peren kívüli jogsegélyeket. A dologi jog körében az actio Publiciana tulajdonvédelmi eszközére, illetve a zálogjog kialakulására tértem ki. Végül, de nem utolsósorban pedig az öröklési joggal foglalkoztam, ezen belül is a praetori bonorum possessióval.

Kutatásaim során arra kerestem a választ, hogy a praetor hogyan tudott életközeli jogalkotást megvalósítani úgy, hogy sem jogalkotó, sem pedig jogalkalmazó szerv nem volt. Évente kiadott edictuma nyomán fektette le azokat az általános elveket, amely alapján hivatalát gyakorolta. Előfordult, hogy a praetorok egymás intézkedéseit átvették, ez pedig lehetőséget nyújtott arra, hogy ténylegesen csak a bevált és hatékony rendelkezések maradjanak meg a jogban. Arra a következtetésre jutottam, hogy ez az évenkénti revízió volt az, amely a római jog intézményeit időtállóvá tette, továbbá megkönnyítette a változó életviszonyokhoz való alkalmazkodását.

PÁL NORBERT LAJOS

Jogász
Osztatlan, 5. félév
Debreceni Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezetők:

Dr. Újvári Emese

egyetemi adjunktus, DE ÁJK

Prof. Dr. Szabó Béla

tanszékvezető egyetemi tanár, DE ÁJK

A marasztalási elvek fejlődése a hagyaték kiadása iránti pereknél a római jogban

Dolgozatomban azon marasztalási elvek fejlődésének menetét igyekszem bemutatni, amelyek a római jog forrásaiban a civiljogi örökös hagyaték megszerzése iránt indított – fejlett formájában hereditatis petitiónak nevezett – kereset kapcsán a klasszikus és posztklasszikus jogban kialakultak. Ezen kérdés vizsgálatánál megkerülhetetlen a Senatus consultum Iuventianumnak nevezett jogszabály hatásának elemzése a hereditatis petitio marasztalási szabályainak alakulására.

A dolgozatom egyik fő célja a dolgozatomnak annak megválaszolása, illetve bemutatása, hogy a Senatus consultum Iuventianum előtt, illetve után milyen marasztalási szabályokat tükröznek a források, hogyan értelmezik ezeket a forrásokat a számomra elérhető modern szerzők, látnak-e és mennyiben eltérést a két említett korszak vonatkozásában.

Kiindulópontomat természetesen a magyar tankönyvek által képviselt álláspontok összevetése képezi, de megkísérlem ezen túllépve vizsgálni ezt a kérdéskört, illetve kitölteni a tankönyvirodalomban talán érzékelhető esetleges hézagokat.

A Digesta 5.3. tituluszában számos izgalmas, és adott esetben mindmáig nehezen megválaszolható kérdés rejtőzik. Ezek közül talán a legvitatottabb az a kérdéskör, hogy a pernyertes civiljogi örökös mire számíthatott olyan esetekben, amikor a hagyaték egésze, része vagy a hagyatékba tartozó egyes vagyontárgyak nem, vagy nem sértetlenül kerülhettek természetben visszáadásra a marasztalt alperes által.

Mint dolgozatomból kiderül, a Senatus consultum Iuventianumnak a hereditatis petitio marasztalási elveire gyakorolt hatása tekintetében nincs egységes álláspont sem a hazai, sem a nemzetközi irodalomban. Vannak, akik „forradalmi” jelentőséget tulajdonítanak neki, vannak akik szinte jelentéktelennek tartják a befolyást. Az irodalom és a források vizsgálta révén, talán sikerülhet egy többé-kevésbé alátámasztható „középút” felmutatása.

Senatus consultum Iuventianum – annak ellenére, hogy rendelkezéseit valószínűleg már korán figyelembe vették a civiljogi örökös peres igényeinek kielégítése kapcsán is – nem hozott forradalmi újítást az említett per marasztalási szabályai körében, hiszen mint az dolgozatomból is kiderül a jó-, illetve rosszhiszemű birtokos közötti különbségtétel már korábban megjelent. Ugyanakkor a senatus consultum jogtudósi felhasználása jól példázza azt a kreativitást, amely a klasszikus római jogászok tevékenységét jellemezte.

SZIRÁNYI PÉTER

Jogász
Osztatlan, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

*Témavezető:
Dr. Siklósi Iván
habilitált egyetemi docens, ELTE ÁJK*

A haszonélvező birtokosi minőségének kérdése a római jogban

A haszonélvezeti jog (ususfructus) Paulus (D. 7, 1, 1) sokat idézett definíciója alapján „idegen dolgokon fennálló használati és gyümölcsöztetési jog a dolog állagának épségben tartása mellett”. Egyértelmű tehát, hogy a haszonélvezet két fő eleme, a használat és a gyümölcsöztetés nélkül a tulajdonjog csupasznak (nuda proprietasnak) tűnt a római jogászok számára is. Ezek alapján felmerülhet a kérdés: tekinthető-e a haszonélvező technikus értelemben vett birtokosnak a római jogra nézve? A kérdésre azonban – a római jog megannyi kérdéséhez hasonlóan – nem lehet néhány sorban és minden kétséget kizáróan választ adni.

Dolgozatomban arra vállalkoztam, hogy a haszonélvező birtokosi minőségének problémáját bemutassam a római jog különböző korszakaiban a préklasszikus jogtudománytól egészen a iustinianusi jogig, ill. hogy felvázoljak egy lehetséges értelmezést a kérdésben. A probléma feltárását alapvetően két tényező együttese nehezítette: egyrészt a birtokra vonatkozó folyamatos szakirodalmi viták fennállása, amelyek feloldását természetesen nem tűzhettem ki célul magam elé; másrészt az, hogy a haszonélvező birtokosi minőségével kapcsolatban nem született még átfogóbb szakirodalmi munka, valamint hogy a legtöbb római jogi monográfia csak elvétve, alig néhány sorban foglalkozik a kérdéssel.

Mindebből következően munkámban elsőként a birtoknak a dolgozattal kapcsolatos fogalmait igyekeztem a rendelkezésre álló elméletek alapján meghatározni. Ezt követően pedig néhány, XXI. századi szakirodalmi álláspontot bemutatni a témával összefüggésben. Mindezek után elsőként a préklasszikus jogra vonatkozó megállapításokat ismertettem, majd a vonatkozó klasszikus jogi rezsimre tértem át, amelynek elemzése a dolgozat legterjedelmesebb részét alkotta. A klasszikus jog után a posztklasszikus kori tendenciákat ismerttettem a témával kapcsolatban, majd a iustinianusi jogra vonatkozó ismereteket összegeztem. A dolgozat következtetéseit minden esetben az adott korszak kontextusában igyekeztem meghatározni, utalva az akkori jogászai gondolkodás alapvetéseire. A dolgozat zárásaként pedig a feltárt következtetéseket igyekeztem egy nagyobb össz kép kontextusába helyezni.

Az említett tényezők okán dolgozatom egyedinek tekinthető, ugyanis csak a haszonélvező birtokosi minőségének kérdésére fókuszáló szakirodalmi munka ismereteim szerint (hazai viszonylatban biztosan) nem látott még napvilágot.

